POLYBII
HISTORIARUM EXCERPTA GNOMICA

IN PALIMPSESTO VATICANO LXXIII

ANG. MAII CURIS RESIGNATO

RETRACTAVIT

THEODORUS HEYSE.

BEROLINI
EX LIBRARIA G. REIMERI
MDCCCXLVI.

POLYBII
HISTORIARUM EXCERPTA GNOMICA

IN PALIMPSESTO VATICANO LXXIII
ANG. MAII CURIS RESIGNATO

RETRACTAVIT

THEODORUS HEYSE.

BEROLINI
EX LIBRARIA G. REIMERI.
MDCCCXLVI.

TYPIS ACADEMICIS.

PROOEMIUM.

Ante hos ferme quatuor annos Polybii editionem agitans impigerrimus Imm. Bekkerus datis ad me litteris rogaverat, ut inter Eclogas Historicorum quotquot Polybii contineret insignis ille Palimpsestus, Ang. Maii primum auspicata sollertia retectus, eas iterum vel recognoscere sibi, vel etiam describere ne gravarer. De quo officio ut, si fieri poterat, non satisfieri Egregio Viro cum iniquissimum videbatur, tum certe a me erat alienum, ita quod per me quidem non poterat, gravius dolebam. Eram enim Venetiis et totus in Io. Chrysostomo, cuius Commentariis Paulinis ad optima exempla Marciana, Medicea, Romana recensendis biennium operae desponderam. Hinc anno demum superiore Romam redux, post alias curas negotiorum ad Polybium coepi mentem convertere: serus, ut tum rumor erat, Bekkero; haud perinde, quae spes nostra, litteris. At enim quod obstabat a limine, quod perhibebant Codicem eum latitare in pluteis Vaticanis, frustra iampridem ab aliis quaeritatum, ut cuius numerum notamque nescio quo casu omiserit Maii descriptio; hunc mihi nodum aliter non posse expediri ratus, nisi quae liber denegaret, ab auctore indicia repeterem: ignotus quamvis homo, ad Eminentissimum Virum re vixdum perlata, pro illa singulari, quae magnis virtutibus abesse nescit, comitate atque humanitate facillime, quod desiderabam, sum consecutus.

Est igitur, quem titulo protuli, Cod. Vat. 73, qui olim rescriptus de manu secunda exhibebat Aristidem Rhetorem cum Gorgia Platonis, nunc non item exhibet: nam antiquiorem scripturam revocaturus simul gallae liquore Maius imbuerat membranas, recentius omne atramentum, exile ut suspicor et vitreoli expers, penitus dilutum abierat: non mediocri quidem fortunae beneficio, absque quo foret, vel Lynceus lectionem desperasset.

Singula de Codice persequi post Maium nihil attinet; praesertim cum id ipsum egerim, ut aliquod tibi Codicis instar et exemplum, quoad typorum ratio pateretur, quam accuratissime exprimendum, totus hic noster ante oculos libellus proponeret, paginis ac versibus congruens, remotis tantummodo compendiis verborum. Sunt autem ea, ut in libro Saec. X, perpauca haec:

καὶ (ϛ) et περὶ (π) saepe; aliquoties ος (Γέλωϑ, Πολυ), frequentius in πρ; ἄνθρωπος cum derivatis (ἄνος, ἀνειος, φιλάνως) semper; interdum φησὶ (φ); ως (ἀρκοῦντ, πάντ) raro.

Iam vero de ipsa, si quaeris, opera nostra, qualem quantamque relegendo Codici tribuerim, quanti illa laboris, artificii, temporis fuerit, hac de re omni tacere omnino satius esse arbitror, ne molestissimae rei iniucundior narratio et tibi partem quodammodo molestiae impertire, mihique quam peregi renovare videatur. Peregi tamen et oculos sanos salvosque abstuli: tu fructum siquem inde ceperis, boni consule. At immortales gratias debes Maio, qui totum hunc πόνον ἡρωϊκὸν magno animo susceptum forti unus exantlavit. Quod cuiusmodi sit, sic velim verissime tibi persuadeas. Si enim ita fors tulisset, ut aliquis istorum μικρολόγων, quorum non pauci invitis Musis hanc pulcherrimam Graecarum litterarum provinciam occupavere, qui sicubi αὑτοῦ fecerunt ex αὐτοῦ, ut magnum expiscati sibi gratulantur, (ingenii infelices; numero, conviciis, sedulitate clamosa validissimi), — si quis istorum, inquam, in hunc Palimpsestum incidisset — quod quidem probe scio non potuisse fieri: nunquam enim fortuna, quantumvis caeca, caecis tale ἕρμαιον obiicit; at fac obiecisse —; iam si is ista fide sterili et ieiuna, quam hebeti sensui praetendunt, quidquid apparuisset in Codice, id sicuti apparebat, ponere et connotare esset molitus: crede mihi, mi lector, haberes nunc illum Polybium, quem si non omni mendo immunem, (id quod ultra hominem erat), at mehercule satis liquidum et legibilem tibi Maius praestitit, e tertia circiter parte punctis quam litteris, lacunis quam verbis longe pluribus consitum — adde vocabulorum insuper horrorem et nova monstra; in quibus omnibus refingendis, explendis, concinnandis perspicacissimi critici per aliquot aetates hominum ut desudarent, frustra erat futurum. Tam sunt evanidae et obscurae, tam vero etiam mutabiles et fallaces hae reliquiae sive defunctarum quasi umbrae litterarum, quas certa conciliare ratione vel adeo divina quadam, ut aiunt, virgula eo compellere, ut quae tum celant, tum dissimulant, aperte definiteque profiteantur, hoc non cuiuslibet hominis, sed viri est vere Mercurialis. Ingenium postulatur acre et celerrimum, ad percipiendum mobile, in suspicando sagax, cui sit adiuncta iudicii tanta item firmitas atque cautio, ut dum omnem speciem veri aucuparis, non magis conspectui, quam rationi credas; animo opus est et vegeto et constanti, aegre reperta rursum emittere parato, exploratae veritatis vel contra oculos tenaci, laboris denique prope infiniti patientissimo. Etenim est hoc genus lectionis quidam continuus, ut ita dicam, στοχασμός, ac tantum differt a lectione illa vulgari, quae in rebus perspicue scriptis versatur, ut ordine modoque paene eius sit contrarium: siquidem istic ipsa lectio intellectum efficit sive parit; hic quae non intelligentia ante quam intuitu collegeris, legendo vix assequeris. Anteeat necesse est divinatio quaedam et praevia perceptio, raris insistens fulcimentis litterarum: haec ubi facem praefert, sensim recedere nebulae, oculi cernere et discernere incipiunt; atque sic de-

mum iterum et saepius eodem repetito conatu ad aliquem tenorem verborum plenamque lectionem tandem pervenis. Videor mira narrare et quae sint ultra fidem: videto Codicem, tum iudica. Neque vero iam scilicet de omnibus locis loquor: ea dico quae difficiliora sunt, et sunt difficilia perquam multa.

„At heus tu", inquiet aliquis, „quorsum haec omnia? Videsne quo redeat ista tua laudatiq? Quae cum per se inepta sit in laudatissimo Viro, tum vero quod eodem praeconio de temetipso tecte praedicare videris, immo quod plane puteat, superbe et insolenter gloriari, quo tandem animo nos putas hoc laturos? Quid enim? Quem toties correxisti (inspeximus librum), quem negligentem arguis, peccantem castigas, quin siqua ille ut desperata ac tamquam perdita reliquerat, vel ea tu quoquo modo extricare ausus —, nonne illum illustrem ducem tu tibi certe videris usquequaque superavisse?"

Mane: ne quidpiam temere, quaeso, neve inique. Quid ais? Si unum ego rectius, at recte ille centum, de centum illis hoc unum meum vel unum detrahit? An tuo iudicio messorem vicit, qui spicas colligit? an architectum tector? Nempe superavi, puto, ut regulus aquilam, cuius ab alis ille, quantulo fere solet volatu — Nosti fabulam: mitto cetera: sunt enim ingratiuscula tamen, atque adeo aliquid habent nescio quomodo obnoxium, quod mihi non minus est cavendum, ne fastum deprecaturus, modestiae fucum faciam. — Hoc unum addam: liceat enim mihi, quoniam huc deveni, libere aliquid de me fateri. Equidem ego, amice lector, neque me esse ambitiosum, et illos quos vocant gloriae stimulos non modo unquam plus quam satis est, sed etiam nonnunquam fortasse minus quam deceat in me potuisse mihi sum conscius; neque vero (ita vivam) ut cuiusquam esse velim adulator, vel stomachus est, vel ulla causa subest: sic enim placet vivere, ut nullius praeterquam virium mearum patrocinio fretus potentiorum limina, quantum in me est, vitanda mihi censeam; — at quod saeculum esse audio, strenuorum virorum summos labores quam minutissima lima censoria contrectare, ut in particulis hic illic quamvis pauxillum deterendo, quam meritis non exaequant, invidia summam imminuant, (putamen mordent, nucleus latet); — et quo se bonos faciunt novelli critici, ut siquis vir ingeniosus ac disciplinas novis opibus aucturus

Libera per vacuum ponit vestigia princeps,

tum illi, quae recte hic invenit, fortunae tribuere, sin alicubi offendit in tenebris et humanitus erravit, ea non secus atque probra turpia soleant scholastice et ludibriose urgere, *τὰ ἐκείνου ἁμαρτήματα*, ut ait Polybius, *ἴδια προτερήματα νομίζοντες*: hoc si saeculum est, me tamen interim extra saeculum vivere non poeniteat.

Sed haec hactenus. Quod reliquum est, ut ritu Editorum de instituto meo disseram, paucis absolvam. Cur enim, quid voluerim, verbosius, cum

quid fecerim, videas? Codici, quae lector, quae codex erraverat, Polybio abrogavi. Adhibui cum editione Maii impressum Didotianum. Hinc solum mihi innotuerant correctiones Geelii, Luchtii, Orellii: coniunctim omnes signavi N. Quas si licuisset ex ipsis horum VV. DD. scriptis petere, maluissem profecto et sua cuique, et in notulis meis multa explicatius. Alia nulla erant subsidia. Citavi neminem: nemo me citabit. Feram; modo ne crimini vertant, quod inopiae fuit. „Nam quod scriptorum non magna est copia apud me, (abutor Catullo), Hoc fit, quod Romae vivimus", ubi non maior veterum rerum affluentia, quam penuria recentium. Non ignoro equidem, nunc ita fere fieri libros, quemadmodum bella geruntur, in quibus commodius esset armis sine milite, quam militi sine armis. Indices κατὰ στοιχεῖα pro Apolline; librorum ex libris promptissima ea spontaneaque generatio. Ego autem veteris luctae more nudus ad certamen accessi: si quid robore meo, si mente, memoria, meditatione proficere possem, id totum quantulumcunque operi impensurus.

Iam si hoc quidquid est opusculi, quod scio quam sit tenue, Criticorum puncta poterit demereri — tametsi ad asylum hoc Romanum rarenter istae voces diurnae perveniunt — laetabor sane, sicuti debeo: neque enim mihi cornea fibra est. Verumtamen, qui pauca fere pluris quam plurima faciam, mihi trium imprimis Virorum et exoptatissima videri suffragia et, quod pace omnium dixerim, omnium esse instar futura non diffiteor: quorum cum in opere non semel auctoritas, exemplum, consilium cogitationi meae obversabatur, ipsorum etiam nominibus atque auspiciis libellum ut inscriberem, mira ferebat voluntas, nisi verecundia dehortaretur. Sic autem est in votis. Si Maio haec nostra non displicent — nam quem aemulari studeas, eundem studii fautorem habere honesta merces; — si probat Orellius optimus, Vir ingenio et doctrina excellentior nescias an animi candore morumque suavitate amabilior, qui (iam tertium est lustrum cum inter Helvetios degerem) nobis quoque, ut est benevolus erga iuniores, πατὴρ ὣς ἤπιος ἦεν; — si denique Funccium oblectant, Gymnasii Magdeburgensis Rectorem probe meritum, olim magistrum meum, nusquam ac nunquam non pie colendum; — hi inquam si triumviri mecum faciunt, incepta laudant, proventum accipiunt, erratis ignoscunt: ut cetera desint omnia, mihi tamen animoque ipse meo cumulate satisfecisse putabo.

Scribebam Romae mense exeunte Aprili,
ineunte Maio A. MDCCCXLV.

ORDO PAGINARUM.

Cod. P. 1.	— Edit. P. 43.	Cod. P. 33.	— Edit. P. 3.	Cod. P. 71.	— Edit. P. 89.
- - 2.	— - - 44.	- - 34.	— - - 4.	- - 72.	— - - 90.
- - 3.	— - - 57.	- - 35.	— - - 83.	- - 73.	— - - 51.
- - 4.	— - - 58.	- - 36.	— - - 84.	- - 74.	— - - 52.
- - 5.	— - - 5.	- - 37.	— - - 55.	- - 75.	— - - 33.
- - 6.	— - - 6.	- - 38.	— - - 56.	- - 76.	— - - 34.
- - 7.	— - - 11.	- - 39.	— - - 67.	- - 83.	— - - 15.
- - 8.	— - - 12.	- - 40.	— - - 68.	- - 84.	— - - 16.
- - 9.	— - - 65.	- - 41.	— - - 93.	- - 85.	— - - 7.
- - 10.	— - - 66.	- - 42.	— - - 94.	- - 86.	— - - 8.
- - 11.	— - - 49.	- - 43.	— - - 13.	- - 87.	— - - 9.
- - 12.	— - - 50.	- - 44.	— - - 14.	- - 88.	— - - 10.
- - 13.	— - - 61.	- - 45.	— - - 95.	- - 89.	— - - 25.
- - 14.	— - - 62.	- - 46.	— - - 96.	- - 90.	— - - 26.
- - 15.	— - - 39.	- - 49.	— - - 59.	- - 93.	— - - 1.
- - 16.	— - - 40.	- - 50.	— - - 60.	- - 94.	— - - 2.
- - 17.	— - - 73.	- - 51.	— - - 29.	- - 95.	— - - 71.
- - 18.	— - - 74.	- - 52.	— - - 30.	- - 96.	— - - 72.
- - 19.	— - - 27.	- - 53.	— - - 19.	- - 97.	— - - 85.
- - 20.	— - - 28.	- - 54.	— - - 20.	- - 98.	— - - 86.
- - 21.	— - - 17.	- - 55.	— - - 21.	- - 99.	— - - 45.
- - 22.	— - - 18.	- - 56.	— - - 22.	- - 100.	— - - 46.
- - 23.	— - - 23.	- - 57.	— - - 35.	- - 103.	— - - 79.
- - 24.	— - - 24.	- - 58.	— - - 36.	- - 104.	— - - 80.
- - 25.	— - - 37.	- - 59.	— - - 63.	- - 105.	— - - 69.
- - 26.	— - - 38.	- - 60.	— - - 64.	- - 106.	— - - 70.
- - 27.	— - - 75.	- - 65.	— - - 31.	- - 109.	— - - 47.
- - 28.	— - - 76.	- - 66.	— - - 32.	- - 110.	— - - 48.
- - 29.	— - - 53.	- - 67.	— - - 41.	- - 111.	— - - 91.
- - 30.	— - - 54.	- - 68.	— - - 42.	- - 112.	— - - 92.
- - 31.	— - - 81.	- - 69.	— - - 87.	- - 113.	— - - 77.
- - 32.	— - - 82.	- - 70.	— - - 88.	- - 114.	— - - 78.

I. 1. 2) • τῆς τύχης μεταβολὰς γενναίως ὑποφέρειν τὴν τῶν ἀλλοτρίων περιπετει-
ῶν ὑπόμνησιν, δῆλον ὡς οὐδενὶ μὲν ἂν δόξαι καθήκειν περὶ τῶν καλῶς
καὶ πολλοῖς εἰρημένων ταυτολογεῖν, ἥκιστα δ' ἡμῖν. αὐτὸ γὰρ τὸ παρά-
δοξον τῶν πράξεων, ὑπὲρ ὧν προῃρήμεθα γράφειν, ἱκανόν ἐστι προ-
καλέσασθαι καὶ παρορμῆσαι πάντα καὶ νέον καὶ πρεσβύτερον πρὸς
τὴν ἔντευξιν τῆς πραγματείας. Τίς γὰρ οὕτως ὑπάρχει φαῦλος ἢ
ῥάθυμος ἀνθρώπων, ὃς οὐκ ἂν βούλοιτο γνῶναι, πῶς καὶ τίνι γένει πολι-
τείας ἐπικρατηθέντα σχεδὸν ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐν
οὐχ ὅλως πεντήκοντα καὶ τρισὶν ἔτεσιν ὑπὸ μίαν ἀρχὴν ἔπεσε τὴν
Ῥωμαίων, ὃ πρότερον οὐχ εὑρίσκεται γεγονός· τίς δὲ πάλιν οὕτως
ἐκπαθὴς πρός τι τῶν ἄλλων θεαμάτων ἢ μαθημάτων, ὃς προυργι-
2. αίτερον ἄν τι ποιήσαιτο τῆσδε τῆς ἐμπειρίας; Ὡς δ' ἔστι τι παρά-
δοξον καὶ μέγα τὸ περὶ τὴν ἡμετέραν ὑπόθεσιν θεώρημα, γένοιτ' ἂν
οὕτω μάλιστα ἐμφανὲς, εἰ τὰς ἐλλογιμωτάτας τῶν προγεγενημέ-
νων δυναστειῶν, περὶ ἃς οἱ συγγραφεῖς τοὺς πλείστους διατέθεινται
λόγους, παραβάλοιμεν καὶ συγκρίναιμεν πρὸς τὴν Ῥωμαίων ὑπερο-
χήν· εἰσὶ δ' αἱ τῆς παραβολῆς ἄξιαι καὶ συγκρίσεως αὗται. ʃ
8) Εἰρήσεται δὲ πόσα καὶ πηλίκα συμβάλλεσθαι πέφυκε τοῖς φιλομαθοῦ-
3. σιν ὁ τῆς ἱστορικῆς πραγματείας τρόπος. Ἄρξει δὲ τῆς πραγματείας
ἡμῖν τῶν μὲν χρόνων ὀλυμπιὰς ἑκατοστὴ τε καὶ τετταρακοστὴ, τῶν
δὲ πράξεων παρὰ μὲν τοῖς Ἕλλησιν ὁ προσαγορευθεὶς συμμαχικὸς
πόλεμος, ὃν πρῶτος ἐξήνεγκε μετ' Ἀχαιῶν πρὸς Αἰτωλοὺς Φίλιπ-
πος, Δημητρίου μὲν υἱὸς πατὴρ δὲ Περσέως, παρὰ δὲ τοῖς τὴν Ἀ-
σίαν οἰκοῦσιν ὁ περὶ τῆς Κοίλης Συρίας, ὃν Ἀντίοχος καὶ Πτολεμαῖος ὁ Φι-
λοπάτωρ ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους· ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν Ἰταλί-
αν καὶ Λιβύην τόποις ὁ συστὰς Ῥωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις, ὃν οἱ
πλεῖστοι προσαγορεύουσιν Ἀννιβιακόν. Ταῦτα δ' ἔστι συνεχῆ τοῖς τελευ-
ταίοις τῆς Ἀράτου τοῦ Σικυωνίου συντάξεως. Ἐν μὲν οὖν τοῖς πρὸ
τούτων χρόνοις ὡσανεὶ σποράδας συνέβαινε τὰς τῆς οἰκουμέ-
νης εἶναι πράξεις κατὰ τὰς ἐπιβολὰς αὐτῶν καὶ τὰς συντελείας.
ἀπὸ δὲ τούτων τῶν καιρῶν οἱονεὶ σωματοειδῆ συμβαίνει γίνεσθαι τὴν
ἱστορίαν, συμπλέκεσθαί τε τὰς Ἰταλικὰς καὶ Λιβυκὰς πράξεις ταῖς τε

1.• Sic ἄναρχα Excerpta incipiunt. 2. C. om ἂν 4. C. προῃρήμεθα 8. Ed. om ἐν 12. ἔστι τι, an ἔτ' ἐστί, dubium. Ed. ἔστι 14. C. ἐλλογιμωτάτους 16. Ed. παραβάλλοιμεν 19. Ed. τῆς πραγματικῆς ἱστορίας rectius. 22. Ed. πρῶτον 24. Ed. κατοικοῦσιν 26. Ed. καὶ τὴν Λιβύην 28. C. τῆς παρὰ τοῦ Σ. 29. Ed. συν. εἶναι συνέβαινε τ. τ. οἰκ. πρ. 30. Sententiam contraxit Epitomator. Cf. Ed. Ceterum C. καὶ pro κατὰ

κατὰ τὴν Ἀσίαν καὶ ταῖς Ἑλληνικαῖς, καὶ πρὸς ἓν γίνεσθαι τέλος τὴν ἀναφορὰν ἁπάντων. Διὸ καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς αὑτῶν πραγματείας ἀπὸ τούτων πεποιήμεθα τῶν καιρῶν. Τῷ γὰρ προειρημένῳ πολέμῳ κρατήσαντες Ῥωμαῖοι Καρχηδονίων, καὶ νομίσαντες τὸ κυριώτατον καὶ μέγιστον μέρος αὐτοῖς ἠνύσθαι πρὸς τὴν τῶν ὅλων ἐπιβολήν, οὕτω καὶ τότε πρῶτον ἐθάρσησαν ἐπὶ τὰ λοιπὰ τὰς χεῖρας ἐκτείνειν καὶ περαιοῦσθαι μετὰ δυνάμεως εἴς τε τὴν Ἑλλάδα καὶ τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους. Εἰ μὲν οὖν ἡμῖν συνήθη καὶ γνώριμα ἦν τὰ πολιτεύματα τὰ περὶ τῆς τῶν ὅλων ἀρχῆς ἀμφισβητήσαντα, ἴσως οὐδὲν ἂν ἡμᾶς ἔδει περὶ τῶν πρὸ τοῦ γράφειν, ἀπὸ ποίας προθέσεως ἢ δυνάμεως ὁρμηθέντες ἐνεχείρησαν τοῖς τοιούτοις καὶ τηλικούτοις ἔργοις. Ἐπεὶ δ' οὔτε τοῦ Ῥωμαίων οὔτε τοῦ Καρχηδονίων πολιτεύματος πρόχειρός ἐστι τοῖς πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἡ προγεγενημένη δύναμις, οὐδ' αἱ πράξεις αὐτῶν· ἀναγκαῖον ὑπέλαβον εἶναι συντάξασθαι ταύτην καὶ τὴν ἑξῆς βίβλον πρὸ τῆς ἱστορίας, ἵνα μηδείς, ἐπιστὰς ἐπ' αὐτὴν τὴν τῶν πραγμάτων ἐξήγησιν, τότε διαπορῇ καὶ ζητῇ, ποίοις διαβουλίοις ἢ ποίαις δυνάμεσι καὶ χορηγίαις χρησάμενοι Ῥωμαῖοι πρὸς ταύτας ὥρμησαν τὰς ἐπιβολάς, δι' ὧν καὶ τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης τῆς καθ' ἡμᾶς ἐγένοντο ἐγκρατεῖς· ἀλλ' ἐκ τούτων τῶν βίβλων καὶ τῆς ἐν ταύταις προκατασκευῆς δῆλον ᾖ τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ὅτι καὶ λίαν εὐλόγοις ἀφορμαῖς χρησάμενοι πρός τε τὴν ἐπίνοιαν ὥρμησαν καὶ (δὴ) πρὸς τὴν συντέλειαν ἐξίκοντο τῆς τῶν ὅλων ἀρχῆς καὶ δυναστείας.

4. Τὸ γὰρ τῆς ἡμετέρας πραγματείας ἴδιον καὶ τὸ θαυμάσιον τῶν καθ' ἡμᾶς καιρῶν τοῦτό ἐστιν, ὅτι, καθάπερ ἡ τύχη σχεδὸν ἅπαντα τὰ τῆς οἰκουμένης πράγματα πρὸς ἓν ἔκλινε μέρος καὶ πάντα νεύειν ἠνάγκασε πρὸς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπόν, οὕτω καὶ διὰ τῆς ἱστορίας ὑπὸ μίαν σύνοψιν ἀγαγεῖν τοῖς ἐντυγχάνουσι τὸν χειρισμὸν τῆς τύχης, ᾧ κέχρηται πρὸς τὴν τῶν ὅλων πραγμάτων συντέλειαν. Καὶ γὰρ τὸ προκαλεσάμενον ἡμᾶς καὶ παρορμῆσαν πρὸς τὴν ἐπιβολὴν τῆς ἱστορίας μάλιστα τοῦτο γέγονε, σὺν δὲ τούτῳ καὶ τὸ μηδένα τῶν καθ' ἡμᾶς ἐπιβεβλῆσθαι τῇ τῶν καθόλου πραγμάτων συντάξει· πολὺ γὰρ ἂν ἧττον ἔγωγε πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ἐφιλοτιμήθην.

7. Ed. δυνάμεων quod praestat. 8. Ed. ἡμῖν ἦν συνήθη καὶ γνώριμα τὰ 14. Ed. ὑπελάβομεν 15. C. om ἐπιστὰς 19. Ed. ἐγένοντο πάντες ἐ. 22. Ed. καὶ πρὸς C. καὶ τῆς πρὸς 27. C. ὑπὸ δὲ μίαν

10. s) * αὐτοῖς τῆς Μεσσήνης ἔμελλον ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τὰς Συρακούσας ἐπανελέσθαι διὰ τὸ πάσης σχεδὸν δεσπόζειν τῆς ἄλλης Σικελίας. Ὃ προορώμενοι Ῥωμαῖοι, καὶ νομίζοντες ἀναγκαῖον εἶναι σφίσι τὸ μὴ προέσθαι τὴν Μεσσήνην μηδὲ ἐᾶσαι Καρχηδονίους οἱονεὶ γεφυρῶσαι τὴν εἰς Ἰταλίαν αὐτοῖς διάβασιν, πολὺν μὲν χρόνον ἐβουλεύσαντο. Καὶ τὸ μὲν συνέδριον οὐδ᾽ εἰς τέλος ἐκύρωσε τὴν γνώμην. Ἐδόκει γὰρ τὰ περὶ τὴν ἀλογίαν τῆς τοῖς Μαμερτίνοις ἐπικουρίας ἰσοῤῥοπεῖν τοῖς ἐκ τῆς βοηθείας συμφέρουσιν. Οἱ δὲ πολλοί, τετρυμένοι ὑπὸ τῶν προγεγονότων πολέμων καὶ προσδεόμενοι παντοδαπῆς ἐπανορθώσεως, ἅμα τοῖς ῥηθεῖσι περὶ τοῦ κοινῇ συμφέρειν τὸν πόλεμον καὶ κατ᾽ ἰδίαν ἑκάστοις ὠφελείας προδήλους καὶ μεγάλας ὑποδεικνυόντων τῶν

12. 5) στρατηγῶν, ἔκριναν βοηθεῖν. ʃ Ἡ μὲν οὖν πρώτη Ῥωμαίων ἐκ τῆς Ἰταλίας διάβασις μετὰ δυνάμεως ἥδε καὶ διὰ ταῦτα κατὰ τούτους ἐγένετο τοὺς καιρούς. Ἣν οἰκειοτάτην κρίναντες ἀρχὴν εἶναι τῆς ὅλης προθέσεως, ἀπὸ ταύτης ἐποιησάμεθα τὴν ἐπίστασιν, ἀναδραμόντες ἔτι τοῖς χρόνοις τοῦ μηδὲν ἀπόρημα καταλιπεῖν ὑπὲρ τῶν κατὰ τὰς αἰτίας ἀποδείξεων. Τῷ γὰρ πῶς καὶ πότε πταίσαντες αὐτῇ τῇ πατρίδι Ῥωμαῖοι τῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον ἤρξαντο προκοπῆς, καὶ πότε πάλιν καὶ πῶς κρατήσαντες τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν τοῖς ἐκτὸς ἐπιχειρεῖν ἐπεβάλοντο πράγμασιν, ἀναγκαῖον ὑπελάβομεν εἶναι παρακολουθῆσαι τοῖς μέλλουσι καὶ τὸ κεφάλαιον αὐτῶν τῆς νῦν ὑπεροχῆς δεόντως συνόψεσθαι. Διόπερ οὐ χρὴ θαυμάζειν, οὐδ᾽ ἐν τοῖς ἑξῆς, ἐάν που προσανατρέχωμεν τοῖς χρόνοις περὶ τῶν ἐπιφανεστάτων πολιτευμάτων. Τοῦτο γὰρ ποιήσομεν χάριν τοῦ λαμβάνειν ἀρχὰς τοιαύτας, ἐξ ὧν ἔσται σαφῶς κατανοεῖν, ἐκ τίνων ἕκαστοι καὶ πότε καὶ πῶς ὁρμηθέντες εἰς ταύτας παρεγένοντο τὰς διαθέσεις, ἐν αἷς ὑπάρχου-

13. σι νῦν. Ὃ δὴ καὶ περὶ Ῥωμαίων ἄρτι πεποιήκαμεν. Ἀφεμένους δὲ τούτων λέγειν ὥρα περὶ τῶν προκειμένων, ἐπὶ βραχὺ καὶ κεφαλαιωδῶς προεκθεμένους τὰς ἐν τῇ προκατασκευῇ πράξεις. Ὧν εἰσι πρῶται κατὰ τὴν τάξιν αἱ γενόμεναι Ῥωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις ἐν τῷ περὶ Σικελίας πολέμῳ. Ταύταις συνεχὴς ὁ Λιβυκὸς πόλεμος, ᾧ συνάπτει τὰ κατ᾽ Ἰβηρίαν Ἀμίλκᾳ, μετὰ δὲ τοῦτον Ἀσδρούβᾳ πραχθέντα καὶ Καρχηδο-

6. Ed. post γνώμην add. διὰ τὰς ἄρτι ῥηθείσας αἰτίας. 8. C. τετρωμένοι, (cf. P. 95. 7.) Ed. τετρυχωμένοι μὲν 10. Ed. ἅμα δὲ τοῖς ἄρτι ῥηθεῖσι 13. Ed. κ. δ. ταῦτα καὶ κατὰ rectius. 17. C. om τῇ 23. C. om καὶ 31. Ed. κατὰ τὴν Ἰ.

νίοις. Ἐν οἷς ἐγένετο κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἡ πρώτη Ῥωμαίων διάβασις εἰς τὴν Ἰλλυρίδα καὶ ταῦτα τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης· ἐπὶ δὲ τοῖς προειρημένοις οἱ πρὸς τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ Κελτοὺς ἀγῶνες. Τούτοις δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὁ Κλεομενικὸς καλούμενος ἐνηργεῖτο πόλεμος, εἰς ὃν καὶ τὴν καταστροφὴν ἐποιησάμεθα τῆς ὅλης κατασκευῆς καὶ τῆς δευτέρας βίβλου. Τὸ μὲν οὖν ἐξαριθμεῖσθαι τὰ κατὰ μέρος ὑπὲρ τῶν προειρημένων πράξεων οὐδὲν οὔθ' ἡμῖν ἀναγκαῖον, οὔτε τοῖς ἀκούουσι χρήσιμον. Οὐ γὰρ ἱστορεῖν ὑπὲρ αὐτῶν προτιθέμεθα, μνησθῆναι δὲ κεφαλαιωδῶς προαιρούμεθα, χάριν τῆς προκατασκευῆς τῶν μελλουσῶν ὑφ' ἡμῶν ἱστορεῖσθαι πράξεων. Διόπερ ἐπὶ κεφαλαίων ψαύοντες κατὰ τὸ συνεχὲς τῶν προειρημένων, πειρασόμεθα συνάψαι τὴν τελευτὴν τῆς προκατασκευῆς τῇ τῆς ἡμετέρας ἱστορίας ἀρχῇ καὶ προθέσει. Τοῦτον γὰρ τὸν τρόπον συνεχοῦς γινομένης τῆς διηγήσεως ἡμεῖς τε δόξομεν εὐλόγως ἐφάπτεσθαι τῶν ἤδη προϊστορημένων ἑτέροις, τοῖς τε φιλομαθοῦσιν ἐκ τῆς τοιαύτης οἰκονομίας εὐμαθῆ καὶ ῥᾳδίαν ἐπὶ τὰ μέλλοντα ῥηθήσεσθαι παρασκευάσομεν τὴν ἔφοδον. Βραχὺ δ' ἐπιμελέστερον πειρασόμεθα διελθεῖν ὑπὲρ τοῦ πρώτου συστάντος πολέμου Ῥωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις περὶ Σικελίας. Οὔτε γὰρ πολυχρονιώτερον τούτου πόλεμον εὑρεῖν ῥᾴδιον, οὔτε παρασκευὰς ὁλοσχερεστέρας, οὔτε συνεχεστέρας πράξεις οὔτε πλείους ἀγῶνας, οὔτε περιπετείας μείζους τῶν ἐν τῷ προειρημένῳ πολέμῳ συμβάντων ἑκατέροις. Αὐτά τε τὰ πολιτεύματα κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἀκμὴν ἀκέραια μὲν ἦν τοῖς ἐθισμοῖς, μέτρια δὲ ταῖς τύχαις, πάρισα δὲ ταῖς δυνάμεσι. Διὸ καὶ τοῖς βουλομένοις συνθεάσασθαι τὴν ἑκατέρου τοῦ πολιτεύματος ἰδιότητα καὶ δύναμιν οὐχ οὕτως ἐκ τῶν ἐπιγενομένων πολέμων, ὡς ἐκ τούτου ποιητέον τὴν σύγκρισιν.

14. Οὐχ ἧττον δὲ τῶν προειρημένων παρωξύνθην ἐπιστῆσαι τούτῳ τῷ πολέμῳ καὶ διὰ τὸ τοὺς ἐμπειρότατα δοκοῦντας γράφειν ὑπὲρ αὐτοῦ, Φιλῖνον καὶ Φάβιον, μὴ δεόντως ἡμῖν ἀπηγγελκέναι τὴν ἀλήθειαν. Ἑκόντας μὲν οὖν ἐψεῦσθαι τοὺς ἄνδρας οὐχ ὑπολαμβάνω, στοχαζόμενος ἐκ τοῦ βίου καὶ τῆς αἱρέσεως αὐτῶν· δοκοῦσι δέ μοι πεπονθέναι τι παραπλήσιον τοῖς ἐρῶσι. Διὰ

3. Ed. οὐδὲ τοῖς   25. Ed. τ. βουλομένοις καλῶς συνθ.

γὰρ τὴν αἵρεσιν καὶ τὴν ὅλην εὔνοιαν Φιλίνῳ μὲν πάντα δοκοῦσιν οἱ
Καρχηδόνιοι πεπρᾶχθαι φρονίμως, καλῶς, ἀνδρωδῶς, οἱ δὲ Ῥω-
μαῖοι τἀναντία· Φαβίῳ δὲ τοὔμπαλιν τούτων. Ἐν μὲν οὖν τῷ λοιπῷ
βίῳ τὴν τοιαύτην ἐπιείκειαν ἴσως οὐκ ἄν τις ἐκβάλοι. Καὶ γὰρ φιλό-
φιλον δεῖ εἶναι τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ φιλόπατριν, καὶ συμμισεῖν τοῖς
φίλοις τοὺς ἐχθροὺς καὶ συναγαπᾶν τοὺς φίλους. Ὅταν δὲ τὸ
ἱστορίας ἦθος ἀναλαμβάνῃ τις, ἐπιλαθέσθαι χρὴ πάντων τῶν τοιού-
των καὶ πολλάκις μὲν εὐλογεῖν καὶ κοσμεῖν τοῖς μεγίστοις ἐπαίνοις
τοὺς ἐχθρούς, ὅταν αἱ πράξεις ἀπαιτῶσι τοῦτο, πολλάκις δὲ ἐλέγχειν
καὶ ψέγειν ἐπονειδίστως τοὺς ἀναγκαιοτάτους, ὅταν αἱ τῶν ἐπιτη-
δευμάτων ἁμαρτίαι τοῦθ᾽ ὑποδεικνύωσιν. Ὥσπερ γὰρ ζώου τῶν ὄψε-
ων ἀφαιρεθεισῶν ἀχρειοῦται τὸ ὅλον, οὕτως ἐξ ἱστορίας ἀναιρεθείσης
τῆς ἀληθείας τὸ καταλειπόμενον αὐτῆς ἀνωφελὲς γίγνεται διήγημα.
Διόπερ οὔτε τῶν φίλων κατηγορεῖν οὔτε τοὺς ἐχθροὺς ἐπαινεῖν ὀκνη-
τέον, οὔτε δὲ τοὺς αὐτοὺς ποτὲ μὲν ψέγειν, ποτὲ δὲ ἐγκωμιάζειν εὐλαβητέον,
ἐπειδὴ τοὺς ἐν πράγμασιν ἀναστρεφομένους οὔτ᾽ εὐστοχεῖν ἀεὶ δυνατὸν,
οὔθ᾽ ἁμαρτάνειν συνεχὲς εἰκός. Ἀποστάντες οὖν τῶν πραττόντων
αὐτοῖς τοῖς πραττομένοις ἐφαρμοστέον τὰς πρεπούσας ἀποφά-
σεις καὶ διαλήψεις ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν. Ὡς δ᾽ ἔστιν ἀληθῆ τὰ νῦν ὑφ᾽
15. ἡμῶν εἰρημένα, σκοπεῖν ἐκ τούτων πάρεστιν. Ὁ γὰρ Φιλῖνος, ἀρχόμε-
νος ἅμα τῶν πραγμάτων καὶ τῆς δευτέρας βίβλου, φησὶ προσκαθῆ-
σθαι τῇ Μεσσήνῃ πολεμοῦντας τούς τε Καρχηδονίους καὶ τοὺς
Συρακουσίους, παραγενομένους δὲ τοὺς Ῥωμαίους κατὰ θάλατταν εἰς
τὴν πόλιν εὐθὺς ἐξελθεῖν ἐπὶ τοὺς Συρακουσίους. ∫ Ὅτι τῶν Ῥω-
μαίων ἡττηθέντων ὑπὸ Καρχηδονίων ἐπὶ Μάρκου τοῦ στρατηγοῦ,
35. φησὶν ὁ Πολύβιος· Ἐν ᾧ καιρῷ πολλά τις ἂν, ὀρθῶς ἐπισημαινόμενος, εὕροι
πρὸς ἐπανόρθωσιν τοῦ τῶν ἀνθρώπων βίου συντελέσοντα. Καὶ γὰρ τὸ δια-
πιστεῖν τῇ τύχῃ, καὶ μάλιστα κατὰ τὰς εὐπραγίας, ἐναργέστατον ἐφάνη
τότε πᾶσι διὰ τῶν Μάρκου συμπτωμάτων. Ὁ γὰρ μικρῷ πρότερον οὐ
διδοὺς ἔλεον οὐδὲ συγγνώμην τοῖς πταίουσι παρὰ πόδας αὐτὸς ἤγε-
το, δεησόμενος τούτων περὶ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. Καὶ μὴν καὶ τὸ παρ᾽ Εὐρι-
πίδῃ πάλαι καλῶς εἰρῆσθαι δοκοῦν, ὡς Ἓν σοφὸν βούλευμα τὰς πολλὰς

4. C. om γὰρ 15. C. om ποτὲ μὲν. Pro εὐλαβητέον fit vacuum. 17. Ed. συνεχῶς. 20. Ed. om γὰρ 27. C. συντελεσθέντα 29. Ed. πᾶσι τότε 31. Ed. Καὶ μὴν τό. C. τῷ

χεῖρας νικᾷ, τότε δι' αὐτῶν τῶν ἔργων ἔλαβε τὴν πίστιν. Εἷς γὰρ ἄνθρωπος καὶ μία γνώμη τὰ μὲν ἀήττητα πλήθη καὶ πραγματικὰ δοκοῦντα εἶναι καθεῖλε, τὸ δὲ προφανῶς πεπτωκὸς ἄρδην πολίτευμα καὶ τὰς ἀπηλγηκυίας ψυχὰς τῶν δυνάμεων ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἤγαγεν. Ἐγὼ δὲ τούτων ἐπεμνήσθην χάριν τῆς τῶν ἐντυγχανόντων τοῖς ὑπομνήμασι διορθώσεως. Δυεῖν γὰρ ὄντων τρόπων πᾶσιν ἀνθρώποις τῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταθέσεως, τοῦ τε διὰ τῶν ἰδίων συμπτωμάτων καὶ διὰ τῶν ἀλλοτρίων, ἐνεργέστερον μὲν εἶναι συμβαίνει τὸν διὰ τῶν οἰκείων περιπετειῶν, ἀβλαβέστερον δὲ τὸν διὰ τῶν ἀλλοτρίων. Διὸ τὸν μὲν οὐδέποθ' ἑκουσίως αἱρετέον, ἐπεὶ μετὰ μεγάλων πόνων καὶ κινδύνων ποιεῖ τὴν διόρθωσιν, τὸν δὲ ἀεὶ θηρευτέον, ἐπεὶ χωρὶς βλάβης ἐστὶ συνιδεῖν ἐν αὐτῷ τὸ βέλτιον. Ἐξ ὧν συνιδόντι καλλίστην παιδείαν ἡγητέον πρὸς ἀληθινὸν βίον τὴν ἐκ τῆς πραγματικῆς ἱστορίας περιγιγνομένην ἐμπειρίαν. Μόνη γὰρ αὕτη χωρὶς βλάβης ἐπὶ παντὸς καιροῦ καὶ περι-
36. στάσεως κριτὰς ἀληθινοὺς ἀποτελεῖ τοῦ βελτίονος. Ξάνθιππος δὲ, τηλικαύτην ἐπίδοσιν καὶ ῥοπὴν ποιήσας τοῖς Καρχηδονίων πράγμασι, μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἀπέπλευσε πάλιν, φρονίμως καὶ συνετῶς βουλευσάμενος. Αἱ γὰρ ἐπιφανεῖς καὶ παράδοξοι πράξεις βαρεῖς μὲν τοὺς φθόνους, ὀξείας δὲ τὰς διαβολὰς γεννῶσιν· ἃς οἱ μὲν ἐγχώριοι διά τε τὰς συγγενείας καὶ τὸ τῶν φίλων πλῆθος οἷοί τ' ἂν εἶεν ἀναφέρειν· οἱ δὲ ξένοι ταχέως ὑφ' ἑκατέρων τούτων ἡττῶνται καὶ κινδυνεύουσιν.ʃ

Ὅτι φησὶν ὁ Πολύβιος περί τινων ὑποθέσεων τῶν Ἀμίλκου τοῦ Βάρκα, περὶ ὧν οὐχ οἷόν τε διὰ τῆς γραφῆς τὸν κατὰ μέρος
57. ἀποδοῦναι λόγον· Καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῶν διαφερόντων πυκτῶν καὶ ταῖς γενναιότησι καὶ ταῖς εὐεξίαις, ὅταν εἰς τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ στεφάνου συγκαταστάντες καιρὸν διαμάχωνται πληγὴν ἐπὶ πληγῇ τιθέντες ἀδιαπαύστως, λόγον μὲν ἢ πρόνοιαν ἔχειν ὑπὲρ ἑκάστης ἐπιβολῆς καὶ πληγῆς οὔτε τοῖς ἀγωνιζομένοις, οὔτε τοῖς θεωρουμένοις ἐστὶ δυνατόν. Ἐκ δὲ τῆς καθόλου τῶν ἀνδρῶν ἐνεργείας καὶ τῆς ἑκατέρου φιλοτιμίας, ἔτι καὶ τῆς ἐμπειρίας αὐτῶν καὶ τῆς δυνάμεως, πρὸς δὲ καὶ τῆς εὐψυχίας ἱκανὴν ἔννοιαν λαβεῖν· οὕτω δὴ καὶ περὶ τῶν νῦν λεγομένων στρατηγῶν. Τὰς μὲν γὰρ αἰτίας ἢ τοὺς τρόπους, δι' ὧν

6. Ed. Δυοῖν. Cf. P. 12, 20. P. 30, 32. P. 17, 9. P. 69, 2. Cf. I. Gronov. ad lib. VI. (681. 28). 7. Ed. καὶ τοῦ διὰ τῶν rectius. Sed licebit tamen hoc quoque Codici meo concedere, siquidem omnino Polybius non ita ad amussim solet exigere id genus dictiones. Exempla sunt in promptu. 8. Ed. ἐναργέστερον, quod praefero. 14. C. om ἐπὶ 25. C. ἐξουσίαις 30. Ed. ἔτι δὲ καὶ

ἀνὰ ἑκάστην ἡμέραν ἐποιοῦντο κατ' ἀλλήλων ἐνέδρας, ἀντενέδρας,
ἐπιθέσεις, προσβολάς, οὔτ' ἂν ὁ γράφων ἐξαριθμούμενος ἐφίκοιτο,
τοῖς τ' ἀκούουσιν ἀπέραντος ἅμα δ' ἀνωφελὴς ἂν ἐκ τῆς ἀναγνώ-
σεως κρίνοιτο χρεία. Ἐκ δὲ τῆς καθολικῆς ἀποφάσεως περὶ αὐτῶν
καὶ τοῦ τέλους τῆς φιλοτιμίας μᾶλλον ἄν τις εἰς ἔννοιαν ἔλθοι τῶν
προειρημένων. Οὔτε γὰρ τῶν ἐξ ἱστορίας στρατηγημάτων, οὔτε τῶν
ἐκ τοῦ καιροῦ καὶ τῆς ὑποκειμένης περιστάσεως ἐπινοημάτων, οὔτε
τῶν εἰς παράβολον καὶ βίαιον ἀνηκόντων τόλμαν οὐδὲν παρελείφθη.
Κρίσιν γε μὴν ὁλοσχερῆ γενέσθαι διὰ πλείους αἰτίας οὐχ οἷόν τ' ἦν· αἵ τε
γὰρ δυνάμεις ἀμφοτέρων ἦσαν ἐφάμιλλοι, τά τε κατὰ τοὺς χάρακας
ὁμοίως ἀπρόσιτα διὰ τὴν ὀχυρότητα, τό τε διάστημα τῶν στρατοπέ-
δων βραχὺ παντελῶς. Ὅπερ αἴτιον ἦν μάλιστα τοῦ τὰς μὲν κατὰ μέ-
ρος συμπτώσεις ἀπαύστους γίγνεσθαι καθ' ἡμέραν, ὁλοσχερὲς δὲ συντε-
λεῖσθαι μηδέν. Τούτους γὰρ αὐτοὺς ἀεὶ συνέβαινε διαφθείρεσθαι κα-
τὰ τὰς συμπλοκάς, τοὺς ἐν χειρῶν νόμῳ πεσόντας· οἱ δ' ἅπαξ ἐγ-
κλίναντες εὐθέως ἐκτὸς τοῦ δεινοῦ πάντες ἦσαν ὑπὸ ταῖς αὑτῶν
58. ἀσφαλείαις, καὶ πάλιν ἐκ μεταβολῆς ἐκινδύνευον. Οὐ μὴν ἀλλ' ὥσπερ
ἀγαθὸς βραβευτὴς ἡ τύχη μεταβιβάσασα παραβόλως αὐτοὺς ἐκ τοῦ προ-
ειρημένου τόπου καὶ τοῦ προϋπάρχοντος ἀθλήματος εἰς παραβολώ-
τερον ἀγώνισμα καὶ τόπον ἐλάττω συνέκλεισεν. ∫
62. 6) Ὅτι τοῦ αὐτοῦ νομιστέον εἶναι ἡγεμόνος τὸ δύνασθαι βλέπειν τόν τε τοῦ νι-
72. 7) κᾶν, ὁμοίως δὲ καὶ τὸν τοῦ λείπεσθαι καιρόν. ∫ Ὅτι οὐδέποτε δεῖ πρὸς
τὸ παρὸν μόνον, ἔτι δὲ μᾶλλον πρὸς τὸ μέλλον ἀποβλέπειν ἀεὶ τοὺς ὀρθῶς
81. 4) βουλευομένους. ∫ Ὅτι οἱ μισθοφόροι, ἀπεχθῶς διακείμενοι πρὸς Καρ-
χηδονίους, ἐδογματοποίησαν, ὃν μὲν ἂν λάβωσι Καρχηδονίων, τιμω-
ρησαμένους ἀποκτείνειν, ὃν δ' ἂν τῶν συμμαχούντων αὐτοῖς, ἀποκό-
ψαντας τὰς χεῖρας αὖθις εἰς Καρχηδόνα ἀποπέμπειν. Διόπερ εἰς ταῦ-
τα βλέπων οὐκ ἄν τις εἰπεῖν ὀκνήσειεν, ὡς οὐ μόνον τὰ σώματα τῶν
ἀνθρώπων καί τινα τῶν ἐν αὐτοῖς γεννωμένων ἑλκῶν καὶ φυμάτων ἀποθη-
ριοῦσθαι συμβαίνει καὶ τελέως ἀβοήθητα γίνεσθαι, πολὺ δὲ μάλιστα τὰς
ψυχάς. Ἐπί τε γὰρ τῶν ἑλκῶν, ἐὰν μὲν θεραπείαν τοῖς τοιούτοις προσά-
γῃ τις, ὑπ' αὐτῆς ἐνίοτε ταύτης ἐρεθιζόμενα θᾶττον ποιεῖται τὴν νομήν·

25. C. ὧν 27. C. ἀποκόψαντα 31. C. θεραπείας

ἐὰν δὲ πάλιν ἀφῇ, κατὰ τὴν ἐξ αὑτῶν φύσιν φθείροντα τὸ συνεχὲς οὐ-
κ ἴσχει παῦλαν, ἕως ἂν ἀφανίσῃ τὸ ὑποκείμενον. Ταῖς τε ψυχαῖς παρα-
πλησίως τοιαῦται πολλάκις ἐπιφύονται μελανίαι καὶ σηπεδόνες,
ὥστε μηδὲν ἀσεβέστερον ἀνθρώπου μηδὲ ὠμότερον ἀποτελεῖσθαι τῶν ζώων.
Οἷς ἐὰν μὲν συγγνώμην τινὰ προσάγῃς καὶ φιλανθρωπίαν, ἐπιβουλὴν καὶ
παραλογισμὸν ἡγούμενοι τὸ συμβαῖνον ἀπιστότεροι καὶ δυσμενέστεροι
γίνονται πρὸς τοὺς φιλανθρωποῦντας. Ἐὰν δὲ ἀντιτιμωρῇ, διαμιλ-
λώμενοι τοῖς θυμοῖς οὐκ ἔστι τι τῶν ἀπειρημένων ἢ δεινῶν ὁποῖον
οὐκ ἀναδέχονται, σὺν καλῷ τιθέμενοι τὴν τοιαύτην τόλμαν· τέλος δ' ἀ-
ποθηριωθέντες ἐξέστησαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Τῆς δὲ δια-
θέσεως ἀρχηγὸν μὲν καὶ μεγίστην μερίδα νομιστέον ἔθη μοχθηρὰ καὶ
τροφὴν ἐκ παίδων κακήν· συνεργὰ δὲ καὶ πλείω, μέγιστα δὲ τῶν συνερ-
γῶν τὰς ἀεὶ τῶν προεστώτων ὕβρεις καὶ πλεονεξίας. Ἃ δὴ τότε συνέ-
βαινε καὶ περὶ μὲν τὸ σύστημα τῶν μισθοφόρων, ἔτι δὲ μᾶλλον περὶ τοὺς ἡγε-
83. 3) μόνας αὐτῶν ὑπάρχειν. ʃ Ὅτι Ἱέρων ὁ Συρακουσίων βασιλεὺς
Καρχηδονίοις κατὰ [τὸν πόλεμον τῶν μισθο]φόρων ἐβοήθει, πάνυ
φρονίμως καὶ νουνεχῶς λογιζόμενος. Οὐδέποτε γὰρ χρὴ τὰ τοιαῦτα
παρορᾶν, οὐδὲ τηλικαύτην οὐδενὶ συγκατασκευάζειν δυναστείαν,
πρὸς ἣν οὐδὲ περὶ τῶν ὁμολογουμένων ἐξέσται δικαίων ἀμφισβητεῖν. ʃ
86. 7) Πάλιν ἡττήθη νικήσας Ἀννίβας ὑπὸ τῶν μισθοφόρων, τῆς τύχης
ὥσπερ ἐπίτηδες ἐκ παραθέσεως ἀμφοτέροις ἐναλλὰξ διδούσης
ἀφορμὴν εἰς ὑπερβολὴν τῆς κατ' ἀλλήλων τιμωρίας. ʃ
88. 1) Ὅτι πᾶσαι αἱ πόλεις τῆς Λιβύης μετὰ τὴν μάχην εὐθέως ὑπήκου-
σαν τοῖς Καρχηδονίοις. Ἡ δὲ τῶν Ἱππακριτῶν καὶ Ἰτυκαίων πόλις
ἔμενον, οὐδεμίαν ἀφορμὴν ἔχουσαι πρὸς διάλυσιν διὰ τὸ μὴ καταλείπεσθαι
σφίσι τόπον ἐλέους μηδὲ συγγνώμης κατὰ τὰς πρώτας ἐπιβολάς.
Οὕτω καὶ κατὰ ταύτας τὰς ἁμαρτίας μεγάλην ἔχει διαφορὰν ἡ μετρι-
II. 1. ότης καὶ τὸ μηδὲν ἀνήκεστον ἐπιτηδεύειν ἑκουσίως. ʃ Ὅτι ἐν τῇ
πρώτῃ βίβλῳ, φησὶν ὁ Πολύβιος, διεσαφήσαμεν, πότε Ῥωμαῖοι, συστησά-
μενοι τὰ κατὰ τὴν Ἰταλίαν, τοῖς ἐκτὸς ἐγχειρεῖν ἤρξαντο πράγμασιν·
ἐπὶ δὲ τούτοις, πῶς εἰς Σικελίαν διέβησαν καὶ δι' ἃς αἰτίας τὸν περὶ
τῆς προειρημένης νήσου συνεστήσαντο πόλεμον πρὸς Καρχηδονίους. •

22. Ed. ἀφορμάς 24. Ed. καὶ τῶν Ἰτυκαίων 29. C. βίβλῳ

56.16) 70.2) * καὶ ταῖς τούτων διαφοραῖς. ∫ Ὅτι ἀεί ποθ' ἡ τύχη τὰ μέγιστα τῶν πραγμά-
των παρὰ λόγον εἴωθε κρίνειν. Καὶ γὰρ τότε Κλεομένης, εἰ τὰ κατὰ τὸν κίν-
δυνον παρείλκυσε τελέως ὀλίγας ἡμέρας, εἴ τ' ἀναχωρήσας ἀπὸ τῆς
μάχης εἰς τὴν πόλιν εἰς βραχὺ τῶν καιρῶν ἀντεποιήσατο, διακατέσχεν
III. 4.1) ἂν τὴν ἀρχήν. ∫ Εἰ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν τῶν κατορθωμάτων ἢ καὶ τῶν ἐλατ-
τωμάτων ἱκανὴν ἐνεδέχετο ποιήσασθαι τὴν διάληψιν ὑπὲρ τῶν ψεκτῶν
ἢ τοὐναντίον ἐπαινετῶν ἀνδρῶν καὶ πολιτευμάτων, ἐνθάδε που λήγειν
ἂν ἡμᾶς ἔδει καὶ καταστρέφειν ἅμα τὴν διήγησιν καὶ τὴν πραγματεί-
αν ἐπὶ τὰς τελευταίας ῥηθείσας πράξεις κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθε-
σιν. Ὅ τε γὰρ χρόνος ὁ πεντηκοντακαιτριετὴς εἰς ταῦτα ἔληγεν, ἥ τε
αὔξησις καὶ προκοπὴ τῆς Ῥωμαίων δυναστείας ἐτετελείωτο. Πρὸς δὲ τούτοις
ὁμολογούμενον ἐδόκει τοῦτ' εἶναι καὶ κατηναγκασμένον ἅπασιν, ὅτι λοιπόν
ἐστι Ῥωμαίων ἀκούειν καὶ τούτοις πειθαρχεῖν ὑπὲρ τῶν παραγγελλομένων.
Ἐπεὶ δ' οὐκ αὐτοτελεῖς εἰσιν οὔτε περὶ τῶν κρατησάντων οὔτε περὶ τῶν ἡλατ-
τωμένων| αἱ ψιλῶς ἐξ αὐτῶν τῶν ἀγωνισμάτων διαλήψεις διὰ τὸ πολλοῖς μὲν τὰ
μέγιστα δοκοῦντα εἶναι τῶν κατορθωμάτων, ὅταν μὴ δεόντως αὐτοῖς
χρήσωνται, τὰς μεγίστας ἐπενηνοχέναι συμφοράς, οὐκ ὀλίγοις δὲ
τὰς ἐκπληκτικωτάτας περιπετείας, ὅταν εὐγενῶς αὐτὰς ἀναδέξων-
ται, πολλάκις εἰς τὴν τοῦ συμφέροντος περιπεπτωκέναι μερίδα, προσ-
θετέον ἂν εἴη ταῖς προειρημέναις πράξεσι τήν τε τῶν κρατούντων
αἵρεσιν, ποία τις ἦν μετὰ ταῦτα, καὶ πῶς προεστάτει τῶν ὅλων, τάς τε
τῶν ἄλλων ἀποδοχὰς καὶ διαλήψεις, πόσαι καὶ τίνες ὑπῆρχον περὶ τῶν
ἡγουμένων· πρὸς δὲ τούτοις τὰς ὁρμὰς καὶ τοὺς ζήλους ἐξηγητέον,
τίνες παρ' ἑκάστοις ἐπεκράτουν καὶ κατίσχυον περί τε τοὺς κατ' ἰδίαν
βίους καὶ τὰς κοινὰς πολιτείας. Δῆλον γάρ, ὡς ἐκ τούτων φανερὸν ἔσται
τοῖς μὲν νῦν οὖσι, πότερα φευκτὴν ἢ τοὐναντίον αἱρετὴν εἶναι συμβαί-
νει τὴν Ῥωμαίων δυναστείαν· τοῖς δ' ἐπιγενομένοις, πότερα ἐπαινε-
τὴν καὶ ζηλωτὴν ἢ ψεκτὴν γεγονέναι νομιστέον τὴν ἀρχὴν αὐτῶν.
Τὸ γὰρ ὠφέλιμον τῆς ἡμετέρας ἱστορίας πρός τε τὸ παρὸν καὶ πρὸς τὸ μέλ-
λον ἐν τούτῳ πλεῖστον κείσεται τῷ μέρει. Οὐ γὰρ δὴ τοῦτ' εἶναι τέλος
ὑποληπτέον ἐν πράγμασιν, οὔτε τοῖς ἡγουμένοις οὔτε τοῖς ἀποφαι-
νομένοις ὑπὲρ τούτων, τὸ νικῆσαι καὶ ποιήσασθαι πάντας ὑφ' ἑαυτούς.

1. * Iactura quatuor paginarum eo iniquius accidit, quod si haberemus duos tantummodo versus super in Codice, expletam haberemus lacunam orationis, qua hiant Edita. Desideratur autem tale aliquid: τὸ τέλος κεῖται τῆς διαλήψεως ὑπέρ τε τῶν [ψεκτῶν καὶ τοὐναντίον ἐπαινετῶν πράξεων] οὐκ ἐν τοῖς τελευταίοις, ἀλλ' ἐν ταῖς αἰτίαις. 3. C. εἴτ', ni fallor. 8. C. δεῖ 14. C. οὔτε περὶ τῶν κρατησάντων ἠλαττωμένων| 17. Ed. (Did) χρήσονται — C. ἐπενηνοχέναι 30. C. οὐ γὰρ δήπου τινὰς τέλος

Οὔτε γὰρ πολεμεῖ τοὺς πέλας οὐδεὶς νοῦν ἔχων ἕνεκεν αὐτοῦ τοῦ καταγωνίσασθαι τοὺς ἀντιταττομένους, οὔτε πλεῖ τὰ πελάγη χάριν τοῦ περαιωθῆναι μόνον· καὶ μὴν οὐδὲ τὰς ἐμπειρίας καὶ τέχνας αὐτῆς ἕνεκα τῆς ἐπιστήμης ἀναλαμβάνει. Πάντες δὲ πράττουσι πάντα χάριν τῶν ἐπιγινομένων τοῖς ἔργοις ἡδέων ἢ καλῶν ἢ συμφερόντων. Διὸ καὶ τῆς πραγματείας ταύτης τοῦτ' ἔσται τελεσιούργημα, τὸ γνῶναι τὴν κατάστασιν παρ' ἑκάστοις, ποία τις ἦν μετὰ τὸ καταγωνισθῆναι τὰ ὅλα καὶ πεσεῖν εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐξουσίαν ἕως τῆς μετὰ ταῦτα πάλιν ἐπιγενομένης ταραχῆς καὶ κινήσεως. Ὑπὲρ ἧς, διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐν αὐτῇ πράξεων καὶ τὸ παράδοξον τῶν συμβαινόντων, τὸ δὲ μέγιστον διὰ τὸ τῶν πλείστων μὴ μόνον αὐτόπτης, ἀλλ' ὧν μὲν συνεργός, ὧν δὲ καὶ χειριστὴς γεγονέναι, προήχθην, οἷον ἀρχὴν ποιησάμενος ἄλλην γράφειν.

5. 7) [μὲν ἤδη προειρημένη κίνησις.] ʃ Τὰ μὲν οὖν τῆς ἐπιβολῆς ἡμῶν τοιαῦτα. Προσδεῖ δὲ τὰ τῆς τύχης, ἵνα συνδράμῃ τὰ τοῦ βίου πρὸς τὸ τὴν πρόθεσιν ἐπὶ τέλος ἀναγαγεῖν. Πέπεισμαι μὲν γάρ, κἄν τι συμβῇ περὶ ἡμᾶς ἀνθρώπινον, οὐκ ἀργήσειν τὴν ὑπόθεσιν, οὐδ' ἀπορήσειν ἀνδρῶν ἀξιοχρέων, διὰ δὲ τὸ κάλλος πολλοὺς κατεγγυηθήσεσθαι καὶ σπουδάσειν ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν] αὐτήν. Ἐπεὶ δὲ τὰς ἐπιφανεστάτας τῶν πράξεων ἐπὶ κεφαλαίου διεληλύθαμεν, βουλόμενοι καὶ καθόλου καὶ κατὰ μέρος εἰς ἔννοιαν ἀγαγεῖν τῆς ὅλης ἱστορίας τοὺς ἐντυγχάνοντας, ὥρα, μνημονεύοντας τῆς προθέσεως ἐπαναγαγεῖν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως.

6. Ἔνιοι δὲ τῶν συγγεγραφότων τὰς κατ' Ἀννίβαν πράξεις, βουλόμενοι τὰς αἰτίας ὑποδεικνύναι ἡμῖν, δι' ἃς Ῥωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις ὁ προειρημένος ἐπέστη πόλεμος, πρώτην μὲν ἀποφαίνουσι τὴν Ζακάνθης πολιορκίαν ὑπὸ Καρχηδονίων, δευτέραν δὲ τὴν διάβασιν αὐτῶν παρὰ τὰς συνθήκας τοῦ προσαγορευομένου παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις Ἴβηρος ποταμοῦ. Ἐγὼ δὲ ταύτας ἀρχὰς μὲν εἶναι τοῦ πολέμου φήσαιμ' ἄν, αἰτίας γε μὴν οὐδαμῶς ἂν συγχωρήσαιμι. Πολλοῦ γὰρ δεῖ, εἰ μὴ καὶ τὴν Ἀλεξάνδρου διάβασιν εἰς τὴν Ἀσίαν αἰτίαν εἶναί τις φήσει τοῦ πρὸς τοὺς Πέρσας πολέμου καὶ τὸν Ἀντιόχου κατάπλουν εἰς Δημητριάδα τοῦ πρὸς Ῥωμαίους· ὧν οὔτ' εἰκὸς οὔτ' ἀληθές ἐστιν οὐδέτερον. Τίς γὰρ ἂν νομίσειε ταύτας αἰτίας ὑπάρχειν, ὧν πολλὰ μὲν Ἀλέξανδρος πρότερον, οὐκ ὀλίγα δὲ Φίλιππος

1. Ed. τοῖς π. 2. C. οὔτε πλεῖστα πελάγη 13. Sic eandem trahit sententia e proxime sequentibus: Ἦν δ' ἡ προειρημένη κίνησις, 14. C. πρὸς δὲ δεῖ 17. C. om δὲ 21. C. om ἐπὶ — scr. Ἔνιοι δ' ἔτι τῶν non apte 24. C. ἐπέστη πόλεμος, πρῶτον quod correxi. Ed. πόλεμος ἐνέστη, πρῶτον

ἔτι ζῶν ἐνήργησε καὶ παρεσκευάσατο πρὸς τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πόλεμον, ὁμοίως δὲ πάλιν Αἰτωλοὶ πρὸ τῆς Ἀντιόχου παρουσίας πρὸς τὸν κατὰ τῶν Ῥωμαίων; Ἀλλ' ἔστιν ἀνθρώπων τὰ τοιαῦτα μὴ διειληφότων, ἀρχὴ τί διαφέρει καὶ πόσον διέστηκεν αἰτίας καὶ προφάσεως, καὶ διότι τὰ μέν ἐστι πρῶτα τῶν ἁπάντων, ἡ δ' ἀρχὴ τελευταῖον τῶν εἰρημένων. Ἐγὼ δὲ παντὸς ἀρχὰς μὲν εἶναι φημὶ τὰς πρώτας ἐπιβολὰς καὶ πράξεις τῶν ἤδη κεκριμένων, αἰτίας δὲ τὰς προκαθηγουμένας τῶν κρίσεων καὶ διαλήψεων· λέγω δ' ἐπινοίας καὶ διαθέσεις καὶ τοὺς περὶ ταῦτα συλλογισμούς, καὶ δι' ὧν ἐπὶ τὸ κρῖναί τι καὶ προθέσθαι παραγιγνόμεθα. Δῆλον δ', οἷον τὸ προειρημένον, ἐκ τῶν ἐπιφερομένων. Τίνες γὰρ ἀληθῶς ἦσαν αἰτίαι, καὶ πόθεν φῦναι συνέβη τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμον, εὐμαρὲς καὶ τῷ τυχόντι συνιδεῖν. Ἦν δὲ πρώτη μὲν ἡ τῶν μετὰ Ξενοφῶντος Ἑλλήνων ἐκ τῶν ἄνω σατραπειῶν ἐπάνοδος, ἐν ᾗ πᾶσαν τὴν Ἀσίαν διαπορευομένων αὐτῶν πολεμίαν ὑπάρχουσαν οὐδεὶς ἐτόλμα μένειν κατὰ πρόσωπον τῶν βαρβάρων· δευτέρα δὲ τοῦ Λακεδαιμονίων βασιλέως Ἀγησιλάου διάβασις εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐν ᾗ ἐκεῖνος οὐδὲν ἀξιόχρεων οὐδ' ἀντίπαλον εὑρὼν ταῖς σφετέραις ἐπιβολαῖς ἄπρακτος ἠναγκάσθη μεταξὺ διὰ τὰς περὶ τὴν Ἑλλάδα ταραχὰς ἐπανελθεῖν. Ἐξ ὧν Φίλιππος κατανοήσας καὶ συλλογισάμενος τὴν Περσῶν ἀνανδρίαν καὶ ῥαθυμίαν καὶ τὴν αὑτοῦ καὶ Μακεδόνων εὐεξίαν ἐν τοῖς πολεμικοῖς, ἔτι δὲ καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος τῶν ἐσομένων ἄθλων ἐκ τοῦ πολέμου πρὸ ὀφθαλμῶν θέμενος, ἅμα τῷ περιποιήσασθαι τὴν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εὔνοιαν ὁμολογουμένην, εὐθέως προφάσει χρώμενος, ὅτι σπεύδει μετελθεῖν τὴν Περσῶν παρανομίαν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὁρμὴν ἔσχε καὶ προέθετο πολεμεῖν, καὶ πάντα πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ἡτοίμαζε. Διόπερ αἰτίας μὲν τὰς πρώτας ῥηθείσας ἡγητέον τοῦ πρὸς τοὺς Πέρσας πολέμου, πρόφασιν δὲ τὴν δευτέραν, ἀρχὴν δὲ τὴν Ἀλεξάνδρου διάβασιν εἰς τὴν Ἀσίαν.
7. Καὶ μὴν τοῦ κατ' Ἀντίοχον καὶ Ῥωμαίους δῆλον ὡς αἰτίαν μὲν τὴν Αἰτωλῶν ὀργὴν θετέον. Ἐκεῖνοι γάρ, δόξαντες ὑπὸ Ῥωμαίων ὠλιγωρῆσθαι κατὰ πολλὰ περὶ τὴν ἔκβασιν τὴν ἐκ τοῦ Φιλίππου πολέμου, οὐ μόνον Ἀντίοχον ἐπεσπάσαντο, πᾶν δὲ καὶ πρᾶξαι καὶ παθεῖν ὑπέστησαν διὰ τὴν ἐπιγενομένην ὀργὴν ἐκ τῶν προειρημένων καιρῶν. Πρόφασιν

4. C. τὰ μέν ἐστι πρῶτον ἁπάντων 23. C. om ὅτι 29. Ed. ὀλιγωρεῖσθαι 30. Post πολέμου add. Ed. καθάπερ ἐπάνω προεῖπον

δ' ἡγητέον τὴν τῶν Ἑλλήνων ἐλευθέρωσιν, ἣν ἐκεῖνοι, περιπορευόμενοι μετ' Ἀντιόχου τὰς πόλεις, ἀλόγως καὶ ψευδῶς κατήγγελλον, ἀρχὴν δὲ τοῦ πολέμου τὸν Ἀντιόχου κατάπλουν εἰς Δημητριάδα. Ἐγὼ δὲ τὴν ἐπὶ πλεῖον διαστολὴν πεποίημαι περὶ τούτων οὐχ ἕνεκα τῆς τῶν συγγραφέων ἐπιτιμήσεως, χάριν δὲ τῆς τῶν φιλομαθούντων ἐπανορθώσεως. Τί γὰρ ὄφελος ἰατροῦ κάμνουσιν ἀγνοοῦντος τὰς αἰτίας τῶν περὶ τὰ σώματα διαθέσεων; τί δ' ἀνδρὸς πραγματικοῦ μὴ δυναμένου συλλογίζεσθαι, πῶς καὶ διὰ τί καὶ πόθεν ἕκαστα τῶν πραγμάτων τὰς ἀφορμὰς εἴληφεν; Οὔτε γὰρ ἐκεῖνον εἰκὸς οὐδέποτε δεόντως συστήσασθαι τὰς τῶν σωμάτων θεραπείας, οὔτε τὸν πραγματικὸν οὐδὲν οἷόν τε κατὰ τρόπον χειρίσαι τῶν προσπιπτόντων ἄνευ τῆς τῶν προειρημένων ἐπιγνώσεως. Διόπερ οὐδὲν οὕτω φυλακτέον καὶ ζητητέον, ὡς τὰς αἰτίας ἑκάστου τῶν συμβαινόντων· ἐπειδὴ φύεται μὲν ἐκ τῶν τυχόντων πολλάκις τὰ μέγιστα τῶν πραγμάτων, ἰᾶσθαι δὲ ῥᾷστόν ἐστι παντὸς τὰς πρώτας ἐπιβολὰς καὶ διαλήψεις. ʃ

Ὅτι φησὶν ὁ Πολύβιος περὶ Φαβίου τοῦ συγγραφέως, κατατρέχων αὐτόν·
9. Τίνος] χάριν ἐμνήσθην Φαβίου καὶ τῶν ὑπ' ἐκείνου γεγραμμένων; Οὐχ ἕνεκα τῆς πιθανότητος τῶν εἰρημένων, ἀγωνιῶν μὴ πιστευθῇ παρά τισιν (ἡ μὲν γὰρ παρὰ τούτων ἀλογία καὶ χωρὶς τῆς ἐμῆς ἐξηγήσεως αὐτὴ δι' αὐτῆς δύναται θεωρεῖσθαι παρὰ τοῖς ἐντυγχάνουσιν), ἀλλὰ τῆς τῶν ἀναλαμβανόντων τὰς ἐκείνου βίβλους ὑπομνήσεως, ἵνα μὴ πρὸς τὴν ἐπιγραφὴν ἀλλὰ πρὸς τὰ πράγματα βλέπωσιν. Ἔνιοι γὰρ οὐκ ἐπὶ τὰ λεγόμενα συνεπιστήσαντες ἀλλ' ἐπ' αὐτὸν τὸν λέγοντα, καὶ λαβόντες ἐν νῷ, διότι κατὰ τοὺς καιροὺς ὁ γράφων γέγονε καὶ τοῦ συνεδρίου μετεῖχε τῶν Ῥωμαίων, πᾶν εὐθέως ἡγοῦνται τὸ λεγόμενον ὑπὸ τούτου πιστόν. Ἐγὼ δὲ φημὶ μὲν δεῖν οὐκ ἐν μικρῷ προσλαμβάνεσθαι τὴν τοῦ συγγραφέως πίστιν, οὐκ αὐτοτελῆ δὲ κρίνειν, τὸ δὲ πλεῖον ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ποιεῖσθαι τοὺς ἀναγινώσκοντας τὰς δοκιμασίας. ʃ

12. 4) Ὅτι Ἀσδρούβας ἐχθρὸς ἦν Ῥωμαίων, ὃς προαποθανὼν οὐ πᾶσιν ἔκδηλον ἐποίησε τὴν αὑτοῦ πρόθεσιν· Ἀννίβᾳ δὲ παρέδωκαν οἱ καιροὶ καὶ λίαν ἐναποδείξασθαι τὴν πατρῴαν ἔχθραν εἰς Ῥωμαίους. Διὸ καὶ τοὺς ἐπὶ πραγμάτων ταττομένους χρὴ τῶν τοιούτων οὐδενὸς μᾶλλον φρον-

10. Ed. στήσασθαι. C. τῶν πραγματικῶν 30. Ed. προαίρεσιν

τίζειν, ὥστε μὴ λανθάνειν τὰς προαιρέσεις τῶν διαλυομένων τὰς ἔχθρας ἢ συντιθεμένων τὰς φιλίας, πότε τοῖς καιροῖς εἴκοντες καὶ πότε ταῖς ψυχαῖς ἡττώμενοι ποιοῦνται τὰς συνθήκας, ἵνα τοὺς μὲν ἐφέδρους νομίζοντες εἶναι τῶν καιρῶν ἀεὶ φυλάττωνται, τοῖς δὲ πιστεύοντες ὡς ὑπηκόοις ἢ φίλοις ἀληθινοῖς πᾶν τὸ παραπίπτον ἐξ ἑτοίμου παραγγέλ-
20. λωσιν. ʃ Ὅτι φησὶν ὁ Πολύβιος, ὡς Ῥωμαῖοι, προσπεπτωκυίας αὐτοῖς ἤδη τῆς τῶν Ζακανθαίων ἁλώσεως, οὐ μὰ Δία περὶ τοῦ πολέμου τότε διαβούλιον ἦγον, καθάπερ ἔνιοι τῶν συγγραφέων φασὶ, προσκατατάττοντες ἔτι καὶ τοὺς εἰς ἑκάτερα ῥηθέντας λόγους, πάντων ἀτοπώτατον πρᾶγμα ποιοῦντες. Πῶς γὰρ οἷόν τ' ἦν Ῥωμαίους τοὺς ἐνιαυτῷ πρότερον ἐπηγγελκότας πόλεμον Καρχηδονίοις, ἐὰν ἐπιβαίνωσι τῆς Ζακανθαίων χώρας, τούτους κατὰ κράτος ἑαλωκυίας αὐτῆς τῆς πόλεως τότε βουλεύεσθαι συνελθόντας, πότερα πολεμητέον ἢ τοὐναντίον; Πῶς δὲ καὶ τίνα τρόπον ἅμα μὲν τὴν στυγνότητα τοῦ συνεδρίου παρεισάγουσι θαυμάσιον, ἅμα δὲ τοὺς υἱοὺς ἀπὸ δώδεκα ἐτῶν ἄγειν φασὶ τοὺς πατέρας εἰς τὸ συνέδριον· οὓς μετέχοντας τῶν διαβουλίων οὐδὲ τῶν ἀναγκαίων οὐδενὶ προΐεσθαι τῶν ἀπορρήτων οὐδέν; Ὧν οὔτ' εἰκὸς οὔτε ἀληθές ἐστι τὸ παράπαν οὐδέν, εἰ μὴ νὴ Δία πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡ τύχη καὶ τοῦτο προσένειμε Ῥωμαίοις, τὸ φρονεῖν αὐτοὺς εὐθέως ἐκ γενετῆς. Πρὸς μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα τῶν συγγραμμάτων, οἷα γράφει Χαιρέας καὶ Σωσύλος, οὐδὲν ἂν δέοι πλέον λέγειν· οὐ γὰρ ἱστορίας, ἀλλὰ κουρεακῆς καὶ πανδήμου λαλιᾶς ἐμοί γε δοκοῦσι τάξιν ἔχειν καὶ δύναμιν. ʃ

Ὅτι [λέγων] περὶ τῶν συνθηκῶν Καρχηδονίων πρὸς Ῥωμαίους καὶ περὶ
31. τῆς παρασπονδήσεως ὁ Πολύβιος φησίν· Ἔνιοι δὲ τῶν ἀκρίτως τὰ τοιαῦτα θεωμένων τάχ' ἂν φήσαιεν, ἡμᾶς οὐκ ἀναγκαίως ἐπὶ πλεῖον ἐξακριβοῦν τοὺς ὑπὲρ τῶν τοιούτων λόγους. Ἐγὼ δ', εἰ μέν τις ὑπείληφε πρὸς πᾶσαν περίστασιν αὐτάρκης ὑπάρχειν, καλὴν μὲν, οὐκ ἀναγκαίαν δ' ἴσως φήσαιμ' ἂν εἶναι τὴν τῶν προγεγονότων ἐπιστήμην. Εἰ δὲ μηδεὶς ἂν μήτε περὶ τῶν κατ' ἰδίαν, μήτε περὶ τῶν κοινῶν τολμήσαι τοῦτο εἰπεῖν ἄνθρωπος ὢν,| διὰ τὸ, κἂν κατὰ τὸ παρὸν εὐτυχῇ, τήν γε περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλπίδα τῷ νῦν ποτ' ἂν εὐλόγως βεβαιώσασθαι μηδένα τῶν νοῦν ἐχόντων, οὐ μόνον καλὴν, ἔτι δὲ μᾶλλον ἀναγκαίαν εἶναί φημι διὰ ταῦτα τὴν τῶν παρεληλυθότων

16. C. οὐ τῶν ἀναγκαίων οὐδενὶ προΐεσθαι τῶν ἀπορρήτων οὐδένων· οὔτ' 15. At lege A. Gellium I. 23. 20. Ed. Σώσιλος (sicut Χοίριλος, antiquius Χοιρίλος). Cod. Σωσύλος, ad analogiam nominum Αἰσχύλος, Κρατύλος, Χρεμύλος, Βακχύλος. Plura de Sosylo vel Sosilo suggeret Iacobs ad Anth. Gr. p. 556, quem locum nobis inopiam librorum graviter ferentibus citavit amicus Badham. 30. C. διὰ τοῦ, — deinde ἐλπίδα τῶν| unde novam lectionem concinnavi. Ed. ἐλπίδα μηδένα τῶν νοῦν ἐχόντων ποτ' ἂν εὐλόγως βεβαιώσασθαι, οὐ μόνον 32. C. om τὴν

ἐπίγνωσιν. Πῶς γὰρ ἂν εἴ τε αὐτὸς ἀδικούμενός τις ἢ τῆς πατρίδος ἀδικουμένης βοηθοὺς εὕροι καὶ συμμάχους, εἴ τε κτήσασθαί τι καὶ προκατάρξασθαι σπουδάζων τοὺς συνεργήσοντας αὐτῷ πρὸς τὰς ἐπιβολάς; πῶς δ' ἂν εὐδοκούμενος τοῖς ὑποκειμένοις τοὺς βεβαιώσοντας τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν καὶ διαφυλάξοντας τὴν κατάστασιν παροξύναι δικαίως, εἰ μηδὲν εἰδείη τῆς τῶν προγεγονότων περὶ ἑκάστους ὑπομνήσεως; Πρὸς μὲν γὰρ τὸ παρὸν ἀεί πως ἁρμοζόμενοι καὶ συνυποκρινόμενοι τοιαῦτα καὶ λέγουσι καὶ πράττουσι πάντες, ὥστε δυσθεώρητον εἶναι τὴν ἑκάστου προαίρεσιν καὶ λίαν ἐν πολλοῖς ἐπισκοτεῖσθαι τὴν ἀλήθειαν. Τὰ δὲ παρεληλυθότα τῶν ἔργων, ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων λαμβάνοντα τὴν δοκιμασίαν, ἀληθινῶς ἐμφαίνει τὰς ἑκάστων αἱρέσεις καὶ διαλήψεις, καὶ δηλοῖ παρ' οἷς μὲν χάριν, εὐεργετίαν, βοήθειαν ἡμῖν ὑπάρχουσαν, παρ' οἷς δὲ τἀναντία τούτων. Ἐξ ὧν καὶ τὸν ἐλεήσοντα καὶ τὸν συνοργιζόμενον, ἔτι δὲ τὸν δικαιώσοντα πολλάκις καὶ ἐπὶ πολλῶν εὑρεῖν ἔστιν· ἅπερ ἔχει μεγίστας ἐπικουρίας καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ πρὸς τὸν ἀνθρώπινον βίον. Διόπερ οὐχ οὕτως ἐστὶ φροντιστέον τῆς αὐτῶν τῶν πράξεων ἐξηγήσεως, οὔτε τοῖς γράφουσιν οὔτε τοῖς ἀναγινώσκουσι τὰς ἱστορίας, ὡς τῶν πρότερον καὶ τῶν ἅμα καὶ τῶν ἐπιγιγνομένων τοῖς ἔργοις. Ἱστορίας γὰρ ἐὰν ἀφέλῃ τις τὸ διὰ τί καὶ πῶς καὶ τίνος χάριν ἐπράχθη καὶ τὸ πραχθὲν πότερα εὔλογον ἔσχε τὸ τέλος, τὸ καταλειπόμενον αὐτῆς ἀγώνισμα μέν, μάθημα δὲ οὐ γίγνεται, καὶ παραυτίκα μὲν τέρπει, πρὸς δὲ τὸ μέλλον οὐδὲν ὠφελεῖ τὸ παράπαν.

32. Ἦ καὶ τοὺς ὑπολαμβάνοντας δύσκτητον εἶναι καὶ δύσγνωστον τὴν ἡμετέραν πραγματείαν διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὸ μέγεθος τῶν βίβλων ἀγνοεῖν νομιστέον. Πόσῳ γὰρ ῥᾷόν ἐστι καὶ κτήσασθαι καὶ διαγνῶναι βίβλους τετταράκοντα καθαπερανεὶ κατὰ μίτον ἐξυφασμένας, καὶ παρακολουθῆσαι σαφῶς ταῖς μὲν κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν καὶ Λιβύην πράξεσιν ἀπὸ τῆς τῶν κατὰ Πύῤῥον ὑπὸ Τιμαίου συγγραφέντων καιρῶν ἐξηγήσεως εἰς τὴν Καρχηδόνος ἅλωσιν, ταῖς δὲ κατὰ τὴν ἄλλην οἰκουμένην ἀπὸ τῆς Κλεομένους του Σπαρτιάτου φυγῆς κατὰ τὸ συνεχὲς μέχρι τῆς Ἀχαιῶν καὶ Ῥωμαίων περὶ τὸν ἰσθμὸν παρατάξεως, ἢ τὰς τῶν κατὰ μέρος γραφόντων συντάξεις ἀναγινώσκειν ἢ κτᾶσθαι; χωρὶς γὰρ τοῦ πολλαπλασίους αὐτὰς ὑπάρχειν

2. C. εὐδοκουμένης quod nihil est. 3. τοὺς συνεργήσοντας αὐτῷ Refer ad εὕροι. Rectius in Ed. additur παρεσομένους 13. C. Ἐξ ὧν καὶ 16. C. om τῶν 18. C. om καὶ post ἅμα 27. C. ἀπὸ τῶν κατὰ Πύῤῥον καὶ Τίμαιον συγγραφέων· καὶ καιρῶν ἐξηγήσεως

τῶν ἡμετέρων ὑπομνημάτων, οὐδὲ καταλαβεῖν ἐξ αὐτῶν βεβαίως οὐδὲν οἷόν τε τοὺς ἀναγινώσκοντας, πρῶτον μὲν διὰ τὸ τοὺς πλείστους μὴ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν γράφειν, εἶτα διὰ τὸ τὰς καταλλήλους τῶν πράξεων παραλιπεῖν, ὧν ἐκ παραθέσεως συνθεωρουμένων καὶ συγκρινομένων ἀλλοιοτέρας ἕκαστα τυγχάνει δοκιμασίας τῆς κατὰ μέρος διαλήψεως, τῶν δὲ κυριωτάτων μηδὲ ψαύειν αὐτοὺς δύνασθαι τὸ παράπαν. Ἀκμὴν γὰρ φαμὲν ἀναγκαιότατα μέρη τῆς ἱστορίας εἶναι τά τ᾽ ἐπιγιγνόμενα τοῖς ἔργοις καὶ τὰ παρεπόμενα καὶ μάλιστα τὰ περὶ τὰς αἰτίας· θεωροῦμεν δὲ τὸν μὲν Ἀντιοχικὸν πόλεμον ἐκ τοῦ Φιλιππικοῦ τὰς ἀφορμὰς εἰληφότα, τὸν δὲ Φιλιππικὸν ἐκ τοῦ κατ᾽ Ἀννίβαν, τὸν δ᾽ Ἀννιβιακὸν ἐκ τοῦ περὶ Σικελίαν, τὰ δὲ μεταξὺ τούτων πολλὰς καὶ ποικίλας ἐσχηκότα διαθέσεις, πάσας δὲ συννευούσας πρὸς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν. Ταῦτα δὴ πάντα διὰ μὲν τῶν γραφόντων καθόλου δυνατὸν ἐπιγνῶναι καὶ μαθεῖν, διὰ δὲ τῶν τοὺς πολέμους αὐτούς, οἷον Περσικὸν ἢ τὸν Φιλιππικόν, ἀδύνατον, εἰ μὴ καὶ τὰς παρατάξεις τις ἀναγινώσκων αὐτάς, ἐξ ὧν ἐκεῖνοι συγγράφουσιν, ὑπολαμβάνοι σαφῶς ἐπεγνωκέναι καὶ τὴν τοῦ πολέμου τοῦ σύμπαντος οἰκονομίαν καὶ διάθεσιν. Ἀλλ᾽ οὐκ ἔστι τούτων οὐδέν· ἀλλ᾽ ὅσῳ διαφέρει τὸ μαθεῖν τοῦ μόνον ἀκοῦσαι, τοσούτῳ καὶ τὴν ἡμετέραν ἱστορίαν ὑπολαμβάνω

47. 6) διαφέρειν τῶν ἐπὶ μέρος συντάξεων. ʃ Ὅτι πάσης ἱστορίας ἀλλοτριώτατα ψευδολογεῖν καὶ μαχόμενα γράφειν [αὐτοῖς.] ʃ

48. 8) Ὅτι τοῖς τραγῳδιογράφοις πᾶσιν αἱ καταστροφαὶ τῶν δραμάτων προσδέονται θεοῦ καὶ μηχανῆς διὰ τὸ τὰς πρώτας ὑποθέσεις ψευδεῖς καὶ παραλόγους λαμβάνειν. Τοὺς δὲ συγγραφέας ἀνάγκη τὸ παραπλήσιον πάσχειν καὶ ποιεῖν ἥρωάς τε καὶ θεοὺς ἐπιφαινομένους, ἐπειδὰν τὰς ἀρχὰς ἀπιθάνους καὶ ψευδεῖς ὑποστήσωνται. Πῶς γὰρ οἷόν τε παραλόγοις ἀρχαῖς εὔλογον ἐπιθεῖναι τέλος; ʃ Ὅτι φησὶν ὁ Πολύβιος ἐν

57. τῷ τρίτῳ λόγῳ· Βραχέα δὲ βουλόμεθα περὶ τῶν ἁρμοζόντων τῇ πραγματείᾳ διελθεῖν. Ἴσως γὰρ δή τινες ἐπιζητοῦσι, πῶς, πεποιημένοι τὸν πλεῖστον λόγον ὑπὲρ τῶν κατὰ Λιβύην καὶ κατ᾽ Ἰβηρίαν τόπων, οὔτε περὶ τοῦ καθ᾽ Ἡρακλείους στήλας στόματος οὐδὲν ἐπὶ πλεῖον εἰρήκαμεν οὔτε περὶ τῆς ἔξω θαλάττης καὶ τῶν ἐν ταύτῃ συμβαι-

4. C. παραλειπεῖν sic. 26. C. ὑποστήσονται 29. Ed. ἐπιζητήσουσι. At C. sibi vindicat tempus praesens. Cf. P. 66, 12. P. 31, 16.

νόντων ἰδιωμάτων, οὐδὲ μὴν περὶ τῶν Βρεττανικῶν νήσων καὶ τῆς τοῦ καττιτέρου κατασκευῆς, ἔτι δὲ τῶν ἀργυρείων καὶ χρυσείων τῶν κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, ὑπὲρ ὧν οἱ συγγραφεῖς ἀμφισβητοῦντες πρὸς ἀλλήλους τὸν πλεῖστον διατίθενται λόγον. Ἡμεῖς δ' οὐχὶ νομίζοντες ἀλλότριον εἶναι τοῦτο τὸ μέρος τῆς ἱστορίας, διὰ τοῦτο παρελίπομεν, ἀλλὰ πρῶτον μὲν οὐ βουλόμενοι παρ' ἕκαστα διασπᾶν τὴν διήγησιν οὐδ' ἀποπλανᾶν ἀπὸ τῆς πραγματικῆς ὑποθέσεως τοὺς φιληκοοῦντας, δεύτερον δὲ κρίνοντες οὐ διερριμμένην οὐδ' ἐν παρέργῳ ποιήσασθαι τὴν περὶ αὐτῶν μνήμην, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν καὶ τόπον καὶ καιρὸν ἀπονείμαντες τῷ μέρει τούτῳ, καθόσον οἷοί δ' ἐσμέν, τὴν ἀλήθειαν περὶ αὐτῶν ἐξηγήσασθαι. Διόπερ οὐ χρὴ θαυμάζειν οὐδ' ἐν τοῖς ἑξῆς, ἐὰν ἐπί τινας τόπους ἐρχόμενοι τοιούτους παραλείπωμεν τοῦτο τὸ μέρος διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας. Εἰ δέ τινες πάντως ἐπιζητοῦσι κατὰ τόπον καὶ κατὰ μέρος τῶν τοιούτων ἀκούειν, ἴσως ἀγνοοῦσι παραπλήσιόν τι πάσχοντες τοῖς λίχνοις τῶν δειπνητῶν. Καὶ γὰρ ἐκεῖνοι, πάντων ἀπογευόμενοι τῶν παρακειμένων, οὔτε κατὰ τὸ παρὸν οὐδενὸς ἀληθινῶς ἀπολαύουσι τῶν βρωμάτων, οὔτ' εἰς τὸ μέλλον ὠφέλιμον ἐξ αὐτῶν τὴν ἀνάδοσιν καὶ τροφὴν κομίζονται, πᾶν δὲ τοὐναντίον· οἵ τε περὶ τὴν ἀνάγνωσιν τὸ παραπλήσιον ποιοῦντες οὔτε τῆς παραυτίκα διαγωγῆς ἀληθινῶς οὔτε
58. τῆς εἰς τὸ μέλλον ὠφελείας στοχάζονται δεόντως. Διότι μὲν οὖν, εἴ καί τι τῶν τῆς ἱστορίας μερῶν ἄλλο, καὶ τοῦτο προσδεῖ λόγου καὶ διορθώσεως ἀληθινωτέρας, προφανὲς ἐκ πολλῶν, μάλιστα δ' ἐκ τούτων. Σχεδὸν γὰρ πάντων, εἰ δὲ μή γε τῶν πλείστων συγγραφέων πεπειραμένων μὲν ἐξηγεῖσθαι τὰς ἰδιότητας καὶ θέσεις τῶν περὶ τὰς ἐσχατιὰς τόπων τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης, ἐν πολλοῖς δὲ τῶν πλείστων διημαρτηκότων, παραλείπειν μὲν οὐδαμῶς καθήκει, ῥητέον δέ τι πρὸς αὐτοὺς οὐκ ἐκ παρέργου καὶ διερριμμένως ἀλλ' ἐξ ἐπιστάσεως, καὶ ῥητέον οὐκ ἐπιτιμῶντας οὐδ' ἐπιπλήττοντας, ἐπαινοῦντας δὲ μᾶλλον καὶ διορθουμένους τὴν ἄγνοιαν αὐτῶν, γινώσκοντας ὅτι κἀκεῖνοι τῶν νῦν καιρῶν ἐπιλαβόμενοι πολλὰ τῶν αὐτοῖς εἰρημένων εἰς διόρθωσιν ἂν καὶ μετάθεσιν ἤγαγον. Ἐν μὲν γὰρ

2. C. ἀργυρίων καὶ χρυσίων 5. C. παρελείπομεν 9. C. γνώμην pro μνήμην 27. Ed. παραλιπεῖν

τῷ προγεγονότι χρόνῳ σπανίους ἂν εὕροι τις τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἐπιβεβλημένους πολυπραγμονεῖν τὰ κατὰ τὰς ἐσχατιὰς διὰ τὸ τῆς ἐπιβολῆς ἀδύνατον· πολλοὶ μὲν γὰρ ἦσαν οἱ κατὰ θάλατταν κίνδυνοι τότε καὶ δυσεξαρίθμητοι, πολλαπλάσιοι δὲ τούτων οἱ κατὰ γῆν. Ἀλλ' εἰ καί τις ἢ κατ' ἀνάγκην ἢ κατὰ προαίρεσιν ἐξίκοιτο πρὸς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης, οὐδ' οὕτως ἤνυε τὸ προκείμενον· δυσχερὲς μὲν γὰρ ἐπὶ πλέον τινῶν αὐτόπτην γενέσθαι διὰ τὸ τοὺς μὲν ἐκβεβαρβαρῶσθαι τοὺς δ' ἐρήμους εἶναι τόπους, ἔτι δὲ χαλεπώτερον τὸ περὶ τῶν ὁραθέντων διὰ λόγου τι γνῶναι καὶ μαθεῖν διὰ τὸ τῆς φωνῆς ἐξηλλαγμένον. Ἐὰν δὲ καὶ γνοίη τις, ἔτι τῶν πρὸ τοῦ δυσχερέστερον τὸ τῶν ἑωρακότων τινὰ μετρίῳ χρῆσθαι τρόπῳ, καὶ καταφρονήσαντα τῆς παραδοξολογίας καὶ τερατείας ἑαυτοῦ χάριν προτιμῆσαι τὴν ἀλήθειαν καὶ μηδὲν τῶν παρὲξ ὄντων ἡμῖν ἀπαγγεῖλαι [τὴν
59. ἀλήθειαν]. Διόπερ οὐ δυσχεροῦς ἀλλ' ἀδυνάτου σχεδὸν ὑπαρχούσης κατά γε τοὺς προγεγονότας καιροὺς τῆς ἀληθοῦς ἱστορίας ὑπὲρ τῶν προειρημένων, οὐκ εἴ τι παρέλιπον οἱ συγγραφεῖς ἢ διήμαρτον, ἐπιτιμᾶν αὐτοῖς ἄξιον, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἔγνωσάν τι καὶ προεβίβασαν τὴν ἐμπειρίαν τὴν περὶ τούτων ἐν τοιούτοις καιροῖς, ἐπαινεῖν καὶ θαυμάζειν αὐτοὺς δίκαιον. Ἐν δὲ τοῖς καθ' ἡμᾶς τῶν μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν διὰ τὴν Ἀλεξάνδρου δυναστείαν, τῶν δὲ λοιπῶν τόπων διὰ τὴν Ῥωμαίων ὑπεροχὴν σχεδὸν ἁπάντων πλωτῶν καὶ πορευτῶν γεγονότων, ἀπολελυμένων δὲ καὶ τῶν πρακτικῶν ἀνδρῶν τῆς περὶ τὰς πολεμικὰς καὶ πολιτικὰς πράξεις φιλοτιμίας, ἐκ δὲ τούτων τὰς μεγάλας ἀφορμὰς εἰληφότων εἰς τὸ πολυπραγμονεῖν καὶ φιλομαθεῖν περὶ τῶν προειρημένων, δέον ἂν εἴη καὶ βέλτιον γινώσκειν ἀληθινώτερον ὑπὲρ τῶν πρότερον ἀγνοουμένων. Ὅπερ ἡμεῖς αὐτοί τε πειρασόμεθα ποιεῖν, λαβόντες ἁρμόζοντα τόπον ἐν τῇ πραγματείᾳ τῷ μέρει τούτῳ, τούς τε φιλοπευστοῦντας ὁλοσχερέστερον βουλησόμεθα συνεπιστῆσαι περὶ τῶν προειρημένων· ἐπειδὴ καὶ τὸ πλεῖον τούτου χάριν ὑπεδεξάμεθα τοὺς κινδύνους καὶ τὰς κακοπαθείας τὰς συμβάσας ἡμῖν ἐν πλάνῃ τῇ κατὰ Λιβύην καὶ κατ' Ἰβηρίαν, ἔτι δὲ Γαλατίαν καὶ τὴν ἔξωθεν ταύταις

3. Ed. τότε κίνδυνοι καὶ 13. Ed. ἀπαγγεῖλαι electius, et om τὴν ἀλήθειαν, quod nisi commodius subaudiretur (cf. P. 50. 7. ἄντες πίντες, III. 23. 3) ταῦτα, παρὲξ δὲ μηδὲν) Pol. diceret ταύτης vel ταύτην 14. C. ἀλλὰ δυνατοῦ 16. C. παρέλειπον 18. Ed. ἐν τοῖς τοιούτοις 23. C. πράξεις καὶ φιλοτιμίας 24. Ed. τούτων μεγάλας 25. Ed. (Did.) om τῶν 26. C. βέλτιον καὶ γινώσκειν 29. C. βουλησόμεθα 31. C. κινδύνους ἅμα δὲ (vel ἔτι δὲ) κακοπαθείας τοὺς συμβάντας

ταῖς χώραις συγκυροῦσαν θάλατταν, ἵνα διορθωσάμενοι τὴν τῶν προγεγονότων ἄγνοιαν ἐν τούτοις γνώριμα ποιήσωμεν τοῖς Ἕλλησι καὶ
81. ταῦτα τὰ μέρη τῆς οἰκουμένης.∫ Ὡς εἴ τις οἴεται κυριώτερόν τι μέρος εἶναι στρατηγίας τοῦ γνῶναι τὴν προαίρεσιν καὶ φύσιν τοῦ τῶν ἐναντίων ἡγεμόνος, ἀγνοεῖ καὶ τετύφωται. Καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῶν κατ' ἄνδρα καὶ ζυγὸν ἀγωνισμάτων δεῖ τὸν μέλλοντα νικᾶν συνθεωρεῖν, πῶς δυνατὸν ἐφικέσθαι τοῦ σκοποῦ καὶ τί γυμνὸν ἢ ποῖον ἔξοπλον μέρος φαίνεται τῶν ἀνταγωνιστῶν, οὕτω χρὴ καὶ τοὺς ὑπὲρ τῶν ὅλων προεστῶτας σκοπεῖν οὐχ ὅπου τι τοῦ σώματος γυμνόν, ἀλλὰ ποῦ τῆς ψυχῆς εὐχείρωτόν τι παραφαίνεται τοῦ τῶν ἐναντίων ἡγεμόνος· ἐπειδὴ πολλοὶ μὲν διὰ ῥαθυμίαν καὶ τὴν σύμπασαν ἀργίαν οὐ μόνον τὰς κοινὰς πράξεις ἀλλὰ καὶ τοὺς ἰδίους καταπροΐενται βίους ἄρδην· πολλοὶ δὲ διὰ τὴν πρὸς τὸν οἶνον ἐπιθυμίαν οὐδ' ὑπνῶσαι δύνανται χωρὶς ἀλλοιώσεως καὶ μέθης, ἔνιοι δὲ διὰ τὰς τῶν ἀφροδισίων ὁρμὰς οὐ μόνον πόλεις καὶ βίους ἀναστάτους πεποιήκασιν, ἀλλὰ καὶ τὸ ζῆν αὑτῶν ἀφῄρηνται μετ' αἰσχύνης. Καὶ μὴν δειλία καὶ βλακεία κατ' ἰδίαν μὲν αὑτοῖς ὄνειδος ἐπιφέρει τοῖς ἔχουσι, περὶ δὲ τὸν τῶν ὅλων ἡγεμόνα γενομένη κοινόν ἐστι καὶ μέγιστον συμπτωμάτων· οὐ γὰρ μόνον ἀπράκτους ποιεῖ τοὺς ὑποταττομένους, πολλάκις δὲ καὶ κινδύνους ἐπιφέρει τοὺς μεγίστους τοῖς πεπιστευκόσι. Προπέτειά γε μὴν καὶ θρασύτης καὶ θυμὸς ἄλογος, ἔτι δὲ κενοδοξία καὶ τῦφος εὐχείρωτα μὲν τοῖς ἐχθροῖς, ἐπισφαλέστατα δὲ τοῖς φίλοις· πρὸς γὰρ πᾶσαν ἐπιβουλήν, ἐνέδραν, ἀπάτην ἕτοιμος ὅ γε τοιοῦτος. Διόπερ εἴ τις δύναιτο συννοεῖν τὰ περὶ τοὺς πέλας ἁμαρτήματα καὶ τῇδέ που προσιέναι τοῖς ὑπεναντίοις, ᾗ μάλιστα καὶ δι' ὧν εὐχείρωτος ἔσται ὁ προεστὼς τῶν πολεμίων, τάχιστ' ἂν τῶν ὅλων κρατοίη. Καθάπερ γὰρ νεὼς ἐὰν ἀφέλῃ τις τὸν κυβερνήτην, τὸ ὅλον αὔτανδρὶ σκάφος ὑποχείριον γίγνεται τοῖς ἐχθροῖς, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐὰν τὸν προεστῶτα ἐν πολέμῳ δυνάμεως χειρώσηταί τις κατὰ τὰς ἐπιβολὰς καὶ συλλογισμούς, αὐτανδρὶ γίγνεται πολλάκις κρατεῖν τῶν ἀντιταττομένων. Ἃ δὴ καὶ Ἀννίβας προϊδόμενος καὶ συλλογισάμενος περὶ τοῦ τῶν ἐναντίων ἡγεμόνος οὐ διεσφάλη τῆς ἐπιβολῆς.∫

14. Ed. διὰ τὴν πρὸς τὰ τῶν ἀφροδισίων ὁρμὴν καὶ τὴν ἐν τούτοις ἀκρασίαν 26. Ed. κατακρατεῖν, quod praevalet. 29. C. προεστῶτα πολέμου δυν. 28. 30. C. αὐτανδρεὶ 31. Ed. Ἃ δὴ καὶ τότε προϊδ. κ. συλλ. Ἀννίβας

IV. 27. 5) * πόλεις ἐλευθέρας καὶ αὐτονόμους κατὰ τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου γενομένην εἰρήνην, τοὺς δ' ἁρμοστὰς οὐκ ἐξῆγον ἐκ τῶν πόλεων. Μαντινεῖς, φίλους ὄντας καὶ συμμάχους, ἀναστάτους ποιήσαντες οὐκ ἔφασαν ἀδικεῖν, ἐκ μιᾶς πόλεως εἰς πλείους αὐτοὺς διοικίσαντες. Ἄνοια μετὰ κακίας τὸ δοκεῖν, ἐάν τις αὐτὸς ἐπιμύῃ, μηδὲ τοὺς πέλας ὁρᾶν. Ἀμφοτέροις τοίνυν ὁ ζῆλος οὗτος τῆς πολιτείας αἴτιος κατέστη τῶν μεγίστων συμπτωμάτων· ὃν οὐδαμῶς οὐδαμῇ ζηλωτέον, οὔτε κατ' ἰδίαν οὔτε κοινῇ, τοὺς ὀρθῶς βουλευομένους. ∫

28. Ταῦτα δ' ἐπράττετο κατὰ τοὺς καιρούς, καθ' οὓς Ἀννίβας, γεγονὼς κύριος τῶν ἐντὸς Ἴβηρος ποταμοῦ πάντων, ἐποιεῖτο τὴν ὁρμὴν ἐπὶ τὴν Ζακανθαίων πόλιν. Εἰ μὲν οὖν τὰς πρώτας ἐπιβολὰς τὰς Ἀννίβου ταῖς Ἑλληνικαῖς πράξεσιν ἀπ' ἀρχῆς εὐθέως ἐπιπεπλέχθαι συνέβαινε, δῆλον ὡς ἐν τῇ προτέρᾳ βίβλῳ περὶ τούτων ἂν ἡμᾶς ἐναλλὰξ ἔδει καὶ κατὰ παράθεσιν τοῖς Ἰβηρικοῖς πεποιῆσθαι τὴν ἐξήγησιν, ἀκολουθοῦντας τοῖς καιροῖς· ἐπεὶ δὲ τά τε κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ κατὰ τὴν Ἀσίαν τὰς μὲν ἀρχὰς τῶν πολέμων τούτων ἰδίας εἰλήφει, τὰς δὲ συντελείας κοινάς, καὶ τὴν ἐξήγησιν περὶ αὐτῶν ἐκρίναμεν ποιήσασθαι κατ' ἰδίαν, ἕως ἂν ἐπὶ τὸν καιρὸν ἔλθωμεν τοῦτον, ἐν ᾧ συνεπλάκησαν αἱ πράξεις ἀλλήλαις καὶ πρὸς ἓν τέλος ἤρξαντο τὴν ἀναφορὰν ἔχειν (οὕτω γὰρ ἥ τε περὶ τὰς ἀρχὰς ἑκάστων ἔσται διήγησις σαφής, ἥ τε συμπλοκὴ καταφανής, περὶ ἧς ἐν ἀρχαῖς ἐνεδειξάμεθα, παραδείξαντες, πότε καὶ πῶς καὶ δι' ἃς αἰτίας γέγονε), λοιπὸν ἤδη κοινὴν ποιήσασθαι περὶ πάντων τὴν ἱστορίαν. ∫

29. 4) Μήποτε γὰρ οὐδὲν διαφέρει τὰ κατ' ἰδίαν ἀδικήματα τῶν κοινῶν, ἀλλὰ πλήθει μόνον καὶ μεγέθει τῶν συμβαινόντων. Καὶ γὰρ κατ' ἰδίαν τὸ τῶν ῥᾳδιουργῶν καὶ κλεπτῶν φῦλον τούτῳ μάλιστα τῷ τρόπῳ σφάλλεται, τῷ μὴ ποιεῖν ἀλλήλοις τὰ δίκαια. ∫

30. 2) Ὅτι τοῖς Ἀκαρνᾶσιν, εἰ καί τισιν ἑτέροις, δίκαιον ἦν συγγνώμην ἔχειν ὑπερτιθεμένοις καὶ καταμέλλουσι καὶ καθόλου δεδιόσι τὸν ἀπὸ τῶν ἀστυγειτόνων πόλεμον, καὶ μὴ τοῖς Αἰτωλοῖς πολεμεῖν. Ἀλλά μοι δοκοῦσιν οἱ γνήσιοι τῶν ἀνδρῶν καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν οὐδέποτε περὶ πλείονος οὐδὲν ποιεῖσθαι τοῦ καθήκοντος· ὅπερ Ἀκαρνᾶνες

1 Inter P. 22 et 53 defectus duorum foliorum. 4. C. διοικήσαντες 8. C. βουλευόμενος 9. Ed. κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς et γεγονὼς ἤδη κύριος 14. C. περίθεσιν 19. Ed. αἱ προειρημέναι πράξεις 20. Ed. ἤρξαντο καὶ τὴν ἀ. 23. C. κοινὸν 25. Cf. Ed. de lectione mutata.

ἐν τοῖς πλείστοις καιροῖς οὐδενὸς τῶν Ἑλλήνων ἧττον εὑρίσκονται διατετηρηκότες, καίπερ ἀπὸ μικρᾶς ὁρμώμενοι δυνάμεως. Οἷς οὐκ ὀκνητέον κατὰ τὰς περιστάσεις κοινωνεῖν πραγμάτων, σπευστέον δὲ μᾶλλον, εἰ καί τισιν ἑτέροις τῶν Ἑλλήνων· καὶ γὰρ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ στάσιμον ἔχουσί τι καὶ φιλελεύθερον.∫

31. 3) Ἐγὼ μὲν γὰρ φοβερὸν εἶναι φημὶ τὸ πολεμεῖν, οὐ μὴν οὕτω γε φοβερὸν, ὥστε πᾶν ὑπομένειν χάριν τοῦ μὴ προσδέξασθαι πόλεμον· ἐπεὶ τί καὶ θρασύνομεν τὴν ἰσηγορίαν καὶ παῤῥησίαν καὶ τὸ τῆς ἐλευθερίας ὄνομα πάντες, εἰ μηδὲν ἔσται προυργιαίτερον τῆς εἰρήνης; Οὐδὲ γὰρ Θηβαίους ἐπαινοῦμεν κατὰ τὰ Μηδικὰ, διότι τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀποστάντες κινδύνων τὰ Περσῶν εἵλοντο διὰ τὸν φόβον, οὐδὲ Πίνδαρον τὸν συναποφηνάμενον αὐτοῖς ἄγειν τὴν ἡσυχίαν διὰ τῶνδε τῶν ποιημάτων· Τὸ κοινόν τις ἀστῶν ἐν εὐδίᾳ τιθεὶς ἐρευνασάτω μεγαλάνορος ἡσυχίας τὸ φαιδρὸν φάος· δόξας γὰρ παραυτίκα πιθανῶς εἰρηκέναι, μετ᾽ οὐ πολὺ πάντων αἴσχίστην εὑρέθη καὶ βλαβερωτάτην πεποιημένος ἀπόφασιν. Εἰρήνη γὰρ μετὰ μὲν τοῦ δικαίου καὶ πρέποντος κάλλιστόν ἐστι κτῆμα καὶ λυσιτελέστατον, μετὰ δὲ κακίας ἢ δειλίας ἐπονειδίστου πάντων αἴσχιστον καὶ βλαβερώτατον.

32. Οἱ δὲ τῶν Μεσσηνίων προεστῶτες, ὀλιγαρχικοὶ καὶ στοχαζόμενοι τοῦ παραυτίκα κατ᾽ ἰδίαν λυσιτελοῦς, φιλοτιμότερον τοῦ δέοντος ἀεὶ διέκειντο πρὸς τὴν εἰρήνην. Διὸ πολλὰς μὲν περιστάσεις καὶ καιροὺς ἔχοντες, ἐνίοτε δὲ καὶ φόβους καὶ κινδύνους διωλίσθανον· ἠθροίζετο δὲ κατὰ τὴν πρόθεσιν ταύτην ἀεὶ τὸ κεφάλαιον αὐτοῖς, καὶ μεγίσταις ἐποίουν παλαίειν τὴν πατρίδα συμφοραῖς. Δοκῶ δ᾽ ἔγωγε τὴν αἰτίαν εἶναι ταύτην, ὅτι δυσὶ γειτνιῶντες ἔθνεσι τοῖς μεγίστοις τῶν κατὰ Πελοπόννησον, μᾶλλον δὲ σχεδὸν καὶ τῶν Ἑλληνικῶν, λέγω δὲ τῷ τε τῶν Ἀρκάδων καὶ τῷ τῶν Λακώνων, καὶ τοῦ μὲν ἐχθρῶς καὶ ἀκαταλλάκτως ἀεί ποτε πρὸς αὐτοὺς ἔχοντος, ἐξ οὗ καὶ κατέσχον τὴν χώραν, τοῦ δὲ φιλικῶς καὶ κηδεμονικῶς· οὔτε τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους ἔχθραν εὐγενῶς ἀνελάμβανον οὔτε τὴν πρὸς Ἀρκάδας φιλίαν. Λοιπὸν, ὅταν μὲν οὗτοι πρὸς ἀλλήλους ἢ πρὸς ἑτέρους πολεμοῦντες ἐν περισπασμοῖς ἦσαν, ἐγένετο τὸ δέον

12. C. διὰ δὲ τῶνδε 16. C. om μὲν 18. C. δειλίας Ed. δειλίας 22. C. om καὶ ante φόβους 26. C. om καὶ 27. C. λέγω δὲ τῶν τε Ἀρκάδων καὶ τῶν Λ. 31. C. Λοιπὸν μὲν ὅταν οὗτοι

αὐτοῖς· ἦγον γὰρ τὴν εἰρήνην ἀεὶ παρευδιαζόμενοι διὰ τὴν τοῦ
τόπου παράπτωσιν. Ὅταν δ' εὔσχολοι καὶ ἀπερίσπαστοι Λακεδαιμόνιοι
γενηθέντες ἐτράπησαν πρὸς τὸ βλάπτειν αὐτούς, οὔτ' αὐτοὶ δι' αὐτῶν ἀν-
τοφθαλμεῖν ἠδύναντο πρὸς τὸ βάρος τὸ Λακεδαιμονίων, οὔτε προ-
κατεσκευασμένοι φίλους τοὺς ἀληθινῶς αὐτοῖς πάντα συνυποστη-
σομένους ἢ δουλεύειν ἠναγκάζοντο τούτοις ἀχθοφοροῦντες, ἢ φεύ-
γοντες τὴν δουλείαν ἀνάστατοι γίνεσθαι, λείποντες τὴν χώραν
32. 8) μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν. ʃ Ὅτι ἐάν ποτε κίνησιν καὶ στάσιν σχῇ
ἡ τῶν Μεσσηνίων χώρα, μίαν ὁρῶ Μεσσηνίοις καὶ Μεγαλοπολίταις
ἐλπίδα τοῦ δύνασθαι νέμεσθαι τὴν αὐτῶν χώραν τὸν πλείω χρόνον, ἐὰν
συμφρονή|σαντες κατὰ τὴν Ἐπαμινώνδου γνώμην παντὸς καιροῦ καὶ
33. πράγματος ἕλωνται κοινωνεῖν ἀλλήλοις ἀληθινῶς. Ὁ δὲ λόγος οὗτος
ἔχει καὶ διὰ τῶν πάλαι γεγονότων πίστιν. Οἱ γὰρ Μεσσήνιοι πρὸς ἄλλοις
πολλοῖς καὶ παρὰ τὸν τοῦ Διὸς τοῦ Λυκαίου βωμὸν ἀνέθεσαν στήλην
ἐν τοῖς κατ' Ἀριστομένην καιροῖς, ὡς Καλλισθένης φησί, γράψαντες
τὸ γράμμα τοῦτο· Πάντως ὁ χρόνος εὗρε δίκην ἀδίκῳ βασι-
λῆϊ, εὗρε δὲ Μεσσήνη σὺν Διῒ τὸν προδότην ῥηϊδίως. Χαλεπὸν
δὲ λαθεῖν θεὸν ἄνδρ' ἐπίορκον. Χαῖρε, Ζεῦ βασιλεῦ, καὶ σάω Ἀρκαδίην.
Ἐπεὶ γὰρ τῆς αὐτῶν ἐστερήθησαν, οἱονεὶ περὶ δευτέρας πατρίδος, ὥς
γ' ἐμοὶ δοκεῖ, τοῖς θεοῖς εὐχόμενοι σώζειν τὴν Ἀρκαδίαν, τοῦτ' ἀνέθε-
σαν τὸ γράμμα· καὶ τοῦτ' εἰκότως. ʃ Ταῦτα δ' εἴρηται, ἵνα μνημο-
νεύοντες τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς περὶ τὰς πατρίδας ἐπι-
τυχημάτων ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀληθινῶς ἀντέχωνται τῆς πρὸς
αὐτοὺς εὐνοίας καὶ πίστεως, καὶ μήτε φόβον ὑφορώμενοι, μήτ' εἰ-
ρήνης ἐπιθυμοῦντες ἐγκαταλίπωσιν ἀλλήλους ἐν ταῖς ὁλοσχερέσι
34. 2) περιστάσεσι. ʃ Καί μοι δοκεῖ τοῦτ' ἀληθὲς εἶναι, διότι πολλάκις
τὸ τολμᾶν περιττὸν εἰς ἄνοιαν καὶ εἰς τὸ μηδὲν καταντᾶν εἴωθεν· οἱ
γὰρ Λακεδαιμόνιοι τοὺς παρὰ τῶν συμμάχων πρέσβεις ἀναποκρί-
35. 7) τους ἀπέστειλαν. ʃ Ὅτι οἱ δυνάμενοι τῶν ἀνθρώπων ἐπιδεξίως
ὁμιλεῖν τοῖς συμπεριφερομένοις οὐ μόνον παρόντες, ἀλλὰ καὶ
μακρὰν ἀφεστῶτες ἐγκαταλείπουσί τινα καὶ λίαν ἰσχυρὰ τῆς
πρὸς αὐτοὺς εὐνοίας αἰθύγματα. Ὥσπερ οἱ Λακεδαιμόνιοι, οἵ γε

8. Cf. Ed. κίνησιν καὶ μετάστασιν σχῇ ταῦτα, etc. 13. Ed. ἔχει μὲν ἴσως καὶ — C. πρὸς ἀλλήλους] πολλοῖς 15. Ed. καθάπερ καὶ φησίν 18. Ed. Ἀρκαδίαν. 22. Ed. (Did.) πατρίδας τυχημάτων.

χωρὶς τῶν ἄλλων, καὶ τότε πολιτευόμενοι κατὰ τὰ πάτρια σχεδὸν
ἤδη τρεῖς ἐνιαυτοὺς μετὰ τὴν Κλεομένους ἔκπτωσιν, οὐδ᾽ ἐπενόησαν
οὐδέποτε βασιλεῖς καταστῆσαι τῆς Σπάρτης· ἅμα δὲ τῷ τὴν φή-
μην ἀφικέσθαι περὶ τῆς Κλεομένους τελευτῆς ὥρμησαν ἐπὶ τὸ
60. 8) βασιλεῖς καθιστάναι. ʃ Ὅτι τὸ μὴ ἐπακοῦσαι τὸν στρατηγὸν Ἄρα-
τον καὶ δοῦναι Δυμαίοις βοήθειαν, καὶ τούτους ἰδίᾳ μὲν συστήσασθαι
μισθοφόρους, καταμέλλοντος τοῦ τῶν Ἀχαιῶν ἡγεμόνος, τὴν αἰτί-
αν ἐπὶ τὸν στρατηγὸν ἄν τις ἀναφέροι δικαίως τὸν ὀλιγωροῦντα καὶ
καταμέλλοντα καὶ προϊέμενον ἀεὶ τοὺς δεομένους. Πᾶς γὰρ ὁ κιν-
δυνεύων, ἕως μὲν ἄν τινος ἐλπίδος ἀντέχηται παρὰ τῶν οἰκείων
καὶ συμμάχων, προσανέχειν φιλεῖ ταύταις· ὅταν δὲ δυσχρηστῶν
ἀπογνῷ, τότ᾽ ἤδη βοηθεῖν ἀναγκάζεται αὐτῷ κατὰ δύναμιν. ʃ
V. 11. 6) Ὅτι τυράννου μὲν ἔργον ἐστὶ τὸ κακῶς ποιοῦντα τῷ φόβῳ δεσπόζειν
ἀκουσίων, μισούμενον καὶ μισοῦντα τοὺς ὑποταττομένους· βασιλέ|ως δὲ
τὸ πάντως εὖ ποιοῦντα, διὰ τὴν εὐεργεσίαν καὶ φιλανθρωπίαν ἀγαπώ-
26. 12) μενον, ἑκόντων ἡγεῖσθαι καὶ προστατεῖν. ʃ Βραχεῖς γὰρ δὴ πάνυ καιροὶ
πάντας μὲν ἀνθρώπους ὡς ἐπίπαν ὑψοῦσι καὶ πάλιν ταπεινοῦσι, μά-
λιστα δὲ τοὺς ἐν τοῖς βασιλείοις. Ὄντως γάρ εἰσιν οὗτοι παραπλήσιοι
ταῖς ἐπὶ τῶν ἀβακίων ψήφοις. Ἐκεῖναί τε γὰρ κατὰ τὴν τοῦ ψηφίζον-
τος βούλησιν ἄρτι χαλκοῦν καὶ παραυτίκα τάλαντον ἰσχύουσιν, οἵ
τε περὶ τὰς αὐλὰς κατὰ τὸ τοῦ βασιλέως νεῦμα μακάριοι καὶ παρὰ
30. 8) πόδας ἐλεεινοὶ γίνονται. ʃ Ὅτι φησὶν ὁ Πολύβιος· Ἡμεῖς δὲ ἐπειδὴ
κατά τε τὴν τῶν χρόνων διαίρεσιν καὶ κατὰ τὴν τῶν πράξεων
περιγραφὴν ἁρμόζοντα τόπον εἰλήφαμεν, μεταβάντες ἐπὶ τὰς
κατὰ τὴν Ἀσίαν πράξεις τὰς κατὰ τὴν αὐτὴν ὀλυμπιάδα τοῖς
προειρημένοις ἐπιτελεσθείσας, αὖθις ὑπὲρ ἐκείνων ποιη|σόμεθα
31. τὴν ἐξήγησιν· καὶ πρῶτον ἐπιχειρήσομεν δηλοῦν κατὰ τὴν| ἐξ
ἀρχῆς πρόθεσιν τὸν ὑπὲρ Κοίλης Συρίας Ἀντιόχῳ καὶ Πτολε-
μαίῳ συστάντα πόλεμον, σαφῶς μὲν γινώσκοντες, ὅτι κατὰ τὸν
καιρὸν τοῦτον, εἰς ὃν ἐλήξαμεν τῶν Ἑλληνικῶν, ὅσον οὔπω κρίνεσθαι
συνέβαινε καὶ πέρας λαμβάνειν αὐτόν, αἱρούμενοι δὲ τὴν τοιαύ-
την ἐπίστασιν καὶ διαίρεσιν τῆς ἐνεστώσης διηγήσεως. Τοῦ μὲν γὰρ *

4. Ed. τελευτῆς, εὐθέως ὥρμ. 5. Ὅτι τὸ μὴ etc. Structuram corrigant, quibus operae pretium esse videbitur 14. C. ἀκουσίως

75. 5) • τιόν ἐστιν, ὅτι τὰς τῶν πρότερον ἐπταικότων ἐν ἑκάστοις περιπετείας
οὐ ποιούμεθα προχείρους, ἀλλὰ σίτου μὲν καὶ χρημάτων πλῆθος, ἔτι
δὲ τειχῶν καὶ βελῶν κατασκευὰς μετὰ πολλῆς ταλαιπωρίας καὶ δαπάνης
ἑτοιμαζόμεθα πρὸς τὰ παράδοξα τῶν συμβαινόντων· ὃ δ' ἐστὶ ῥᾷστον
μὲν τῶν ὄντων, μεγίστας δὲ παρέχεται χρείας ἐν τοῖς ἐπισφαλέσι και-
ροῖς, τούτου πάντες κατολιγωροῦμεν, καὶ ταῦτα δυνάμενοι μετ' εὐσχή-
μονος ἀναπαύσεως ἅμα καὶ διαγωγῆς ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ πολυ-
πραγμοσύνης περιποιεῖσθαι τὴν τοιαύτην ἐμπειρίαν. Τοῦτ' εἴ-
ρηται περὶ τοῦ Λογβάσεως τοῦ προδότου τῆς πατρίδος, εἰς Γαρσύ-
88. 4) ηριν προδιδόντος τοὺς Σελγεῖς.ʃ Ὅτι τοῦ Ῥοδίων κολοσσοῦ πεσόν-
τος ἐκ τοῦ σεισμοῦ, οὗτοι παρὰ τὸν χειρισμὸν τὸ μὲν σύμπτωμα ποι-
οῦντες μέγα καὶ δεινόν, αὐτοὶ δὲ σεμνῶς καὶ προστατικῶς κατὰ τὰς
πρεσβείας χρώμενοι ταῖς ἐντεύξεσι καὶ ταῖς κατὰ μέρος ὁμιλίαις,
3) εἰς μέγα ἀνῆλθον εὐτυχίας. Τοσοῦτον ἄγνοια καὶ ῥᾳθυμία διαφέρει παρ'
ἀνθρώποις ἐπιμελείας καὶ φρονήσεως περί τε τοὺς κατ' ἰδίαν βίους
καὶ τὰς κοινὰς πολιτείας, ὥστε τοῖς μὲν καὶ τὰς ἐπιτυχίας βλάβην
ἐπιφέρειν, τοῖς δὲ καὶ τὰς περιπετείας ἐπανορθώσεως γίνεσθαι
90. 3) παραιτίας.ʃ . . . .
. . . . ὥστε,
ὅταν μέν τις εἰς τὸν χρόνον ἐμβλέψῃ καὶ τὴν ἀρχήν, ἀφ' οὗ συμβαίνει
τὴν πόλιν αὐτῶν συνῳκίσθαι, καὶ λίαν θαυμάζειν, ὡς βραχεῖ χρό-
νῳ μεγάλην ἐπίδοσιν εἴληφε περί τε τοὺς κατ' ἰδίαν βίους καὶ τὰ
κοινὰ τῆς πόλεως· ὅταν δ' εἰς τὴν εὐκαιρίαν τοῦ τόπου καὶ τὴν ἔξω-
θεν ἐπιφορὰν καὶ συμπλήρωσιν τῆς εὐδαιμονίας, μηκέτι θαυμάζειν,
μικροῦ δ' ἐλλείπειν δοκεῖν τοῦ καθήκοντος. Ταῦτα μὲν οὖν εἴρηται
χάριν πρῶτον μὲν τῆς Ῥοδίων περὶ τὰ κοινὰ προστασίας (ἐπαίνου γάρ
εἰσιν ἄξιοι καὶ ζήλου), δεύτερον δὲ τῆς τῶν νῦν βασιλέων μικροδοσίας
καὶ τῆς τῶν ἐθνῶν καὶ πόλεων μικροληψίας· ἵνα μήθ' οἱ βασιλεῖς
τέτταρα καὶ πέντε προϊέμενοι τάλαντα δοκῶσί τι ποιεῖν μέγα καὶ
ζητῶσι τὴν αὐτὴν ὑπάρχειν αὐτοῖς εὔνοιαν καὶ τιμὴν παρὰ τῶν
Ἑλλήνων, ἣν οἱ πρὸ τοῦ βασιλεῖς εἶχον, αἵ τε πόλεις λαμβάνουσαι
πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ μέγεθος τῶν πρότερον δωρεῶν μὴ λανθάνωσιν

1. • Inter P. 56 et 23 duo rursus folia exciderunt. 14. Verba εἰς μέγα εὐτυχίας Epitomatoris sunt, non Polybii.

ἐπὶ μικροῖς καὶ τοῖς τυχοῦσι νῦν τὰς μεγίστας καὶ καλλίστας προϊέμεναι τιμάς, ἀλλὰ πειρῶνται τὸ κατ' ἀξίαν ἑκάστοις τηρεῖν, ὡς πλεῖστον διαφέρουσιν Ἕλληνες τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.∫

VI. 1. a. Οὐκ ἀγνοῶ μὲν οὖν διότι τινὲς διαπορήσουσι, πῶς ἀφέμενοι τοῦ συνάπτειν καὶ προστιθέναι τὸ συνεχὲς τῆς διηγήσεως, εἰς τοῦτον ἀπεθέμεθα τὸν καιρὸν τὸν ὑπὲρ τῆς προειρημένης πολιτείας ἀπολογισμόν· ἐμοὶ δ' ὅτι μὲν ἦν ἐξ ἀρχῆς ἕν τι τῶν ἀναγκαίων καὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς ὅλης προθέσεως, ἐν πολλοῖς οἶμαι δῆλον αὐτὸ πεποιηκέναι, μάλιστα δ' ἐν τῇ καταβολῇ καὶ προεκθέσει τῆς ἱστορίας, ἐν ᾗ τοῦτο κάλλιστον ἔφαμεν ἅμα δ' ὠφελιμώτατον εἶναι τῆς ἡμετέρας ἐπιβολῆς τοῖς ἐντυγχάνουσι τῇ πραγματείᾳ, τὸ γνῶναι καὶ μαθεῖν, πῶς καὶ τίνι γένει πολιτείας ἐπικρατηθέντα σχεδὸν πάντα τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐν οὐδ' ὅλοις πεντήκοντα καὶ τρισὶν ἔτεσιν ὑπὸ μίαν ἀρχὴν τὴν Ῥωμαίων ἔπεσεν, ὃ πρότερον οὐχ εὑρίσκεται γεγονός· κεκριμένου δὲ τούτου καιρὸν οὐχ ἑώρων ἐπιτηδειότερον εἰς ἐπίστασιν καὶ δοκιμασίαν τῶν λέγεσθαι μελλόντων ὑπὲρ τῆς πολιτείας τοῦ νῦν ἐνεστῶτος. Καθάπερ γὰρ οἱ κατ' ἰδίαν ὑπὲρ τῶν φαύλων ἢ τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν ποιούμενοι τὰς διαλήψεις, ἐπειδὰν ἀληθῶς προθῶνται δοκιμάζειν, οὐκ ἐκ τῆς ἀπεριστάτου ῥαστώνης κατὰ τὸν βίον ποιοῦνται τὰς ἐπισκέψεις, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐν ταῖς ἀτυχίαις περιπετειῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς ἐπιτυχίαις κατορθωμάτων, μόνον νομίζοντες εἶναι ταύτην ἀνδρὸς | τελείου βάσανον, τὸ τὰς ὁλοσχερεῖς μεταβολὰς τῆς τύχης μεγαλοψύχως δύνασθαι καὶ γενναίως ὑποφέρειν, τὸν αὐτὸν τρόπον χρὴ θεωρεῖν καὶ πολιτείαν. Διόπερ οὐχ ὁρῶν ποίαν ἄν τις ὀξυτέραν ἢ μείζονα λάβοι μεταβολὴν τῶν καθ' ἡμᾶς τῆς γε Ῥωμαίοις συμβάσης, εἰς τοῦτον ἀπεθέμην τὸν καιρὸν τὸν ὑπὲρ τῶν προειρημένων ἀπολογισμόν· γνοίη δ' ἄν τις τὸ μέγεθος τῆς μεταβολῆς ἐκ τούτων. Ζήτει ἐν τῷ περὶ στρατηγημάτων.∫

59. 4. a. Ὅτι τὸ ψυχαγωγοῦν ἅμα καὶ τὴν ὠφέλειαν ἐπιφέρον τοῖς φιλομαθέσι τοῦτ' ἔστιν ἡ τῶν αἰτιῶν θεωρία καὶ τοῦ βελτίονος ἐν ἑκάστοις αἵρεσις· μεγίστην δ' αἰτίαν ἡγητέον ἐν ἅπαντι πράγματι καὶ πρὸς ἐπι-

2. Ed. ὅσῳ πλεῖστον 4. Hinc Maius occipit. — Cod. liquido προσαφιέμενοι. M. corr. διὰ τί προσαφίεμενοι N. πῶς ἀφέμενοι quod est magis Polybianum quam πρὸς τί ἀφίεμενοι. 6. M. τὸν περὶ τῆς 7. C. ἐξαρχῆς, inepte, ut solent libri scripti Sec. X plerique omnes. 14. M. ἀρχὴν τῶν 'P. 17. C. om γάρ, quod recte adiec. N. 20. M. err. typ. ἐπισκήψεις 21. M. ἐν ἀτυχίαις 22. C. δυνομίζοντες Corr N. 25. M. ὁρῶ, vitio typ. ut opinor. 26. Correxi hanc lectionem C. μεταβολὴν τῶν καθ' ἡμᾶς τοῖς τε 'Ρωμαίοις συμβάσης. M. parum accurate: μεταβολὴν (τῆς) καθ' ἡμᾶς τοῖς γε 'Ρωμαίοις συμβάσης. — M. τὸν περὶ| 29. M. περὶ στρατηγίας. 30. C. ἐπιφέρον τῆς φιλομα . . . . τουτέστιν ἡ τῶν M. corr. ἐπιφέρον. Τῆς φιλομα|θεστάτου ψυχῆς ἐστιν ἡ τῶν — Puta librarium, dictata eclogarii temere excipientem, hic iterum ut paulo ante (v. 27. cf. infra P. 11. 26) confudisse voces ὁμοφθόγγους τῆς et τοῖς. Minus placeret τῇ φιλομαθείᾳ, quamquam etiam in hanc partem peccavit ut τῆς posuerit pro τῇ. Vide P. 66. 23. — τοῦτ' ἔστιν epitomatori imputo. Cf. P. 16. 2. 32. M. ἐν παντὶ πράγματι πρὸς ἐπι-|

τυχίαν καὶ τοὐναντίον τὴν τῆς πολιτείας σύστασιν· ἐκ γὰρ ταύτης
ἧπερ ἐκ πηγῆς οὐ μόνον ἀναφέρεσθαι συμβαίνει πάσας τὰς ἐπι-
νοίας καὶ τὰς ἐπιβολὰς τῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ συντέλειαν λαμβάνειν. ʃ
59. 5) Ὅτι ἐν τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρωπείων ἔργων οἱ μὲν κτησάμενοι
πρὸς τὴν τήρησιν, οἱ δ' ἕτοιμα παραλαβόντες πρὸς τὴν ἀπώλειαν ἐμ-
57. a. φυεῖς εἰσίν. ʃ Ὅτι ἀπὸ τῆς Ξέρξου διαβάσεως εἰς τὴν Ἑλλα-
δα [καὶ τριακοσίοις] καὶ τριάκοντα ἔτεσιν ὕστερον ἀπὸ τούτων τῶν καιρῶν
ἀεὶ τῶν κα|τὰ μέρος προδιευκρινουμένων ἦν καὶ κάλλιστον καὶ τέλειον ἐν τοῖς
Ἀννιβιακοῖς καιροῖς, ἀφ' ὧν ἡμεῖς εἰς ταῦτα τὴν ἐκτροπὴν ἐποι-
ησάμεθα· διὸ καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς συστάσεως αὐτοῦ λόγον ἀποδεδωκό-
τες πειρασόμεθα νῦν ἤδη διασαφεῖν, ὁποῖόν τι κατ' ἐκείνους
ὑπῆρχε τοὺς καιρούς, ἐν οἷς λειφθέντες τῇ περὶ Κάνναν μάχῃ
τοῖς ὅλοις ἔπταισαν πράγμασιν. Οὐκ ἀγνοῶ δὲ διότι τοῖς ἐξ αὐτῆς τῆς
πολιτείας ὁρμωμένοις ἐλλιπεστέραν φανησόμεθα ποιεῖσθαι τὴν
ἐξήγησιν, ἔνια παραλιπόντες τῶν κατὰ μέρος· πᾶν γὰρ ἐπιγινώ-
σκοντες καὶ παντὸς πεῖραν εἰληφότες διὰ τὴν ἐκ παίδων τοῖς
ἔθεσι καὶ νομίμοις συντροφίαν οὐ τὸ λεγόμενον θαυμάσουσιν, ἀλλὰ
τὸ παραλειπόμενον ἐπιζητήσουσιν, οὐδὲ κατὰ πρόθεσιν ὑπολή-
ψονται τὸν γράφοντα παραλιπεῖν τὰς μικρὰς διαφοράς, ἀλλὰ κα-
τ' ἄγνοιαν παρασιωπᾶν τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ συνέχοντα τῶν πραγμάτων·
καὶ ῥηθέντα μὲν οὐκ ἂν ἐθαύμαζον ὡς ὄντα μικρὰ καὶ πά-
ρεργα, παραλειπόμενα δ' ἐπιζητοῦσιν ὡς ἀναγκαῖα, βουλόμε-
νοι δοκεῖν αὐτοὶ πλέον εἰδέναι τῶν συγγραφέων. Δεῖ δὲ τὸν ἀγαθὸν
κριτὴν οὐκ ἐκ τῶν παραλειπομένων δοκιμάζειν τοὺς γράφον-
τας, ἀλλ' ἐκ τῶν λεγομένων· κἂν μὲν ἐν τούτοις τι λαμβάνῃ ψεῦ-
δος, εἰδέναι ὅτι κἀκεῖνα παραλείπεται δι' ἄγνοιαν· ἐὰν δὲ πᾶν
τὸ λεγόμενον ἀληθὲς ᾖ, συγχωρεῖν διότι κἀκεῖνα παρασιωπᾶται
κατὰ κρίσιν, οὐκ ἄγνοιαν. Ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω μοι πρὸς τοὺς
φιλοτιμότερον ἢ δικαιότερον ἐπιτιμῶντας τοῖς συγγραφεῦσιν. ʃ
57. b. Ὅτι πᾶν πρᾶγμα σὺν καιρῷ θεωρούμενον ὑγιεῖς λαμβάνει καὶ
τὰς συγκαταθέσεις καὶ τὰς ἐπιτιμήσεις· μεταπεσόντος δὲ τούτου
καὶ πρὸς τὰς ἄλλας περιστάσεις συγκρινόμενον οὐχ οἷον αἱρετόν,

1. M. καὶ τοὐναντίον τῆς πολιτείας σύστασιν 3. M. om τὰς 7. C. |δα καὶ τριάκοντα (M. |δα τριάκοντα) manifesto errore, quem correxi addito numero trecenario. Nam tot annis ab aetate ipsius Polybii (a. U. DCIV) distat expeditio Xerxis (a. U. CCLXXIV), ad quam velut ἐποχὴν solet noster computare tempora (Cf. lib. III. 22. 2). Iam dicit, per totum hoc spatium trecentorum et triginta annorum nullo umquam tempore spectabiliorem fuisse Romanam rempublicam, quam circa tempora Hannibalis. Subintelligitur τὸ Ῥωμαίων πολίτευμα, quod recte non poterat Epitomator omittere. 13. C. αὐ.....| M. αὐτῆς. Addidi τῆς. 17. C. τὸ τὸν λεγ. 19. C. μακράς. Corr. M. 24. M. om τῶν (err. typ.) 32. M. om καὶ

ἀλλ' οὐδ' ἀνεκτὸν ἂν φανείη τὸ κράτιστα καὶ ἀληθινώτατα πολλάκις
VII. 11. ὑπὸ τῶν συγγραφέων εἰρημένον.ʃ Ὅτι Φιλίππου τοῦ βασιλέως Μακεδόνων τὴν τῶν Μεσσηνίων ἀκρόπολιν κατασχεῖν βουλομένου καὶ φήσαντος πρὸς τοὺς προεστῶτας τῆς πόλεως βούλεσθαι θεάσασθαι τὴν ἀκρόπολιν καὶ θῦσαι τῷ Διί, ἀναβάντος (δὲ) μετὰ τῆς θεραπείας καὶ θύοντος, μετὰ ταῦτα ἐκ τῶν τυθέντων ἱερείων τὸ προσενεχθὲν αὐτῷ τῶν σπλάγχνων δεξάμενος εἰς τὰς χεῖρας καὶ βραχὺ διακλίνας ἤρετο προτείνων τοῖς περὶ τὸν Ἄρατον, τί δοκεῖ τὰ ἱερὰ σημαίνειν, πότερον ἐκχωρεῖν τῆς ἄκρας ἢ κρατεῖν αὐτῆς. Ὁ δὲ Δημήτριος αὐτόθεν ἐκ τοῦ προβεβηκότος Εἰ μὲν μάντεως φρένας ἔχεις, ἔφη, ἐκχωρεῖν τὴν ταχίστην, εἰ δὲ βασιλέως πραγματικοῦ, τηρεῖν αὐτήν, ἵνα μὴ νῦν ἀφεὶς ζητῇς ἕτερον ἐπιτηδειότερον καιρόν· οὕτω γὰρ ἑκατέρων τῶν κεράτων κρατῶν μόνος ἂν ὑποχείριον ἔχοις τὸν βοῦν· αἰνιττόμενος τὰ μὲν κέρατα τὸν Ἰθωμάτην καὶ τὸν Ἀκροκόρινθον, τὴν δὲ Πελοπόννησον τὸν βοῦν. Ὁ δὲ Φίλιππος ἐπιστρέψας πρὸς τὸν Ἄρατον Σὺ δὲ ταὐτὰ συμβουλεύεις; ἔφη. Τοῦ δ' ἐπισχόντος, αὐτὸν λέγειν ἠξίου τὸ φαινόμενον. Ὁ δὲ διαπορήσας Εἰ μὲν χωρίς, ἔφη, τοῦ παρασπονδῆσαι Μεσσηνίους δύνῃ κρατεῖν τοῦ τόπου τούτου, συμβουλεύω κρατεῖν· εἰ δὲ τοῦτον καταλαβὼν φρουρᾷ πάσας ἀπολλύναι μέλλεις τὰς ἀκροπόλεις καὶ τὴν φρουράν, ἣν παρέλαβες παρὰ Ἀντιγόνου, φρουρούμενος τοὺς συμμάχους (λέγων τὴν πίστιν), σκόπει μὴ καὶ νῦν κρεῖττον ᾖ, τοὺς ἄνδρας ἐξαγαγόντα τὴν πίστιν αὐτοῦ καταλιπεῖν, καὶ ταύτῃ
14. 6) φρουρεῖν Μεσσηνίους.ʃ Ὅτι μεγάλην τοῖς νέοις βασιλεῦσι ῥοπὴν ἔχει καὶ πρὸς ἀτυχίαν καὶ πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς ἀρχῆς ἡ τῶν παρεπομένων φίλων ἐκλογὴ καὶ κρίσις, ὑπὲρ ἧς οἱ πλείους οὐκ οἶδ' ὅπως
VIII. 38. 2) ῥαθυμοῦντες οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ποιοῦνται πρόνοιαν.ʃ Λοιπὸν ταῖς ἀδήλοις ἐλπίσι προσανέχων διὰ τὸ πρόδηλον τῆς τιμωρίας
1. πᾶν ἔκρινεν ὑπομένειν.ʃ Ὅτι Τιβέριος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς λόχῳ ἐνεδρευθεὶς καὶ γενναίως ὑποστὰς σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν τὸν βίον κατέστρεψεν. Περὶ δὲ τῶν τοιούτων περιπετειῶν πότερα χρὴ τοῖς πάσχουσιν ἐπιτιμᾶν ἢ συγγνώμην ἔχειν, κα- *

4. C. καὶ φήσαντος βούλεσθαι πρὸς τ. πρ. τ. πόλεως θεάσασθαι 5. C. ἀναβάντα. Adieci δὲ M. ἀναβάντος. Eclogarius incommode per genitivos absolutos narrationem exorsus, perdidit constructionem. Aptius incepisset: Ὅτι Φίλιππος ὁ βασιλεὺς etc. — C. μετὰ τὴν θεραπείαν Corr. N. 6. C. ἱερείων προσενεχθὲν αὐτῷ. Intuli τὸ, mutavi interpunctionem. M. προσενεχθέντων 8. M. προτείνας 12. C. nescio an velit ἕτερον καὶ ἐπιτηδειότερον 13. C. ὑποχείριον sic 16. C. ταῦτα sic 17. Ed. αὐτὸ 18. C. χωρὶς 19. M. om τούτου 24. M. add. τοὺς 25. „Nullum maius boni imperii instrumentum quam bonos amicos esse." Tacitus. 30. M. δόλῳ ἐνεδρευθεὶς

23. 11) * πιστεύειν ῥαδίως· καθ' ἕτερον δὲ πρὸς τὸ μὴ μεγαλαυχεῖν ἐν ταῖς εὐπραγί-
25. a. αις, πᾶν δὲ προσδοκᾷν ἀνθρώπους ὄντας. ſ Ὅτι οἱ Ταραντῖνοι διὰ
τὸ τῆς εὐδαιμονίας ὑπερήφανον ἐπεκαλέσαντο Πύῤῥον τὸν Ἠπειρώ-
την· πᾶσα γὰρ ἐλευθερία μετ' ἐξουσίας πολυχρονίου φύσιν ἔχει κόρον
λαμβάνειν τῶν ὑποκειμένων, κἄπειτα ζητεῖ δεσπότην· τυχοῦσά
γε μὴν τούτου ταχὺ πάλιν μισεῖ διὰ τὸ μεγάλην φαίνεσθαι τὴν πρὸς τὸ χεῖ-
ρον μεταβολήν. Ὃ καὶ τότε συνέβαινε τοῖς Ταραντίνοις. ſ
38. 2) Ὅτι πᾶν τὸ μέλλον κρεῖττον φαίνεται τοῦ παρόντος ὑπάρχειν. ſ
IX. 1. 1) Ὅτι τοῦ τετραετοῦς διαστήματος τὴν πάροδον ὀλυμπιάδα φαμὲν εἶναι. ſ
Οὐκ ἀγνοῶ δὲ, διότι συμβαίνει τὴν πραγματείαν ἡμῶν ἔχειν αὐστηρόν τι
καὶ πρὸς ἓν γένος ἀκροατῶν οἰκειοῦσθαι καὶ κρίνεσθαι διὰ τὸ μονοειδὲς
τῆς συντάξεως. Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι συγγραφεῖς σχεδὸν ἅπαντες,
εἰ δὲ μή γε, οἱ πλείους πᾶσι τοῖς τῆς ἱστορίας μέρεσι χρώμενοι πολ-
λοὺς ἐφέλκονται πρὸς ἔντευξιν τῶν ὑπομνημάτων. Τὸν μὲν γὰρ φι-
λήκοον ὁ γενεαλογικὸς τρόπος ἐπισπᾶται, τὸν δὲ πολυπράγμονα
καὶ περιττὸν ὁ περὶ τὰς ἀποικίας καὶ κτίσεις καὶ συγγενείας,
καθά που καὶ παρ' Ἐφόρῳ λέγεται, τὸν δὲ πολιτικὸν ὁ περὶ τὰς πρά-
ξεις τῶν ἐθνῶν καὶ πόλεων καὶ δυναστῶν. Ἐφ' ὧν ἡμεῖς ψιλῶς κατην-
τηκότες, καὶ περὶ τούτων πεποιημένοι τὴν ὅλην τάξιν, πρὸς ἓν μέν
τι γένος οἰκείως ἡρμόσμεθα, τῷ δὲ πλείονι μέρει τῶν ἀκροατῶν
ἀψυχαγώγητον παρεσκευάκαμεν τὴν ἀνάγνωσιν. Τίνος δὲ χάριν
τἆλλα μέρη τῆς ἱστορίας ἀποδοκιμάσαντες αὐτὰ τὰ κατὰ τὰς
πράξεις προειλόμεθα γράφειν, ἐν ἑτέροις ἡμῖν εἴρηται διὰ πλει-
όνων, κεφαλαιωδῶς γε μὴν οὐδὲν ἐπέχει καὶ νῦν ἐμφάσεως χάριν ὑπο-
2. μνῆσαι τοὺς ἀκούοντας. Πολλῶν γὰρ καὶ πολλαχῶς ἐξηριθμημένων
τά τε περὶ τὰς γενεαλογίας καὶ μύθους καὶ περὶ τὰς ἀποικίας,
ἔτι δὲ συγγενείας καὶ κτίσεις, λοιπὸν ἢ τὰ ἀλλότρια δεῖ λέγειν ὡς
ἴδια τὸν νῦν περὶ τούτων πραγματευόμενον, ὃ πάντων ἐστὶν αἴσχι-
στον, ἢ τοῦτο μὴ βουλόμενον προδήλως ματαιοπονεῖν, ὑπὲρ τοιού-
των ὁμολογοῦντα συντάττεσθαι καὶ φροντίζειν, ἃ διὰ τῶν προ-
γενεστέρων ἱκανῶς δεδήλωται καὶ παραδέδοται τοῖς ἐπιγινομένοις.
Ταῦτα μὲν οὖν παρελείφθη τούτων ἕνεκα καὶ πλειόνων ἑτέρων. Ὁ δὲ

1. * Duae paginae deficiunt. 14. C. Τὸ μὲν 15. C. ἐπίσπαται 16. C. κτήσεις 19. C. περὶ τούτου 20. Ed. τι καὶ γένος, ὡς προεῖπον, οἰκείως 23. Ed. τἆλλα μὲν μέρη 27. Ed. ἔτι δὲ καὶ συγγ. C. κτήσεις

πραγματικὸς τρόπος ἐνεκρίθη πρῶτον μὲν διὰ τὸ καινοποιεῖσθαι συνεχῶς καὶ καινῆς ἐξηγήσεως δεῖσθαι τῷ μὴ συμβατὸν εἶναι τοῖς ἀρχαίοις τὸ τὰς ἐπιγινομένας πράξεις ἡμῖν ἐξαγγεῖλαι, δεύτερον δὲ καὶ διὰ τὸ πάντων ὠφελιμώτατον αὐτὸν καὶ πρὸ τοῦ μέν, μάλιστα δὲ νῦν ὑπάρχειν, τῷ τὰς ἐμπειρίας καὶ τέχνας ἐπὶ τοσοῦτον προκοπὴν εἰληφέναι καθ' ἡμᾶς, ὥστε πᾶν τὸ παραπίπτον ἐκ τῶν καιρῶν ὡσανεὶ μεθοδικῶς δύνασθαι χειρίζειν τοὺς φιλομαθοῦντας. Διόπερ ἡμεῖς οὐχ οὕτω τῆς τέρψεως στοχαζόμενοι τῶν ἀναγνωσομένων, ὡς τῆς ὠφελείας τῶν προσχόντων, τἄλλα παρέντες, ἐπὶ τοῦτο τὸ μέρος κατηνέχθημεν. Περὶ μὲν οὖν τούτων οἱ συνεφιστάνοντες ἐπιμελῶς ἡμῶν τοῖς ὑπομνήμασι βεβαιότατα μαρτυρήσουσι τοῖς νῦν λεγομένοις.∫

10. 2) Ὅτι ἐκρίθη τοῖς Ῥωμαίοις, τὰ τῶν Συρακουσῶν πολυτελέστατα κατασκευάσματα πάντα μετὰ τὴν ἅλωσιν μετακομίζειν εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα· πότερα δ' ὀρθῶς τοῦτο καὶ συμφερόντως αὐτοῖς ἔπραξαν ἢ τἀναντία, πολὺς ἂν εἴη λόγος, πλείων γε μὴν εἰς τὸ μὴ δεόντως σφίσι πεπρᾶχθαι μηδ' ἀκμὴν νῦν πράττεσθαι τοῦτο τοὖργον. Εἰ μὲν γὰρ ἐκ τοιούτων ὁρμηθέντες προεβίβασαν τὴν πατρίδα, δῆλον ὡς εἰκότως ταῦτα μετέφερον εἰς τὴν οἰκείαν, δι' ὧν ηὐξήθησαν. Εἰ δ' ἁπλουστάτοις χρώμενοι βίοις, καὶ πορρωτάτω τῆς ἐν τούτοις περιττότητος καὶ πολυτελείας ἀφεστῶτες, ὅμως ἐπεκράτουν τούτων ἀεί, παρ' οἷς ὑπῆρχε πλεῖστα καὶ κάλλιστα τὰ τοιαῦτα, πῶς οὐ νομιστέον, εἶναι τὸ γινόμενον ὑπ' αὐτῶν ἁμάρτημα; Τὸ γὰρ ἀπολιπόντας τὰ τῶν νικώντων ἔθη τὸν τῶν ἡττωμένων ζῆλον ἀναλαμβάνειν, προσεπιδραττομένους ἅμα καὶ τὸν ἐξακολουθοῦντα τοῖς τοιούτοις φθόνον, ὃ πάντων ἐστὶ φοβερώτατον ταῖς ὑπεροχαῖς, ὁμολογούμενον ἂν εἴποι τις εἶναι τῶν πραττόντων παράπτωμα. Οὐ γὰρ οὕτως ὁ θεώμενος οὐδέποτε μακαρίζει τοὺς τἀλλότρια κεκτημένους, ὡς φθονεῖ ἅμα καί τις ἔλεος αὐτὸν ὑποτρέχει τῶν ἐξ ἀρχῆς ἀποβαλόντων. Ἐπὰν δὲ καὶ προβαίνῃ τὰ τῆς εὐκαιρίας καὶ πάντα συνάγῃ πρὸς αὑτὸν τὰ τῶν ἄλλων, καὶ ταῦτα συγκαλῇ τρόπον τινὰ τοὺς ἐστερημένους ἐπὶ θέαν, διπλάσιον γίγνεται τὸ κακόν. Οὐ γὰρ ἔτι τοὺς πέλας

2 C. τὸ μὴ συμβατὸν εἶναι ταῖς ἀρχαῖς· εἰς τὸ τας ἐπιγινομένας etc. Fortasse: τῷ μὴ συμβατὸν εἶναι τοῖς ἀρχαίοις τὸ τὰς ἀρχὰς εἰς τὰς ἐπιγινομένας πράξεις ἡμῖν ἐξαγγεῖλαι. 5. C. ὑπάρχοντα το τὰς 9 Ed. προσεχόντων Cf. P 15 7. 14. Ed. πότερα δὴ 15 C. πλεῖον γε 27. C. Ὁ γὰρ οὕτως ἐρώμενος οὐδέ[29 Ed. αὐτῶν 30. C. προβαίνει — συνάγει — συγκαλεῖ

ἐλεεῖν συμβαίνει τοὺς θεωμένους, ἀλλὰ σφᾶς αὐτοὺς, ἀναμιμνησκομένους τῶν οἰκείων συμπτωμάτων. Ἐξ ὧν οὐ μόνον φθόνος, ἀλλ' οἷον ὀργή τις ἐκκαίεται πρὸς τοὺς εὐτυχοῦντας· ἡ γὰρ τῶν ἰδίων περιπετειῶν ἀνάμνησις ὡσανεὶ προτροπή τίς ἐστι πρὸς τὸ κατὰ τῶν πραξάντων μῖσος. Τὸ μὲν οὖν τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον ἀθροίζειν πρὸς αὐτοὺς ἴσως ἔχει τινὰ λόγον· οὐ γὰρ οἷόν τε τῶν καθόλου πραγμάτων ἀντιποιήσασθαι μὴ οὐ τοῖς μὲν ἄλλοις ἀδυναμίαν ἐνεργασαμένους, σφίσι δὲ τὴν τοιαύτην δύναμιν ἑτοιμάσαντας. Τὰ δ' ἐκτὸς ὑπάρχοντα τῆς προειρημένης δυνάμεως ἦν, ἐν τοῖς ἐξ ἀρχῆς τόποις ἅμα τῷ φθόνῳ καταλιπόντας, ἐνδοξοτέραν ποιεῖν τὴν σφετέραν πατρίδα, μὴ γραφαῖς καὶ τύποις, ἀλλὰ σεμνότητι καὶ μεγαλοψυχίᾳ κοσμοῦντας αὐτήν. Οὐ μὴν ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰρήσθω μοι χάριν τῶν μεταλαμβανόντων ἀεὶ τὰς δυναστείας, ἵνα μὴ σκυλεύοντες τὰς πόλεις κόσμον ὑπολαμβάνωσιν εἶναι ταῖς ἑαυτῶν πατρίσι τὰς ἀλλοτρίας συμφοράς· Ῥωμαῖοι δὲ μετακομίσαντες τὰ προειρημένα ταῖς μὲν ἰδιωτικαῖς κατασκευαῖς τοὺς αὐτῶν ἐκόσμησαν βίους, ταῖς δὲ δημοσίαις τὰ κοινὰ τῆς πόλεως.ʃ

40. 5) Ὅτι τοὺς μὴ μετ' εὐνοίας καὶ προθυμίας ἐμβαίνοντας οὔτ' ἐπ' αὐτῶν εἰκός ἐστι τῶν ἔργων ἀληθεῖς εἶναι συμμάχους.ʃ

6) Ὅτι τοιαύτης διαθέσεως ὑπαρχούσης περί τε τοὺς Ῥωμαίους καὶ Καρχηδονίους, καὶ παλιντρόπων ἑκάστοις ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης ἀπαντωμένων ἐναλλὰξ προσπιπτόντων, κατὰ τὸν ποιητὴν ἅμα λύπην καὶ χαρὰν ὑποτρέχειν δείκνυσι τὰς ἑκάστων ψυχάς.ʃ

7) Καί ἐστιν ἀληθὲς τὸ πολλάκις ὑφ' ἡμῶν εἰρημένον, ὡς οὐχ οἷόν τε περιλαβεῖν οὐδὲ συνθεάσασθαι τῇ ψυχῇ τὸ κάλλιστον θέαμα τῶν γεγονότων, λέγω δὲ τὴν τῶν ὅλων οἰκονομίαν, ἐκ τῶν τὰς κατὰ μέρος πράξεις γραφόντων.ʃ

22. 6) Ὅτι μέγα τι χρῆμα φύεται καὶ θαυμάσιον ἀνὴρ καὶ ψυχὴ δεόντως ἁρμοσθεῖσα κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς σύστασιν πρὸς ὅ τι ἂν ὁρμήσῃ τῶν ἀνθρωπίνων ἔργων.ʃ

36. 12) Ὅτι οὐχ οὕτως ὅσιόν ἐστι τὸ τὰς ἐγγράπτους πίστεις βεβαιοῦν, ὡς ἀνόσιον τὸ τοῖς σώσασι πολεμεῖν.ʃ

40. a. Ὅτι τῆς Αἰγίνης ὑπὸ Ῥωμαίων ἁλούσης οἱ Αἰγινῆται συναθροισθέντες ἐπὶ τὰς ναῦς, ὅσοι μὲν διεκλάπησαν,

5. C. Τὸν μὲν 9. C. καὶ pro ἦν 16. Videbam ἰδιωτικαῖς. Verius vidit M. (Cic. p. Mur. „Odit populus Romanus privatam luxuriam, publicam magnificentiam diligit"). 18. M. οὔτε ταυτῶν sic. N. οὔτ' αὐτῶν 21. C. παλιντρόπων Corr. N. 23. C. καὶ ἐστὶ pro ἔστιν Cf. P. 53. 2 not. 24. C. ἀληθὲς τὸν πολλάκις ὑφ' ἡμῶν εἰρημένον ὡς οὐχ etc. M. ὑφ' et om. ὡς. Reposui τὸ et εἰρημένον ex correctione N. qua structurae melius consulitur quam si adderes ἦν τι. Cf. P. 2. 29. Ceterum vide quam stulte et imperite epitomator hanc sententiam proferat, principio mancam et a compagine orationis tanquam a vivo corpore, lanii quodam cultro temere resectam. Nemo enim nisi stultus sic incipit: „Verum est quod saepe diximus." At recte eadem ita inferuntur: „Hinc patet verum esse id quod saepe diximus." (Ἐξ ὧν ἰδεῖν ἔστιν ὅπως τοῖς συμφέρουσι, δεῖν etc. — Καὶ ἔστιν ἀληθὲς τὸ π. ὑ. ἡ. εἰρημένον) 25. M. θεαμάτων γεγ. 32. ὅσοι μὲν διεκλάπησαν, quotquot quidem se fuga subtraxerant. Ita C. M. Maluerunt N. μὴ, qua de re tamen dissidere vel interim disputare licet.

ἐδέοντο τοῦ στρατηγοῦ, συγχωρῆσαι σφίσι πρεσβευτὰς ἐκπέμψαι πρὸς τὰς συγγενεῖς πόλεις περὶ λύτρων· ὁ δὲ Πόπλιος τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς πικρῶς ἀντέφη, φάσκων, ὅτε ἦσαν αὐτῶν κύριοι, τότε δεῖν διαπρεσβεύεσθαι πρὸς τοὺς κρείττους περὶ σωτηρίας, μὴ νῦν δούλους γεγονότας· ἅτε δὴ μικρῷ πρότερον αὐτοὺς μηδὲ λόγου καταξιώσαντας τοὺς παρ' αὐτοῦ πρεσβευτὰς, νῦν ὑποχειρίους γεγονότας ἀξιοῦν πρεσβεύειν πρὸς τοὺς συγγενεῖς, πῶς οὐκ εὐήθες εἶναι; Καὶ τότε μὲν ἀπέτρεψε τοὺς ἐντυγχάνοντας ταῦτ' εἰπών· τῇ δὲ ἐπαύριον συγκαλέσας ἅπαντας τοὺς αἰχμαλώτους, Αἰγινήταις μὲν ὀφείλειν οὐκ ἔφη τι ποιεῖν φιλάνθρωπον, τῶν δὲ λοιπῶν Ἑλλήνων ἕνεκα συγχωρεῖν ἔφη πρεσβεύειν περὶ τῶν λύτρων, ἐπεὶ τοῦτο παρ' αὐτοῖς ἔθος ἐστίν.∫

X. 5. 8) Ὅτι οἱ πολλοὶ μὴ δυνάμενοι τοὺς καιροὺς μηδὲ τὰς αἰτίας καὶ διαθέσεις ἑκάστων ἀκριβῶς συνθεωρεῖν, ἢ διὰ φαυλότητα φύσεως, ἢ δι' ἀπειρίαν καὶ ῥαθυμίαν, εἰς θεοὺς καὶ τύχας ἀναφέρουσι τὰς αἰτίας τῶν δι' ἀγχίνοιαν ἐκ λογισμοῦ καὶ προνοίας ἐπιτελουμένων.∫

18. 7) Ὅτι ἐκ τῶν αἰχμαλωτίδων τῆς Μανδονίου γυναικὸς, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἀνδοβάλου, τοῦ τῶν Ἰλεργητῶν βασιλέως, προσπεσούσης αὐτῷ καὶ δεομένης κατὰ τὴν ἅλωσιν τῆς [ἐν Ἰβηρίᾳ] Καρχηδόνος μετὰ δακρύων, ἐπιστροφὴν ποιήσασθαι τῆς αὐτῶν εὐσχημοσύνης ἀμείνω Καρχηδονίων, συμπαθὴς γενόμενος ἤρετο, τί λείπει τῶν ἐπιτηδείων αὐταῖς. Τῆς δὲ κατασιωπώσης, ἐκάλει τοὺς πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν ἀποτεταγμένους· ὧν παραγενομένων καὶ διασαφούντων, ὅτι πάντα τὰ δέοντα δαψιλῶς αὐταῖς παρασκευάζοιεν, πάλιν ὁμοίως ἀψαμένης αὐτοῦ τῶν γονάτων τῆς γυναικὸς καὶ τὸν αὐτὸν εἰπούσης λόγον, μᾶλλον ἔτι διαπορήσας ὁ Πόπλιος, καί τινα λαβὼν ἔννοιαν ὡς ὀλιγωρούντων καὶ ψευδῶς πρὸς τὸ παρὸν ἀποφαινομένων τῶν πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν ἀποτεταγμένων, θαῤῥεῖν ἐκέλευε τὰς γυναῖκας· αὐτὸς γὰρ ἑτέρους ἐπιστήσειν τοὺς φροντιοῦντας, ἵνα μηδὲν αὐτὰς ἐλλείπῃ τῶν ἐπιτηδείων. Ἡ δ' ἐπισχοῦσα μικρὸν Οὐκ ὀρθῶς, ἔφη, ὦ στρατηγέ, τοὺς ἡμετέρους ἐκδέχῃ λόγους, εἰ νομίζεις, ἡμᾶς ὑπὲρ τῆς γαστρὸς δεῖσθαί σου νῦν. Καὶ τότε λαβὼν ὁ Πόπλιος ἐν νῷ τὸ βούλημα τῆς γυναικὸς ἠναγκάσθη δακρῦσαι, τῆς γυ-

1. M. om πρεσβευτὰς   2. M. Πόπλιος πρῶτον μὲν] C. ὁ δὲ ποπλιοτο μὲν πρῶτον α.] Festinantiori aliquando scribae accidit ut in fine versuum posuerit verba αὐτοῖς, quippe quorum extremam syllabam in proximum versum transferre negligeret. Sic P. 51. 23. ibid. 32. διαπλεῖν] P. 76. 10. ἐστιν] et 19. μεγάλας] P. 12. 1, 2. P. 10. 14.   3. C. om δεῖν Add. N.   5. C. ἤδη μικρῷ M. δὲ καὶ μικρῷ   9. C. Αἰγινήταις μὲν ὀφείλειν ἔφη ποιεῖν φιλάνθρωπον M. Αἰγινήταις μὲν ὀφείλειν ἔφη μὴ ποιεῖν φ. N. Αἰγινήταις (? nempe sic Ed. Did.) μὲν ὀφείλειν ἔφη μηδ' ὁτιοῦν φ. Mihi propter oppositum ἔφη arridebat οὐκ ἔφη, adiecique τι. Nisi etiam Πολυβιανώτερον sit: Αἰγινήταις μὲν μηδὲν ὀφείλειν ἔφη ποιεῖν φ. Cf. IV. 16. 5) ὀφείλοντες Μακεδόσι καὶ Φιλίππῳ μηδὲν ὑπεναντίον πράττειν   12. M. αἰτίας καιρῶν] C. autem καὶ δια..] Cf. notata ad 2.   15. C. om καὶ — M. ἐπιτελουμένων. At C. ni fallor cum Ed. consentit.   17. αὐτῷ i. e. τῷ Ποπλίῳ   18. κατὰ (scr. μετὰ) τὴν ἅλ. τ. ἐν Ἰ. Καρχηδόνος, additamentum excerptoris ad v. 15. Ὅτι —, praepostere a librario collocatum.   20. C. ἤρετο — αὐταῖς.] Om. quae seq. in Ed.   21. Ed. τῶν γυναικῶν pro αὐτῶν   22. C. ἀποτεταγμένοις   23. Ed. αὐταῖς Καρχηδόνιοι παρεσκεύαζον perperam   30. C. om ὦ

ναικὸς ἐν ὀλίγῳ τὴν τῆς περιστάσεως ἔμφασιν ὑποδεικνυούσης. Καὶ συνεὶς τὸ ῥηθὲν καὶ λαβόμενος τῆς δεξιᾶς θαῤῥεῖν αὐτήν τε ταύτην ἐκέλευε καὶ τὰς ἄλλας ὁμοίως· ποιήσεσθαι γὰρ πρόνοιαν ὡς ἰδίων ἀδελφῶν καὶ τέκνων.∫

19. 3) Ὅτι νεανίσκοι τινὲς Ῥωμαίων ἐπιτυχόντες παρθένῳ κατὰ τὴν ἀκμὴν καὶ κατὰ τὸ κάλλος διαφερούσῃ τῶν ἄλλων γυναικῶν, καὶ συνειδότες φιλογύνην ὄντα τὸν Πόπλιον, ἧκον αὐτὴν ἄγοντες, καὶ παραστήσαντες ἔφασκον αὐτῷ δωρεῖσθαι τὴν κόρην. Ὁ δὲ καταπλαγεὶς καὶ θαυμάσας τὸ κάλλος, ἰδιώτης μὲν ὢν οὐδεμίαν ἥδιον ἂν ἔφη δέξασθαι ταύτης τῆς δωρεᾶς, στρατηγὸς δ' ὑπάρχων οὐδ' ὁποίαν ἧττον· ὡς μὲν ἐμοὶ δοκεῖ, τοῦτ' αἰνιττόμενος διὰ τῆς ἀποφάσεως, διότι κατὰ μὲν τὰς ἀναπαύσεις ἐνίοτε καὶ ῥαθυμίας ἐν τῷ ζῆν ἡδείας τοῖς νέοις ἀπολαύσεις τὰ τοιαῦτα παρέχεται καὶ διατριβάς, ἐν δὲ τοῖς τοῦ πράττειν καιροῖς μέγιστα γίνεται καὶ κατὰ σῶμα καὶ κατὰ ψυχὴν ἐμπόδια τοῖς χρωμένοις. Τοῖς μὲν οὖν νεανίσκοις ἔφη χάριν ἔχειν, τὸν δὲ τῆς παρθένου πατέρα καλέσας καὶ δοὺς αὐτὴν ἐκ χειρὸς ἐκέλευε συνοικίζειν ᾧ ποτ' ἂν προαιρῆται τῶν πολιτῶν. Δι' ὧν καὶ τὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ τὰ τῆς μετριότητος ἐμφαίνων μεγάλην ἀποδοχὴν ἐνειργάζετο τοῖς ὑποταττομένοις.∫

22. 5) Ὅτι οὐχ οἷόν τε τῶν κοινῶν προστατεῖν καλῶς τὸν ὀλιγωροῦντα τῶν κατὰ τὸν ἴδιον βίον, οὔτε μὴν ἀποσχέσθαι τῶν τῆς πατρίδος, ὅστις πολυτελέστερον ζῇ τῆς κατὰ τὴν ἰδίαν ὕπαρξιν χορηγίας.∫

36. Ὅτι μεγάλου ὄντος τοῦ κατορθοῦν ἐν πράγμασι καὶ περιγίνεσθαι τῶν ἐχθρῶν ἐν ταῖς ἐπιβολαῖς, πολλῷ μείζονος ἐμπειρίας προσδεῖται καὶ φυλακῆς τὸ καλῶς χρήσασθαι τοῖς κατορθώμασι· διὸ καὶ πολλαπλασίους ἂν εὕροι τις τοὺς ἐπὶ προτερημάτων γεγονότας τῶν καλῶς τοῖς προτερήμασι κεχρημένων. Ὃ καὶ περὶ τοὺς Καρχηδονίους συνέβη γενέσθαι. Μετὰ γὰρ τὸ νικῆσαι μὲν τὰς Ῥωμαίων δυνάμεις, ἀποκτεῖναι δὲ τοὺς στρατηγούς, Πόπλιον καὶ Γναῖον, ὑπολαβόντες ἀδήριτον αὐτοῖς ὑπάρχειν τὴν Ἰβηρίαν, ὑπερηφάνως ἐχρῶντο τοῖς κατὰ τὴν χώραν. Τοιγαροῦν ἀντὶ συμμάχων καὶ φίλων πολεμίους ἔσχον τοὺς ὑποταττομένους. Καὶ τοῦτ' εἰκότως

2. Vide Ed. 10. Ed. ὁποίαν ἂν ἧττον· malim. 17. C. προαιρεῖται· 21. M. οὔτε μὲν err. typ. 22. C. τιμωρίας pro χορηγίας 25. C. τῷ καλῶς 27. Ed. Ὃ καὶ τότε συνεβεβήκει περὶ τοὺς Καρχηδονίους. 28. C. τοῦ νικῆσαι 29. Ed. στρ. ἀμφοτέρους, Π. καὶ Γ. 30. Ed. ὑπάρχειν αὐτοῖς

ἔπαθον· ἄλλως μὲν γὰρ ὑπέλαβον δεῖν κτᾶσθαι τὰς ἀρχάς, ἄλλως δὲ τη-
ρεῖν· οὐκ ἔμαθον δέ, διότι κάλλιστα φυλάττουσι τὰς ὑπεροχὰς οἱ μάλι-
στα διαμείναντες ἐπὶ τῶν αὐτῶν προαιρέσεων, αἷς ἐξ ἀρχῆς κα-
τεστήσαντο τὰς δυναστείας, καίτοι γε προφανοῦς ὄντος καὶ ἐπὶ πολλῶν
ἤδη τεθεωρημένου, διότι κτῶνται μὲν ἄνθρωποι τὰς εὐκαιρίας εὖ ποι-
οῦντες καὶ προτεινόμενοι τὴν ἀγαθὴν ἐλπίδα τοῖς πέλας, ἐ-
πειδὰν δὲ τῶν ἐπιθυμουμένων τυχόντες κακῶς ποιῶσι καὶ δε-
σποτικῶς ἄρχωσι τῶν ὑποταττομένων, εἰκότως ἅμα ταῖς τῶν
προεστώτων μεταβολαῖς συμμεταπίπτουσι καὶ τῶν ὑποταττομένων
αἱ προαιρέσεις. Ὃ καὶ τότε συνέβη τοῖς Καρχηδονίοις, καὶ πολλοὶ
τούτων ἀπέστησαν.ʃ
XI. 1.a. Ἴσως δέ τινες ἐπιζητοῦσι πῶς ἡμεῖς οὐ προγραφὰς ἐν ταύτῃ τῇ
βίβλῳ, καθάπερ οἱ πρὸ ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ προεκθέσεις καθ' ἑκάστην
ὀλυμπιάδα πεποιήκαμεν τῶν πράξεων. Ἐγὼ δὲ κρίνω χρήσιμον μὲν
εἶναι καὶ τὸ τῶν προγραφῶν γένος· καὶ γὰρ εἰς ἐπίστασιν ἄγει τοὺς
ἀναγινώσκειν θέλοντας καὶ συνεκκαλεῖται καὶ παρορμᾷ πρὸς
τὴν ἀνάγνωσιν τοὺς ἐντυγχάνοντας· πρὸς δὲ τούτοις πᾶν τὸ
ζητούμενον ἑτοίμως ἔνεστιν εὑρεῖν διὰ τούτου. Θεωρῶν δὲ διὰ
πολλὰς αἰτίας καὶ τὰς τυχούσας ὀλιγωρούμενον καὶ φθειρόμενον
τὸ τῶν προγραφῶν γένος, οὕτω καὶ διὰ ταῦτα πρὸς τοῦτο. τὸ μέ-
ρος κατηνέχθην· τῆς γὰρ προεκθέσεως οὐ μόνον ἰσοδυναμούσης
τῇ προγραφῇ, ἀλλὰ καὶ πλεῖόν τι δυναμένης, ἅμα δὲ καὶ χώραν
ἐχούσης ἀσφαλεστέραν διὰ τὸ συμπεπλέχθαι τῇ πραγματείᾳ, τού-
τῳ μᾶλλον ἐδοκιμάσαμεν χρῆσθαι τῷ μέρει παρ' ὅλην τὴν σύντα-
ξιν πλὴν ἐξ τῶν πρώτων βιβλίων· ἐν ἐκείνοις προγραφὰς
ἐποιησάμεθα διὰ τὸ μὴ λίαν ἐναρμόζειν ἐν αὐταῖς τὸ τῶν προεκ-
35. θέσεων γένος.ʃ Ὁ δὲ φαντασίαν μὲν ἔχειν ἔφη τοὺς εἰρημένους λό-
γους, τὴν δ' ἀλήθειαν οὐ τοιαύτην εἶναι, τὸ δ' ἐναντίον.ʃ
4. 10) Ὅτι πολλῷ ἐστιν ἄμεινον ὀνειδισθέντας ἐν καιρῷ σωθῆναι μᾶλλον,
ἢ πρὸς χάριν ἀκούσαντας μετ' ὀλίγον ἀπολέσθαι μὲν αὐτούς, ἀπο-
7. 1) λέσθαι δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας.ʃ Τὰ δ' ἕτερα διελωβήσατο,
κακῶς μὲν πρὸ τοῦ, κακῶς δὲ τότε χρώμενος τῷ θυμῷ· τὸ γὰρ τοῖς

1. C. om γάρ 2. C. om δὲ 8. Ed. ὑποτεταγμένων 9. C. συμπίπτουσι 12. Corr. N. ἐπιζητήσουσι 15. M. om καὶ ante τὸ. Idem ἀγαθοὺς pro ἄγει τοὺς 18. M. om ἔνεστιν 22. C. τῆς προγραφῆς Corr. N. 24. M. πρὸς ὅλην. Cf. II. 56. 3) 25. M. πλὴν ϛ', certe non ad fidem C. Nam quae posita notula est (ϛ'), eius ea est species, ut quum iure possis ambigere inter ϛ' et ζ', alius tamen numerus in quaestionem nullus veniat. Quod autem τὸ ζ' solet esse [illegible] in hoc codice, ob eam causam praetuli ϛ', quamquam de ipso numero suspicor librarium erravisse. — Malim ἐν ἐκείνοις δὲ 30. M. μετ' ὀλίγον δ' 32. C. om τότε — τῷ pro τε.

ἀνθρώποις ὀργιζόμενον εἰς τὸ θεῖον ἀσεβεῖν πάσης ἀλογίας ἐστὶ σημεῖον.∫
10. Ὅτι εἷς λόγος, εὐκαίρως ῥηθεὶς ὑπ' ἀνδρὸς ἀξιοπίστου, πολλάκις οὐ
μόνον ἀποτρέπει τῶν χειρίστων, ἀλλὰ καὶ παρορμᾷ πρὸς τὰ κάλλι-
στα τοὺς ἀνθρώπους. Ὅταν δὲ καὶ τὸν ἴδιον βίον ἀκόλουθον εἰσφέρηται τοῖς
εἰρημένοις ὁ παρακαλῶν, ἀνάγκη λαμβάνειν τὴν πρώτην πίστιν
35. 2) τὴν παραίνεσιν.∫ Ὅτι φησὶν ὁ Πολύβιος· Τί γὰρ ὄφελός ἐστι τοῖς ἀναγι-
νώσκουσι διεξιέναι πολέμους καὶ μάχας καὶ πόλεων ἐξανδραπο-
δισμοὺς καὶ πολιορκίας, εἰ μὴ τὰς αἰτίας ἐπιγνώσονται, παρ' ἃς
ἐν ἑκάστοις οἱ μὲν καθώρθωσαν, οἱ δὲ ἐσφάλησαν; Τὰ γὰρ τέλη τῶν
πράξεων ψυχαγωγεῖ μόνον τοὺς ἀκούοντας, αἱ δὲ πρόσθεν διαλή-
ψεις τῶν ἐπιβαλλομένων ἐξεταζόμεναι δεόντως ὠφελοῦσι τοὺς
φιλομαθοῦντας· μάλιστα δὲ πάντων ὁ κατὰ μέρος χειρισμὸς ἑ-
κάστων ἐπιδεικνύμενος ἐπανορθοῖ τοὺς συνεφιστάνοντας.∫
24. a. Ὅτι πάντων εὐδαιμονιζόντων τὸν Πόπλιον μετὰ τὸ τοὺς Καρχηδο-
νίους ἐξελάσαι τῆς Ἰβηρίας, καὶ παρακαλούντων ἀναπαύεσθαι καὶ
ῥᾳθυμεῖν, ἐπεὶ πέρας ἐπιτέθεικε τῷ πολέμῳ, μακαρίζειν αὐτοὺς
ἔφη, διότι τοιαύτας ἔχουσι τὰς ἐλπίδας, αὐτὸς δὲ νῦν καὶ μάλιστα
βουλεύεσθαι, τίνα τρόπον ἄρξεται τοῦ πρὸς Καρχηδονίους πολέμου·
τὸν μὲν γὰρ πρὸ τούτου χρόνον Καρχηδονίους Ῥωμαίοις πεπο-
λεμηκέναι, νυνὶ δὲ τὴν τύχην παραδεδωκέναι καιρὸν εἰς
τὸ Ῥωμαίους Καρχηδονίοις ἐξενεγκεῖν πόλεμον.∫
4) Ὅτι ὁ Πόπλιος διαλεχθεὶς τῷ Σύφακι, ἅτε δὴ πρὸς τοῦτο τὸ μέρος
εὐφυὴς ὑπάρχων, οὕτω φιλανθρώπως ὡμίλησε καὶ ἐπιδεξίως,
ὥστε τὸν Ἀσδρούβαν εἰπεῖν ταῖς ὕστερον ἡμέραις πρὸς τὸν Σύφακα,
διότι φοβερώτερος αὐτῷ Πόπλιος πέφηνε κατὰ τὴν ὁμιλίαν ἤπερ
25. ἐν τοῖς ὅπλοις.∫ Ὅτι στάσεως γενομένης τινῶν ἐν τῷ στρατο-
πέδῳ τῷ Ῥωμαϊκῷ, ὁ Πόπλιος οὐδέποτε μᾶλλον εἰς ἀπορίαν ἧ-
κε καὶ δυσχρηστίαν. Καὶ τοῦτ' ἔπασχε κατὰ λόγον. Καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῶν
σω|μάτων τὰς μὲν ἐκτὸς αἰτίας τοῦ βλάπτειν, λέγω δ' οἷον ψύχους καύ-
ματος, κόπου, τραυμάτων, καὶ πρὶν γενέσθαι φυλάξασθαι δυνατὸν
καὶ γενομέναις εὐμαρὲς βοηθῆσαι, τὰ δ' ἐξ αὐτῶν τῶν σωμάτων γινό-
μενα φύματα καὶ νόσους δυσχερὲς μὲν προϊδέσθαι, δυσχερὲς δὲ γε-

1. Ed. τῆς πάσης ἀλογιστίας, Polybio convenientius. 8. C. περὶ ἃς Corr. N. 13. M. err. typ. συνεφιστανόντας 16. C. πέρας Corr. M. 18. C. τινα τρόπον ἄρξεται Corr. N. 20. M. νῦν — Apparebant παρα . . . . ρ . . ϵν . . . . εἰς, ut legendum putarem παρακεχωρηκέναι καιρὸν (vel καιρὸν) εἰς. At tamen nihil mutabo. Nam et cautum me tenet Maii auctoritas quae apud me valet plurimum, saneque primo lectori longe minus attrita quam nunc mihi, sed expeditior scriptura obvenerat. 22. M. om ὁ 27. M. om τῷ 28. C. om γαρ 30. C. quod discernam γί-νεσθαι 31. C. γενόμενον εὐμ.

νομένοις βοηθεῖν, τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ περὶ πολιτείας καὶ περὶ στρατοπέδων διαληπτέον. Πρὸς μὲν γὰρ τὰς ἔξωθεν ἐπιβουλὰς καὶ πολέμους πρόχειρος ὁ τρόπος τῆς παρασκευῆς καὶ βοηθείας τοῖς ἐφιστάνουσι, πρὸς δὲ τὰς ἐν αὐτοῖς γενομένας ἀντιπολιτείας καὶ στάσεις καὶ ταραχὰς δύσχρηστος ἡ βοήθεια, καὶ μεγάλης ἐπιδεξιότητος καὶ διαφερούσης ἀγχινοίας δεομένη, πλὴν ἑνὸς παραγγέλματος, ὃ πᾶσιν ἁρμόσει, καὶ στρατοπέδοις καὶ πόλεσι καὶ σώμασιν, ὡς ἐμὴ δόξα. Τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ μηδέποτε ἐᾶν ἐπὶ πολὺ ῥαθυμεῖν καὶ σχολάζειν περὶ μηδὲν τῶν προειρημένων, ἥκιστα δ' ἐν ταῖς εὐροίαις τῶν πραγμάτων καὶ ἐν ταῖς δαψιλείαις τῶν ἐπιτηδείων.∫

XII. 4.a. Ὅτι διασύρας ὁ Πολύβιος τὸν Τίμαιον ἐν πολλοῖς αὖθις φησί· Τίς ἂν ἔτι δοίη συγγνώμην τοῖς τοιούτοις ἁμαρτήμασιν, ἄλλως τε καὶ Τιμαίῳ τῷ προσφυομένῳ τοῖς ἄλλοις πρὸς τὰς τοιαύτας παρωνυχίας; Ἐν αἷς Θεοπόμπου μὲν κατηγορεῖ, διότι, Διονυσίου ποιησαμένου τὴν ἀνακομιδὴν ἐκ Σικελίας εἰς Κόρινθον ἐν μακρᾷ νηΐ, Θεόπομπός φησιν ἐν στρογγύλῃ παραγενέσθαι τὸν Διονύσιον· Ἐφόρου δὲ πάλιν ὅταν καταψεύδηται φάσκων λέγειν αὐτόν, ὅτι Διονύσιος ὁ πρεσβύτερος παρελάμβανε τὴν ἀρχὴν ἐτῶν εἴκοσι τριῶν ὑπάρχων, δυναστεῦσαι δὲ τετταράκοντα καὶ δύο, μεταλλάξαι δὲ τὸν βίον προσλαβόντα τοῖς ἑξήκοντα τρία. Τοῦτο γὰρ οὐδεὶς ἂν εἴποι δήπου τοῦ συγγραφέως εἶναι τὸ διάπτωμα, τοῦ δὲ γραφέως ὁμολογουμένως· ἢ γὰρ δεῖ τὸν Ἔφορον παραβεβηκέναι τῇ μωρίᾳ καὶ τὸν Κόροιβον καὶ τὸν Μαργίτην, εἰ μὴ δυνατὸς ἦν συλλογίζεσθαι, διότι τὰ τετταράκοντα καὶ δύο προστεθέντα τοῖς εἴκοσι καὶ τρισὶν ἑξήκοντα γίνεται καὶ πέντε· ἢ τούτου μηδαμῶς ἂν πιστευθέντος ὑπὲρ Ἐφόρου, φανερὸν ὅτι τὸ μὲν ἁμάρτημα [φανερὸν] ἐστι τοῦ γραφέως· τὸ δὲ Τιμαίου φιλότιμον καὶ φιλέγκλημον οὐδεὶς ἂν [οὐδ'] ἀποδέξαιτο.

4.b. Καὶ μὴν ἐν τοῖς περὶ Πύρρου πάλιν φησί, τοὺς Ῥωμαίους ἔτι νῦν ὑπόμνημα ποιουμένους τῆς κατὰ τὸ Ἴλιον ἀπωλείας ἐν ἡμέρᾳ τινὶ κατακοντίζειν ἵππον πολεμιστὴν πρὸ τῆς πόλεως ἐν τῷ Κάμπῳ καλουμένῳ διὰ τὸ τῆς Τροίας τὴν ἅλωσιν διὰ τὸν ἵππον γενέσθαι τὸν δούριον προσαγορευόμενον·

7. C. παραγγέλματος· ἅπασιν 10. C. ἐπιτη| Cf. P. 52. 2 not. 17. Corr. N. Ἐφόρου δὲ παλιλλογίαν καταψεύδεται 19. M. βασιλεῦσαι δὲ 20. C. προσλαβὼν Corr. N. — C. οὐδεὶς ἂν| εἴποι — M. οὐδεὶς ἂν εἴποι 21. C. διαπίπτωμα Corr. N. 22. C. corrupte: εἰ γὰρ δὴ τὸν Ἔφορον ὑπεραναβεβηκέναι τῇ μωρίᾳ καὶ τὸν κόροιβον liquido sic, quod mirabuntur credo VV. DD. qui hunc certe locum quam emendabant, a lectoris negligentia, non scribae, scriptorem sibi videri poterant vindicare. 24. M. err. typ. προσθέντα 26. Ita C. bis exhibet φανερόν 28. C. οὐ| δέξαιτο οὐδ' ἀποδέξαιτο. Corr. N. retinentes οὐδ', quod eiecerim. — M. Καὶ μὴν ἐν τοῖς περὶ τοῦ Π.

πρᾶγμα πάντων παιδαριωδέστατον· οὕτω μὲν γὰρ δεήσει πάντας τοὺς βαρβάρους λέγειν Τρώων ἀπογόνους ὑπάρχειν· σχεδὸν γὰρ πάντες, εἰ δὲ μή γε οἱ πλείους, ὅταν ἢ πολεμεῖν μέλλωσιν ἐξαρχῆς ἢ διακινδυνεύειν πρός τινας ὁλοσχερῶς, ἵππῳ προθύονται καὶ σφαγιάζονται, σημειούμενοι τὸ μέλλον ἐκ τῆς τοῦ ζώου πτώσεως.

4. c. Ὁ δὲ Τίμαιος περὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς ἀλογίας οὐ μόνον ἀπειρίαν, ἔτι δὲ μᾶλλον ὀψιμαθίαν δοκεῖ μοι πολλὴν ἐπιφαίνειν, ὅς γε, διότι θύουσιν ἵππον, εὐθέως ὑπέλαβε τοῦτο ποιεῖν αὐτοὺς διὰ τὸ τὴν Τροίαν ἀπὸ ἵππου δοκεῖν ἑαλωκέναι· πλὴν ὅτι γε κακῶς ἱστόρηκε καὶ τὰ περὶ τὴν Λιβύην καὶ τὰ περὶ τὴν Σαρδόνα καὶ μάλιστα τὰ κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἐκ τούτων ἐστὶ συμφανές, καὶ καθόλου διότι τὸ περὶ τὰς ἀνακρίσεις μέρος ἐπισέσυρται παρ' αὐτῷ τελέως· ὅπερ ἐστὶ κυριώτατον τῆς ἱστορίας. Ἐπειδὴ γὰρ αἱ μὲν πράξεις ἅμα πολλαχῇ συντελοῦνται, παρεῖναι δὲ τὸν αὐτὸν ἐν πλείοσι τόποις κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἀδύνατον, ὁμοίως γε μὴν οὐδ' αὐτόπτην γενέσθαι πάντων τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην τόπων καὶ τῶν ἐν τοῖς τόποις ἰδιωμάτων τὸν ἕνα δυνατόν, καταλείπεται πυνθάνεσθαι μὲν ὡς παρὰ πλείστων, πιστεύειν δὲ τοῖς ἀξίοις πίστεως, κριτὴν δ' εἶναι τῶν προσπιπτόντων μὴ κακόν.

4. d. Ἐν ᾧ γένει μεγίστην ἐπίφασιν ἕλκων Τίμαιος πλεῖστον ἀπολείπεσθαί μοι δοκεῖ τῆς ἀληθείας· τοσοῦτο γὰρ ἀπέχει τοῦ δι' ἑτέρων ἀκριβῶς τὴν ἀλήθειαν ἐξαρτίζειν, ὡς οὐδὲ τούτων, ὧν αὐτόπτης γέγονεν καὶ ἐφ' οὓς αὐτὸς ἧκει τόπους, οὐδὲ περὶ τούτων οὐδὲν ὑγιὲς ἡμῖν ἐξηγεῖται. Τοῦτο δ' ἔσται δῆλον, ἐὰν ἐν τοῖς κατὰ τὴν Σικελίαν δείξωμεν αὐτὸν ἀγνοοῦντα περὶ ὧν ἀποφαίνεται· σχεδὸν γὰρ οὐ πολλῶν ἔτι προσδεήσει λόγων ὑπέρ γε τῆς ψευδολογίας, ἐὰν ἐν οἷς ἔφυ καὶ ἐτράφη τόποις, καὶ τούτων ἐν τοῖς ἐπιφανεστάτοις, ἐν τούτοις ἀγνοῶν εὑρεθῇ καὶ παραπαίων τῆς ἀληθείας. Φησὶ τοιγαροῦν τὴν Ἀρέθουσαν κρήνην τὴν ἐν ταῖς Συρακούσαις ἔχειν τὰς πηγὰς ἐκ τοῦ κατὰ Πελοπόννησον διά τε τῆς Ἀρκαδίας καὶ διὰ τῆς Ὀλυμπίας ῥέοντος ποταμοῦ Ἀλφειοῦ· ἐκεῖνον γὰρ δύντα κατὰ γῆς τετρακισχιλίους σταδίους καὶ ὑπὸ τὸ Σικελικὸν ἐνεχθέντα πέλαγος ἀναδύειν ἐν ταῖς Συρακούσαις· γενέσθαι δὲ τοῦτο δῆλον ἐκ τοῦ κατὰ

3. N. εἰ δὲ μὴ, οἵ γε πλείους, frustra, in phrasi usitata, in qua placebat esse negligentem. Cf. III. 58. 2) IX. 1. 3) XVIII. 14. 7) XXII. 22. 9) XXVIII. 9. 6) 4. Corr. N. ἵππον 9. Corr. N. ἀφ' ἵππου 11. M. ἐκ τούτου 12. ἐπιτέτευκται παρ' αὐτῷ Egregie legit, immo divinavit M. 17. M. [ἰδίων αὐτῶν τὸν 19. ἐπίφασιν ἕλκων] Scite M. 21. M. ἀρτίζειν 25. M. οὐ ἔτι 29. τὰς πηγὰς 31. M. [τετρακισχιλίους σταδίους, ὑπό γε Σικελικὸν ἐνεχθέντα πέλαγος, καὶ]

τινα χρόνον οὐρανίων ὄμβρων ῥαγέντων κατὰ τὸν τῶν Ὀλυμπίων καιρὸν καὶ τοῦ ποταμοῦ τοὺς κατὰ τὸ τέμενος ἐπικλύσαντος τόπους, ὅνθου τε πλῆθος ἀναβλύζειν τὴν Ἀρέθουσαν ἐκ τῶν κατὰ τὴν πανήγυριν θυομένων βοῶν, καὶ φιάλην χρυσῆν ἀναβαλεῖν, ἣν ἐπιγνόντες εἶναι τῆς ἑορτῆς, ἀνείλοντο.∫

6. a. Ἐκ τούτων ἄν τις συλλογιζόμενος Ἀριστοτέλει πρόσχοι μᾶλλον ἢ Τιμαίῳ. Καὶ μὴν τὸ συνεχὲς τούτῳ τελέως ἄτοπον· τὸ γὰρ ὑπολαμβάνειν, καθάπερ ἐκεῖνος ὑποδείκνυσι, ὡς οὐκ εἰκὸς ἦν τοὺς οἰκέτας τῶν Λακεδαιμονίων συμμαχησάντων τὴν τῶν κυρίων εὔνοιαν ἀναφέρειν πρὸς τοὺς ἐκείνων φίλους, εὔηθες· οὐ γὰρ μόνον τὰς εὐνοίας, ἀλλὰ καὶ τὰς ξενίας καὶ τὰς συγγενείας τῶν δεσποτῶν οἱ δουλεύσαντες, ὅταν εὐτυχήσωσι παραδόξως καὶ χρόνος ἐπιγένηται, πειρῶνται προσποιεῖσθαι καὶ συνανανεοῦσθαι τῶν κατὰ φύσιν ἀναγκαίων μᾶλλον, αὐτὸ τοῦτο σπουδάζοντες, τὴν προγεγενημένην περὶ αὐτοὺς ἐλάττωσιν καὶ τὴν ἀδοξίαν ἐξαλείφειν, τῷ βουλεύεσθαι τῶν δεσποτῶν ἀπόγονοι μᾶλλον ἐπιφανῆναι ἤπερ ἀπελεύθεροι.

6. b. Τοῦτο δὲ μάλιστα περὶ τοὺς Λοκροὺς εἰκός ἐστι γεγονέναι· πόῤῥω γὰρ ἐκτοπίσαντες ἐκ τῶν συνειδότων καὶ προσλαβόντες σύνεργον τὸν χρόνον, οὐχ οὕτως ἄφρονες ἦσαν, ὥστε ταῦτ᾽ ἐπιτηδεύειν, δι᾽ ὧν ἔμελλον ἀνανέωσιν ποιεῖσθαι τῶν ἰδίων ἐλαττωμάτων, ἀλλὰ μὴ τοὐναντίον δι᾽ ὧν ἐπικαλύψειν ταῦτα. Διὸ καὶ τὴν ὀνομασίαν τῇ πόλει τὴν ἀπὸ τῶν γυναικῶν εἰκότως ἐπέθεσαν καὶ τὴν οἰκειότητα τὴν κατὰ τὰς γυναῖκας προσεποιήθησαν, ἔτι δὲ τὰς φιλίας καὶ τὰς συμμαχίας τὰς προγονικὰς τὰς ἀπὸ τῶν γυναικῶν ἀνενεοῦντο. Καὶ δὴ καὶ τὸ τοὺς Ἀθηναίους πορθῆσαι τὴν χώραν αὐτῶν οὐδέν ἐστι σημεῖον ψευδῆ λέγειν τὸν Ἀριστοτέλην· εὐλόγου γὰρ ὄντος ἐκ τῶν προειρημένων, εἰ καὶ δεκάκις ἦσαν οἰκέται, τοῦ προσπεποιῆσθαι τὴν τῶν Λακεδαιμονίων φιλίαν τοὺς ἐξάραντας ἐκ τῶν Λοκρῶν καὶ κατασχόντας εἰς τὴν Ἰταλίαν, εὔλογος γίνεται καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων ἀλλοτριότης πρὸς πάντας τοὺς προειρημένους, οὐκ ἐξεταζόντων τὸ γεγονός, ὡς τὴν προαίρεσιν. Νὴ Δί᾽ ἀλλὰ πῶς αὐτοὶ μὲν ἐξαπέστελλον οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἀκμάζοντας εἰς τὴν πατρίδα τεκνοποιίας χάριν, τοὺς

13. C. interpungit ante μᾶλλον 16. C. ἐπιφαίνειν Corr. N. 17. C. πολλοὶ γὰρ Optime N. πόῤῥω γὰρ 19. C. ἄφρονες ὥστε Corr. N. 24. C. ἀνενεοῦντο· ἡ καὶ τὸ N. ἀνενεοῦντο. Ἐπεὶ τὸ 29. C. πρὸς.....| vel ἡ πρὸς.....| id enim non liquet. Intuli πάντας, non sine quadam umbra scripturae residuae. Et vix alium ullum comitem patitur ὁ προειρημένος. Cf. XVII. 14. 5) XXVIII. 1. 3) 31. C. interpungit |ρεσιν δία· ἀλλὰ

δὲ Λοκροὺς τὸ παραπλήσιον οὐκ εἴων ποιεῖν; Ἕκαστα δὲ τούτων οὐ μόνον κατὰ τὸ πιθανὸν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἀλήθειαν μεγάλην ἔχει διαφοράν· οὔτε γὰρ κωλύειν τοὺς Λοκροὺς ἔμελλον, αὐτοὶ τὸ ὅμοιον ποιοῦντες (ἄτοπον γάρ), οὔτε μὴν κελευόντων αὐτῶν οἱ Λοκροὶ πάντως ποιήσειν ἐκείνοις τὸ παραπλήσιον. Παρὰ μὲν γὰρ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ πάτριον ἦν καὶ συνῆθες τρεῖς ἄνδρας ἔχειν τὴν γυναῖκα καὶ τέτταρας, ποτὲ δὲ καὶ πλείους ἀδελφοὺς ὄντας, καὶ τέκνα τούτων εἶναι κοινά, καὶ γεννήσαντα παῖδας ἱκανοὺς ἐκδόσθαι γυναῖκά τινι τῶν φίλων, καλὸν καὶ συνῆθες. Διόπερ οἱ Λοκροὶ μήτε ταῖς ἀραῖς ὄντες ἔνοχοι, μήτε τοῖς ὅρκοις, οἷς ὤμοσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, μὴ πρότερον εἰς τὴν οἰκείαν ἐπανήξειν, πρὶν ἢ τὴν Μεσσήνην κατὰ κράτος ἑλεῖν, τῆς μὲν κατὰ τὸ κοινὸν ἐξαποστολῆς εὐκόλως οὐ μετέσχον, κατὰ δὲ μέρος τοὺς ἐπανόδους ποιούμενοι καὶ σπανίως ἔδοσαν ἀναστροφὴν ταῖς γυναιξὶ πρὸς οἰκέτας γενέσθαι συνήθειαν ἢ πρὸς τοὺς ἐξαρχῆς ἄνδρας, ταῖς δὲ παρθένοις καὶ μᾶλλον· ὃ καὶ τῆς ἐξαναστάσεως αἴτιον γέγονεν.∫

7. Ὅτι μὲν οὖν ἀμφότεροι κατὰ τὸν εἰκότα λόγον πεποίηνται τὴν ἐπιχείρησιν, καὶ διότι πλείους εἰσὶ πιθανότητες ἐν τῇ κατ' Ἀριστοτέλην ἱστορίᾳ, δοκῶ, πᾶς ἄν τις ἐκ τῶν εἰρημένων ὁμολογήσειεν· ἀληθὲς μέντοι γε καὶ καθάπαξ διαστεῖλαι περί τινος οὐδέν ἐστιν ἐν τούτοις. Οὐ μὴν ἀλλ' ἔστω, τὸν Τίμαιον εἰκότα λέγειν μᾶλλον. Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν δεήσει πᾶν ῥῆμα καὶ πᾶσαν φωνὴν ἀκούειν, καὶ μόνον οὐ θανάτου κρίσιν ὑπέχειν τοὺς ἐν ταῖς ἱστορίαις ἧττον εἰκότα λέγοντας; Οὐ δήπου. Τοῖς μὲν γὰρ κατ' ἄγνοιαν ψευδογραφοῦσιν ἔφαμεν δεῖν διόρθωσιν εὐμενικὴν καὶ συγγνώμην ἐξακολουθεῖν, τοῖς δὲ κατὰ προαίρεσιν ἀπαραίτητον κατηγορίαν.

8. Ἢ δεικτέον οὖν, τὸν Ἀριστοτέλην κατὰ τὸν ἄρτι λόγον τὰ περὶ Λοκρῶν εἰρηκότα χάριτος ἢ κέρδους ἢ διαφορᾶς ἕνεκεν, ἢ μηδὲ τολμῶντας τοῦτο λέγειν, ὁμολογητέον ἀγνοεῖν καὶ παραπαίειν τοὺς τοιαύτῃ χρωμένους ἀπεχθείᾳ καὶ πικρίᾳ κατὰ τῶν πέλας, εἵᾳ κέχρηται Τίμαιος κατὰ Ἀριστοτέλους.∫

11.a. Ὅτι Τίμαιός φησι μέγιστον ἁμάρτημα περὶ τὴν ἱστορίαν εἶναι τὸ ψεῦδος· διὸ καὶ

1. M. ἕκαστα δὲ ταῦτα οὐ   3. M. ἔμελλον, ὡς τοῦτο ὅμοι-| 4. C. οὐδὲ μὴν Corr. N.   7. M. |ἔχειν γυναῖκα — C. τότε δὲ Corr. N.
8. ὄντας. F. ὁμοῦ   10. C. τοῖς ὅρκοις| Add. N., οἷς   21. C. διαστῆναι Corr. N.

παρεῖναι τούτοις, οὓς ἂν ἐξελέγξῃ διεψευσμένους ἐν τοῖς συγγράμμασιν, ἕτερόν τι ζητεῖν ὄνομα τοῖς βιβλίοις, πάντα δὲ μᾶλλον ἢ καλεῖν
12. ἱστορίαν. ʃ Καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῶν κανόνων, κἂν ἐλάττων ᾖ τῷ μήκει κἂν τῷ πλάτει ταπεινότερος, μετέχῃ δὲ τῆς τοῦ κανόνος ἰδιότητος, κανόνα φησὶν εἶναι καὶ δεῖν προσαγορεύειν οὕτως, ὅταν δὲ τῆς εὐθείας καὶ τῆς πρὸς ταύτην οἰκειότητος οὐκ ἐγγίζῃ, πάντα μᾶλλον δεῖν ἢ κανόνα καλεῖν, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῶν συγγραμμάτων ὅσα μὲν ἂν ἢ κατὰ τὴν λέξιν ἢ κατὰ τὸν χειρισμὸν ἢ κατ᾽ ἄλλο τι διαμαρτάνηται τῶν ἰδίων μερῶν, ἀντέχηται δὲ τῆς ἀληθείας, προσίεσθαί φησι τὸ τῆς ἱστορίας ὄνομα τὰς βίβλους, ὅταν δὲ ταύτης παραπαίσῃ, μηκέτι καλεῖσθαι δεῖν ἱστορίαν. Ἐγὼ δὲ, διότι μὲν ἡγεῖσθαι δεῖ τῶν τοιούτων συγγραμμάτων τὴν ἀλήθειαν, ὁμολογῶ, καὶ κατὰ τὴν πραγματείαν αὐτός που κέχρημαι λέγων οὕτως, ὅτι, καθάπερ ἐμψύχου σώματος τῶν ὄψεων ἐξαιρεθεισῶν ἀχρειοῦται τὸ ὅλον, οὕτως ἐξ ἱστορίας ἐὰν ἄρῃς τὴν ἀλήθειαν, τὸ καταλειπόμενον αὐτῆς ἀνωφελὲς γίνεται διήγημα. ʃ
12. a. Τούτων δ᾽ ἡμῖν ὁμολογουμένων, αὐτοῦ τούτου τοῦ ψεύδους μεγάλην ὑπολαμβάνω διαφορὰν εἶναι τοῦ κατ᾽ ἄγνοιαν γινομένου καὶ τοῦ κατὰ προαίρεσιν, καὶ τὸ μὲν ἐπιδέχεσθαι συγγνώμην καὶ διόρθωσιν εὐμενικὴν, τὸ δὲ ἀπαραιτήτου δικαίως ἂν τυγχάνειν κατηγορίας· ᾧ γένει μάλιστα ἂν εὕροι τις ἔνοχον αὐτὸν ὄντα τὸν Τίμαιον· διότι δ᾽ ἐστὶ τοιοῦτος,
12. b. σκοπεῖν ἤδη πάρεστιν. ʃ Ἐπὶ τῶν ἀθετούντων τὰς ὁμολογίας προφερόμεθα ταύτην τὴν παροιμίαν, Λοκροὶ τὰς συνθήκας· τοῦτο δέ τις ἐξιστόρηκεν, ὅτι καὶ παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὁμολογούμενόν ἐστι, διότι κατὰ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν ἔφοδον συνθεμένων τῶν Λοκρῶν τοῖς Πελοποννησίοις πολεμίους πυρσοὺς αἴρειν, ἐὰν συμβῇ τοὺς Ἡρακλείδας μὴ κατὰ τὸν ἰσθμὸν, ἀλλὰ κατὰ τὸ Ῥίον ποιεῖσθαι τὴν διάβασιν, χάριν τοῦ προαισθομένους φυλάξασθαι τὴν ἔφοδον αὐτῶν, οὐ ποιησάντων δὲ τῶν Λοκρῶν, πᾶν δὲ τοὐναντίον φιλίους ἀράντων πυρσοὺς, ὅτε παρῆσαν, τοὺς μὲν Ἡρακλείδας συνέβη μετ᾽ ἀσφαλείας χρῆσθαι τῇ διαβάσει, τοὺς δὲ Πελοποννησίους κατολιγωρήσαντας λαθεῖν παραδεξαμένους εἰς τὴν οἰκείαν τοὺς ὑπεναντίους, παρασπονδηθέντας ὑπὸ τῶν Λοκρῶν. ʃ

4. C. corrupte: μετέχει δὲ τῆς τοῦ κανόνος ἰδιότητος] κανόνα φησὶ δεῖν προσαγορεύειν οὕτως ὅταν τῆς εὐθείας καὶ τῆς] πρὸς ταύτης οἰκειότητος ἐγγίζῃ 16. N. corr. ὁμολογουμένων, περὶ αὐτοῦ 18. M. προαίρεσιν· τὸ μὲν ἐπιδ. — Idem monitum ad satietatem usque inculcatur, P. 25. 25. XVI, 20. 8) 21. C. τῆς ὁμολογίας. Corr. N. 27. M. κατὰ τὸ ῥίον. Veram quam ex C. profero lectionem, cum aliis plerisque praeripuerat mihi sagacitas N. 31. C. μαθεῖν Corr. N. 32. C. non sicut Maio videbatur, παρασπονδήσαντας, sed nisi vehementer fallor, probe παρασπονδηθέντας. Contrarius huic error P. 59. 8)

12. b. [Ὅτι μὲν δεῖ τὴν φλυαρίαν] κατηγορεῖν καὶ διασύρειν τῶν ὀνειρωττόντων καὶ δαιμονώντων ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν· ὅσοι γε μὴν αὐτοὶ πολλὴν τῆς τοιαύτης ἐμπεποίηνται φλυαρίας, τοὺς τοιούτους ἀγαπᾶν ἂν δέοι μὴ τυγχάνοντας κατηγορίας, μηδ' ἔτι καὶ τῶν ἄλλων αὐτοὺς κατατρέχειν, ὃ συμβέβηκε περὶ Τίμαιον· ἐκεῖνος | γὰρ κόλακα μὲν εἶναί φησι τὸν Καλλισθένην τοιαῦτα γράφοντα, καὶ πλεῖστον ἀπέχειν φιλοσοφίας, κόραξι δὲ προσχόντα καὶ κορυβαντιώσαις γυναιξί, δικαίως δ' αὐτὸν ὑπ' Ἀλεξάνδρου τετευχέναι τιμωρίας, διεφθαρκότα τὴν ἐκείνου ψυχὴν καθόσον οἷός τ' ἦν· καὶ Δημοσθένην μὲν καὶ τοὺς ἄλλους ῥήτορας τοὺς κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἀκμάσαντας ἐπαινεῖ καί φησι τῆς Ἑλλάδος ἀξίους γεγονέναι, διότι ταῖς Ἀλεξάνδρου τιμαῖς ταῖς ἰσοθέοις ἀντέλεγον· τὸν δὲ φιλόσοφον, αἰγίδα καὶ κεραυνὸν περιθέντα θνητῇ φύσει, δικαίως αὐτὸν ὑπὸ τοῦ δαιμονίου τετευχέναι τούτων ὧν ἔτυχεν.∫

25. a. Ὅτι περὶ Τιμαίου φησὶν ὁ Πολύβιος ὁ Μεγαλοπολίτης· Καθάπερ γὰρ ἐκ τῶν παροιμιῶν ἱκανὸν εἶναί φασι σταλαγμὸν ἕνα τοῦ μεγίστου τεύχους εἰς τὸ γνῶναι τὸ πᾶν ἔγχυμα, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ περὶ τῶν ὑποκειμένων χρὴ διαλαμβάνειν· ἐπειδὰν γὰρ ἓν ἢ δεύτερον εὑρεθῇ ψεῦδος ἐν τοῖς συγγράμμασι, καὶ τοῦτο γεγονὸς ᾖ κατὰ προαίρεσιν, δῆλον ὡς οὐδὲν ἂν ἔτι βέβαιον οὐδ' ἀσφαλὲς γένοιτο τῶν ὑπὸ τοῦ τοιούτου συγγραφέως λεγομένων. [Ἀλλ' ἵνα] δὴ καὶ τοὺς φιλοτιμαιότερον διακειμένους μεταπείσωμεν, ῥητέον ἂν εἴη περὶ τῆς αἱρέσεως αὐτοῦ, καὶ μᾶλλον τῆς κατὰ τὰς δημηγορίας καὶ τὰς παρακλήσεις, ἔτι δὲ τοὺς πρεσβευτικοὺς λόγους, καὶ συλλήβδην πᾶν τοιοῦτο γένος, ἃ σχεδὸν ὡσεὶ κεφάλαια τῶν πράξεων εἴη καὶ συνέχει τὴν ὅλην ἱστορίαν· διότι γὰρ ταῦτα παρ' ἀλήθειαν ἐν τοῖς ὑπομνήμασι κατατέταχε Τίμαιος, καὶ τοῦτο πεποίηκε κατὰ πρόθεσιν, τίς οὐ παρακολουθεῖ τῶν ἀνεγνωκότων; Οὐ γὰρ τὰ ῥηθέντα γέγραφεν, οὐδ' ὡς ἐρρήθη κατ' ἀλήθειαν, ἀλλὰ προθέμενος ὡς δεῖ ῥηθῆναι, πάντας ἐξαριθμεῖται τοὺς ῥηθέντας λόγους καὶ τὰ παρεπόμενα τοῖς πράγμασιν οὕτως, ὡσανεί τις ἐν διατριβῇ πρὸς ὑπόθεσιν ἐπιχειροίη, ὥσπερ ἀπόδειξιν τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως

1. Dimidium versus utrore gallae obrutum. Suppleri quae ferebat sententia. Adderem τὸν συγγραφέα, si intervallum caperet. — C. mendose καὶ θείας αἱρεῖν, quod corr. N. 2. M. perperam δαιμόνων τῶν ἐν 4. M. μηδέ τι καί. Per C. utrumvis licet. 6. M. εἶναι αὐτὸν κάλλιστον καὶ τοιαῦτα. C. φησὶ per compendium (φ'') 7. M. προσέχοντα. Cf. P. 20. 9. P. 12. 9. 9. M. [εφθαρκότα τοίνυν ἐκείνου τύχην καθόσον οἷός τε ἦν· Δημοσθένην] 12. M. ἰσοθέοις τὸν τέλειον τόνδε φιλ. 13. C. τιθέντα Corr. N. προσθέντα. Malui περιθέντα 14. M. err. typ. τουτῶν 15. M. om ὁ ante Μεγ. 17. M. καὶ τοῦτον ἔπειτ. 19. C. ἕν an ἓν, dubium. 21. C. λεγομένων . . . . φιλοτιμότερον. Quae media fuerint, nunc serum est quaerere. Legit M. λεγομένων. Τὰ δ' αὐτὰ δὲ καὶ τοὺς φιλοτιμότερον, ter peccans: duplici δὲ, omisso ἵνα, verbis τὰ δ' αὐτὰ nec sensu commendatis nec numero litterarum. Nam ad explendum interstitium, si καὶ sit τηγχάνοντας, satis sunt: ἵνα δὲ καὶ τοὺς —, sin sigla: Ἀλλ' ἵνα δὴ καὶ τοὺς. Haec interim proposui, adsumpta corr. N. φιλοτιμαιότερον, quamquam nescio quomodo facetius mihi id vocabuli pauloque argutius quam pro Polybii more confictum videatur. Poterat Polybius scribere: τοὺς πρὸς Τίμαιον φιλοτιμότερον διακειμένους, — omittere autem, qui multa omisit, vel excerptor vel librarius: πρὸς Τίμαιον. Sed de his alii aliter sentient. 22. M. ῥητὸν 23. [καὶ μᾶλλον τῆς κατὰ τὰς δημ. in membranae scissura perierunt 24. M. ἔτι δὲ, μᾶλλον τοὺς 25. N. συνέχει 26. M. διότι γὰρ [τας παρακλήσεις] ἐν τοῖς, non apposite. Augurabar ταῦτα οὐκ ἀληθινὰ vel προσποιητά. Hinc demum contigit ut vere cernerem ea quae dedi. 29. M. ἐπ' ἀλήθειαν

ποιούμενος, ἀλλ' οὐκ ἐξήγησιν τῶν κατ' ἀλήθειαν εἰρημένων.∫

25.b. Ὅτι τῆς ἱστορίας ἰδίωμα τοῦτ' ἐστί, τὸ πρῶτον μὲν αὐτοὺς τοὺς κατ' ἀλήθειαν εἰρημένους, οἷοί ποτ' ἂν ὦσι, γνῶναι λόγους· δεύτερον τὴν αἰτίαν πυνθάνεσθαι, παρ' ἣν ἢ διέπεσεν ἢ καθωρθώθη τὸ πραχθὲν ἢ ῥηθέν· ἐπεὶ ψιλῶς λεγόμενον αὐτὸ τὸ γένος ψυχαγωγεῖ μέν, ὠφελεῖ δ' οὐδέν· προστεθείσης δὲ τῆς αἰτίας, ἔγκαρπος ἡ τῆς ἱστορίας γίνεται χρῆσις. Ἐκ γὰρ τῶν ὁμοίων ἐπὶ τοὺς οἰκείους μεταφερομένων καιροὺς ἀφορμαὶ γίνονται καὶ προλήψεις εἰς τὸ προϊδέσθαι τὸ μέλλον καὶ ποτὲ μὲν εὐλαβηθῆναι, ποτὲ δὲ μιμούμενον τὰ προγεγονότα θαῤῥαλεώτερον ἐγχειρεῖν τοῖς ἐπιφερομένοις· ὁ δὲ καὶ τοὺς ῥηθέντας λόγους καὶ τὴν αἰτίαν παρασιωπῶν, ψευδῆ δὲ ἀντὶ τούτων ἐπιχειρήματα καὶ διεξοδικοὺς λέγων λόγους, ἀναιρεῖ τὸ τῆς ἱστορίας ἴδιον· ὃ μάλιστα ποιεῖ Τίμαιος· καὶ διότι τούτου τοῦ γένους
25.c. ἐστὶ πλήρη τὰ βιβλία παρ' αὐτῷ, πάντες γινώσκομεν. Ἴσως δ' οὖν ἄν τις ἐναπορήσειε, πῶς τοιοῦτος ὤν, οἷον ἡμεῖς ὑποδείκνυμεν, τοιαύτης παρ' ἐνίοις ἀποδοχῆς τέτευχε καὶ πίστεως. Τούτου δ' ἐστὶν αἴτιον διότι πλεοναζούσης αὐτῷ κατὰ τὴν πραγματείαν τῆς κατὰ τῶν ἄλλων ἐπιτιμήσεως καὶ λοιδορίας, οὐκ ἐκ τῆς αὑτοῦ θεωρεῖται πραγματείας οὐδ' ἐκ τῶν ἰδίων ἀποφάσεων, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν πέλας κατηγορίας· πρὸς ὃ γένος καὶ πολυπραγμοσύνην δοκεῖ μοι καὶ φύσιν προσενέγκασθαι διαφέρουσαν· παραπλήσιον γάρ δή τι τοιοῦτο συμβέβηκε καὶ Στράτωνι τῷ φυσικῷ· καὶ γὰρ ἐκεῖνος ὅταν ἐγχειρήσῃ τὰς τῶν ἄλλων δόξας διαστέλλεσθαι καὶ ψευδοποιεῖν, θαυμάσιός ἐστιν, ὅταν δ' ἐξ αὑτοῦ τι προφέρηται καί τι τῶν ἰδίων ἐπινοημάτων ἐξηγῆται, παρὰ πολὺ φαίνεται τοῖς ἐπιστήμοσιν εὐηθέστερος αὑτοῦ καὶ νωθρότερος. Καί μοι δοκεῖ παντάπασιν ὅμοιόν τι γίνεσθαι περὶ τοὺς γράφοντας τῷ περὶ τὸν ὅλον ἡμῶν βίον συμβαίνοντι· καὶ γὰρ ἐν τούτῳ τὸ μὲν ἐπιτιμῆσαι τοῖς πέλας ἐστὶ ῥᾴδιον, τὸ δ' αὑτὸν ἀναμάρτητον παρέχεσθαι χαλεπόν, καὶ σχεδόν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἴδοι τις ἂν τοὺς τὰ προχειρότατα τοῖς πέλας ἐπιτιμῶντας πλεῖστα
25.d. περὶ τὸν ἴδιον βίον ἁμαρτάνοντας. Τῷ δὲ Τιμαίῳ καὶ ἕτερόν τι χωρὶς τῶν προγεγραμμένων συμβέβηκεν· ἀποκαθίσας γὰρ Ἀ-

3. N. δεύτερον δὲ τὴν. At cf. P. 74. 22. P. 100. 11. Lib XX. 10. 5). Est in ipso enumerationis progressu quaedam vis adversativa. 4. M. καθωρθώθη τὸ πραχθὲν] ῥηθέν. 5. M. λεγόμενον δὲ τοῦτο γένος. 7. M. εἰ γὰρ τ. ὁ. ἐ. τ. ο. μεταφερομένων] Ego vidi: εἰ γὰρ τ. ὁ. ἐ. τ. ο. μεταφερομεν] sine accentu; unde conieceret aliquis: εἰ γάρ τι τῶν ὁμοίων ἐ. τ. ο. μεταφέρεται. Sed praestat correctio N. 9. M. τὰ παραγεγονότα. 11. C. δὲ κατα τούτων. Corr. N. 13. M. τοῦ μέρους] 15. C. ποῖος τοιοῦτος, non aliter, puto. Corr. N. 16. M. τέτευχε τῆς πίστεως. 19. M. [χωρεῖται. (N. χειρηγεῖται) Putabam diu: ἀναφορεῖται; tandem vidi θεωρεῖται. 21. παραπλήσιον γάρ δή τι τοιοῦτο συμβ. Haec mihi C., non τούτῳ (quod malis), neque καὶ τοιοῦτο. Perpendant, corrigant alii. (Cf. P. 105. 31.) M. ex arbitrio: παραπλήσιον γὰρ Στράτωνι τῷ φυσικῷ συμβέβηκε. 24. C. om alterum τι. Add. N. 27. M. | περὶ τοῦ συγγράφοντος τῷ περὶ τῶν ὅλων 30. C. ἂν τά προχ. Corr. M. ἂν τοὺς προχ. N. ἂν τοὺς τὰ προχ.

θήνησι σχεδὸν ἔτη πεντήκοντα, καὶ πρὸς τοῖς τῶν προγεγονότων ὑπομνήμασι γενόμενος, ὑπέλαβε τὰς μεγίστας ἀφορμὰς ἔχειν πρὸς τὴν ἱστορίαν· ἀγνοῶν, ὥς γέ μοι δοκεῖ. Ἐχούσης γάρ τι παραπλήσιον τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἰατρικῆς διὰ τὸ κατὰ τὰς ὁλοσχερεῖς διαφορὰς ἑκατέραν αὐτῶν ὑπάρχειν τριμερῆ, παραπλησίους εἶναι συμβαίνει καὶ τὰς τῶν ἐπιβαλλομένων ἐπ' αὐτὰς διαθέσεις· οἷον εὐθέως τῆς ἰατρικῆς, ἑνὸς μὲν μέρους αὐτῆς ὑπάρχοντος λογικοῦ, τοῦ δ' ἑξῆς διαιτητικοῦ, τοῦ δὲ τρίτου χειρουργικοῦ καὶ φαρμακευτικοῦ γένους, ὁλοσχερῶς δὲ καὶ τολμᾷ τις καταψεύδεσθαι τοῦ ἐπιτηδεύματος. Τὸ δὲ λογικόν, ὃ δὴ πλεῖστον ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ἄρχεται παρὰ τῶν Ἡροφιλείων καὶ Καλλιμαχείων ἐκεῖ προσαγορευομένων, τοῦτο μέρος μέν τι κατέχει τῆς ἰατρικῆς, κατὰ δὲ τὴν ἐπίφασιν καὶ τὴν ἐπαγγελίαν τοιαύτην ἐφέλκεται φαντασίαν, ὥστε δοκεῖν μηδένα τῶν ἄλλων κρατεῖν τοῦ πράγματος· οὓς ὅταν ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν ἀπαγαγὼν ἄῤῥωστον ἐγχειρίσῃς, τοσοῦτον ἀπέχοντες εὑρίσκονται τῆς χρείας, ὅσον καὶ οἱ μηδὲν ἀνεγνωκότες ἁπλῶς ἰατρικὸν ὑπόμνημα, οἷς ἤδη τινὲς τῶν ἀῤῥώστων ἐπιτρέψαντες αὑτοὺς διὰ τὴν ἐν λόγῳ δύναμιν, οὐδὲν ἔχοντες δεινὸν τοῖς ὅλοις πολλάκις ἐκινδύνευσαν. Εἰσὶ γὰρ ἀληθῶς ὅμοιοι τοῖς ἐκ βίβλου κυβερνῶσιν· ἀλλ' ὅμως οὗτοι μετὰ φαντασίας ἐπιπορευόμενοι τὰς πόλεις, ἐπειδὰν ἀθροίσωσι τοὺς λόγους ἐπ' ὀνόματος, τοὺς ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων ἀληθινὴν πεῖραν δεδωκότας αὐτῶν εἰς τὴν ἐσχάτην ἄγουσιν ἀπορίαν καὶ καταφρόνησιν παρὰ τοῖς ἀκούουσι, τῆς τοῦ λόγου πιθανότητος καταγωνιζομένης πολλάκις τὴν ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων δοκιμασίαν. Τὸ δὲ τρίτον, τὸ τὴν ἀληθινὴν προσφερόμενον ἕξιν ἐν ἑκάστοις τῶν ἐπιτηδευμάτων, οὐ μόνον ὑπάρχει σπάνιον, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ὑπὸ τῆς στωμυλίας καὶ τόλμης
25. e. ἐπισκοτεῖται διὰ τὴν τῶν πολλῶν ἀκρισίαν. Τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ τῆς πραγματικῆς ἱστορίας ὑπαρχούσης τριμεροῦς, τῶν δὲ μερῶν αὐτῆς ἑνὸς μὲν ὄντος τοῦ περὶ τὴν ἐν τοῖς ὑπομνήμασι πολυπραγμοσύνην καὶ τὴν παράθεσιν τῆς ἐκ τούτων ὕλης, ἑτέρου δὲ τοῦ περὶ τὴν θέαν τῶν πόλεων καὶ τῶν τόπων περί τε ποταμῶν καὶ λιμένων καὶ καθόλου τῶν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἰδιωμάτων

2. M. ἀφορμὰς ἄγειν] 9. Non potui acquiescere in lectione M. ὁλοσχερῶς δὲ καὶ τολμᾷν καὶ καταψεύδεσθαι, qua abrumpitur constructio inchoata a v. τῆς ἰατρικῆς. Sed vix habebam quae probabiliora concinnarem ex hisce scripturae reliquiis: ὁλοσχερῶν. ε..... και τοῦ καταψεύδεσθαι. Oratio procedere ita debebat: ὁλοσχερῶς [δὲ] τις ἐφίεσθαι τολμᾷ τῷ καταψεύδεσθαι, ut responderent opposita P. 68. 2. — Καταψεύδεσθαι τοῦ ἐπιτηδεύματος apud Pol. significat: ins Handwerk pfuschen, guastar il mestiere. 11. C. Ἡροφιλίων καὶ Καλλιμαχίων Corr. N. 15. C. ἐγχειρήσῃς M. ἐγχειρίσῃς Corr. N. — M. γινώσκονται pro εὑρίσκονται 16. C. ἐγνωκότες Corr. N. 17. M. ἐπιτρέψαντες 19. C. βιβλου 20. N. corr. τοὺς ὄχλους. — Ego interpretor: Quum nobilium auctorum orationes omnes, omnisque clarissima dicta cumulant. 23. M. παρ' αὐ[τοῖς ἀκ. 27. C. αὐτὸν δὲ Corr. N. 28. M. om ἱστορίας

καὶ διαστημάτων, τρίτου δὲ τοῦ περὶ τὰς πράξεις τὰς πολιτικάς, παραπλησίως ἐφίενται μὲν ταύτης πολλοὶ διὰ τὴν προγεγενημένην περὶ αὐτῆς δόξαν, προσφέρονται δὲ πρὸς τὴν ἐπιβολὴν οἱ μὲν πλεῖστοι τῶν γραφόντων ἁπλῶς δίκαιον οὐδὲν πλὴν εὐχέρειαν καὶ τόλμαν καὶ ῥᾳδιουργίαν, παραπλήσιον τοῖς φαρμακοπώλαις δοξοκοποῦντες καὶ πρὸς χάριν βλέποντες ἀεὶ τὰ πρὸς τοὺς καιροὺς ἕνεκα τοῦ πορίζειν τὸν βίον διὰ τούτων· περὶ ὧν οὐκ ἄξιον πλείω
25. f. ποιεῖσθαι λόγον. Ἔνιοι δὲ τῶν δοκούντων εὐλόγως προσάγειν πρὸς τὴν ἱστορίαν, καθάπερ οἱ λογικοὶ τῶν ἰατρῶν, ἐνδιατρίψαντες ταῖς βιβλιοθήκαις καὶ καθόλου τὴν ἐκ τῶν ὑπομνημάτων περιποιησάμενοι πολυπειρίαν, πείθουσιν αὑτοὺς ὡς ὄντες ἱκανοὶ πρὸς [τὴν ὅλην] ἐπιβολὴν καὶ τοῖς ἐκτὸς ἀρκούντως δοκοῦσι προσφέρεσθαι, εἰ [νὴ μὰ Δία εὑρίσκονται ἓν μόνον παρέχοντες] μέρος, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, πρὸς τὴν [πραγματικὴν] ἱστορίαν· τὸ γὰρ ὑποπτεῦσαι τὰ (τῶν) προγε-[γονότων ὑπομνήματα] πρὸς [μὲν τὸ γνῶναι] τὰς τῶν ἀρχαίων διαλήψεις καὶ τὰς ἐννοίας [ἀεὶ ἃς] εἶχον ὑπὲρ ἐνίων τόπων, ἐθνῶν, πολιτειῶν, πράξεων, [ἔτι δὲ] πρὸς τὸ [συνιδεῖν] τὰς ἑκάστων περιστάσεις καὶ τύχας αἷς κέχρηνται κατὰ τοὺς ἀνωτέρω χρόνους, εὔχρηστόν ἐστι· συνεφίστησι γὰρ τὰ προγεγονότα πρὸς τὸ μέλλον ἡμᾶς οἰκείως, ἐάν τις ὑπὲρ ἑκάστων ἀληθινῶς ἱστορῇ τὰ παρεληλυθότα· τό γε μὴν ἀπ' αὐτῆς ταύτης δυνάμεως ὁρμηθέντα πεπεῖσθαι γράφειν τὰς ἐπιγινομένας πράξεις καλῶς, ὃ πέπεισται Τίμαιος, τελέως εὔηθες καὶ παραπλήσιον ὡς ἂν εἴ τις τὰ τῶν ἀρχαίων ζωγράφων ἔργα θεασάμενος ἱκανῶς οἴοιτο ζωγράφος εἶναι καὶ
25. g. προστάτης τῆς τέχνης. Δῆλον ἔσται τὸ λεγόμενον ἔτι μᾶλλον ἐκ τῶν ἐπιφερομένων, οἷον εὐθέως ἐκ τῶν συμβεβηκότων Ἐφόρῳ κατὰ τόπους τινὰς τῆς ἱστορίας. Ἐκεῖνος γὰρ ἐν τοῖς πολεμικοῖς τῶν μὲν κατὰ θάλατταν ἔργων ἐπὶ ποσὸν ὑπόνοιαν ἐσχηκέναι μοι δοκεῖ, τῶν δὲ κατὰ γῆν ἀγώνων ἄπειρος εἶναι τελέως· τοιγαροῦν ὅταν μὲν πρὸς τὰς περὶ Κύπρον ναυμαχίας καὶ τὰς περὶ Κνίδον ἀτενίσῃ τις, αἷς ἐχρήσαντο οἱ βασιλέως στρατηγοὶ πρὸς Εὐαγόραν| τὸν Σαλαμίνιον καὶ πάλιν πρὸς Λακεδαιμονίους, θαυμάζειν (πάρεστι) τὸν συγγρα-

2. C. παραπλησίως δ' ἐφίενται 4. M. πλεῖστοι συγγραφόντων 6. M. δοξοκοποῦντες — βλέποντες, εἶτα πρὸς 9. M. ἰατρῶν ἐνδιατρίψαντες 10. Sequentium vv. ex Maii lectione haec fuit conditio:] ταῖς βιβλιοθήκαις . . . καθ' ὅλον τὴν ἐκ τῶν ὑπομνημάτων περι|ποιησάμενοι [οἳ] ἐπειδὰν πείθουσιν αὐτοὺς ὡς ὄντες ἱκανοί | πρὸς τὴν ἐπιβολήν, καὶ . . . ἀρκοῦν δοκοῦσι προσφέρεσθαι | εἰ μη . . . . μενος ὡς ἐμοὶ δοκεῖ πρὸς την . . . ἱστορίαν· τὸ γὰρ ὑποπτεῦσαι τα προγεγονη | . . . . τας τῶν ἀρχαίων διαλήψεις, καὶ τὴν ἔννοιαν . . . . εἶχον ὑπὲρ ἐνίων τόπων, ἐθνῶν, πολι|τειῶν, πράξεων . . πρὸς . . . τας ἐκείνων περιστάσεις] etc. — 12. C. ἀρκοῦν ratione compendio. 14. Ad ὑποπτεῦσαι cf. Lib. I. 4. 11) κατοπτεῦσαι. — C. om τῶν 16. Ad ἐννοίας cf. Lib. IV. 38. 12) 20. M. ἑκαστου — τά γε | μὲν 22. M. ἐπιγινομένας 23. C. παραπλησίως ὡς Corr. N. 24. M. maluit ἱκανός 30. M. [ὅταν μὲν [ἐπὶ] τὰς [πρὸς] Κύπρον — C. κνίδον] 32. C. θαυμάζειν τὸν N. corr. θαυμάζει τὸν et P. I. 2. ἀπεδύγμασθαι [ἔστι].

φία καὶ κατὰ τὴν δύναμιν καὶ κατὰ τὴν ἐμπειρίαν καὶ πολὺ τῶν χρησίμων ἀπενέγκασθαι πρὸς τὰς ὁμοίας περιστάσεις· ὅταν δὲ τὴν περὶ Λεῦκτρα μάχην ἐξηγῆται Θηβαίων καὶ Λακεδαιμονίων ἢ τὴν ἐν Μαντινείᾳ πόλει τῶν αὐτῶν τούτων, ἡνίκα μετήλλαξε τὸν βίον Ἐπαμινώνδας, ἐν τούτοις ἐὰν ἐπὶ τὰ κατὰ μέρος ἐπιστήσας τις θεωρῇ τὰς ἐκτάξεις καὶ μετατάξεις τὰς κατ' αὐτοὺς τοὺς κινδύνους, γελοῖος φαίνεται καὶ παντελῶς ἄπειρος καὶ ἀόρατος τῶν τοιούτων ὤν. Ὁ μὲν οὖν ἐν τοῖς Λεύκτροις κίνδυνος ἁπλοῦς γεγονὼς καὶ καθ' ἕν τι μέρος τῆς δυνάμεως οὐ λίαν ἐκφανῆ ποιεῖται τὴν τοῦ συγγραφέως ἀπειρίαν· ὁ δὲ περὶ τὴν Μαντίνειαν τὴν μὲν ἔμφασιν ἔχει ποικίλην καὶ στρατηγικήν, ἔστι δ' ἀνυπόστατος καὶ τελέως ἀδιανόητος τῷ συγγραφεῖ. Τοῦτο δ' ἔσται δῆλον, ἐάν τις τοὺς τόπους ὑποθέμενος ἀληθινῶς ἐπιμετρῇ τὰς κινήσεις τὰς ὑπ' αὐτοῦ δηλουμένας. Τὸ δ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ Θεοπόμπῳ καὶ μάλιστα Τιμαίῳ, περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος· οὗ μὲν γὰρ ἂν ὑπὲρ τῶν τοιούτων κεφαλαιώδη ποιήσωνται τὴν ὑπόθεσιν, διαλανθάνουσιν· οὗ δ' ἂν βουληθῶσι διαθέσθαι καὶ συνυποδεῖξαί τι τῶν κατὰ μέρος, τοιοῦτοι φαίνονται καὶ πάντως οἷος Ἔφορος.∫

25. h. Ὅτι οὔτε περὶ τῶν κατὰ πόλεμον συμβαινόντων δυνατόν ἐστι γράψαι καλῶς τὸν μηδεμίαν ἐμπειρίαν ἔχοντα τῶν πολεμικῶν ἔργων, οὔτε περὶ τῶν ἐν ταῖς πολιτείαις τὸν μὴ πεπειραμένον τῶν τοιούτων πράξεων καὶ περιστάσεων. Λοιπὸν οὔτε ἐμπείρως ὑπὸ τῶν βιβλιακῶν οὔτ' ἐμφαντικῶς οὐδενὸς γραφομένου, συμβαίνει τὴν πραγματείαν ἄπρακτον γίνεσθαι τοῖς ἐντυγχάνουσιν· εἰ γὰρ ἐκ τῆς ἱστορίας ἐξέλῃ τις τὸ δυνάμενον ὠφελεῖν ἡμᾶς, τὸ λοιπὸν αὐτῆς ἄζηλον καὶ ἀνωφελὲς γίνεται παντελῶς. Ἔτι δὲ περὶ τῶν πόλεων καὶ τόπων ὅταν ἐπιβάλωνται γράφειν τὰ κατὰ μέρος, ὄντες ἀτριβεῖς τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας, δῆλον ὡς ἀνάγκη συμβαίνειν τὸ παραπλήσιον, καὶ πολλὰ μὲν ἀξιόλογα παραλιπεῖν, περὶ πολλῶν δὲ ποιεῖσθαι πολὺν λόγον οὐκ ἀξίων ὄντων· ὃ δὴ συμβαίνει μάλιστα Τιμαίῳ διὰ τὴν ἀορασίαν.∫

25. i. Ὅτι Τίμαιός φησιν ἐν τῇ τριακοστῇ καὶ τετάρτῃ βίβλῳ· [ὅτι] πεντήκοντα

1. M.]φία κατὰ τὴν 4. C. μαντινίᾳ — C. ἵνικα M. ἵνικα (mirum!) Corr. N. 6. C. θεωρεῖ Corr. N. 7. M. φαίνει (err. typ.?) 10. M. κατὰ ταύτην τοῦ 12. An ἀνεπίστατος? 15. M. οὗ λόγος οὐ] 16. M. κεφαλαιώδη ποιήσωνται 17. M. οὐδ' ἂν βουλ. Codicem egregie restituerunt Nostri. 18. M. πάντες εἶος, in C. sibi visus legere εἶα. Ego vidi πάντ' εἶος. Cf. P. 68. 12 not. 21. C. πολιτείαις Corr. M. 25. M. ἀφέλῃ 26. ἀνωφελές? Scilicet, bone Polybi (sive Polybie mavis adpellari), ubi utilia tolluntur, reliqua sunt inutilia. At dixeris: futilia, vilia, ἀφελές. 27. M. ἔτι δὲ κατὰ πόλεων 32. C. βίβλῳ· πεντήκοντα] Interposui coniunctionem.

συνεχῶς ἔτη διατρίψας Ἀθήνησι ξενιτεύων ἁπάσης ὁμολογουμένως ἄπειρος ἐγένετο πολεμικῆς χρείας, ἔτι δὲ καὶ τῆς τῶν τόπων θέας. Λοιπὸν ὅταν εἴς τι τῶν μερῶν τούτων ἐμπέσῃ κατὰ τὴν ἱστορίαν, πολλὰ μὲν ἀγνοεῖ καὶ ψεύδεται, κἄν ποτε δὲ τῆς ἀληθείας ἐπιψαύσῃ, παραπλήσιός ἐστι τοῖς ζωγράφοις τοῖς ἀπὸ τῶν ἀνασεσαγμένων θυλάκων ποιουμένοις τὰς ἀπογραφάς· καὶ γὰρ ἐπ' ἐκείνων ἡ μὲν ἐκτὸς ἐνίοτε γραμμὴ σώζεται, τὸ δὲ τῆς ἐμφάσεως καὶ τῆς ἐνεργείας τῶν ἀλκίμων ζώων ἄπεστιν, ὅπερ ἴδιον ὑπάρχει
25. l. τῆς ζωγραφικῆς τέχνης. Τὸ δ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ περὶ Τίμαιον καὶ καθόλου τοὺς ἀπὸ ταύτης τῆς βιβλιακῆς ἕξεως ὁρμωμένους· ἡ γὰρ ἔμφασις τῶν πραγμάτων αὐτοῖς ἄπεστιν διὰ τὸ μόνον ἐκ τῆς αὐτοπαθείας τοῦτο γίνεσθαι τῆς τῶν συγγραφέων· ὅθεν οὐκ ἐντίκτουσιν ἀληθινοὺς ζήλους τοῖς ἀκούουσιν οἱ μὴ δι' αὐτῶν πεπορευμένοι τῶν πραγμάτων. Ἐπεὶ καὶ τοιαύτας ᾤοντο δεῖν ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν ὑπάρχειν ἐμφάσεις οἱ πρὸ ἡμῶν, ὥσθ', ὅτε μὲν ὑπὲρ πολιτικῶν ὁ λόγος εἴη πραγμάτων, ἐπιφθέγγεσθαι διότι κατ' ἀνάγκην ὁ γράφων πεπολίτευται καὶ πεῖραν ἔσχηκε τῶν ἐν τούτῳ τῷ μέρει συμβαινόντων, ὅτε δὲ περὶ πολεμικῶν, ὅτι πάλιν ἐστράτευκε καὶ κεκινδύνευκε, καὶ μὴν ὅτε περὶ βιωτικῶν, ὅτι τέτραφε τέκνα καὶ μετὰ γυναικὸς ἔζηκε· τὸ δὲ παραπλήσιον καὶ περὶ τῶν ἄλλων τοῦ βίου μερῶν· ὃ παρὰ μόνοις εἰκὸς εὑρίσκεσθαι τῶν συγγραφέων τοῖς δι' αὐτῶν πεπορευμένοις τῶν πραγμάτων καὶ τοῦτο τὸ μέρος περιπεποιημένοις τῆς ἱστορίας· πάντων μὲν οὖν οἷον αὐτουργὸν γενέσθαι καὶ δράστην δυσχερὲς ἴσως, τῶν μέντοι μεγίστων καὶ κοινοτάτων
25. m. ἀναγκαῖον. Ὅτι δὲ τὸ λεγόμενον οὐκ ἀδύνατον, ἱκανὸν ὑπόδειγμα πρὸς πίστιν ὁ ποιητής, παρ' ᾧ πολὺ τὸ τῆς τοιαύτης ἐμφάσεως ἴδοι τις ἂν ὑπάρχον· ἐξ ὧν πᾶς ἄν τις εἰκότως συγκαταλάβοι τὸ τρίτον εἶναι μέρος τῆς ἱστορίας καὶ τρίτην ἔχειν τάξιν τὴν ἐκ τῶν ὑπομνημάτων πολυπραγμοσύνην. Ὡς δὲ ἀληθές ἐστι τὸ νυνὶ λεγόμενον, καὶ ἐκφανέστατον γένοιτ' ἂν ἐπί τε τῶν συμβουλευτικῶν καὶ παρακλητικῶν, ἔτι δὲ πρεσβευτικῶν λόγων, οἷς κέχρηται Τίμαιος· λογικοὶ μὲν γὰρ καιροὶ πάντας ἐπιδέχονται διαθέσθαι τοὺς ἐνόν-

1. C. ξενιτεύων καὶ πάσης, quod correxi. 2. M. ἐγένετο π. χρ. εἰ δὲ καὶ 5. M. ἐστι ζωγράφοις 6. M. ἀνα[σεσα]γμένων. Optime N ἀνασεσαγμένων, quod ex C. eatenus confirmo, quod vidi [......]αγμένων. Dein quod manifestae C. lectioni θυλάκων iidem substituerunt ζώων (nempe sic, neque vero ... emendandum mihi arbitrabar errorem Ed. Did. ...), id quamquam aptius, haud tamen erit necessarium. 8. N ἐναργείας 10. C. nisi fallor καθόλου τῆς ἀπὸ ταύτης. M. καθόλου τῆσδε ταύτης. Corr. N. — M. ὁρμωμένους sic. 12. M. γενέσθαι 13. M. πεπραγμένοι 14. C. εἰ καὶ Corr. N. 17. M. πολιτεύεται = Cic. ad Trebatium, Epicuri castra petentem: „Quid fiet Populo Ulubrano, si tu statueris, πολιτεύεσθαι non oportere?" C. τον pro τῶν Corr. tacite M. 18. M. [ἐστρα]τεύκε δὲ 20. C. καὶ τῶν ἄλλων Corr. N. 22. M. πεπραγμένοις 26. M. [παρ]έστησεν ὁ π. Cf. III. 10. 7) X. 47. 6) XXI. 9. 4) 27. C. ἐξ ὧν πᾶσιν εἰκότως συγκαταλάβοι τε τρίτον sic accentu amisso. M. συγκαταλάβοιτο. Corr. N. (ut opinor, mecum. Nam Ed. Did. mendo turpissimo rursus facit ut dubitem, utrum activa forma, an media placuerit.) 28. M. ἔχειν ἔξω 29. M. νῦν 30. M. [ἐπ]ί, ἐκφ. 32. M. [ἐκλέ]γει μὲν γὰρ [καιροὺς] πάντας, veram lectionem (λογικοὶ) iam sibi repertam elabi passus.

τας λόγους, οἱ δὲ πολιτικοὶ βραχεῖς καί τινας τῶν ὑπόντων, καὶ τούτων τινὰς μὲν οἱ νῦν, ἄλλους δὲ οἱ προγεγονότες, καὶ τινὰς μὲν Αἰτωλοὶ προσίενται, τινὰς δὲ Πελοποννήσιοι, τινὰς δὲ Ἀθηναῖοι, ἐπείπερ Ἀθηναῖοι· ἀκαίρως δὲ καὶ πρὸς πάντα πάντας διεξιέναι τοὺς ἐνόντας λόγους, ὃ ποιεῖ Τίμαιος πρὸς πᾶσαν ὑπόθεσιν εὑρεσιλογῶν, τελέως ἀνάληθες καὶ μειρακιῶδες καὶ διατριβικόν· ἅμα καὶ πολλοῖς ἀποτυχίας αἴτιον ἤδη τοῦτο γέγονεν καὶ καταφρονήσεως· τὸ δὲ τοὺς ἁρμόζοντας καὶ καιρίους ἀεὶ λαμβάνειν, τοῦτ' ἀναγκαῖον.

25. n. Ἀστάτου δὲ τῆς χρείας οὔσης καὶ πόσοις καὶ ποίοις τῶν ἐνόντων χρηστέον, ἀλλοιοτέρου τινὸς δεῖ ζήλου καὶ παραγγέλματος, εἰ μέλλοιμεν μὴ βλάπτειν, ἀλλ' ὠφελεῖν τοὺς ἀναγινώσκοντας. Ἔστι μὲν οὖν ὁ καιρὸς ἐν πᾶσι δυσπαράγγελτος, οὐ μὴν ἀδύνατος εἰς ὑπόνοιαν ἀναχθῆναι διὰ τῶν ἐκ τῆς αὐτοπαθείας καὶ τριβῆς θεωρημάτων· ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος μάλιστ' ἂν ὑπονοηθείη τὸ λεγόμενον ἐκ τούτων. Εἰ γὰρ οἱ συγγραφεῖς ὑποδείξαντες τοὺς καιροὺς καὶ τὰς ὁρμὰς καὶ διαθέσεις τῶν βουλευομένων, κἄπειτα τοὺς κατ' ἀλήθειαν ῥηθέντας λόγους ἐκθέντες διασαφήσαιεν ἡμῖν τὰς αἰτίας, δι' ἃς ἢ κατευστοχῆσαι συνέβη τοὺς εἰπόντας ἢ διαπεσεῖν, γένοιτ' ἄν τις ἔννοια τοῦ πράγματος ἀληθινή, καὶ δυναίμεθ' ἂν ἅμα μὲν διακρίνοντες, ἅμα δὲ μεταφέροντες ἐπὶ τὰ παραπλήσια κατευστοχεῖν ἀεὶ τῶν προκειμένων· ἀλλ' ἔστιν, οἶμαι, τὸ μὲν αἰτιολογεῖν δυσχερές, τὸ δὲ ῥητικοπεῖν ἐν τοῖς βιβλίοις ῥᾴδιον· καὶ τὸ μὲν ὀλίγα καιρίως εἰπεῖν καὶ τούτου παραγγελίαν εὑρεῖν ὀλίγοις ἐφικτόν, τὸ δὲ πολλὰ διαθέσθαι καὶ ματαίως τῶν ἐν μέσῳ κειμένων καὶ κοινόν.

25. o. Ἵνα δὲ καὶ περὶ ταῦτα βεβαιωσώμεθα τὴν ἀπόφασιν τὴν ὑπὲρ Τιμαίου, καθάπερ καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀγνοίας, ἔτι δὲ τῆς ἑκουσίου ψευδογραφίας, βραχέα προσοισόμεθα τῶν ὁμολογουμένων αὐτοῦ λόγων ἐπ' ὀνόματος. ʃ Ὅτι τῶν δεδυναστευκότων ἐν Σικελίᾳ μετὰ Γέλωνα τὸν ἀρχαῖον πραγματικωτάτους ἄνδρας παρειλήφαμεν Ἑρμοκράτην, Τιμολέοντα, Πύῤῥον τὸν Ἠπειρώτην, οἷς ἥκιστ' ἂν δέοι περιάπτειν μειρακιώδεις καὶ διατριβικοὺς λόγους. Ὁ δέ φησιν ἐν τῇ μιᾷ καὶ εἰκοστῇ βίβλῳ, καθ' ὃν

1. C. οἱ δὲ πολῖται Oppositio postulat πολιτικοί, quod fortasse in archegrapho contractum legebatur: πλοιοί. 2. M. [των ἄλλους μὲν 3. C. τινὰς δὲ ἀθηναῖοι ..[περ ἀθηναῖοι· καίρω καὶ πρὸς πάντας M. Ἀθηναῖοι, καὶ διόπερ Ἀθ. Ego antequam incidi in ἐπείπερ, quod est haud dubie verum, conieceram: ἄλλους δὲ Θηβαῖοι ἤπερ Ἀθηναῖοι. (Horatius: „Intererit multum, Davusne loquatur an heros, — Colchus an Assyrius, Thebis nutritus an Argis.") Sequentia scite emendaverunt N. 6. C. recte ἀνάληθες, non ὡς ἀληθές. M. ἂν εὐηθες κ. μ. κ. διατριβικὸν φαίνεται καὶ 9. C. [. καστάτου M. Ἀκαστάτου N. Ἀστάτου. An Ἐν ἀστάτῳ? 13. M. ἐθοπαθείας N. ἐθοπαθείας 19. C. καὶ δυναίμεθα[Corr. N. 22. M. ῥητοποιεῖν τοῖς βιβλίοις ῥᾴδιον· τὸ μὲν δ' ὀλίγα 24. C. κε[μενον. Corr. M. 25. M. βεβαιωσώμεθα 27. M. [ἔτι δὲ τὰς ἑκουσίους ψ. Dein M. βραχέως, N. βραχέα. C. silet. 29. M. om τὸν ἀρχαῖον

καιρὸν Εὐρυμέδων παραγενόμενος εἰς Σικελίαν παρεκάλε τὰς πόλεις εἰς τὸν κατὰ τῶν Συρακουσίων πόλεμον, τότε τοὺς Γελῴους κάμνοντας τῷ πολέμῳ διαπέμψασθαι πρὸς τοὺς Καμαριναίους ὑπὲρ ἀνοχῶν, τῶν δὲ προθύμως δεξαμένων μετὰ ταῦτα πρεσβεύειν ἑκατέρους πρὸς τοὺς ἑαυτῶν συμμάχους καὶ παρακαλεῖν ἄνδρας ἐκπέμψαι πιστούς, οἵτινες εἰσελθόντες εἰς Γέλαν βουλεύσονται περὶ διαλύσεως καὶ τῶν κοινῇ συμφερόντων· παραγενομένων δὲ τῶν συνέδρων καὶ διαβουλίου προτεθέντος,
25. p. τοιούτοις τισὶ χρώμενον εἰσάγει λόγοις τὸν Ἑρμοκράτην. Ἐπαινέσας γὰρ ὁ προειρημένος ἀνὴρ τοὺς Γελῴους καὶ τοὺς Καμαριναίους, πρῶτον μὲν ὡς αὐτῶν ποιησάντων τὰς ἀνοχάς, δεύτερον ὅτι τοὺς περὶ διαλύσεως γενέσθαι λόγους αἴτιοι κατεστήκασι, τρίτον ὅτι προνοηθεῖεν τοῦ μὴ βουλεύεσθαι τὰ [πλήθη περὶ τῶν δι]αλύσεων, ἀλλὰ [τοὺς προεστῶ]τας τῶν πολιτ[ευμάτων], σαφῶς εἰδότας τίνα διαφορὰν ἔχει ὁ πόλεμος τῆς εἰρήνης· μετὰ δὲ ταῦτα δύο ἢ τρία λαβὼν ἐπιχειρήματα πραγματικά, λοιπὸν οἴεται αὐτοὺς ἐπιστήσαντας μαθεῖν, ἡλίκην ὁ πόλεμος διαφορὰν ἔχει τῆς εἰρήνης, μικρῷ πρότερον εἰρηκώς, ὅτι κατ' [αὐτὸ τοῦτο] χάριν ἔχει τοῖς Γελῴοις τὸ μὴ γίνεσθαι τοὺς λόγους ἐ[τέρωθι ἢ] ἐν συνεδρίῳ καλῶς γινώσκοντι τὰς τοιαύτας περ[ιπετείας]. Ἐξ ὧν ὁ Τίμαιος οὐ μόνον τῆς πραγματικῆς ἂν δόξειεν ἀπολείπεσθαι δυνάμεως, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν ταῖς διατριβαῖς ἐπι[χειρήσεων ὀλίγου] ἐλαχίστων· πάντες γὰρ δήπουθεν οἴονται δεῖν τὰς ἀπο[δείξεις] φέρειν τῶν ἀγνοουμένων καὶ τῶν ἀπιστουμένων παρὰ τοῖς ἀκροαταῖς, περὶ δὲ τῶν ἤδη γινωσκομένων ματαιότατον εἶναι, ἅμα δὲ καὶ παιδαριωδέστατον τὸ καθευρεσιλογεῖν [πρὸς τὸ ὁμολογού]μενον ἢ τὸ γινωσκόμενον· ὁ δὲ χωρὶς τῆς ὅλης παραπτώσεως, τοῦ [διατε]θεῖσθαι τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ λόγου πρὸς τὰ καθάπαξ μὴ προσδεόμενα λόγου καὶ λήμμασι κέχρηται τοιούτοις, οἷς τὸν μὲν Ἑρμοκράτην τίς ἂν κεχρῆσθαι πιστεύσειε, τὸν συναγωνισάμενον μὲν Λακεδαιμονίοις τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχίαν, αὐτανδρίᾳ δὲ χειρωσάμενον τὰς Ἀθηναίων δυνάμεις καὶ τοὺς στρατηγοὺς κατὰ Σι-

2. M. Γελῴους 6. M. εἰς Γέλωνα] 8. M. δὲ πρὸς συνέδριον καὶ 11. M. καὶ τῶν αὐτῶν Corr. N. ut par erat. In C. non liquet. 12. M. [ὅτι τοὺς [ἐπὶ ἰδίων... ἐπι]γενέσθαι In seqq. vv. quantum legendo effici poterat, fecit M. Quod restabat, lacunas coniectura explevi. 14. M. τῶν πολιτῶν.. [καὶ] σαφῶς εἰ-] 16. M. λοιπὸν [ἰδὼν] 20. M. παρα[δοχάς.] Volebam παραλλαγάς. Sed paene vidi περιπετείας 21. M. ἐνδέξειεν 22. M. ἐπιτρεπῶν [πολὺ]] ἐλάττων· πάντες γὰρ οἴονται δεῖν τὰς ἀπο...] Quaerebam πάνυ, invenire mihi visus sum ὀλίγου. Malo autem τελέως. Dein diu fluctuavi inter ἐλάττων, ἐλλείπων (corr. ἐλλείπειν), ἐλαχίστων. Hoc proxime describit speciem scripti problematis. — C. πάντας N. ἀπο[δείξεις]. Addiderat etiam invito C. προ]φέρειν sive, ut alibi Pol., εἰσ]φέρειν. At saepe ponuntur simplicia pro compositis. XVII. 13. 7) τὰ παραδείγματα φέροντα 25. περὶ δὲ τῶν. Malim: ἐπὶ δὲ τῶν — M. εἶναι [ἀλλὰ καὶ] παι-] 27. M. παραπτώσεως, τοῦ...] Quod primum coniectabam, τοῦ κατατε[θεῖσθαι, minus quadrat. Cf. P. 93. 15. XII. 25. 5) 29. M. λήμμασι χρῆται

26. κελίαν; ἀλλ' οὐδὲ μειράκιόν τι τυχόν. Ὅς γε πρῶτον μὲν οἴεται δεῖν ἀναμνησθῆναι τοὺς συνέδρους, διότι κοιμωμένους τὸν ὄρθρον ἐν μὲν τῷ πολέμῳ διεγείρουσιν αἱ σάλπιγγες, κατὰ δὲ τὴν εἰρήνην οἱ ὄρνιθες. Μετὰ δὲ ταῦτα τὸν Ἡρακλέα φησὶ τὸν μὲν Ὀλυμπίων ἀγῶνα θεῖναι καὶ τὴν ἐκεχειρίαν, δεῖγμα ποιούμενον τῆς αὑτοῦ προαιρέσεως, ὅσοις δ' ἐπολέμησε, τούτους πάντας βεβλαφέναι κατὰ τὴν ἀνάγκην καὶ κατ' ἐπιταγήν, ἑκουσίως δὲ παραίτιον κακοῦ οὐδενὶ γεγονέναι τῶν ἀνθρώπων. Ἑξῆς δὲ τούτοις παρὰ μὲν τῷ ποιητῇ τὸν Δία παρεισάγεσθαι δυσαρεστούμενον τῷ Ἄρεϊ, καὶ λέγοντα· „Ἔχθιστος δέ μοί ἐσσι θεῶν, οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν· αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε.“ Ὁμοίως δὲ καὶ τὸν φρονιμώτατον τῶν ἡρώων λέγειν· „Ἀφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιός ἐστιν ἐκεῖνος, ὃς πολέμου ἔραται ἐπιδημίου ὀκρυόεντος.“ Ὁμογνωμονεῖν δὲ τῷ ποιητῇ καὶ τὸν Εὐριπίδην, ἐν οἷς φησίν· „Εἰρήνα βαθύπλουτε, καλλίστα μακάρων θεῶν, ζῆλός μοι γέθεν, ὡς χρονίζεις· δέδοικα δέ, μὴ πρὶν ὑπερβάλῃ με γῆρας, ἢ πρὶν ἂν χαρίεσσαν προσιδεῖν ὥραν καὶ καλλιχόρους ἀοιδὰς φιλοστεφάνους τε κώμους.“ Ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ὁμοιότατον εἶναί φησι τὸν μὲν πόλεμον τῇ νόσῳ, τὴν δ' εἰρήνην τῇ ὑγιείᾳ· τὴν μὲν γὰρ καὶ τοὺς κάμνοντας ἀναλαμβάνειν, ἐν ᾧ δὲ καὶ τοὺς ὑγιαίνοντας ἀπόλλυσθαι. Καὶ κατὰ μὲν τὴν εἰρήνην τοὺς πρεσβυτέρους ὑπὸ τῶν νέων θάπτεσθαι κατὰ φύσιν, ἐν δὲ τῷ πολέμῳ τἀναντία. Τὸ δὲ μέγιστον, ἐν μὲν τῷ πολέμῳ μηδ' ἄχρι τῶν τειχῶν εἶναι τὴν ἀσφάλειαν, κατὰ δὲ τὴν εἰρήνην μέχρι τῶν τῆς χώρας

9) ὅρων. Καὶ τούτοις ἕτερα παραπλήσια. Θαυμάζω δὴ τίσι ποτ' ἂν ἄλλοις ἐχρήσατο λόγοις ἢ προφοραῖς μειράκιόν τι γενόμενον περὶ διατριβὰς καὶ τῶν ὑπομνημάτων πολυπραγμοσύνας, καὶ βουλόμενον παραγγελματικῶς ἐκ τῶν παρισταμένων τοῖς προσώποις ποιεῖσθαι τὴν ἐπιχείρησιν· δοκεῖ [γὰρ οὐδαμῶς] ἀλλὰ τούτοις

26. a. οἷς Τίμαιος Ἑρμοκράτην κεχρῆσθαι φησί. Τί δὲ πάλιν ὅταν ὁ Τιμολέων ἐν τῇ αὐτῇ βίβλῳ, παρακαλῶν τοὺς Ἕλληνας πρὸς τὸν ἐπὶ τοὺς Καρχηδονίους κίνδυνον, καὶ μόνον οὐκ ἤδη μελλόντων συνάγειν εἰς τὰς χεῖρας τοῖς ἐχθροῖς πολλαπλασίοις οὖσι, πρῶτον μὲν ἀξιοῖ

1. M. om τι τυχόν. Fort. τε τυχόν. 14. Versus Euripideos exhibeo, uti leguntur in C. 25. M. vidit μειρακιωδῶστι γενομένον δι-] Ego: μειράκιον δή (vel δὲ) τι γενόμενον δι-] Corr. N. 27. ἐκ τῶν παρ . . . μένων. Malim παρεπομένων. Cf. P. 106. 13. τὰ φύσει παρεπόμενα ἀνθρώποις, alia non pauca. Atqui viderat, opinor, quod dedit M. 28. M. δοκεῖ γὰρ . . . πρὸς ἄλλα τούτοις. Mihi haec tantum comparebant: δοκεῖ ḍ . . . . ἀλλα τούτοις] Praetuli tamen γὰρ 29. M. φησί. Πάλιν δὲ ὅταν ὁ Τι-] 32. C. παραπλησίοις. Corr. N.

μὴ βλέπειν αὐτοὺς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ὑπεναντίων, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀνανδρίαν· καὶ γὰρ τῆς Λιβύης ἁπάσης συνεχῶς οἰκουμένης καὶ πληθυούσης ἀνθρώπων, ὅμως ἐν ταῖς παροιμίαις, ὅταν περὶ ἐρημίας ἔμφασιν βουλώμεθα ποιῆσαι, λέγειν ἡμᾶς „ἐρημότερα τῆς Λιβύης," οὐκ ἐπὶ τὴν ἐρημίαν φέροντας τὸν λόγον, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν ἀνανδρίαν τῶν κατοικούντων· καθόλου δέ, φησί, τίς ἂν φοβηθείη τοὺς ἄνδρας, οἵτινες, τῆς φύσεως τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις δεδωκυίας ἴδιον παρὰ τὰ λοιπὰ τῶν ζώων, λέγω δὲ τὰς χεῖρας, ταύτας παρ᾽ ὅλον τὸν βίον ἐντὸς τῶν χιτώνων ἔχοντες ἀπράκτους περιφέρουσι; τὸ δὲ μέγιστον, οἳ καὶ ὑπὸ τοῖς χιτωνίσκοις, φησί, περιζώματα φοροῦσι, ἵνα μηδ᾽ ὅταν ἀποθάνωσιν ἐν ταῖς μάχαις φανεροὶ γένωνται τοῖς ὑπεναντίοις;ʃ

26. b. Ὅτι Γέλωνος ἐπαγγελλομένου τοῖς Ἕλλησι δισμυρίοις πεζοῖς, διακοσίαις δὲ ναυσὶ καταφράκτοις βοηθήσειν, ἐὰν αὐτῷ τῆς ἡγεμονίας ἢ τῆς κατὰ γῆν ἢ τῆς κατὰ θάλατταν παραχωρήσωσι, φασὶ τοὺς προκαθημένους ἐν Κορίνθῳ τῶν Ἑλλήνων πραγματικώτατον ἀπόκριμα δοῦναι τοῖς παρὰ τοῦ Γέλωνος πρεσβευταῖς· ἐκέλευον γὰρ ὡς ἐπίκουρον ἔρχεσθαι τὸν Γέλωνα μετὰ τῶν δυνάμεων, τὴν δ᾽ ἡγεμονίαν ἀνάγκη τὰ πράγματα περιθήσειν τοῖς ἀρίστοις τῶν ἀνδρῶν· τοῦτο δ᾽ ἐστὶ τῶν (οὐχὶ) καταφευγόντων ἐπὶ τὰς Συρακουσίων ἐλπίδας, ἀλλὰ πιστευόντων αὑτοῖς καὶ προκαλουμένων τὸν βουλόμενον ἐπὶ τὸν τῆς ἀνδρείας ἀγῶνα καὶ τὸν περὶ τῆς ἀρετῆς στέφανον. Ἀλλ᾽ ὅμως Τίμαιος εἰς ἕκαστα τῶν προειρημένων τοσούτους ἐντείνει λόγους καὶ τοιαύτην ποιεῖται σπουδὴν περὶ τοῦ τὴν μὲν Σικελίαν μεγαλομερεστέραν ποιῆσαι τῆς συμπάσης Ἑλλάδος, τὰς δ᾽ ἐν αὐτῇ πράξεις ἐπιφανεστέρας καὶ καλλίους τῶν κατὰ τὴν ἄλλην οἰκουμένην, τῶν δ᾽ ἀνδρῶν τῶν μὲν σοφίᾳ διενηνοχότων σοφωτάτους τοὺς ἐν Σικελίᾳ, τῶν δὲ πραγματικῶν ἡγεμονικωτάτους καὶ θειοτάτους τοὺς ἐκ Συρακουσῶν, ὥστε μὴ καταλιπεῖν ὑπερβολὴν τοῖς μειρακίοις τοῖς ἐν ταῖς διατριβαῖς καὶ τοῖς πότοις πρὸς τὰς παραδόξους ἐπιχειρήσεις, ὅταν ἢ Θερσίτου λέγειν ἐγκώμιον ἢ Πηνελόπης προθῶνται ψόγον

26. c. ἤ τινος ἑτέρου τῶν τοιούτων. Λοιπὸν ἐκ τούτων διὰ τὴν ὑπερ-

1. M. μὴ βλέπειν πρὸς C. μὴ βλέπειν αὐτοῦ πρὸς, quod correxi. 2. et 5. C. ἀνδρίαν Corr. M. 3. M. περὶ ἐρημίας] φάσιν βουλώμεθα 6. M. om ἂν 10. M. περιζώματα 12. M. Ὅτι Γέλων ἐπαγγελλόμενος 13. C. τῆς ἡγεμονίας] ἢ τῆς ἡγεμονίας· ἢ τῆς κατὰ γῆν etc. Errorem silentio transit M. 17. C. ὡς ἐπικουρ. Corr. M. 18. M. παραθήσειν 19. C. ἐστι τῶν καταφ. Corr. M. ἐστιν οὐ τῶν καταφ. Ego negationem postposui articulo 20. M. καὶ παρακαλουμένων 26. M. τῶν ἐπὶ σοφίᾳ 27. M. πραγματικῶν] 30. C. τοῖς τόποις Recepi correctionem N., quamquam nondum satis mihi certam. 31. C. πηνελόπης

βολὴν τῆς παραδοξολογίας οὐκ εἰς σύγκρισιν, ἀλλ' εἰς καταμώκησιν ἄγει καὶ τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς πράξεις, ὡς βούλεται προΐστασθαι· ἃ σχεδὸν εἰς τὸ παραπλήσιον ἐμπίπτει τοῖς περὶ τοὺς ἐν Ἀκαδημίᾳ λόγους τὸν προχειρότατον λόγον ἠσκηκόσι· καὶ γὰρ ἐκείνων τινὲς βουλόμενοι περί τε τῶν προφανῶς καταληπτῶν εἶναι δοκούντων καὶ περὶ τῶν ἀκαταλήπτων εἰς ἀπορίαν ἄγειν τοὺς προσδιαλεγομένους, τοιαύταις χρῶνται παραδοξολογίαις καὶ τοιαύτας εὐποροῦσι πι|θανότητας, ὥστε διαπορεῖν, εἰ δυνατόν ἐστι τοὺς ἐν Ἀθήναις ὄντας ὀσφραίνεσθαι τῶν ἑψομένων ᾠῶν ἐν Ἐφέσῳ, καὶ διστάζειν μή πως, καθ' ὃν καιρὸν ἐν Ἀκαδημίᾳ διαλέγονται περὶ τούτων, οὐχ ὑπὲρ ἅλων ἄρ' ἐν οἴκῳ κατακείμενοι τούτους διατιθῶνται τοὺς λόγους· ἐξ ὧν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς παραδοξολογίας εἰς διαβολὴν ἦχασι τὴν ὅλην αἵρεσιν, ὥστε καὶ τὰ καλῶς ἀπορούμενα παρὰ τοῖς ἀνθρώποις εἰς ἀπιστίαν ἦχθαι· καὶ χωρὶς τῆς ἰδίας ἀστοχίας καὶ τοῖς νέοις τοιοῦτον ἐντετόκασι ζῆλον εἰς τὸ τῶν μὲν ἠθικῶν καὶ πραγματικῶν λόγων μηδὲ τὴν τυχοῦσαν ἐπίνοιαν ποιεῖσθαι, δι' ὧν ὄνησις τοῖς φιλοσοφοῦσι, περὶ δὲ τὰς ἀνωφελεῖς καὶ παραδόξους εὑρεσιλογίας κενοδοξοῦντες κατατρί-
26. d. βουσι τοὺς βίους. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ Τιμαίῳ συμβέβηκε περὶ τὴν ἱστορίαν καὶ τοῖς τούτου ζηλωταῖς· παραδοξολόγος γὰρ ὢν καὶ φιλόνεικος περὶ τὸ προτεθὲν τοὺς μὲν πολλοὺς καταπέπληγε τοῖς λόγοις, ἠνάγκακε δ' αὐτῷ διὰ τὴν ἐπίφασιν τῆς ἀληθινολογίας, τινὰς δὲ καὶ προσκέκληται καὶ μετ' ἀποδείξεως δοκεῖ πείσειν. Καὶ μάλιστα ταύτην γ' ἐνείργασται τὴν δόξαν ἐκ τῶν περὶ τὰς ἀποικίας καὶ κτίσεις καὶ συγγενείας ἀποφάσεων· ἐν γὰρ τούτοις τηλικαύτην ἐπίφασιν ποιεῖ διὰ τῆς ἀκριβολογίας καὶ τῆς πικρίας τῆς ἐπὶ τῶν ἐλέγχων, οἷς χρῆται κατὰ τῶν πέλας, ὥστε δοκεῖν κατὰ τοῦτον τοὺς μὲν ἄλλους συγγραφέας ἅπαντας συγκεκοιμῆσθαι τοῖς πράγμα|σι καὶ κατεσχεδιακέναι τῆς οἰκουμένης, αὐτὸν δὲ μόνον ἐξητακέναι τὴν ἀκρίβειαν καὶ διευκρινηκέναι τὰς ἐν ἑκάστοις ἱστορίας,
26. e. ἐν οἷς πολλὰ μὲν ὑγιῶς λέγεται, πολλὰ δὲ καὶ ψευδῶς. Οὐ μὴν ἀλλ' οἱ| πλείω χρόνον συντραφέντες αὐτοῦ τοῖς πρώτοις ὑπομνήμασιν,

2. M. |σιν ἀεὶ καὶ 4. C. τὸν προχειρισθέντα τὸν N. προχειρίστατον (?) nisi sit mendum Ed. Did. Nam unice verum est τὸν προχειρότατον λόγον 5. C. βουλόμενον Corr. M. 7. M. τοὺς προσ|διαλεγομένους 8. M. om τί Cf. XXVIII. 9. 4) 11. C. ὑπὲρ ἄλλων, sententia inepta, immo plane nulla. Correxi: ὑπὲρ ἅλων, i. e. de cibariis. Proponerem οὐχ ὑπερβάλλει ἅπαξ καὶ ἐν, nisi illi verbo color quidam poeticus inesset. Etenim Pol. diceret διατιθέντες 12. C. διατιθέντες Corr. N. 13. C. ἄγοντι Corr. N. 16. N. |ὥστε τῶν. Frustra. τοιοῦτον pro ἕτερον τοιοῦτον vel παραπλήσιον. Magis offendor in sq. anacolutho, ubi proprie erat dicendum κενοδοξοῦνται κατατρίβειν. 21. Docta est et circumspecti critici N. correctio καταπέπληγε τοῖς λόγοις, quam recepi. C. καταπέπληκται ἀλόγως. In qua lect. extra noxam quidem per se est ἀλόγως, si explicas: sine causa neque ulla ratione vera (XXVII. 13. 14. XXXII. 13. 9), sed fortuito ac temere, εἰκῇ καὶ ἀλόγως (VI. 44 et 54. IX. 17 et 18. 3), quippe ἀδιανοήτοις καὶ προσευκτικαῖς λέξεσι III. 36. 3); contrarium εὐλόγως P. 65. 5) — Verum nisi etiam defendi possit καταπέπληκται, nil moror illud ἀλόγως, quod ipso emendationis actu et momento locum sponte cedit τοῖς λόγοις. Est autem Polybio καταπέπληκται: obstupuit; non est: obstupefecit. Nam quum eodem sensu ponere soleat active ἐκπλήττειν, media forma καταπλήξασθαί τινα — obstupefacere, percellere (a qua regula unum duntaxat locum recedere video III. 117. 5. Ed. Did: κατέπληξε ταῖς ψυχαῖς τοὺς Ῥωμαίους, ubi certissimo corrigendum κατεπλήξατο ταῖς ψ.); eorum verborum passiva ἐκπλήττεσθαι et καταπλαγῆναι ὑπό τινος sive τι, significant obstupefieri et aliquid vel horrere vel admirari. Exempla sunt plurima. Cf. P. 10. 17 et 27. Aoristo accedit perfectum. III. 92. 3) Φάβιος καταπέπληκτο τὴν ἐπιβολὴν καὶ τόλμαν τῶν ὑπεναντίων. III. 89. 3) καταπεπληγμένος (Ed. Did. vitiose καταπεπληγμένους) τὸν κίνδυνον, pugnam horrens. XXIX. 5. 2) XXXII. 13. 16). 23. Vel προσκέκτηται — Corr. N. πείθειν 25. C. κτήσεις Cf. P. 19. 16. 26. C. πικρίας τοῖς Corr. M. 28. C. δοκεῖν κα|τὰ τοὺς ἄλλους N. δοκεῖν καὶ τοὺς ἄ. haud idonea. 31. M. Οὐ μὴν ἀλλ' οἱ| 32. M. συντραφέντες ἐν τούτοις πρώτοις

ἐν οἷς αἱ περὶ τῶν προειρημένων εἰσὶ συντάξεις; ὅταν ἅπασαν συνταξαμένῳ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐπαγγελίας ἀποπιστεύσωσι, κἄπειτά τις αὐτοῖς ἀποδεικνύῃ τὸν Τίμαιον, ἐν οἷς πικρότατός ἐστι κατὰ τῶν πέλας, αὐτὸν ἔνοχον ὄντα, καθάπερ ἡμεῖς ἀρτίως ἐπὶ τῶν Λοκρῶν καὶ τῶν ἑξῆς παραπαίοντα συνεστήσαμεν, δυσέριδες γίνονται καὶ φιλόνεικοι καὶ δυσμετάθετοι· καὶ σχεδὸν ὡς ἔπος εἰπεῖν οἱ φιλοπονώτατα προσεδρεύσαντες τοῖς ὑπομνήμασιν αὐτοῦ τοῦτ' ἀποφέρονται τὸ λυσιτελὲς ἐκ τῆς ἀναγνώσεως· οἵ γε μὴν ταῖς δημηγορίαις προσχόντες αὐτοῦ καὶ καθόλου τοῖς διεξοδικοῖς λόγοις μειρακιώδεις καὶ διατριβικοὶ καὶ τελέως ἀναλήθεις γίνονται διὰ

26. f. τὰς ἄρτι ῥηθείσας αἰτίας. Λοιπὸν δὲ τὸ πραγματικὸν αὐτῷ μέρος τῆς ἱστορίας ἐκ πάντων σύγκειται τῶν ἁμαρτημάτων, ὧν τὰ πλεῖστα διεληλύθαμεν· τὴν δ' αἰτίαν τῆς ἁμαρτίας νῦν ἐροῦμεν, ἥτις οὐκ ἔνδοξος μὲν φαίνεται τοῖς πλείστοις, ἀληθινωτάτη δ' εὑρεθήσεται τῶν Τιμαίου κατηγορημάτων. Δοκεῖ μὲν γὰρ καὶ τὴν ἐμπειρικὴν περὶ ἕκαστα δύναμιν καὶ τὴν ἐπὶ τῆς πολυπραγμοσύνης ἕξιν παρεσκευάσθαι καὶ συλλήβδην φιλοπόνως προεληλυθέναι πρὸς τὸ γράφειν τὴν ἱστορίαν, ἐν ἐνίοις δ' οὐδεὶς οὔτ' ἀπειρότερος οὔτ' ἀφιλοπονώτερος φαίνεται γεγονέναι τῶν ἐπ' ὀνόματος

27. συγγραφέων. Δῆλον δ' ἔστι τὸ λεγόμενον ἐκ τούτων. Δυεῖν γὰρ ὄντων κατὰ φύσιν ὡσανεί τινων ὀργάνων ἡμῖν, οἷς πάντα πυνθανόμεθα καὶ πολυπραγμονοῦμεν, ἀκοῆς καὶ ὁράσεως, ἀληθινωτέρας δ' οὔσης οὐ μικρῷ τῆς ὁράσεως κατὰ τὸν Ἡράκλειτον (ὀφθαλμοὶ γὰρ τῶν ὤτων ἀκριβέστεροι μάρτυρες), τούτων Τίμαιος τὴν ἡδίω μὲν ἥττω δὲ τῶν ὁδῶν ὥρμησε πρὸς τὸ πολυπραγμονεῖν. Τῶν μὲν γὰρ διὰ τῆς ὁράσεως εἰς τέλος ἀπέστη, τῶν δὲ διὰ τῆς ἀκοῆς ἀντεποιήσατο. Καὶ ταύτης μὲν ὄντος τοῦ μὲν διὰ τῶν ὑπομνημάτων, τοῦ δὲ δι' ἀνακρίσεως, περὶ τὰς ἀνακρίσεις ῥᾳθύμως ἀνεστράφη.| Δι' ἣν δ' αἰτίαν ταύτην ἔσχε τὴν αἵρεσιν, εὐχερὲς καταμαθεῖν, ὅτι τὰ μὲν ἐκ τῶν βιβλίων δύναται πολυπραγμονεῖσθαι χωρὶς κινδύνου καὶ κακοπαθείας, ἐάν τις αὐτὸ τοῦτο προνοηθῇ μόνον, ὥστε λαβεῖν ἢ πόλιν ἔχουσαν ὑπομνημάτων πλῆθος, ἢ βιβλιοθήκην

1. M. om περὶ — C. ἅπα[συνταξάμενοι et 2. ἀποπιστεύσω] κἄπειτα Cf. P. 52. 2. not. 3. C. ἀποδεικνύει 7. M. φιλοπονώτατα 8. M. οἵ γε μὲν ταῖς] 9. M. προσχόντες τούτου καὶ καθόλου 10. M. om καὶ ante τελέως 11. N. αὐτοῦ, qua necessitate, non video. C. anceps αὐτῷ an αὐτό 12. M. συγκείμενον τῶν 19. C. ἀπειρό]τατος οὔτ' ἀφιλοπονώτατος Corr. N. — M. γεγόνατος τῶν ἐπ' ὀνόματος] 25. C. τῶν ὤτων 26. Ed. rectius Τῆς μὲν et τῆς δὲ 27. C. οὔσης pro ὄντος 28. C. om δι' ἀνακρίσεως 29. Post ἀνεστράφη adde ex Ed. καθάπερ ἐν τοῖς ἀνώτερον ἡμῖν δεδήλωται.

που γειτνιῶσαν. Λοιπὸν κατακείμενον ἐρευνᾷν δεῖ τὸ ζητούμενον καὶ συγκρίνειν τὰς τῶν προγεγονότων συγγραφέων ἀγνοίας ἄνευ πάσης κακοπαθείας. Ἡ δὲ πολυπραγμοσύνη πολλῆς μὲν προσδεῖται ταλαιπωρίας καὶ δαπάνης, μέγα δέ τι συμβάλλεται καὶ μέγιστόν ἐστι μέρος τῆς ἱστορίας. Δῆλον δὲ τοῦτ' ἐστὶν ἐξ αὐτῶν τῶν τὰς συντάξεις πραγματευομένων. Ὁ μὲν γὰρ Ἔφορός φησιν, εἰ δυνατὸν ἦν αὐτοὺς παρεῖναι πᾶσι τοῖς πράγμασι, ταύτην δὴ διαφέρειν πολὺ τῶν ἐμπειριῶν· ὁ δὲ Θεόπομπος, τοῦτον μὲν ἄριστον ἐν τοῖς πολεμικοῖς, τὸν πλείστοις κινδύνοις παρατετευχότα, τοῦτον δὲ δυνατώτατον ἐν λόγῳ, τὸν πλείστων μετεσχηκότα πολιτικῶν ἀγώνων. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον συμβαίνει ἐπὶ ἰατρικῆς καὶ κυβερνητικῆς. Ἔτι δὲ τούτων ἐμφαντικώτερον ὁ ποιητὴς εἴρηκε περὶ τούτου τοῦ μέρους. Ἐκεῖνος γὰρ βουλόμενος ὑποδεικνύειν ἡμῖν, οἷον δεῖ τὸν ἄνδρα τὸν πραγματικὸν εἶναι, προθέμενος τὸ τοῦ Ὀδυσσέως πρόσωπον λέγει· „Ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ πλάγχθη·" καὶ προ-
28. βάς· „Πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα" καὶ τὰ ἑξῆς. Δοκεῖ δέ μοι καὶ τὸ τῆς| ἱστορίας πρόσχημα τοιοῦτον ἄνδρα ζητεῖν. Ὁ μὲν οὖν Πλάτων φησὶ, τότε τἀνθρώπεια καλῶς ἕξειν, ὅταν ἢ οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν, ἢ οἱ βασιλεῖς φιλοσοφήσωσι. Κἀγὼ δ' ἂν εἴποιμι, διότι τὰ τῆς ἱστορίας ἕξει τότε καλῶς, ὅταν ἢ οἱ πραγματικοὶ τῶν ἀνδρῶν γράφειν ἐπιχειρήσωσι τὰς ἱστορίας (μὴ, καθάπερ νῦν, παρέργως, νομίσαντες δὲ καὶ τοῦτ' εἶναι σφίσι τῶν ἀναγκαιοτάτων καὶ καλλίστων ἀπερισπάστως παράσχωνται πρὸς τοῦτο τὸ μέρος τὰ κατὰ τὸν βίον), ἢ οἱ γράφειν| ἐπιβαλλόμενοι τὴν ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἕξιν ἀναγκαίαν ἡγήσωνται πρὸς τὴν ἱστορίαν. Πρότερον δ' οὐκ ἔσται παῦλα τῆς τῶν ἱστοριογράφων ἀγνοίας. Ὧν Τίμαιος οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην πρόνοιαν θέμενος, ἀλλὰ καταβιώσας ἐν ἑνὶ τόπῳ ξενιτεύων, καὶ σχεδὸν ὡσανεὶ κατὰ πρόθεσιν ἀπειπάμενος καὶ τὴν ἐνεργητικὴν τὴν περὶ τὰς πολεμικὰς καὶ πολιτικὰς πράξεις καὶ τὴν ἐκ τῆς πλάνης καὶ θέας αὐτοπάθειαν, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐκφέρεται δόξαν, ὡς ἕλκων τὴν τοῦ συγγραφέως προστασίαν. Καὶ διότι τοιοῦτόν ἐστιν, αὐτὸν ἀνθομολογούμενον εὐχερὲς παραστῆσαι τὸν Τίμαιον. Κατὰ γὰρ τὸ προοίμιον τῆς

1. C. δὴ pro δεῖ 14. Ed. λέγει πως οὕτως· 16. Ed. copiosior versibus. 23. C. om. τα 24. C. ἐγχέονται 25. C. οὐκ εἶναι πολλα τῆς 26. Ed. Ὧν ὁ T. 27. Ed. om ἐν — C. σχεδὸν ὡς οἱ κατὰ πρόθεσιν ἀπειπάμενοι

ἕκτης βίβλου φησί τινας ὑπολαμβάνειν, διότι τινὸς μείζονος δεῖται φύσεως καί φιλοπονίας καὶ παρασκευῆς τὸ τῶν ἐπιδεικτικῶν λόγων γένος, ἢ τὸ τῆς ἱστορίας· ταύτας δὲ τὰς δόξας πρότερον μὲν Ἐφόρῳ φησὶ προσπεσεῖν, οὐ δυνηθέντος δ᾽ ἱκανῶς ἐκείνου πρὸς τοὺς ταῦτα λέγοντας ἀπαντῆσαι, πειρᾶται συγκρίνειν αὐτὸς ἐκ παραβολῆς τὴν ἱστορίαν τοῖς ἐπιδεικτικοῖς λόγοις, πρᾶγμα ποιῶν πάντων ἀτοπώτατον· πρῶτον μὲν τὸ καταψεύσασθαι τοῦ συγγραφέως· ὁ γὰρ Ἔφορος παρ᾽ ὅλην τὴν πραγματείαν θαυμάσιος ὢν καὶ κατὰ τὴν φράσιν καὶ κατὰ τὸν χειρισμὸν καὶ κατὰ τὴν ἐπίνοιαν τῶν λημμάτων, δεινότατός ἐστιν ἐν ταῖς παρεκβάσεσι καὶ ταῖς ἀφ᾽ αὑτοῦ γνωμολογίαις, καὶ συλλήβδην ὅταν που τὸν ἐπιμετροῦντα λόγον διατιθῆται, κατὰ δέ τινα συντυχίαν εὐχαριστότατα καὶ πιθανώτατα περὶ τῆς συγκρίσεως εὕρηκε τῆς τῶν ἱστοριογράφων καὶ λογογράφων· ὁ δ᾽ ἵνα μὴ δόξῃ κατακολουθεῖν Ἐφόρῳ, πρὸς τῷ κατεψεῦσθαι ἐκείνου καὶ τῶν λοιπῶν ἅμα κατεγνωκώς, τὰ ὑπ᾽ ἄλλων δεόντως κεχειρισμένα μακρῶς καὶ ἀσαφῶς καὶ τῷ παντὶ χειρόνως ἐξηγούμενος οὐδένα τῶν ζώντων

28. a. ὑπέλαβε τοῦτο παρατηρήσειν. Οὐ μὴν ἀλλὰ βουλόμενος αὔξειν τὴν ἱστορίαν πρῶτον μὲν τηλικαύτην εἶναί φησι διαφορὰν τῆς ἱστορίας πρὸς τοὺς ἐπιδεικτικοὺς λόγους, ἡλίκην ἔχει τὰ κατ᾽ ἀλήθειαν ᾠκοδομημένα καὶ κατεσκευασμένα τῶν ἐν ταῖς σκηνογραφίαις φαινομένων τόπων καὶ διαθέσεων· δεύτερον αὐτὸ τὸ συναθροῖσαί φησι τὴν παρασκευὴν τὴν πρὸς τὴν ἱστορίαν μεῖζον ἔργον εἶναι τῆς ὅλης πραγματείας τῆς περὶ τοὺς ἐπιδεικτικοὺς λόγους· αὐτὸς γοῦν τηλικαύτην ὑπομεμενηκέναι δαπάνην καὶ κακοπάθειαν τοῦ συναγαγεῖν τὰ παρ᾽ Ἀσσυρίων ὑπομνήματα καὶ πολυπραγμονῆσαι τὰ Λιγύων ἔθη καὶ Κελτῶν, ἅμα δὲ τούτοις Ἰβήρων, ὥστε μήτ᾽ ἂν αὐτὸς ἐλπίσαι, μήτ᾽ ἂν ἑτέροις ἐξηγούμενος πιστευθῆναι περὶ τούτων. Ἡδέως δέ τις ἂν ἔροιτο τὸν συγγραφέα, πότερον ὑπολαμβάνει μείζονος δεῖσθαι δαπάνης καὶ κακοπαθείας τὸν καθήμενον ἐν ἄστει συνάγειν ὑπομνήματα καὶ πολυπραγμονεῖν τὰ Λιγύων ἔθη καὶ Κελτῶν, ἢ τὸ πειραθῆναι τῶν πλείστων

5. M. om τοὺς (err. typ.) 12. C. διατιθῆται 13. M. εὐχαρίστατα — N. corr. εὕρηκε. Ego sequor Codicem. Cf. P. 99. 23. 14. Quae in C. certo legere potuerim, haec fere sunt: ἵνα μὴ δόξῃ κατα [..... ει ἐφόρωι πρὸς τῶι κατεψεῦσθαι ἐκείνου καὶ τῶν λοιπῶν .ν [κατεγν.... ..... ἄλλων δεόντως κεχειρισμένα μακρῶς καὶ] σαφῶς καὶ τῶι παντὶ χεῖρον ἐξηγούμενος etc. M. ita: ἵνα μὴ δόξῃ ταῦτα (sic)] λέγειν Ἐφόρῳ πρὸς τὸ καταψεῦσθαι (sic) ἐκείνου κ. τ. λοιπῶν ἂν] κατέγνωκε γὰρ τὰ ὑπ᾽ ἄλλων etc. Corr. N. ἵνα μὴ δόξῃ ταὐτὰ λέγειν Ἐφόρῳ, πρὸς τῷ κατεψεῦσθαι ἐκείνου, καὶ τῶν λοιπῶν κατέγνωκε· τὰ γὰρ ὑπ᾽ ἄλλων δ. κεχ. μ. καὶ ἀσαφῶς κ. τ. π. χειρόνως ἐξηγούμενος etc. Ego litterarum umbris insistens dedi: κατακο[λουθεῖν Ἐφόρῳ. (Cf. lib. II. 56. 2.) Verum in re valde obscura ne nimis libere Viri perspicacissimi et apprime oculati auctoritatem videar neglegere, vide etiam an placeat κατακολουθεῖν Ἐφόρου, lectio quodammodo inter utramque media. Desinit versus in . ν[quod si quis arbitretur esse ὢν, is impeditiorem habebit constructionem. Posui ἅμα, non adversante C. Nam simillimae sunt formae litterarum μ et ν. — Proximo versu vel correctionem N. amplectaris, vel meam probes, utrum eligas, Codex, quod tacet, permittit. — 22. M. δεύτερον αὐτὸ] N. δεύτερον δὲ τὸ Cf. ad P. 16. 3. 25. C. ὑπομεμένηκε δαπάνην] Corr. N 26. M. τὰ παρὰ τούτων ὑπομνημάτων] 28. C. ὥστε μηδὲν αὐτὸς Corr. N. — C. ἑτέροις ἐξηγούμενο.[π.......ῆναι (in priore verbo accentus nullus, in altero discernitur οι) M. ἑτέροις ἐξηγούμενος] πιστευθῆναι Fort. ἑτέρων ἐξηγουμένων πιστευθῆναι 29. M. ἡδέως γ᾽ ἄν τις ἂν ἔροιτο τὸν συγγραφέα

ἐθνῶν καὶ τούτων αὐτόπτην γενέσθαι· τί δ' αὖ τὸ πυνθάνεσθαι τὰς παρατάξεις καὶ πολιορκίας, ἔτι δὲ ναυμαχίας, τῶν παρατετυχηκότων τοῖς κινδύνοις, ἢ τὸ πεῖραν λαβεῖν τῶν δεινῶν καὶ τῶν ἅμα τούτοις συμβαινόντων ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων; Ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ οἴομαι τηλικαύτην διαφορὰν ἔχειν τὰ κατ' ἀλήθειαν οἰκοδομήματα τῶν ἐν ταῖς σκηνογραφίαις τόπων, οὐδὲ τὴν ἱστορίαν τῶν ἐπιδεικτικῶν λόγων, ἡλίκην ἐπὶ πασῶν τῶν συντάξεων τὴν ἐξ αὐτουργίας καὶ τὴν ἐξ αὐτοπαθείας ἀπόφασιν τῶν ἐξ ἀκοῆς καὶ διηγήματος γραφομένων· ἧς εἰς τέλος ἄπειρος ὢν εἰκότως ὑπέλαβε το πάντων ἐλάχιστον καὶ ῥᾷστον εἶναι τοῖς πραγματευομένοις τὴν ἱστορίαν, λέγω δὲ τὸ συνάγειν ὑπομνήματα καὶ πυνθάνεσθαι παρὰ τῶν εἰδότων ἕκαστα τῶν πραγμάτων. Καίτοι γε περὶ τοιοῦτο μέρος ἀνάγκη μεγάλα διαψεύδεσθαι τοὺς ἀπείρους· πῶς γὰρ οἷόν τε καλῶς ἀνακρῖναι περὶ παρατάξεως ἢ πολιορκίας ἢ ναυμαχίας, πῶς δὲ συνιέναι τῶν ἐξηγουμένων τὰ κατὰ μέρος ἀνεννόητον ὄντα τῶν προειρημένων; οὐ γὰρ ἔλαττον ὁ πυνθανόμενος τῶν ἀπαγγελλόντων συμβάλλεται πρὸς τὴν ἐξήγησιν· ἡ γὰρ τῶν παρεπομένων τοῖς πράγμασιν ὑπόμνησις αὐτὴ χειραγωγεῖ τὸν ἐξηγούμενον ἐφ' ἕκαστα τῶν συμβεβηκότων, ὑπὲρ ὧν ὁ μὲν ἄπειρος οὔτε ἀνακρῖναι τοὺς παραγεγονότας ἱκανός ἐστιν, οὔτε συμπαρὼν γνῶναι τὸ γενόμενον, ἀλλὰ κἂν παρῇ, τρόπον τινὰ [μὴ] παρών.* ʃ

XIII. 1. a. Ὅτι Ἀλέξανδρος ὁ Αἰτωλὸς νομοθετοῦντος Δοριμάχου καὶ Σκόπα ἀντέλεγε τοῖς γραφομένοις, ἐκ πολλῶν ἐπιδεικνύμενος, ὅτι παρ' οἷς ἔφυ τὸ φυτὸν τοῦτο, οὐδέποτε κατέληξε πρότερον ἢ μεγάλοις κακοῖς περιβαλεῖν τοὺς ἅπαξ αὐτῷ χρησαμένους· διόπερ ἠξίου μὴ μόνον πρὸς τὸ παρὸν ἀποβλέπειν, εἰ κουφισθήσονται τῶν ἐνεστώτων συναλλαγμάτων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ μέλλον· ἄτοπον γὰρ εἶναι πολεμοῦντας μὲν καὶ τὸ πνεῦμα προΐεσθαι χάριν τῆς τῶν τέκνων ἀσφαλείας, βουλευομένους δὲ μηδένα ποιεῖσθαι λόγον τοῦ μετὰ ταῦτα χρόνου. ʃ

2. Ὅτι Σκόπας ὁ Αἰτωλῶν νομογράφος ἀποτυχὼν τῆς ἀρχῆς, ἧς χάριν τοὺς νόμους ἔγραφε, μετέωρος ἦν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ταῖς ἐκεῖθεν ἐλπίσιν ἀναπληρώσων τὰ λεί-

1. C. τοῦτον αὐτόπτην Corr. M. 9. C. ἣν τίς Corr. N. 10. C. πραγματευομένοις . .] duabus litteris vacans. N. inseruere τὴν 12. M. περὶ τοῦτο τὸ μέρος] 15. C. συνεῖναι Corr. N. 17. C. ἀπαγγελμάτων Corr. N. 18. C. αυτη caret accentu. M. αὕτη 19. C. [illegible] Corr. M. 20. C. παραγεγονότας Corr. N. 21. Exulat μὴ e C., quod add. M., collato simili Polybii loco (XII. 34), in quo erit corrigendum: καθάπερεὶ παρόντας τρόπον τινὰ μὴ παρεῖναι. Cf. de proverbio Forcellin. Lex. s. v. absum. 22. C. Δωριμάχου. Corr. N.

ποντα τοῦ βίου καὶ τὴν τῆς ψυχῆς πρὸς τὸ πλεῖον ἐπιθυμίαν, οὐκ εἰδὼς ὅτι, καθάπερ ἐπὶ τῶν ὑδρωπικῶν οὐδέποτε ποιεῖ παῦλαν οὐδὲ κόρον τῆς ἐπιθυμίας ἡ τῶν ἔξωθεν ὑγρῶν παράθεσις, ἐὰν μὴ τὴν ἐν αὐτῷ τῷ σώματι διάθεσιν ὑγιάσῃ τις, τὸν αὐτὸν τρόπον οὐδὲ τὴν πρὸς τὸ πλεῖον ἐπιθυμίαν οἷόν τε κορέσαι μὴ οὐ τὴν ἐν τῇ ψυχῇ κακίαν λόγῳ τινὶ διορθωσάμενον· ἐμφανέστατον δὲ τοῦτο συνέβη γενέσθαι περὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὑπὲρ οὗ νῦν ὁ λόγος.∫

5. 4) Ὅτι μεγίστην θεὸν τοῖς ἀνθρώποις ἡ φύσις ἀπέδειξε τὴν Ἀλήθειαν καὶ μεγίστην αὐτῇ προσέθηκε δύναμιν. Πάντων γοῦν αὐτὴν καταγωνιζομένων, ἐνίοτε δὲ καὶ πασῶν τῶν πιθανοτήτων μετὰ τοῦ ψεύδους ταττομένων, οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτὴ δι' αὑτῆς εἰς τὰς ψυχὰς εἰσδύεται τῶν ἀνθρώπων, καὶ ποτὲ μὲν παραχρῆμα δείκνυσι τὴν αὑτῆς δύναμιν, ποτὲ δὲ καὶ πολὺν χρόνον ἐπισκοτισθεῖσα τέλος αὐτὴ δι' ἑαυτῆς ἐπικρατεῖ καὶ καταγωνίζεται τὸ ψεῦδος· ὡς συνέβη γενέσθαι ἐπὶ τὸν Ἡρακλείδην τὸν παρὰ τοῦ Φιλίππου τοῦ βασιλέως εἰς Ῥόδον ἀφικόμενον.∫

XIV.

(Σχόλ. Ἰστέον ὅτι τὸ προοίμιον μόνον διαστάφει τοῦ τεσσαρεσκαιδεκάτου λόγου· τὰ δ' ἐφεξῆς ἐκλείπει μέχρι λ' φύλλων.)

Ὅτι φησὶν ὁ Πολύβιος περὶ ἑαυτοῦ καὶ περὶ τῆς τῶν βίβλων ὑποθετικῆς ἐξηγή|σεως· Ἴσως μὲν οὖν ἐπὶ πάσαις ταῖς ὀλυμπιάσιν αἱ προεκθέσεις τῶν πράξεων εἰς ἐπίστασιν ἄγουσι τοὺς ἐντυγχάνοντας καὶ διὰ τὸ πλῆθος καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῶν γεγονότων, ὡς ἂν ὑπὸ μίαν σύνοψιν ἀγομένων τῶν ἐξ ὅλης τῆς οἰκουμένης ἔργων· οὐ μὴν τὰ κατὰ ταύτην τὴν ὀλυμπιάδα μάλιστα νομίζω συνεπιστήσειν τοὺς ἀναγινώσκοντας διὰ τὸ πρῶτον μὲν τοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Λιβύην πολέμους ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις εἰληφέναι τὴν συντέλειαν, ὑπὲρ ὧν τίς οὐκ ἂν ἱστορῆσαι βουληθείη, ποία τις ἡ καταστροφὴ καὶ τί τὸ τέλος αὐτῶν ἐγένετο; φύσει γὰρ πάντες ἄνθρωποι, κἂν ὅλ[ως εὐ]χερ[ῶς παραδέ]χωνται τὰ κατὰ μέρος ἔργα καὶ λόγους, ὅμως ἑκάστων τὸ τέλος ἱμείρουσι μαθεῖν· πρὸς δὲ τούτοις συμβαίνει καὶ τὰς προαιρέσεις τῶν βασιλέων ἐκφανεστάτας γεγονέναι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους· ἃ γὰρ πρότερον ἐγένετο περὶ αὐτῶν, τότε σαφῶς ἐπεγνώσθη πάντα παρὰ πᾶσι καὶ τοῖς μηδ' ὅλως ἐθέλουσι πολυπραγμονεῖν. Διὸ καὶ βουλόμενοι κατ' ἀξίαν τῶν ἔργων ποιήσασθαι τὴν ἐξήγησιν, ὁμοῦ τὰς δέκα καὶ δυεῖν ἐτῶν πράξεις κατατετάχαμεν εἰς μίαν βίβλον, καθάπερ

2 C. πῖρον. Corr. M. πέρον. Fort. οὐδ' ἐπιχειρίαν, quae sit viri militaris metaphora. Sententia autem Bionis. Vide Lambin. ad Horat. Od II. 2 „Crescit indulgens sibi dirus hydrops, Nec sitim pellit, nisi causa morbi Fugerit etc. 6. C. διορθωσάμενος. Corr. M. 8. Cf. Ed. 10. C. om δὲ — C. ταξιαίων Cf. not. ad P. 52. 2) 13. καὶ deest in Ed. 15. C. om παρὰ Add. N. — In scholio: τεσσαρεσκαιδεκάτου 16. M. om ὁ 17. C. πραξέσεις. Corr. N. 18. M. εἰς ζήτησιν 19. C. σύνοψιν Corr. N. 20. C. κατ' αὐτὴν 21. M. νομίζοντες ἐπιτηρεῖν 25. M. [αὐτῶν ἐγένετο; φύσει γὰρ πάντες ἄνθρωποι ἑκάστων τὸ τέλος] ἱμ. μ. sic, unum versiculum praetermittens, sensu leviorem, lectu difficilem. In quo quae prorsus perierant, de coniectura supplevi, fecique (v. 26.) ὅμως ex ὅλως. Similis constructio X. 17. 2) Καὶ γὰρ ἂν ὅλως etc., ὅμως — 30. C. μηδ' Corr. N. 31. C. τὴν ἐξήγησιν· οὐ τὰς] ἐν κτῶν δυεῖν Corr. N.

XV. 6. 3) ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἀποδεδώκαμεν. ʃ Ὅτι Ἀννίβας ὁ Καρχηδονίων στρατηγὸς ὥρμησεν εἰς τὸ συνελθεῖν εἰς λόγους Ποπλίῳ τῷ τῶν Ῥωμαίων στρα|τηγῷ, καὶ καταστρατοπεδεύσαντες ἐκ συμφωνοῦ ἐγγὺς ἀλλήλων προῆλθον ἀπὸ τῆς ἰδίας παρεμβολῆς ἀμφότεροι μετ' ὀλίγων ἱππέων· κἄπειτα χωρισθέντες ἀπὸ τούτων αὐτοὶ συνῆλθον εἰς τὸ μέσον, ἔχοντες ἑρμηνέα μεθ' ἑαυτῶν. Δεξιωσάμενος δὲ πρῶτος Ἀννίβας ἤρξατο λέγειν, ὡς ἐβούλετο μὲν ἄν, μήτε Ῥωμαίους ἐπιθυμῆσαι μηδέποτε μηδενὸς τῶν ἐκτὸς τῆς Ἰταλίας, μήτε Καρχηδονίους τῶν ἐκτὸς Λιβύης· ἀμφοτέροις γὰρ εἶναι ταύτας καὶ καλλίστας δυναστείας καὶ συλλήβδην ὡσανεὶ περιωρισμένας ὑπὸ τῆς φύσεως. Ἐπεὶ δὲ πρῶτον μὲν ὑπὲρ τῶν κατὰ Σικελίαν ἀμφισβητήσαντες ἐξεπολεμήσαμεν ἀλλήλους, μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ὑπὲρ τῶν κατ' Ἰβηρίαν, τὸ δὲ τέλος ὑπὸ τῆς τύχης ἀπονουθετούμενοι μέχρι τούτου προβεβήκαμεν, ὥστε καὶ περὶ τοῦ τῆς πατρίδος ἐδάφους ὑμᾶς κεκινδυνευκέναι, τοὺς δ' ἀκμὴν ἔτι καὶ νῦν κινδυνεύειν, λοιπόν ἐστιν, εἴ πως δυνάμεθα δι' αὑτῶν, παραιτησάμενοι τοὺς θεούς, διαλύσασθαι τὴν ἐνεστῶσαν φιλοτιμίαν. Ἐγὼ μὲν οὖν ἕτοιμός εἰμι τῷ πεῖραν εἰληφέναι δι' αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ὡς μετάθετός ἐστιν ἡ τύχη καὶ παρὰ μικρὸν εἰς ἑκάτερα ποιεῖ μεγάλας ῥοπάς, καθάπερ νηπίοις παισὶ χρωμένη.

7. Σὲ δ' ἀγωνιῶ, Πόπλιε, ἔφη, καὶ διὰ τὸ νέον εἶναι κομιδῇ καὶ διὰ τὸ πάντα σοι κατὰ λόγον κεχωρηκέναι, καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν καὶ τὰ κατὰ τὴν Λιβύην, καὶ μηδέπω μέχρι γε τοῦ νῦν εἰς τὴν τῆς τύχης ἐμπεπτωκέναι παλινρύμην, μή ποτε οὐ πεισθῇς διὰ ταῦτα τοῖς ἐμοῖς λόγοις, καίπερ οὖσι πιστοῖς. Σκόπει δὲ ἀφ' ἑνὸς τῶν λόγων τὰ πράγματα, μὴ τὰ τῶν προγεγονότων, ἀλλὰ τὰ καθ' ἡμᾶς αὐτούς. Εἰμὶ τοιγαροῦν Ἀννίβας ἐκεῖνος, ὃς μετὰ τὴν ἐν Κάνναις μάχην σχεδὸν ἁπάσης Ἰταλίας ἐγκρατὴς γενόμενος μετά τινα χρόνον ἧκεν πρὸς αὐτὴν τὴν Ῥώμην, καὶ στρατοπεδεύσας ἐν τετταράκοντα σταδίοις ἐβουλευόμην ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τοῦ τῆς ὑμετέρας πατρίδος ἐδάφους, πῶς ἐστί μοι χρηστέον· ὃς νῦν ἐν Λιβύῃ πάρειμι πρὸς σέ, Ῥωμαῖον ὄντα, περί τε τῆς ἐμαυτοῦ καὶ τῶν Καρχηδονίων σωτηρίας κοινολογησόμενος. Εἰς ἃ βλέποντα παρακαλῶ σε μὴ μέγα φρονεῖν, ἀλλ' ἀνθρωπίνως βουλεύεσθαι περὶ τῶν ἐνεστώτων·

1 Ὅτι Ἀννίβας etc. Cf. Ed. 8. Ed. om τῆς — C. τῶν τῆς Λιβύης. 11. C. ἐξεπολεμώσαμεν 14. C. ἡμᾶς pro ὑμᾶς. At malim τοὺς νῦν, quod cum verecundius, tum erit etiam cautius dictum. 19. Ed. καθάπερεὶ — Πόπλιε, λίαν, ἔφη 22. C. πάλιν ῥύμην 27. Ed. γενόμενος, καὶ μετὰ 29. Ed. om μοι 30. C. εἰς νῦν — C. om τε

τοῦτο δ' ἐστὶ τῶν μὲν ἀγαθῶν ἀεὶ τὸ μέγιστον, τῶν δὲ κακῶν τὸ ἐλάχιστον αἱρεῖσθαι. Τίς οὖν ἂν ἕλοιτο νοῦν ἔχων πρὸς τοιοῦτον ὁρμᾶν κίνδυνον, οἷος σοὶ νῦν ἐνέστηκεν; ἐν ᾧ νικήσας μὲν οὔτε τῇ σαυτοῦ δόξῃ μέγα τι προσθήσεις, οὔτε τῇ τῆς πατρίδος, ἡττηθεὶς δὲ πάντα τὰ πρὸ τούτου σεμνὰ καὶ καλὰ δι' αὑτὸν ἄρδην ἀναιρήσεις. Τί οὖν ἐστὶν ὃ προτίθεμαι τέλος τῶν νυνὶ λεγομένων; Πάντα, περὶ ὧν πρότερον ἠμφισβητήσαμεν, Ῥωμαίων ὑπάρχειν (ταῦτα δ' ἦν Σικελία, Σαρδώ, τὰ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν) καὶ μηδέποτε Καρχηδονίους Ῥωμαίοις ὑπὲρ τούτων ἀνταῖραι πόλεμον· ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ἄλλας νήσους, ὅσαι μεταξὺ κεῖνται τῆς Ἰταλίας καὶ Λιβύης, Ῥωμαίων ὑπάρχειν. Ταύτας γὰρ πέπεισμαι τὰς συνθήκας καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἀσφαλεστάτας μὲν εἶναι Καρχηδονίοις,
8. ἐνδοξοτάτας δὲ σοὶ καὶ πᾶσι Ῥωμαίοις. Ἀννίβας μὲν οὖν ταῦτα εἶπεν. Ὁ δὲ Πόπλιος ὑπολαβὼν οὔτε τοῦ περὶ Σικελίας ἔφη πολέμου Ῥωμαίους, οὔτε τοῦ περὶ τῆς Ἰβηρίας αἰτίους γεγονέναι, Καρχηδονίους δὲ προφανῶς· ὑπὲρ ὧν κάλλιστα γινώσκειν αὐτὸν τὸν Ἀννίβαν· μάρτυρας δὲ καὶ τοὺς θεοὺς γεγονέναι τούτων, περιθέντας τὸ κράτος οὐ τοῖς ἄρχουσι χειρῶν ἀδίκων ἀλλὰ τοῖς ἀμυνομένοις. Βλέπειν δὲ καὶ τὰ τῆς τύχης οὐδενὸς ἧττον, καὶ τῶν ἀνθρωπίνων στοχάζεσθαι κατὰ δύναμιν. Ἀλλ' εἰ μὲν πρὸ τοῦ τοὺς Ῥωμαίους διαβαίνειν εἰς Λιβύην αὐτὸς ἐξ Ἰταλίας ἐκχωρήσας προὔτεινες τὰς διαλύσεις ταύτας, οὐκ ἂν οἴομαί σε διαψευσθῆναι τῆς ἐλπίδος. Ἐπεὶ δὲ σὺ μὲν ἄκων ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀπηλλάγης, ἡμεῖς δὲ διαβάντες εἰς τὴν Λιβύην τῶν ὑπαίθρων ἐκρατήσαμεν, δῆλον ὡς μεγάλην εἴληφε τὰ πράγματα παραλλαγήν. Τὸ δὲ δὴ μέγιστον, ἤλθομεν ἐπὶ τί μέρος; Ἡττηθέντων καὶ δεηθέντων τῶν παρὰ σοῦ πολιτῶν ἐθέμεθα συνθήκας ἐγγράπτους, ἐν αἷς ἦν, πρὸς τοῖς ὑπὸ σοῦ νῦν προτεινομένοις, τοὺς αἰχμαλώτους ἀποδοῦναι χωρὶς λύτρων Καρχηδονίους, τῶν πλοίων παραχωρῆσαι τῶν καταφράκτων, πεντακισχίλια τάλαντα προσενεγκεῖν, ὅμηρα δοῦναι περὶ τούτων. Ταῦτα ἦν, ἃ συνεθέμεθα πρὸς ἀλλήλους· ὑπὲρ τούτων ἐπρεσβεύσαμεν ἀμφότεροι πρός τε τὴν σύγκλητον τὴν ἡμετέραν

1. Ed. τοὐλάχιστον 6. Ed. τῶν νῦν λέγων; 15. C. οὔτε τους 19. C. ἀνθρώπων] 20. C. εἰ μὲν πρώτους [ωμαίους 29. Ed. τῶν καταφράκτων παραχωρῆσαι

καὶ πρὸς τὸν δῆμον, ἡμεῖς μὲν ὁμολογοῦντες εὐδοκεῖν τοῖς γεγραμμένοις, Καρχηδόνιοι δὲ δεόμενοι τούτων τυχεῖν. Ἐπείσθη τὸ συνέδριον τούτοις, ὁ δὲ δῆμος συγκατήνεσε. Τυχόντες ὧν ἠξίουν, ἠθέτησαν ταῦτα Καρχηδόνιοι, παρασπονδήσαντες ἡμᾶς. Τί λείπεται ποιεῖν; Σὺ τὴν ἐμὴν χώραν μεταλαβὼν εἰπόν. Ἀφελεῖν τὰ βαρύτατα τῶν ἐπιταγμάτων; ἵνα μὴ λαβόντες ἆθλα τῆς παρανομίας, διδαχθῶσι τοὺς εὐποιοῦντας εἰς τὸ λοιπὸν παρασπονδεῖν· ἀλλ' ἵνα τυχόντες ὧν ἀξιοῦσι, χάριν ὀφείλωσιν ἡμῖν; Ἀλλὰ νυνὶ μεθ' ἱκετηρίας τυχόντες ὧν παρεκάλουν, ὅτι βραχείας ἐλπίδος ἐπελάβοντο τῆς κατὰ σέ, παρὰ πόδας ὡς ἐχθροῖς ἡμῖν κέχρηνται καὶ πολεμίοις. Ἐν οἷς, βαρυτέρου μέν τινος προσεπιταχθέντος, δυνατὸν ἀνενεγκεῖν τῷ δήμῳ περὶ διαλύσεως, ὑφαίρεσιν δὲ ποιουμένοις τῶν ὑποκειμένων οὐδὲ ἀναφορὰν ἔχει τὸ διαβούλιον. Τί πέρας οὖν πάλιν τῶν ἡμετέρων λόγων; Ἢ τὴν ἐπιτροπὴν ὑμᾶς διδόναι περὶ σφῶν αὐτῶν
9. καὶ τῆς πατρίδος, ἢ μαχομένους νικᾶν. Ταῦτα μὲν οὖν διαλεχθέντες αὑτοῖς Ἀννίβας καὶ Πόπλιος ἐχωρίσθησαν, ἀξύμβατον ποιησάμενοι τὴν
21. 5) κοινολογίαν. ʃ Ὅτι εἰς πολλὰς καὶ μεγάλας ἀτυχίας προφανῶς οὐκ οἶδ' ὅπως ἐμπίπτουσι πάντες ἄνθρωποι καὶ οὐ δύνανται λῆξαι τῆς ἀνοίας, ἀλλ' οὐδὲ βραχὺ διαπιστῆσαι ῥᾴδιον, καθάπερ ἔνια τῶν ἀλόγων ζώων. Ἐκεῖνα γὰρ οὐ μόνον ἐὰν αὐτὰ πολὺ δυσχρηστήσῃ περὶ τὰ δελέατα καὶ τὰς ἄρκυς, ἀλλὰ κἂν ἕτερον ἴδῃ κινδυνεῦον, οὐκ ἂν ἔτι ῥᾳδίως αὐτὰ προσαγάγοις πρὸς οὐδὲν τῶν τοιούτων, ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον ὑποπτεύει καὶ παντὶ τῷ φαινομένῳ διαπιστεῖ. Οἱ δὲ ἄνθρωποι, τὰς μὲν ἀκούοντες ἀπολλυμένας πόλεις ἄρδην τρόπῳ τινί, τὰς δὲ ἀκμὴν ὁρῶντες, ὅμως, ὅταν τις χρησάμενος τῷ πρὸς χάριν λόγῳ προτείνῃ τὴν ἐλπίδα τῆς ἐξ ἀλλήλων ἐπανορθώσεως, πρόσεισι πρὸς τὸ δέλεαρ ἀνεπιστάτως, σαφῶς εἰδότες, ὅτι τῶν τὰ τοιαῦτα δελέατα καταπιόντων οὐδεὶς οὐδέποτε σέσωσται, πᾶσι δ' ὁμολογουμένως ὄλεθρον ἐπήνεγ-
24.a. καν αἱ τοιαῦται πολιτεῖαι. ʃ Ἴσως μὲν γὰρ πάντες οἱ βασιλεῖς κατὰ τὰς πρώτας ἀρχὰς πᾶσι προτείνουσι τὸ τῆς ἐλευθερίας ὄνομα καὶ φίλους προσαγορεύουσι καὶ συμμάχους τοὺς κοινωνήσαντας σφίσι τῶν αὐτῶν ἐλπίδων, καθικόμενοι δὲ τῶν πράξεων παρὰ πόδας

5. Ed. τῶν ὑποκειμένων ἐπιταγμάτων 6. (Ed. Did. unum versiculum misere perdidit. Quippe desunt haec: διδαχθῶσι τοὺς εὐποιοῦντας εἰς τὸ λοιπὸν παρασπονδεῖν, quae non damno communi traditae lectionis abesse, sed unius typographi vitio, me docuit interpres latinus.) 8. Ed. νῦν 14. Ed. ἡμῶν λόγων. 18. M. οὐκ οἶδα πῶς C. τῆς ἀνοίας 24. Ed. τῷ προειρημένῳ τρόπῳ 25. M. (non C.) om χρησάμενος 26. C. πάρεισι (sic). M. πρόσεισι 30. C. ἀρχὰς τοῖς προτείνουσι. Corr. M. 31. C. om τοὺς. Add. N.

οὐ συμμαχικῶς, ἀλλὰ δεσποτικῶς χρῶνται τοῖς πιστεύσασι· διὸ καὶ τοῦ μὲν καλοῦ διαψεύδονται, τοῦ δὲ παραυτίκα συμφέροντος ὡς ἐπίπαν οὐκ ἐπιτυγχάνουσι· τὸ δ' ἐπιβαλλόμενον τοῖς μεγίστοις καὶ περιλαμβάνοντα ταῖς ἐλπίσι τὴν οἰκουμένην, καὶ πάσας ἀκμὴν ἀκεραίους ἔχοντα τὰς ἐπιβολάς, εὐθέως ἐν τοῖς ἐλαχίστοις καὶ πρώτοις τῶν ὑποπιπτόντων ἐπικηρύττειν ἅπασι τὴν ἀθεσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀβεβαιότητα, πῶς οὐκ ἂν δόξειεν ἀλόγιστον εἶναι καὶ μανικόν; Ὅτι ἐπεὶ πάσας καθ' ἕκαστον ἔτος τὰς κατάλληλα πράξεις γενομένας κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐξηγούμεθα, δῆλον ὡς ἀναγκαῖόν ἐστι τὸ τέλος ἐπ' ἐνίων πρότερον ἐκφέρειν τῆς ἀρχῆς, ἐπειδὰν πρότερος ὁ τόπος ὑποπέσῃ κατὰ τὸν τῆς ὅλης ὑποθέσεως μερισμὸν καὶ κατὰ τὴν τῆς διηγήσεως ἔφοδον ὁ τὴν συντέλειαν τῆς πράξεως ἔχων τοῦ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἐπιβολὴν περιέχοντος.∫

25.a. Ὅτι Δείνωνα τὸν Δείνωνος ἐπανείλετο Ἀγαθοκλῆς, καὶ τοῦτο ἔπραξε τῶν ἀδίκων ἔργων, ὡς ἡ παροιμία φησί, δικαιότατα· καθ' ὃν μὲν γὰρ καιρόν, τῶν γραμμάτων αὐτῷ προσπεσόντων ὑπὲρ τῆς ἀναιρέσεως τῆς Ἀρσινόης, ἐξουσίαν ἔσχε καὶ μηνῦσαι τὴν πρᾶξιν καὶ σῶσαι τὰ κατὰ τὴν βασίλειαν, τότε δὲ συνεργήσας τοῖς περὶ τὸν Φιλάμμωνα πάντων ἐγένετο τῶν ἐπιγενομένων κακῶν αἴτιος· μετὰ δὲ τὸ συντελεσθῆναι τὸν φόνον ἀνανεούμενος καὶ πρὸς πολλοὺς οἰκτιζόμενος καὶ μεταμελόμενος ἐπὶ τῷ τοιοῦτον καιρὸν καταλιπεῖν δῆλος ἐγένετο τοῖς περὶ τὸν Ἀγαθοκλέα, διὸ καὶ παραυτίκα τυχὼν τῆς ἁρμοζούσης τιμωρίας μετήλλαξε τὸν βίον.∫

34. Ὅτι περὶ Ἀγαθοκλέους τοῦ ψευδεπιτρόπου Πτολεμαίου φησὶν ὁ Πολύβιος· Ἐγὼ δ' οὐκ ἀγνοῶ μὲν τὰς τερατείας καὶ διασκευάς, αἷς κέχρηνται πρὸς ἔκπληξιν τῶν ἀκουόντων ἔνιοι τῶν γεγραφότων τὰς πράξεις ταύτας, πλείω τὸν ἐπιμετροῦντα λόγον διατιθέμενοι τοῦ συνέχοντος τὰ πράγματα καὶ κυρίου, τινὲς μὲν ἐπὶ τὴν τύχην ἀναφέροντες τὰ γεγονότα, καὶ τιθέντες ὑπὸ τὴν ὄψιν τὸ ταύτης ἀβέβαιον καὶ δυσφύλακτον, οἱ δὲ τὸ παράδοξον τῶν συμβεβηκότων ὑπὸ λόγον ἄγοντες, πειρώμενοι τοῖς γεγονόσιν αἰτίας καὶ πιθανότητας ὑποτάττειν. Οὐ μὴν ἔγωγε προεθέμην τούτῳ χρήσασθαι τῷ χειρισμῷ περὶ τῶν προειρημένων διὰ τὸ μήτε πολεμικὴν τόλμαν καὶ δύ-

2. C. παρ' αὐτοῖς συμφέροντος. Corr. N. 3. M. in deterius τον δ' 9. M. δῆλον ἀεὶ ἀναγκαῖον 17. C. |ἔσχε μηνῦσαι καὶ τὴν πρᾶξιν σῶσαι M. ἔσχε μηνῦσαι τὴν πρᾶξιν, καὶ σῶσαι 19. C. φόβον Corr. M. 20. C. ἐπὶ τὸ τοιο| Corr. N. 24. Ed. διασκευασίαις, αἷς

ναμιν ἐπίσημον γεγονέναι περὶ τὸν Ἀγαθοκλέα, μήτε χειρισμὸν πραγμάτων ἐπιτυχῆ καὶ ζηλωτόν, μήτε, τὸ τελευταῖον, τὴν αὐλικὴν ἀγχίνοιαν καὶ κακοπραγμοσύνην διαφέρουσαν, ἐν ᾗ Σωσίβιος καὶ πλείους ἕτεροι κατεβίωσαν, βασιλεῖς ἐκ βασιλέων μεταχειριζόμενοι, τὰ δ' ἐναντία τούτοις συμβεβηκέναι περὶ τὸν προειρημένον ἄνδρα. Προαγωγῆς μὲν γὰρ ἔτυχε παραδόξου διὰ τὴν τοῦ Φιλοπάτορος ἀδυναμίαν τοῦ βασιλεύειν· τυχὼν δὲ ταύτης, καὶ παραλαβὼν εὐφυέστατον καιρὸν μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον πρὸς τὸ συντηρῆσαι τὴν ἐξουσίαν, ἅμα τὰ πράγματα καὶ τὸ ζῆν ἀπέβαλε διὰ τὴν ἰδίαν ἀνανδρίαν καὶ

35. ῥαθυμίαν, ἐν πάνυ βραχεῖ χρόνῳ καταγνωσθείς. Διόπερ οὐ χρὴ τοῖς τοιούτοις προσάπτειν τὸν ἐπιμετροῦντα λόγον, καθάπερ, εἴποι τις, Ἀγαθοκλεῖ καὶ Διονυσίῳ τοῖς Σικελιώταις καί τισιν ἑτέροις τῶν ἐν πράγμασιν ἐπ' ὀνόματος γεγονότων. Ἐκείνων γὰρ ὁ μὲν ἕτερος ἐκ δημοτικῆς καὶ ταπεινῆς ὑποθέσεως ὁρμηθείς, ὁ δ' Ἀγαθοκλῆς, ὡς ὁ Τίμαιος ἐπισκώπτων φησί, κεραμεὺς ὑπάρχων, καὶ καταλιπὼν τὸν τροχόν, πηλὸν καὶ τὸν καπνόν, ἧκε νέος ὢν εἰς τὰς Συρακούσας. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐγενήθησαν ἀμφότεροι κατὰ τοὺς ἰδίους καιροὺς τύραννοι Συρακουσῶν, πόλεως τῆς μέγιστον ἀξίωμα τότε καὶ μέγιστον πλοῦτον περιποιησαμένης, μετὰ δὲ ταῦτα βασιλεῖς ἁπάσης Σικελίας νομισθέντες καί τινων καὶ τῆς Ἰταλίας μερῶν κυριεύσαντες. Ἀγαθοκλῆς δ' οὐ μόνον καὶ τῶν τῆς Λιβύης ἐνεπείρασεν, ἀλλὰ καὶ τέλος ἐναπέθανε ταῖς ὑπεροχαῖς ταύταις. Διὸ καὶ Πόπλιον Σκιπίωνά φασι, τὸν πρῶτον καταπολεμήσαντα Καρχηδονίους, ἐρωτηθέντα, τίνας ὑπολαμβάνει πραγματικωτάτους ἄνδρας γεγονέναι καὶ σὺν νῷ τολμηροτάτους, εἰπεῖν, τοὺς περὶ Ἀγαθοκλέα καὶ Διονύσιον τοὺς Σικελιώτας. Καὶ περὶ μὲν τῶν τοιούτων ἀνδρῶν εἰς ἐπίστασιν ἄγειν τοὺς ἀναγινώσκοντας, καί που καὶ τῆς τύχης ποιήσασθαι μνήμην, ἔτι δὲ τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων, καὶ καθόλου προστιθέναι τὸν ἐπεκδιδάσκοντα λόγον· ἐπὶ δὲ τῶν προειρη-

36. μένων ἀνδρῶν οὐδαμῶς ἁρμόζει. Διὰ δὴ ταύτας τὰς αἰτίας τὸν μετ' αὐξήσεως λόγον ἀπεδοκιμάσαμεν ὑπὲρ Ἀγαθοκλέους, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ διὰ τὸ πάσας τὰς ἐκπληκτικὰς περιπετείας μίαν ἔχειν φαντα-

14. C. δημωτικῆς 15. C. ἐπισκώπτων 29. C. ἐπὶ τῶνδε τῶν προειρημένων

σίαν τὴν πρώτην ἀξίαν ἐπιστάσεως, τὸ δὲ λοιπὸν οὐ μόνον ἀνωφελῆ γίνεσθαι τὴν μάκρωσιν καὶ θέαν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ μετά τινος ὀχλήσεως ἐπιτελεῖσθαι τὴν ἐνέργειαν τῶν τοιούτων. Δυεῖν γὰρ ὑπαρχόντων τελῶν,| ὠφελείας καὶ τέρψεως, πρὸς ἃ δεῖ τὴν ἀναφορὰν ποιεῖσθαι τοὺς διὰ τῆς ἀκοῆς ἢ διὰ τῆς ὁράσεως βουλομένους τι πολυπραγμονεῖν, καὶ μάλιστα τῷ τῆς ἱστορίας γένει τούτου καθήκοντος, ἀμφοτέρων τούτων ὁ πλεονασμὸς ὑπὲρ τῶν ἐκπληκτικῶν συμπτωμάτων ἐκτὸς πίπτει. Ζηλοῦν μὲν γὰρ τίς ἂν βουληθείη τὰς παραλόγους περιπετείας; Οὐδὲ μὴν θεώμενος, οὐδ᾽ ἀκούων ἥδεται συνεχῶς οὐδεὶς τῶν παρὰ φύσιν γενομένων πραγμάτων καὶ παρὰ τὴν κοινὴν ἔννοιαν τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλ᾽ εἰσάπαξ μὲν καὶ πρῶτον σπουδάζομεν ἃ μὲν ἰδεῖν, ἃ δὲ ἀκοῦσαι χάριν τοῦ γνῶναι, τὸ μὴ δοκοῦν δυνατὸν εἶναι διότι δυνατόν ἐστιν· ὅταν δὲ πιστεύωμεν, οὐδεὶς τοῖς παρὰ φύσιν ἐγχρονίζων εὐδοκεῖ· τῷ δ᾽ αὐτῷ πλεονάκις ἐγκυρεῖν οὐδ᾽ ἂν βουληθείη. Διόπερ ἢ ζηλωτὸν εἶναι δεῖ τὸ λεγόμενον, ἢ τερπνόν· ὁ δὲ τῆς ἐκτὸς τούτων συμφορᾶς πλεονασμὸς οἰκειότερόν ἐστι τραγῳδίας, ἤπερ ἱστορίας. Ἀλλ᾽ ἴσως ἀναγκαῖόν ἐστι συγγνώμην ἔχειν τοῖς μὴ συνεφιστάνουσι μήτ᾽ ἐπὶ τὰ τῆς φύσεως, μήτ᾽ ἐπὶ τὰ καθόλου κατὰ τῆς οἰκουμένης πράγματα· δοκεῖ γὰρ αὐτοῖς ταῦτ᾽ εἶναι μέγιστα καὶ θαυμαστότατα τῶν προγεγονότων, οἷς ἂν αὐτοὶ παρατυχόντες ἐγκυρήσωσιν, ἢ πυθόμενοι παρά τινων πρὸς αὐτὰ ταῦτα προσέχωσι τὸν νοῦν. Διὸ καὶ λανθάνουσι πλείω τοῦ καθήκοντος διατιθέμενοι λόγον ὑπὲρ τῶν μήτε καινῶν ὄντων διὰ τὸ καὶ ἑτέροις πρότερον εἰρῆσθαι, μήτ᾽ ὠφελεῖν, μήτε τέρπειν δυναμένων. Περὶ μὲν οὖν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον
XVI. 1.a. ἡμῖν εἰρήσθω.∫ Ὅτι μετὰ τὸ συντελεσθῆναι τὴν ἐπὶ τὴν Λάδην
ναυμαχίαν καὶ τοὺς μὲν Ῥοδίους ἐκποδὼν γενέσθαι τὸν δὲ Ἄτταλον μη-
δέπω συμμεμιχέναι, δῆλον ὡς ἐξῆν γε τελεῖν τῷ Φιλίππῳ τὸν εἰς
τὴν Ἀλεξάνδρειαν πλοῦν· ἐξ οὗ δὴ καὶ μάλιστά τις καταμάθοι τὸ μανιώ-
1.b. δη γενόμενον Φίλιππον τοῦτο πρᾶξαι.∫ Τί οὖν ἦν τὸ τῆς ὁρμῆς ἐ-
πιλαβόμενον; Οὐδὲν ἕτερον, ἀλλ᾽ ἡ φύσις τῶν πραγμάτων. Ἐκ πολλοῦ
μὲν γὰρ ἐνίοτε πολλοὶ τῶν ἀδυνάτων ἐφίενται διὰ τὸ μέγεθος
τῶν προφαινομένων ἐλπίδων, κρατούσης τῆς ἐπιθυμίας τῶν •

1. C. λοιπον 3. C. αὐτῶν pro τῶν τοιούτων. — om γὰρ 6. C. τοῦ pro τούτου 8. C. ζῆλον μὲν γὰρ Ed. Ζηλοῦν γὰρ 10. Ed. γενομένων καὶ 14. C. τὸ δ᾽ αὐτῷ — Ed. οὐδ᾽ ὅλως ἄν 24. Ed. om οὖν 27. M. videlicet συμμεμιχέναι, corr: συμμεμιχηκέναι — Id. om γε 28. M. καταμάθοιτο μ. 32. τῶν •] Proximae hanc paginae vel duae vel etiam quatuor desunt.

XXI. 15. • ἐξ αὐτῶν τὸν ἐροῦντα περὶ τούτων πρὸς αὐτόν· ἀλλ᾽ ὥσπερ ἐπὶ τῶν πλείστων ἐργολαβοῦντες πολλοὶ προσφέρουσι τὰς τοιαύτας χάριτας καὶ ταύτην ἀρχὴν ποιοῦνται φιλίας καὶ συστάσεως, οὕτως ἐπὶ Φιλοποίμενος ὁ προσοίσων ταύτην τὴν χάριν ἑκὼν οὐχ εὑρίσκετο τὸ παράπαν, ἕως ἂν ἐξαπορήσαντες ψήφῳ προεχειρίσαντο Τιμόλαον, ὃς ὑπάρχων καὶ ξένος πατρικὸς καὶ συνήθης ἐπὶ πολὺ τῷ Φιλοποίμενι, δὶς εἰς τὴν Μεγάλην πόλιν ἐκδημήσας αὐτοῦ τούτου χάριν, οὐκ ἐτόλμησε φθέγξασθαι περὶ τούτων οὐδέν, μέχρις ὅτε μυωπίσας ἑαυτὸν καὶ τρίτον ἐλθὼν ἐθάῤῥησε μνησθῆναι τῆς δωρεᾶς. Τοῦ δὲ Φιλοποίμενος παραδόξως αὐτὸν ἐπὶ τούτοις ἀποδεξαμένου καὶ φιλανθρώπως, ὁ μὲν Τιμόλαος περιχαρὴς ἦν, ὑπολαβὼν καθῖχθαι τῆς ἐπιβολῆς, ὁ δὲ Φιλοποίμην ἥξειν ἔφη μετ᾽ ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὴν Λακεδαίμονα· θέλειν γὰρ εὐχαριστῆσαι πᾶσι τοῖς ἄρχουσι περὶ τούτων. Ἐλθὼν δὲ μετὰ ταῦ|τα καὶ κληθεὶς εἰς τὸ συνέδριον πάλαι μὲν ἔφη γινώσκειν τὴν τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν, μάλιστα δ᾽ ἐκ τοῦ νῦν προτεινομένου στεφάνου καὶ τῆς τοιαύτης τιμῆς· τὴν μὲν οὖν προαίρεσιν αὐτῶν ἔφησεν ἀποδέχεσθαι, τῷ δὲ χειρισμῷ δυσωπεῖσθαι· δεῖν γὰρ οὐ τοῖς φίλοις δίδοσθαι τὰς τοιαύτας τιμὰς καὶ τοὺς στεφάνους, ἐξ ὧν ὁ περιθέμενος οὐδέποτε [μὴ] τὸν ἰὸν ἐκνίψεται, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖς ἐχθροῖς, ἵνα οἱ μὲν φίλοι τηροῦντες τὴν παῤῥησίαν πιστεύωνται παρὰ τοῖς Ἀχαιοῖς, ἐὰν προθῶνται τῇ πόλει βοηθεῖν, οἱ δὲ ἐχθροὶ καταπίνοντες τὸ δέλεαρ ἢ συνηγορεῖν αὐτοῖς ἀναγκάζωνται, ἢ σιωπῶντες μηδὲν δύνωνται βλάπτειν. ʃ

8) Ὅτι οὐχ ὅμοιόν ἐστιν ἐξ ἀκοῆς περὶ πραγμάτων διαλαμβάνειν καὶ γενόμενον αὐτόπτην, ἀλλὰ καὶ μεγάλα διαφέρει, πολὺ δέ τι συμβάλλεσθαι πέφυκεν ἑκάστοις ἡ κατὰ τὴν ἐνέργειαν πίστις. ʃ

17. Ὅτι τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον σπανίως εἴωθε συντρέχειν, καὶ σπάνιοι τῶν ἀνδρῶν εἰσὶν οἱ δυνάμενοι ταῦτα συνάγειν καὶ συναρμόζειν πρὸς ἄλληλα· κατὰ μὲν γὰρ τὸ πολὺ πάντες ἴσμεν διότι τό τε καλὸν φεύγει τὴν τοῦ παραυτίκα λυσιτελοῦς φύσιν καὶ τὸ λυσιτελὲς τὴν τοῦ καλοῦ· πλὴν ὁ Φιλοποίμην προέθετο ταῦτα, καὶ καθίκετο τῆς ἐπιβολῆς· καλὸν μὲν γὰρ τὸ κατάγειν τοὺς αἰχμαλώτους φυγάδας εἰς τὴν Σπάρτην, συμφέρον δὲ τὸ ταπεινῶσαι τὴν τῶν Λακεδαιμονίων

2. C. ἐργολαβοῦσι M. ἐργολάβους N. ἐργολάβων 4. C. χάριν ἐκὼν οὐχ verbum dubium 5. M. ἂν ἀπορήσαντες — C. προεχείρισαν M. προεχείρισαν Corr. N. 8. M. μυωπ Φιλοποιμέ[νι] .. οὐδέν. Certe est οὐθὲν in C. 10. M. παρὰ δόξαν [λόγους] τούτους ἀποδ. 11. C. καθῆχθαι Corr. M. 12. C. εἰς τὴν Λακεδαίμονα.] M. εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους Quod simpliciter corrigere in Codice praesertim mendoso nulla mihi fuit religio. 15. M. εἰς αὐτόν 17. M. τῷ ἐγχειρισμῷ 19. C. οὐδέποτε μὴ τὸν ἰὸν ἐκνίψηται Corr. N. 21. C. ἐπὰν Corr. N. — C. καταλιπόντες] Corr. M. 22. C. ἀναγκάζονται 23. M. περὶ πράγματα] 24. M. γινόμενον κατ᾽ ὄψιν Corr. N. γιν. αὐτόπτην. In C. non satis liquet. — C. διαφέρειν] M. διαφέρει tacite 25. C. δετι (sic) M. δ᾽ ἔτι Rectius N. quos sequor. 30. M. om ὁ et τῆς 32. M. συμφέρειν δὲ τὸ ταπεινοῦν αὐτὴν τῶν Λ.

Ad Paginam 14.

In pag. prorsus strata, quae primo adspectu vix unum verbum ostendit, haec legit M. || πάλιν .. σαι. τοὺς γε δορυφορήσαντας .. | θεωρῶν δή τι πάντας βασιλείας .. ρυ τὰ χρήματα .. | τῇ φύσει συνεχὴς ὢν καὶ στρατηγικὸς .. | γένοιτο κοινὸν καὶ τῶν ἔξω .. μένων χρημάτων .. | πράξεως τῆς περὶ τὸν Ἀριαράθην εἰς τὴν παροιμίαν ἥξοντες | .. τοῖς πολεμίοις .. | τὴν ἐπάνοδον παρὰ τῶν Θρᾳκῶν ... | ... ἐλέους καὶ συγγνώμης .. | σωθῆναι τὸν βασιλέα πολὺς μὲν .. | ων γε μὴν καὶ βασιλικώτερος .. | ἀθετηθῆναι γὰρ ὑφ᾽ ἑτέρων κρεῖττον ἦν ἢ πρότερον αὐτὸν ἀθετεῖν | πάντας· ἃ μὲν σιδηροῦσθαι μᾶλλον ἢ προ[αδικεῖν] .. | .. || 2. Apparent primum ἐν ἐκαστέρῳ, quod nihil est; exinde ἐν κακοτέρῳ. Id tolerabilius visum. Sed desidero ὄντα. Nescio an debeam: θεωρῶν δὴ ὅτι πάντας βασιλείας ἐν ἐκαστέρῳ τῷ χρ. Dein C. εἰ καί. Ambigas inter ἢ καί, ἔτι καί, εἶτα 3. περιεθάλετο Cf. XVI. 37. 1). C. περιεθ .... τε .. καὶ ποτε] At inferendo τοῖς vel τῇ γῇ extrudes coniunctionem καί, qua non poteris carere, ni mutes sqq. in εἴ ποτε vel μή ποτε 4. Vidit M. μόνον, ego perspicue κοινόν, quod ex κακῶν potius quam κοινῶν corruptum esse supple-

πόλιν, [ἀποκτείναντα] τοὺς δεδορυφορηκότας τῇ τῶν [βασιλέων ἀρχῇ·] θεωρῶν δή τι πάσης βασιλείας ἐν μακροτέρῳ τὰ χρήματα ἢ καὶ τῇ φύσει νουνεχὴς ὢν καὶ στρατηγικός, περιεβ[άλετο μὴ] καί ποτε γένοιτο κομιδὴ τῶν ἔξω πο[ρευο]μένων χρημάτων, ἐμ[πεσούσης] ἔτι τῆς πράξεως τῆς περὶ τὸν Ἀριαράθην εἰς τὴν παροιμίαν· ἔχοντες γὰρ ἐπὶ [δέος,] δια[τετραμμέν]οι τοῖς πολεμίοις ἐγένοντο. Ὅτι τῶν Ῥωμαίων κατὰ τὴν ἐπάνοδον παρὰ τῶν Θρᾳκῶν πολλοῦ δεῖν .... ἀναγκαίους Ῥωμαίων .... οὐκ ἂν φήσειε κακῶς .... εὐμαρὲς φυλακὴν . . . ἅμα . . . . . . δυσχερὲς . . . γὰρ μόνον ἐφ' ἃς ἂν περὶ τοὺς ἰδιωτικοὺς ἀνθρώπους τοῦτο συμβαῖνον . . αἷς πολλαπλασίους ἐστιν εὑρεῖν . . . . . ησαμένους . . . . ἐὰν τῶν φ. . . . . καὶ τὰς πράξεις .... εὐλογίαις . . .. βασιλέα καὶ θεῶν αἷμα τοῦτον λέγοντες καταχ[ρώ]μενοι τεύξεσθαί τινος ἐλέους καὶ συγγνώμης ἐπὶ τῃ .... σασθαι τὸν βασιλέα. Πότερος .... εὐλογεῖται· καλλίων γε μὴν καὶ βασιλικώτερος .... ἀθετηθῆναι γὰρ ὑφ' ἑτέρων κρεῖττον ἦν ἢ πρότερον αὐτὸν ἀθετεῖν τὰς πίστεις, καὶ μὴν ἀδικεῖσθαι μᾶλλον ἢ πρότερος ἀδικεῖν τοὺς πέλας· ἐπεί γε τὸν .... καὶ θείους φασὶ συμπᾶσαν .... [φιλοτι]μού[μενον] μὲν ἔγγιστα τῆς θείας φύσεως γενέσθαι, [οὐ μέντοι ἀξιοῦντα τῶν κατ'] ἐκείνους τυγχάνειν τιμῶν, ἢ .... μίαν· θεὸς γὰρ οὐδεὶς πρότερος κακῶς ποιεῖ τοὺς [ἀνθρώπους, ἀλλ' οὐδ' ὑπὸ τούτων] κακῶς [ἀκούει] διὰ τὸ δέος τοῦ μάλιστα μετα[πορεύεσθαι.] Θαυμάζουσι μὲν πάντες Φί[λιππον ἐπὶ τηλικαύτῃ] μεγα[λοψυχίᾳ,] ὅτι κακῶς οὐ μόνον ἀκούων,

bam: ἔξω πόλεως (vel πόθεν) κακῶν χρ. Verum in tam lubrica re quidni feliciora Maii auspicia meis praeponam incommodis? — Livius XXXV. c. 30: „Philopoemen incluso tyranno in urbem insequentes dies prope triginta vastandis agris Laconum absumpsit, debilitatisque ac prope fractis tyranni viribus domum rediit." Mox post necem Nabidis (c. 37): „Ph. audita caede tyranni profectus Lacedaemonem, quum omnia turbata metu invenisset, evocatis principibus et oratione habita . . . societati Achaeorum Lacedaemonios adiunxit." Nihil ultra. 6. Post ἐγένοντο fiat capitulum. 7. C. πολὺ δεῖν 10. Fort. δυσχερὲς χρὴ γὰρ μόνον (λέγειν), ἐφ' ἃς ἄν, vel: δυσχερείας γὰρ μόνον ἔφασαν 20. De reliquo fragmento sic existimo. Ultima totius disputationis haec sunt: Πλὴν ὅ γε Πτολεμαῖος etc. (P. 59. 7). In clausula clavis. Scilicet a Ptolemaeo Epiphane Aegypti rege digressa oratio ad eundem διὰ τοῦ Πλὴν revertitur. Explicant rem excerpta duo Valesiana (XXIII. 16 et 17). Ptolemaeus quosdam defectores, victricibus Polycratis armis ad deditionem compulsos, neglecta fide omnibus tormentis necaverat. Huic saevitiae parum regali Polybius opponit Philippi Macedonis animum Atheniensium iniuriis lenem et indulgentem. Videntur isti Aegyptii (v. 20.) adulatione et verborum blandimentis Ptolemaeum nequicquam permulsisse, [αὐτὸν] βασιλέα et Deorum sanguinem adpellantes. In C. mendum θεῶν εἶναι. Angustius spatium prohibet καταχ[αριζό]μενοι. V. 22. Maio ablatum καλῶς μὲν, mihi aliter, sed obscure, πρότερος vel πότερος. Quondam pergis: Πότερος δὲ τούτων ὀρθῶς (τῷ ὀρθῷ λόγῳ) εὐλογεῖται; quaestio aut inter Ptolemaeum et Philippum, aut esse poterit inter duos Ptolemaei ministros, quorum ille plurimum consiliis utaretur. Dicas auctorem ultionis Polycratem, fidei et clementiae Aristonicum, si non praesentem, fortasse per litteras et nuntios, suasorem. Licebit etiam, quia de v. πότερος non satis constat, ipsa nomina reponere; si comparantur reges: Πτολε[μαῖος ὁ τῶν Αἰγυπτίων καὶ] εὐλογεῖται· καλλίων γε μὴν καὶ βασιλικώτερος [ὁ Φιλίππου τοῦ Ἀνάκτος τοὺς ὑπηκόους]; — si praefectorum consilia: Πολυ[κράτης δὲ ποτ' ἐκεῖνον] εὐλογεῖται· καλλίων γε μὴν καὶ βασιλικώτερος [ὁ τοῦ Ἀριστονίκου τοὺς ἐγένετο.] Sed haec utcunque se habent (nam quum sit una ac de-

ἀλλὰ καὶ πάσχων ὑπ' Ἀθηναίων, νικήσας αὐτοὺς τὴν περὶ Χαιρώνειαν μάχην τοσοῦτον ἐπέσχε τοῦ χρήσασθαι τῷ καιρῷ πρὸς τὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν βλάβην, ὥστε τοὺς μὲν τεθνεῶτας τῶν Ἀθηναίων κελεύσας θάψαι, τοὺς δ' αἰχμαλώτους χωρὶς λύτρων προσαμφιέσας ἐξαπέστειλε τοῖς ἀναγκαίοις· μιμοῦνται δ' ἥκιστα τὴν τοιαύτην προαίρεσιν, ἁμιλλῶνται δὲ τοῖς θυμοῖς καὶ ταῖς τιμωρίαις πρὸς τούτους, οὓς πολεμοῦσι

19. 5) τούτων αὐτῶν ἕνεκα. Πλὴν ὅ γε Πτολεμαῖος δήσας τοὺς ἀνθρώπους γυμνοὺς ταῖς ἁμάξαις εἷλκε, καὶ μετὰ ταῦτα τιμωρησάμενος ἀπέκτεινεν.

XXII. 22. a. Ὅτι φησὶν ὁ Πολύβιος ἐν τῷ εἰκοστῷ δευτέρῳ· Περὶ δὲ τὴν τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βασιλέων οἰκίαν ἤδη τις ἀπὸ τούτων τῶν καιρῶν ἐφύετο κακῶν ἀνηκέστων ἀρχή· καίτοι γε οὐκ ἀγνοῶ, διότι τινὲς τῶν συγγραφόντων περὶ τοῦ Ῥωμαίοις πολέμου πρὸς Περσέα, βουλόμενοι τὰς αἰτίας ἡμῖν ἐπιδεικνύναι τῆς διαφορᾶς, πρῶτον μὲν ἀποφαίνουσι τὴν Ἀβρουπόριος ἔκπτωσιν ἐκ τῆς ἰδίας δυναστείας, ὡς καταδραμόντος αὐτοῦ τὰ παρὰ τὸ Πάγγαιον μέταλλα μετὰ τὸν τοῦ Φιλίππου θάνατον· Περσεὺς δὲ παραβοηθήσας καὶ τρεψάμενος ὁλοσχερῶς ἐξέβαλε τὸν προειρημένον ἐκ τῆς ἰδίας ἀρχῆς· ἑξῆς δὲ ταύτῃ τὴν εἰς Δολοπίαν εἰσβολὴν καὶ τὴν εἰς Δελφοὺς παρουσίαν Περσέως, ἔτι δὲ τὴν περὶ Εὐμένους τοῦ βασιλέως ἐπιβουλὴν γενομένην ἐν Δελφοῖς καὶ τὴν τῶν ἐκ Βοιωτίας πρεσβευτῶν ἐπαναίρεσιν, ἐξ ὧν ἔνιοί φασι φῦναι Περσεῖ τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον.

22. b. Ἐγὼ δέ φημι κυριώτατον μὲν εἶναι καὶ τοῖς συγγράφουσι καὶ τοῖς φιλομαθοῦσι τὸ γινώσκειν τὰς αἰτίας, ἐξ ὧν ἕκαστα γεννᾶται καὶ φύεται τῶν πραγμάτων· συγκέχυται δὲ ταῦτα παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν συγγραφέων διὰ τὸ μὴ κρατεῖν, τίνι διαφέρει πρόφασις αἰτίας καὶ πάλιν προφάσεως ἀρχὴ πολέμου. Καὶ νῦν δὲ τῶν πραγμάτων αὐτῶν προσυπομιμνησκόντων ἠνάγκασμαι πάλιν ἀνανεώσασθαι τὸν αὐτὸν λόγον. Τῶν γὰρ ἄρτι ῥηθέντων πραγμάτων τὰ μὲν πρῶτα προφάσεις εἰσί, τὰ δὲ τελευταῖα (τὰ) περὶ τὴν (κατὰ) τοῦ βασιλέως Εὐμένους ἐπιβουλὴν καὶ τὰ περὶ (τὴν) τῶν πρεσβευτῶν| ἀναίρεσιν καὶ τούτοις ἕτερα παραπλήσια τῶν κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς γεγονότων, ἀρχαὶ πρόδηλοι τοῦ συστάντος Ῥωμαίοις καὶ Περσεῖ πολέμου καὶ τοῦ καταλυθῆναι τὴν Μακεδόνων ἀρχήν·

finita veritas, similitudo veri, quam coniecturis petimus, fluxa modo et multiformis est, Πρωτέως ποικιλώτερα, cuius inter varia simulacra in mentem quoque eorum veniebat, quae de P. Scipione narrantur, ab Iberis rege salutato (X. 40), quae velim legas attente); utut igitur haecce priora iudicaveris (diiudicabit olim ad Codicem, si quis callidius nobis didicerit ἐν αὐτῷ βλέπειν): certe inferiore pagina ad Philippum nominatim transitur, qui Deorum ut non consors immunitate iniuriarum, ita imitari clementiam maluit, quam honores immeritos offectare. V. 24. Lectionem M. ὑφ' ἑτέρων κρεῖττον sinceram esse dubito, certiorem non habeo. Fort. [ὕστερον μᾶλλον ἐχρ]ῆτο 30. ἀπαυδᾷ sive λήγεται aptius quam πάσχει. 31. Congruentius ad intervallum: μετα[μελήσεως].

1. M. περὶ Χαιρωνείᾳ! 3. C. ὅς γε Corr. N. ὥστε. Iid. κελεύσας. Malim ἐκέλευσε. Cf. haec similiter constructa: IX. 36. 4) τοσοῦτον ἀπέσχε τοῦ πρᾶξαί τι δεινόν, ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους ἐκβαλὼν τὸν τύραννον, καὶ ἀποκατέστησε etc. XXV. 1. 4) τοσοῦτον ἀπέχουσι τοῦ..., ὡς τοὐναντίον καὶ δυσχεραίνουσι... XXVI. 1. 9) τοσοῦτον ἀπέσχε τοῦ..., ὥστε τοὐναντίον ἐπεχείρησε... XXXII. 14. 8) τοσοῦτον ἀπέσχετο (medio) τοῦ..., ὥστε καὶ ἀπέδωκε. — At ne quis mihi sollicitet ἐπέσχε, quod valde bonum est. — M. τεθνηκότας 4. M. ἀπέστειλε 8. M. τιμωρηθέντας, nescio, quo pacto. Nam C. evidenter sicut Ed. τιμωρησάμενος 9. M. om τῷ 14. N. Ἀβρουπόλιος 19. C. τὴν περιμένους M. τὴν Εὐμένους, quod miror N. intactum reliquisse. Scilicet ipse Codicis error suadebat τὴν περὶ Εὐμένους, quod est longe aptius, ne unice rectum dicam, praesertim quum adsit γενομένην. 20. M. πρεσβέων — C. φαῦναι Corr. M. 23. M. ἐξ ὧν τὰ κακὰ γεννᾶται 25. M. πρόφασις αἰτίας· πάλιν προφάσεως. De discrimine ἀρχῆς, προφάσεως, αἰτίας cf. III. 7. (P. 7. 32) 28. M. προφάσεις — Adiec. N. (τὰ) 29. Intuli (κατὰ) et (τὴν) M. om τῶν 31. M. ἀρχὴ πρόδηλος

αἰτία δὲ τούτων ἁπλῶς ἐστιν οὐδεμία· δῆλον δὲ τοῦτ᾽ ἔσται διὰ τῶν ἑξῆς
ῥηθησομένων. Καθάπερ γὰρ εἴπομεν Φίλιππον τὸν Ἀμύντου διανο-
ηθῆναι καὶ προθέσθαι συντελεῖν τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμον, Ἀλέξαν-
δρον δὲ τοῖς ὑπ᾽ ἐκείνου κεκριμένοις χρῆσθαι τῶν πράξεων, οὕτω καὶ
νῦν Φίλιππον μὲν τὸν Δημητρίου φαμὲν διανοηθῆναι πρότερον πο-
λεμεῖν Ῥωμαίοις τὸν τελευταῖον πόλεμον καὶ τὰς παρασκευὰς ἑτοί-
μους πάσας πρὸς ταύτην ἔχειν τὴν ἐπιβολήν, ἐκείνου δ᾽ ἐκχωρή-
σαντος Περσέα γενέσθαι χειριστὴν τῶν πράξεων· εἰ δὲ τοῦτ᾽ ἀ-
ληθές, καὶ ἐκεῖνο σαφές· οὐ γὰρ οἷόν τε ταύτας ὕστερον γενέσθαι
τῆς τελευτῆς τοῦ κρίναντος καὶ προθεμένου πολεμεῖν· ὃ συμβαίνει
τοῖς ὑπὸ τῶν ἄλλων συγγραφέων εἰρημένοις· πάντα γάρ ἐστι τὰ λε-
γόμενα παρ᾽ αὐτοῖς ὕστερα τῆς Φιλίππου τελευτῆς.∫

XXIII. 10. a. Ὅτι Φιλοποίμην πρὸς Ἄρχωνα τὸν στρατηγὸν λόγοις τισὶ διεφέρετο·
ὁ μὲν οὖν Φιλοποίμην εὐδοκήσας ἐκ τοῦ καιροῦ τοῖς λεγομένοις
καὶ μεταγνοὺς ἐπῄνει τὸν Ἄρχωνα φιλοφρόνως, ὡς ἐντρεχῶς καὶ
πανούργως τῷ καιρῷ κεχρημένον. Ἐμοί γε μήν, φησὶν ὁ Πολύβιος, οὔτε
τότε παρόντι τὸ ῥηθὲν εὐηρέστησεν ὥστ᾽ ἐπαινοῦντά τινα κακῶς
ἅμα ποιεῖν, οὔτε μετὰ ταῦτα τῆς ἡλικίας προβαινούσης· πο-
λὺ γὰρ δή τί μοι δοκεῖ κεχωρίσθαι κατὰ τὴν αἵρεσιν ὁ πραγματικὸς
ἀνὴρ τοῦ κακοπράγμονος, καὶ παραπλησίαν ἔχειν διαφορὰν τῷ κα-
κεντρεχεῖ πρὸς τὸν ἐντρεχῆ· ἃ μὲν γάρ ἐστι κάλλιστα τῶν ὄντων, ὡς ἔπος
εἰπεῖν, ἃ δὲ τοὐναντίον· ἀλλὰ διὰ τὴν νῦν ἐπιπολάζουσαν ἀκρισίαν
βραχείας ἔχοντα κοινότητας τὰ προειρημένα τῆς αὐτῆς ἐπιση-

XXIV. 8. 3) μασίας καὶ ζήλου τυγχάνει παρὰ τοῖς ἀνθρώποις.∫ Οἱ συνόντες τῷ Φι-
λίππῳ τοιαύτας ἔλαβον παρ᾽ αὐτοῦ τιμωρίας, ἕως οὗ τὸ ζῆν ἐξέ-
λιπεν, ὡς καὶ πάντας ἀνθρώπους ὁμολογῆσαι, διότι κατὰ τὴν παροι-
μίαν ἐστὶ Δίκης ὀφθαλμός, ἧς μηδέποτε δεῖ καταφρονεῖν ἀνθρώπους

8. 10) ὑπάρχοντας.∫ Ὅτι Φίλιππος ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς πολλοὺς
τῶν Μακεδόνων ἀνελών, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἐπανεῖλεν, ὥς φασί,
τὸν στίχον τοῦτον εἰπών· Νήπιος ὃς πατέρα κτείνας υἱοὺς καταλείπει.
Καὶ διὰ ταῦτα τῆς ψυχῆς οἱονεὶ λυττώσης αὐτοῦ, καὶ τὸ κατὰ τοὺς
υἱοὺς νεῖκος ἅμα τοῖς προειρημένοις ἐξεκαύθη, τῆς τύχης

1. C. ἀπλοῦς M. ἁπλῶς, quem sequor. — M. om ἑξῆς 3. M. διανο|ηθέντα καὶ προθέντα 5. M. om τὸν 16. M. φησὶ Π. 21. C. ε.. στα foramen membranae 25. C. ἐξέβαινεν Corr. N. 29. C. αὐτὸς ἐπανεῖλεν M. αὐτῶν ἀνεῖλεν.

8.a. ὥσπερ ἐπίτηδες ἀναβιβαζούσης [ὥσπερ] ἐπὶ σκηνὴν ἐν ἑνὶ καιρῷ
τὰς τούτων συμφοράς. ∫ Ὅτι δεῖ μὴ μόνον ἀναγινώσκειν τὰς τραγῳ-
δίας καὶ τοὺς μύθους καὶ τὰς ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ γινώσκειν καὶ συνε-
φιστάνειν ἐπὶ τοῦτο τὸ μέρος· ἐν ᾧ ἅπασιν ἔστιν εὑρεῖν, ὅσοι
μὲν τῶν ἀδελφῶν εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλους ὀργὴν καὶ φιλονεικίαν ἐμ-
πεσόντες ἐπὶ πολὺ προὔβησαν, ἅπαντας τοὺς τοιούτους οὐ μόνον
σφᾶς ἀπολωλεκότας, ἀλλὰ καὶ βίον καὶ τέκνα καὶ πόλεις ἄρδην κα-
τεστροφότας, ὅσοι δὲ μετρίως ἐζήλωσαν τὸ στέργειν αὐτοὺς καὶ φέρειν
τὰς ἀλλήλων ἀγνοίας, τούτους ἅπαντας σωτῆρας γεγονότας ὧν ἀρ-
8.b. τίως εἶπον καὶ μετὰ τῆς καλλίστης φήμης καὶ δόξης βεβιωκότας. ∫ Καὶ
μὴν ἐπὶ τοὺς ἐν τῇ Λακεδαίμονι βασιλεῖς πολλάκις ὑμᾶς ἐπέ-
στησα, λέγων ὅτι τοσοῦτον χρόνον διετήρησαν τῇ πατρίδι
τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν, ὅσον πειθαρχοῦντες ὥσπερ γονεῦσι
τοῖς ἐφόροις ἠνείχοντο συμβασιλεύοντες ἀλλήλοις· ὅτε δὲ φονεύ-
σαντες εἰς μοναρχίαν τὰ πράγματα μετέστησαν, τότε πάντων ἅ-
μα τῶν κακῶν πεῖραν ἐποίησαν λαβεῖν τὴν Σπάρτην· τὸ δὲ τελευ-
ταῖον ὡσανεὶ κατ' ἔνδειξιν ὑμῖν λέγων καὶ τιθεὶς ἐναργῶς ὑπὸ τὴν
ὄψιν διετέλουν τούτους τοὺς περὶ τὸν Εὐμένη καὶ τὸν Ἄτταλον, ὅτι
παραλαβόντες οὗτοι μικρὰν ἀρχὴν καὶ τὴν τυχοῦσαν ηὐξήκασι
ταύτην, ὥστε μηδεμιᾶς εἶναι καταδεεστέραν, δι' οὐδὲν ἕτερον ἢ
διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ὁμόνοιαν καὶ συμφωνίαν καὶ τὸ δύνασθαι εὐ-
ταξίαν ἐν ἀλλήλοις διαφυλάττειν· ὧν ὑμεῖς ἀκούοντες οὐχ οἷον εἰς
νοῦν ἐλαμβάνετε, τὸ δ' ἐναντίον ἠκούετε, ἐμοὶ δοκεῖ, τοὺς κατ' ἀλ-
9. λήλων θυμούς. ∫ Ὅτι Φιλοποίμην ὁ τῶν Ἀχαιῶν στρατηγὸς συλ-
ληφθεὶς ὑπὸ Μεσσηνίων ἀνῃρέθη φαρμάκῳ, ἀνὴρ γενόμενος οὐ-
δενὸς τῶν πρὸ αὐτοῦ κατ' ἀρετὴν δεύτερος, τῆς τύχης μέντοι γ'
ἥττων, καίτοι δόξας ἐν παντὶ τῷ πρὸ τοῦ βίῳ σύνεργον ἐσχηκέναι
ταύτην. Ἀλλά μοι δοκεῖ κατὰ τὴν κοινὴν παροιμίαν εὐτυχῆσαι
μὲν ἄνθρωπον ὄντα δυνατόν, διευτυχῆσαί γε μὴν ἀδύνατον· διὸ καὶ μα-
καριστέον τῶν προγεγονότων οὐχ ὡς διευτυχηκότας τινάς· τίς γὰρ
ἀνάγκη ψευδεῖ λόγῳ χρωμένοις ματαίως προσκυνεῖν τὴν τύχην;
ἀλλὰ τοὺς ὡς πλεῖστον χρόνον ἐν τῷ ζῆν ἵλεω ἔχοντας ταύτην,

1. Cf. XI. 5. 8) τῆς τύχης ὥσπερ ἐπίτηδες ἐπὶ τὴν ἐξώτερον ἀναβιβαζούσης. — Geminum [ὥσπερ] suspectum N. Habes similem pleonasmum XXXIII. 4. 3) Ἐλθὼν εἰς τὰς πράξεις, ὥσπερ εἰς πῦρ, καθάπερ τὰ κίβδηλα τῶν νομισμάτων, ἀλλοῖος ἐφάνη. 2. M. συμφορὰς κατιδεῖν, μὴ μόνον 4. C. ἐν οἷς ἅπαντα ἔστιν αἱρεῖν, ὡς ὅσοι Corr. N: ἐν ᾧ ἅπασιν ἔστιν ὁρᾶν, ὅτι 7. M. om καὶ βίον 8. C. καθεστραφότας — M. om καὶ φέρειν 12. C. διατηρήσαντων τῇ Corr. M. 14. M. φρονήσαντες. — Adde αὐτοῖς 16. C. τό τε τελευ| Corr. N. 20. C. οὐδὲν 21. εὐ|ταξίαν ex corr. N. Sed C. κα|τ' ἀξίαν. Fort. ταύτην κατ' ἀξίαν. (Usurpatur potissimum διαφυλάττειν τὴν πίστιν. XVII 15. 10) XVIII. 13. 2) et 24. 9) 23. M. om δ' 25. M. ἀνῃρέθη 27. M. om τῷ 30. M. προγεγονότων

κἂν ποτε μετανοῇ, μετρίως περιπεσόντας συμφοραῖς.ʃ

9.a. Ὅτι Πόπλιος, ἐν τῷ συνεδρίῳ χρείας ποτὲ χρημάτων οὔσης εἴς τινα κατεπείγουσαν οἰκονομίαν, τοῦ δὲ ταμίου διά τινα νόμον οὐ φάσκοντος ἀνοίξειν τὸ ταμεῖον κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, αὐτὸς ἔφη λαβὼν τὰς κλεῖς ἀνοίξειν· αὐτὸς γὰρ αἴτιος γεγονέναι καὶ τοῦ κλείεσθαι τὸ ταμεῖον. Πάλιν δέ ποτε λόγον ἀπαιτοῦντός τινος ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν χρημάτων, ὧν ἔλαβε παρ' Ἀντιόχου πρὸ τῶν συνθηκῶν εἰς τὴν τοῦ στρατοπέδου μισθοδοσίαν, ἔχειν μὲν ἔφη τὸν λόγον, οὐ δεῖν δ' αὐτὸν ὑποσχεῖν οὐδενὶ λόγον· τοῦ δ' ἐπικειμένου καὶ κελεύοντος φέρειν, ἠξίωσε τὸν ἀδελφὸν ἐνεγκεῖν, κομισθέντος δὲ τοῦ βιβλίου, προτείνας αὐτὸ καὶ κατασπαράξας πάντων ὁρώντων τὸν μὲν ἀπαιτοῦντα τὸν λόγον ἐκ τούτων ζητεῖν ἐκέλευσε, τοὺς δ' ἄλλους ἤρετο, πῶς τῶν μὲν τρισχιλίων ταλάντων τὸν λόγον ἐπιζητοῦσι, πῶς ἐδαπανήθη καὶ διὰ τίνων, τῶν δὲ μυρίων καθόλου καὶ πεντακισχιλίων, ὧν παρ' Ἀντιόχου λαμβάνουσιν, οὐκέτι ζητοῦσι πῶς εἰσπορεύεται καὶ διὰ τίνων, οὐδὲ πῶς τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Λιβύης, ἔτι δὲ τῆς Ἰβηρίας κεκυριεύκασιν. Ὥστε μὴ μόνον καταπλαγῆναι πάντας, ἀλλὰ καὶ τὸν ζητήσαντα τὸν λόγον ἀποσιωπῆσαι. Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν εἰρήσθω τῆς τε τῶν μετηλλαχότων ἀνδρῶν εὐκλείας ἕνεκεν καὶ τῆς τῶν ἐπιγινομένων παρορμήσεως πρὸς τὰ καλὰ τῶν ἔργων.ʃ

XXV. 3.a. Ὅτι οὐ καλὸν τὸ φθείρειν τοὺς καρποὺς τῶν ὑπεναντίων· φησὶ γὰρ ὁ Πολύβιος· Οὐδέποτε δὲ ἐγὼ συντίθεμαι τὴν γνώμην τοῖς ἐπὶ τοσοῦτον διατιθεμένοις τὴν ὀργὴν εἰς τοὺς ὁμοφύλους, ὥστε μὴ μόνον τοὺς ἐπετείους καρποὺς παραιρεῖσθαι τῶν πολεμίων, ἀλλὰ καὶ τὰ δένδρα καὶ τὰ κατεσκευασμένα διαφθείρειν, μηδὲ μεταμελείας καταλιπόντας τόπον· ἀλλά μοι δοκοῦσι μεγαλείως ἀγνοεῖν οἱ ταῦτα πράττοντες· καθόσον γὰρ ὑπολαμβάνουσι καταπλήττεσθαι τοὺς πολεμίους λυμαινόμενοι τὴν χώραν καὶ παραιρούμενοι πάσας οὐ μόνον τὰς κατὰ τὸ παρὸν, ἀλλὰ καὶ τὰς εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας τῶν πρὸς τὸν βίον ἀναγκαίων, κατὰ τοσοῦτον ἀποθηριοῦντες τοὺς ἀνθρώπους ἀμετάθετον ποιοῦσι τὴν πρὸς αὐτοὺς ὀργὴν τῶν ἅπαξ ἐξαμαρτόντων.ʃ

3.b. Κατὰ δὲ τὴν Κρήτην ἀρχὴ πραγμάτων ἐκινεῖτο μεγάλων, εἰ χρὴ λέγειν ἀρχὴν πραγμάτων

5. M. γεγονέναι τοῦ κλεῖσθαι. 7. εἰς add. M. 10. M. κατα|σπαράξας 12. C. εἴρετο 14. C. παρ' αὐτοῦ] λαμβάνουσιν. Recte M. Cf. ad P. 52. 2. 16. C. incerto exitu κεκυριευκεν] Pluralem et sensus Maio suasit et Diodori consensus. 17. καταπλαγῆναι πάντας. Supra scribitur minusculis litteris: νεωτέρους 19. M. ἐπιγινομένων παρορμήσεως 21. C. συντ..] Recte M. 25. C. παραιτούμενοι Corr. N. 31. C. ἐξαμαρτόντων. M. ἁμαρτόντων

ἐν Κρήτῃ· διὰ γὰρ τὴν συνέχειαν τῶν ἐμφυλίων πολέμων καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῆς εἰς ἀλλήλους ὠμότητος ταὐτὸν ἀρχὴ καὶ τέλος ἐστὶν ἐν Κρήτῃ, καὶ τὸ δοκοῦν παραδόξως τισὶν εἰρῆσθαι, τοῦτο ἐκεῖ θεωρεῖται συνεχῶς γινόμενον.ʃ

9. a. Ὅτι τοιούτοις ἀπολογισμοῖς Ἀρίσταινος ἐχρῆτο πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς περὶ τῆς ἰδίας αἱρέσεως· ἔφη γὰρ οὐκ εἶναι δυνατὸν καὶ τὸ δόρυ καὶ τὸ κηρύκειον ἅμα προτεινομένους συνέχειν τὴν πρὸς Ῥωμαίους φιλίαν· ἀλλ' εἰ μὲν οἷοί τε ἐσμὲν ἀντοφθαλμεῖν καὶ δυνάμεθα τοῦτο ποιεῖν, [ἁπλῶς δῆτα Ῥωμαίων δεῖν ἀφίστασθαι· εἰ δὲ μηδ'] ὁ Φιλοποίμην εἰπεῖν τοῦτο τολμᾷ, [ὅτι ἐφάμιλλοί εἰσιν ἔν γε τοῖς νῦν] καιροῖς (Ἕλληνες) Ῥωμαίοις, διὰ τί ἀδυνάτων ὀρεγόμενοι τὰ δυνατὰ παρίεμεν; Δύο γὰρ ἔφη σκοποὺς εἶναι πάσης πολιτείας, τό τε καλὸν καὶ τὸ συμφέρον· οἷς μὲν οὖν ἐφικτός ἐστιν ἡ τοῦ καλοῦ κτῆσις, ταύτης ἀντέχεσθαι δεῖν τοὺς ὀρθῶς πολιτευομένους, οἷς δ' ἀδύνατος, ἐπὶ τὴν τοῦ συμφέροντος μερίδα καταφεύγειν· τὸ δ' ἑκατέρων ἀποτυγχάνειν μέγιστον εἶναι τεκμήριον ἀβουλίας· πάσχειν δὲ τοῦτο προφανῶς τοὺς ἀπροφασίστως ἐπιτελοῦντας μὲν πᾶν τὸ παραγγελλόμενον, ἀκουσίως δὲ τοῦτο πράττοντας καὶ μετὰ προσκοπῆς· διόπερ ἢ τοῦτ' εἶναι δεικτέον, ὡς ἐσμὲν ἱκανοὶ πρὸς τὸ μὴ πειθαρχεῖν, ἢ μηδὲ λέγειν τοῦτο τολμῶντας ἐπακουστέον ἑτοίμους εἶναι πᾶσι τοῖς παραγγελλομένοις.

9. b. Ὁ δὲ Φιλοποίμην οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον ἔφη δεῖν ἀμαθίαν αὐτοῦ καταγινώσκειν, ὥστε μὴ δύνασθαι μετρεῖν μήτε τὴν διαφορὰν τοῦ πολιτεύματος τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν Ἀχαιῶν, μήτε τὴν ὑπερβολὴν τῆς δυνάμεως· ἀλλὰ πάσης ὑπεροχῆς φύσιν ἐχούσης ἀεὶ βαρύτερον χρῆσθαι τοῖς ὑποταττομένοις, πότερον, ἔφη, συμφέρει συνεργεῖν ταῖς ὁρμαῖς ταῖς τῶν κρατούντων καὶ μηδὲν ἐμποδὼν ποιεῖν, ἵν' ὡς τάχιστα πεῖραν λάβωμεν τῶν βαρυτάτων ἐπιταγμάτων, ἢ τοὐναντίον, καθόσον οἷοί τ' ἐσμέν, συμπαλαίοντας προσαντέχειν ἐπὶ τοσοῦτον, ἐφ' ὅσον μέλλομεν τελέως [οἷοί τ' εἶναι·] κἂν (τι) ἐπιτάττωσιν [ἐκτὸς νόμων,] καὶ τούτων ὑπομιμνήσκοντες αὐτοὺς ἐπιλαμβανώμεθα τῆς ὁρμῆς, παρακαθέξομεν ἐπὶ ποσὸν τὸ πικρὸν αὐτῶν τῆς ἐξουσίας, ἄλλως τε δὴ καὶ περὶ πλείονος ποιουμένων Ῥωμαίων ἕως γε τοῦ νῦν, ὡς αὐτὸς φῄς, Ἀρίσταινε, τὸ τηρεῖν τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας καὶ τὴν πρὸς τοὺς συμ-

Hac pagina cum omnia sint admodum dilucide perscripta, in tribus tantum versibus 8. 9. 28. vacua patent ab ipso relicta librario, quae nemo velim moleste ferat nos nostris coniecturis explevisse. 4. C. συνεχῶς τὸ γινόμενον Eiecerunt τὸ N. 6. C. καὶ δόρυ Add. τὸ N. — C. κηρύκιον 8. Sententiam integram explevi. Quamquam etiam fieri potuit, ut Polybius priorem apodosin prorsus omittere maluerit, ipsamet cogitatione supplendam. Quod in dilemmate nonnunquam facere iuvat. Cf. XXI. 3. 8) (XVII. 9. 5)?) 10. C. καιροῖς ἄρα ῥωμαίοις 13. C. δεῖ N. δεῖν 16. C. τοὺς ἀχαρίστως ἐπιλεοῦντας, quod utique corrigendum duxi. 18. C. πειθαρχεῖν· μηδὲ λέγειν· μὴ τοῦτο τολ] Corr. M. 19. M. om εἶναι, posuit ἑτοίμως 20. C. εἶπεν τοσοῦτον et γινώσκειν] Corr. N. 24. C. συμφέρειν ἐνεργεῖν Corr. N. 25. C. μηδὲν 28. M. om καὶ 29. C. ἐπιλαμβανόμεθα

μάχους πίστιν. Ἐὰν δ' αὐτοὶ καταγνόντες τῶν ἰδίων δικαίων αὐτόθεν εὐθέως, καθάπερ οἱ δοριάλωτοι, πρὸς πᾶν τὸ κελευόμενον ἑτοίμους ἡμᾶς αὐτοὺς παρασκευάζωμεν, τί διοίσει τὸ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνος Σικελιωτῶν καὶ Τυανῶν τῶν ὁμολογουμένως καὶ πάλαι δουλευόντων; Διόπερ ἔφη δεῖν ἢ τοῦτο συγχωρεῖν, ὡς οὐδὲν ἰσχύει δίκαιον παρὰ Ῥωμαίοις, ἢ μηδὲ τολμῶντας τοῦτο λέγειν χρῆσθαι τοῖς δικαίοις καὶ μὴ προΐεσθαι σφᾶς, ἔχοντάς γε δὴ μεγίστας καὶ καλλίστας ἀφορμὰς πρὸς Ῥωμαίους. Ὅτι μὲν γὰρ ἥξει ποτὲ τοῖς Ἕλλησιν ὁ καιρὸς οὗτος, ἐν ᾧ δεήσει ποιεῖν κατ' ἀνάγκην πᾶν τὸ παραγγελλόμενον, σαφῶς ἔφη γινώσκειν· ἀλλὰ πότερα τοῦτον ὡς τάχιστά τις ἂν ἰδεῖν βουληθείη, ἢ τοὐναντίον ὡς βραδύτατα; δοκῶμεν γὰρ ὡς βραδύτατα. Διὸ καὶ τούτῳ διαφέρειν ἔφη τὴν Ἀρισταίνου πολιτείαν τῆς ἑαυτοῦ· ἐκεῖνον μὲν γὰρ σπουδάζειν ὡς τάχιστα τὸ χρεὼν ἰδεῖν γενόμενον καὶ συνεργεῖν τούτῳ κατὰ δύναμιν, αὐτὸς δὲ πρὸς τοῦτ' ἀντερείδειν καὶ διωθεῖσθαι καθ' ὅσον ἐστὶ δυνατός. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐκ τῶν προειρημένων δῆλον, ὡς συνέβαινε γίνεσθαι τοῦ μὲν καλὴν τοῦ δ' εὐσχήμονα τὴν πολιτείαν, ἀμφοτέρας γε μὴν ἀσφαλεῖς· τοιγαροῦν μεγίστων καιρῶν τότε περιστάντων καὶ Ῥωμαίους καὶ τοὺς Ἕλληνας, τῶν τε κατὰ Φίλιππον καὶ κατ' Ἀντίοχον, ὅμως ἀμφότεροι διετήρησαν ἀκέραια τὰ δίκαια τοῖς Ἀχαιοῖς πρὸς Ῥωμαίους· φήμη δέ τις ἐνέτρεχεν ὡς Ἀρισταίνου Ῥωμαίοις εὐνουστέρου μᾶλλον ἢ Φιλοποίμενος ὑπάρχοντος.∫

XXVII. 7. a. Ὅτι τῆς κατὰ τὴν ἱππομαχίαν φήμης μετὰ τὴν νίκην τῶν Μακεδόνων εἰς τὴν Ἑλλάδα διαγγελθείσης, ἐξέλαμψε καθαπερεὶ πῦρ ἡ τῶν πολλῶν πρὸς τὸν Περσέα διάθεσις, τὸν πρὸ τοῦ χρόνον ἐπικρυπτομένων τῶν πλείστων. Ἦν δὲ περὶ αὐτοὺς τοιαύτη τις, ἐμοὶ δοκεῖ, διάθεσις· παραπλήσιον ἦν τὸ γινόμενον τῷ συμβαίνοντι περὶ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας· καὶ γὰρ ἐν ἐκείνοις ὅταν πρὸς ἐπιφανῆ καὶ ἀήττητον ἀθλητὴν εἶναι δοκοῦντα συγκατασταθῇ ταπεινὸς καὶ πολὺ καταδεέστερος ἀνταγωνιστής, εὐθέως ἀπομερίζει τὰ πλήθη τὴν εὔνοιαν τῷ καταδεεστέρῳ καὶ θαρρεῖν παρακαλεῖ καὶ συνεξανίσταται τούτῳ ταῖς ὁρμαῖς· ἐὰν δὲ καὶ ψαύσῃ τοῦ προσώπου καὶ

2. M. δοριάλωτοι 3. C. παρασκευάζωμεν Corr. N. 7. M. ῥωμαίοις· ἀλλὰ μὴ 14. C. τοῦτο Corr. N. 18. M. καὶ τοὺς Ῥ. 19. N. καὶ τὸν κατ' Ἀ. Cf. P. 6. 7. 25. C. πρὸ τούτου χρ. Corr. N. 28. C. καὶ γὰρ ἐκείνοις. Corr. N.

ποιήσῃ τι σημεῖον τῆς πληγῆς, παραυτίκα πάλιν ἐφ' ἁπάντων ἀγὼν πικρὸς γίνεται, ποτὲ δὲ καὶ χλευάζειν ἐπιχειροῦσι τὸν ἕτερον, οὐ μισοῦντες οὐδὲ καταγινώσκοντες, ἀλλὰ παραδόξως τε συμπαθεῖς γινόμενοι καὶ τῷ καταδεεστέρῳ φύσει προσμερίζοντες τὴν ἑαυτῶν εὔνοιαν· οὓς ἐὰν ἐπιστήσῃ τις ἐν καιρῷ, ταχέως μετατίθενται καὶ παρὰ πόδας ἐπιλαμβάνονται τῆς ἑαυτῶν ἀγνοίας.

7.b. Ὅ φασι ποιῆσαι Κλειτόμαχον· ἐκείνου γὰρ ἀνυποστάτου δοκοῦντος εἶναι κατὰ τὴν ἄθλησιν, καὶ τῆς αὐτοῦ δόξης ἐπιπολαζούσης κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, Πτολεμαῖόν φασι τὸν βασιλέα φιλοδοξήσαντα πρὸς τὸ καταλῦσαι τὴν δόξαν αὐτοῦ, παρασκευάσαντα μετὰ πολλῆς φιλοτιμίας Ἀριστόνικον τὸν πύκτην ἐξαποστεῖλαι, δοκοῦντα φύσιν ἔχειν ὑπερέχουσαν ἐπὶ ταύτην τὴν χρείαν· παραγενομένου δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα τοῦ προειρημένου καὶ συγκαταστάντος Ὀλυμπίασι πρὸς τὸν Κλειτόμαχον, ἐξαυτῆς, ὡς ἔοικεν, ἀπένευσαν πολλοὶ πρὸς τὸν Ἀριστόνικον καὶ παρεκάλουν, χαίροντες ἐπὶ τῷ βραχύ τι τετολμηκέναι τινὰ συγκαταστῆναι πρὸς τὸν Κλειτόμαχον· ὡς δέ γε προβαίνων ἐφάμιλλος ἐφαίνετο κατὰ τὸν ἀγῶνα καί που καὶ τραῦμα καίριον ἐποίησε, κρότος ἐγίνετο καὶ συνεξέπιπτον οἱ πολλοὶ ταῖς ὁρμαῖς, θαρρεῖν παρακαλοῦντες τὸν Ἀριστόνικον. Ἐν ᾧ καιρῷ φασὶ τὸν Κλειτόμαχον ἀποστάντα καὶ διαπνεύσαντα βραχὺν χρόνον, ἐπιστρέψαντα πρὸς τὰ πλήθη πυνθάνεσθαι, τί βουλόμενοι παρακαλοῦσι τὸν Ἀριστόνικον καὶ συναγωνίζονται ἐκείνῳ καθόσον εἰσὶ δυνατοί· πότερον οὐ συνοίδασιν αὐτῷ ποιοῦντι τὰ δίκαια κατὰ τὴν ἄθλησιν, ἢ τοῦτο ἀγνοοῦσι, διότι Κλειτόμαχος μὲν ἀγωνίζεται νῦν ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων δόξης, Ἀριστόνικος δὲ περὶ τῆς Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως; πότερον ἂν οὖν βουληθεῖεν τὸν Ὀλυμπίασι στέφανον Αἰγύπτιον ἀποφέρειν ἄνθρωπον νικήσαντα τοὺς Ἕλληνας, ἢ Θηβαῖον καὶ Βοιώτιον κηρύττεσθαι νικῶντα τῇ πυγμῇ τοὺς ἄνδρας; Ταῦτα δ' εἰπόντος τοῦ Κλειτομάχου, τηλικαύτην φασὶ γενέσθαι τὴν μετάπτωσιν τῶν πολλῶν, ὥστε πάλιν ἐκ μεταβολῆς μᾶλλον ἀπὸ τοῦ πλήθους ἢ τοῦ Κλειτομάχου καταγωνισθῆναι τὸν Ἀριστόνικον.

7.c. Τούτῳ δὲ παραπλήσιον ἦν καὶ τὸ κατὰ τὸν Περσέα συμβαῖνον περὶ τοὺς ὄχλους· εἰ γάρ τις ἐπιστήσας αὐτοὺς ἤρετο μετὰ

1. C ἐφ' dubie. Om M. 2. C. μικρος Corr. N. An νεανικός? Vide XXIX. 9. 11) An etiam οὐ μικρός? 4. M. προσμετρίζοντες Estque ambigua scriptura C. 7. C. ποιῆσθαι. Corr. N. — C. ἀνυποστάτου Corr. M. 15. M. ἐπὶ τῷ βλά[πτειν] τετ. C. quod videam βραχεῖ τι 25. M. om τοῦ 31. C. τοῦτο δὲ Corr. N. 32. M. παρὰ — C. εἴρετο

παῤῥησίας, εἰ βούλοιντ' ἂν εἰς ἕνα πεσεῖν τὴν τηλικαύτην ὑπεροχὴν καὶ λαβεῖν μοναρχικῆς πεῖραν ἐξουσίας, ἀνυπευθύνου κατὰ πάντα τρόπον, ταχέως ἂν αὐτοὺς ὑπολαμβάνω [ἀναφρονήσαντας] παλινῳδίαν ποιῆσαι καὶ μεταπεσεῖν εἰς τοὐναντίον· εἰ δὲ καὶ βραχέα τις ὑπέμνησε τῶν γεγονότων ἐκ μὲν τῆς Μακεδόνων οἰκίας δυσκόλων τοῖς Ἕλλησιν, ἐκ δὲ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς συμφερόντων, καὶ λίαν παρὰ πόδας αὐτοὺς ὑπολαμβάνω μεταμεληθῆναι· πλὴν τότε γε κατὰ τὴν ἀνεπίστατον καὶ πρώτην ὁρμὴν ἐκφανὴς ἦν ἡ τῶν πολλῶν εὐδόκησις τοῖς προσαγγελλομένοις, ἀσμενιζόντων διὰ τὸ παράδοξον, εἰ καθόλου πέφηνέ τις ἱκανὸς ἀνταγωνιστὴς Ῥωμαίοις. Περὶ μὲν οὖν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον προήχθην εἰπεῖν, ἵνα μή τις ἀκρίτως εἰς ἀχαριστίαν ὀνειδίζῃ τοῖς Ἕλλησι τὴν τότε διάθεσιν, ἀγνο-

18. ῶν τὰ φύσει παρεπόμενα τοῖς ἀνθρώποις.ʃ Ἴσως μὲν οὖν ἐν πᾶσι τοῖς ἀνθρωπείοις τῷ καιρῷ δεῖ μετρεῖν ἕκαστα τῶν ἐνεργουμένων· μεγίστην γὰρ οὗτος ἔχει δύναμιν· μάλιστα δ' ἐν τοῖς πολεμικοῖς· ὀξύταται γὰρ περὶ τούτων εἰς ἑκάτερα τὰ μέρη γίνονται ῥοπαί· τὸ δ' ἀστοχεῖν τούτων

2) μέγιστόν ἐστι τῶν ἁμαρτημάτων.ʃ Ὅτι δοκοῦσι πολλοὶ μὲν τῶν ἀνθρώπων| ἐπιθυμεῖν τῶν καλῶν, ὀλίγοι δὲ τολμᾶν ἐγχειρεῖν αὐτοῖς, σπάνιοι δὲ τῶν ἐγχειρησάντων ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν τὰ πρὸς τὸ καθῆκον ἐν ἑκάστοις ποι-

XXVIII. 9. a. ούμενα.ʃ| Ὅτι ὁ Περσεὺς ἐπταικὼς τοῖς ὅλοις ἐπὶ τῷ εἰσελθεῖν Ῥωμαίους εἰς Μα|κεδονίαν τῷ Ἱππίᾳ ἐπετίμα· ἀλλά μοι δοκεῖ τὸ μὲν ἐπιτιμῆσαι τοῖς ἄλλοις εἶναι ῥᾴδιον καὶ συνιδεῖν τὰς τῶν πέλας ἁμαρτίας, τὸ δ' αὐτὸν πράττειν τὰ δυνατὰ καὶ γνῶναι τὰ καθ' αὐτὸν πάντων δυσχερέστατον· ὃ καὶ περὶ τὸν Περσέα συνέβη γενέσθαι.ʃ

11. 9) Ὅτι ὁ Πολύβιος πρεσβευτὴς ἀποσταλεὶς πρὸς τὸν Ἄππιον παρὰ τῶν Ἀχαιῶν,| μετὰ δὲ τοῦτο ἀναχωρήσας εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἤδη τῶν γραμμάτων ἐκ τῆς Ἠπείρου προσπεπτωκότων καὶ μετ' οὐ πολὺ συναχθέντων εἰς Σικυῶνα τῶν Ἀχαιῶν, εἰς πρόβλημα παμμέγεθες ἐνέπεσε. Τοῦ γὰρ διαβουλίου προτεθέντος ὑπὲρ ὧν ὁ Κέντων ᾔτει

17. a. στρατιωτῶν *ʃ Ὅτι Εὐλαῖος ὁ εὐνοῦχος ἔπεισε Πτολεμαῖον, ἀναλαβόντα μὲν τὰ χρήματα, τὴν δὲ βασιλείαν προϊέμενον τοῖς ἐχθροῖς, ὑποχωρεῖν εἰς Σαμοθρᾴκην· ἐφ' ἃ τίς οὐκ ἂν ἐπιστήσας ὁμολογήσειεν,

2. C. μοναρχικὴν Corr. N. 3. M. ταχέως αὐτοὺς ὑπολαμβάνω] At intervallum superest circiter duodecim litterarum, in quo mihi semel, si modo sincere, emicuit ἀναφρονήσαντας, verbum quantumvis Polybianum, sed bis in eodem enuntiato (vide P. 105 32.) haudquaquam ferendum. Visne [illegible] (ex P. 105 5)? 6. C. δύσκολον et συμφέροντα, quae corr. M. 7. C. ὑπὸ πόδας Corr. N. — M. τό γε] 8. C. ἀν...στατον M. ἀνεπίστατον 14. C. ἀνθρώπους Corr. N. 15. M. ἐν τοῖς πολεμικοῖς] τούτων εἰς ἑκάτερα τὰ μέρη etc. Cf. IX. 17. 10) ἐφ' ἑκάτερα ῥοπὰς 19. M. ἄγειν. Habes ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν (aoristo) P. 88 15 et 17. III. 40. 3), IV. 5. 3), IX. 13. 3). Post ἑκάστοις ultraque lineam vidi has litterulas: [illegible]. Quid istud? An [illegible]? [illegible]? [illegible]? Equidem expectarem τείνοντα vel ἀνήκοντα. M. legit ποιοῦ- quanam constructione, non assequor. Vide an placeat: ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν τὰ πρε[πόντως, καὶ] τὸ καθῆκον ἐν ἑκάστοις ποιοῦ-. Similis sententia P. 113. 24. 21. M. om μοι 23. M. om τὰ δυνατὰ καὶ γνῶναι 25. M. om ὁ 27. C. καὶ οὐ κατὰ πολὺ Recte N. μετ' οὐ πολύ, quod Polybio usitatissimum est. 29. M. πραχθέντος 32. C. ὁμολογεῖ] mutilatum.

ὅτι μέγιστα κακὰ ποιοῦσιν αἱ κακαὶ συντροφίαι τοὺς ἀνθρώπους; Τὸ γὰρ μηδ' ἐκτὸς γενόμενον τῶν δεινῶν καὶ τοσοῦτον τόπον ἀποστάντα τῶν ἐχθρῶν ὁρμῆσαι πρός τι τῶν καθηκόντων, ἄλλως τε καὶ τηλικαύτας ἀφορμὰς ἔχοντα καὶ τοιούτων τόπων κυριεύοντα καὶ τοσούτων πληθῶν, ἀλλ' εὐθέως αὐτόθεν ἀκονιτὶ παραχωρῆσαι βασιλείας τῆς ἐπιφανεστάτης καὶ μακαριωτάτης, πῶς οὐκ ἄν τις εἶναι φήσειε ψυχῆς ἐκτεθηλυμένης καὶ διεφθαρμένης ὁλοσχερῶς; ἣν εἰ μὲν συνέβαινε φύσει περὶ Πτολεμαῖον ὑπάρχειν, τὴν φύσιν ἔδει καταμέμψασθαι καὶ μηδενὶ τῶν ἐκτὸς αἰτίαν ἐπιφέρειν· ἐπειδὴ δὲ διὰ τῶν μετὰ ταῦτα πράξεων ἡ φύσις ὑπὲρ αὐτῆς ἀπελογήθη, δείξασα τὸν Πτολεμαῖον καὶ στάσιμον ἱκανῶς καὶ γενναῖον ἐν τοῖς κινδύνοις ὑπάρχοντα, δῆλον ὡς εἰκότως ἄν τις τῆς τότε περὶ αὐτὸν γενομένης ἀγεννίας καὶ τῆς ὁρμῆς τῆς εἰς τὴν Σαμοθράκην τὴν αἰτίαν ἐπὶ τὸν σπάδωνα καὶ τὴν τούτου συντροφίαν ἀναφέροι. ʃ

XXIX. 1.a. Ἔφη γὰρ αὐτοὺς μίαν ἔχειν διατριβὴν καὶ παρὰ τὰς συνουσίας καὶ παρὰ τὰς ἐν τοῖς περιπάτοις ὁμιλίας, διοικεῖν αὐτοὺς ἐν Ῥώμῃ καθημένους τὸν ἐν Μακεδονίᾳ πόλεμον, ποτὲ μὲν ἐπιτιμῶντας τοῖς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν πραττομένοις, ποτὲ δὲ τὰ παραλειπόμενα διεξιόντας· ἐξ ὧν ὄνησιν μὲν οὐδέποτε γίνεσθαι τοῖς κοινοῖς πράγμασι, βλάβην δὲ πολλάκις καὶ ἐπὶ πολλῶν γεγονέναι· καὶ ποτὲ δὲ τοὺς ἄρχοντας μεγάλα βλάπτεσθαι διὰ τὰς ἀκαίρους εὑρεσιλογίας· πάσης γὰρ διαβολῆς ἐχούσης ὀξύ τι καὶ κινητικόν, ὅταν προκαταληφθῇ τὸ πλῆθος ἐκ τῆς συνεχοῦς λαλιᾶς * εὐκαταφρόνητος γίνεσθαι τοῖς ἐχθροῖς. ʃ

1.b. Ὑπὲρ ὧν ἔγωγε διηπόρηκα τί δεῖ ποιεῖν· τό τε γὰρ γράφειν κατὰ μέρος ὑπὲρ τοιούτων ἀκριβολογούμενον, ἃ δι' ἀποῤῥήτων πρὸς αὐτοὺς οἱ βασιλεῖς ἔπραττον, εὐεπίληπτον ἐφαίνετο καὶ τελέως ἐπισφαλές· τό τε παρασιωπῆσαι πάλιν ὁλοσχερῶς τὸ δοκοῦν πραγματικώτατον ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ γεγονέναι, καὶ δι' οὗ πολλὰ τῶν ὕστερον ἀπορουμένων γνωρίμους ἔσχε τὰς αἰτίας, τελέως τινὸς ἀργίας ἐδόκει μοι σημεῖον εἶναι καὶ τῆς πάσης ἀτολμίας· οὐ μὴν ἀλλὰ κατηνέχθην ἐπὶ τὸ γράφειν κεφαλαιωδῶς τὸ δοκοῦν,

1. M. ὅτι μάλιστα κακοποιοῦσιν αἱ κακαὶ σύντροφοι 3. M. om καὶ 4. M. τοσούτων τόπων 5. C. ἀκοντί 7. C. ἐκτεθηλυμμένης 14. C. [ὁρμῆς ,N. αἰτίαν — M. συντροφὴν 18. M. om τὰ 19. et 24. M. γενέσθαι 24. Post λαλιᾶς * librarius aliquot versus videtur transiluisse. 27. M. οὐ γ' ἐπίληπτον 30. M. τελέως τῆς] 31. M. om τῆς 32. M. κατηνέχθην ἐπὶ τοῦ γρ.

καὶ δι' ὧν εἰκότων καὶ σημείων ἐπὶ ταύτης ἐγενόμην τῆς γνώμης,
ὑπάρχων κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιρούς, καὶ μᾶλλον ἑτέρου ἐκπληττόμε-
1.c. νος ἕκαστα τῶν γενομένων. ∫ Ὅτι μὲν οὖν Κύδας ὁ Κρὴς στρατευό-
μενος παρ' Εὐμένει καὶ τιμώμενος ὡς ἐνὶ μάλιστα, πρῶτον μὲν
πρὸς Ἀμφίπολιν παραγενόμενος Χειμάρῳ, ἑνὶ τῶν σὺν Περσεῖ
στρατευομένων, [ἔτι δὲ] καὶ πάλιν πρὸς Δημητριάδα συνεγγίσας τῷ
τείχει ἐκοινολογεῖτο τὸ μὲν πρῶτον Μενεκράτει, τὸ δὲ δεύτερον Ἀν-
τιμάχῳ, εἴρηται· καὶ μὴν ὅτι δὶς Ἡροφῶν ἐπρέσβευσε πρὸς Εὐμένη
παρὰ Περσέως· ὅτι δὲ διὰ τοῦτο Ῥωμαίων οἱ πλείους ὑποψίαν ἔσχον
οὐκ ἀπίθανον περὶ τοῦ βασιλέως Εὐμένους, δῆλον ἐκ τῶν περὶ Ἀττάλου
συμβάντων· τῷ μὲν γὰρ συνεχώρησαν καὶ παραγενέσθαι πρὸς σφᾶς
εἰς τὴν Ῥώμην ἐκ τοῦ Βρεντεσίου καὶ χρηματίσαι περὶ ὧν προ-
ῃρεῖτο, καὶ τέλος ἀποκρίσεις δόντες αὐτῷ φιλανθρώπους ἀπέστειλαν,
οὔτε πρότερον οὔτε κατὰ τὸν πρὸς Περσέα πόλεμον ἀξιόλογον αὐτοῖς
συνηργηκότι· Εὐμένη δὲ τὰς μεγίστας χρείας σφίσι παρεσχημέ-
νον καὶ πλεῖστον συνηργηκότα ἔν τε τοῖς πρὸς Ἀντίοχον καὶ κατὰ τὸν
Περσέα πολέμοις οὐ μόνον τῆς εἰς τὴν Ῥώμην ἀναβάσεως
ἐκώλυσαν, ἀλλὰ καὶ προσέταξαν μέσου χειμῶνος ὄντος ἐν ἡμέραις
τακταῖς ἐκχωρεῖν ἐξ Ἰταλίας. Ἐξ ὧν ὅτι μὲν γέγονέ τις ἐπιβολὴ
τῷ Περσεῖ πρὸς τὸν Εὐμένη, δι' ἣν ἐπὶ τοσοῦτον ἠλλοτριώθησαν
πρὸς αὐτὸν Ῥωμαῖοι, προφανὲς ἐκ τῶν εἰρημένων· τίς δ' αὕτη καὶ
1.d. μέχρι τίνος προὔβη, πάρεστι σκοπεῖν. Ὅτι μὲν οὖν Εὐμένης οὐ-
κ ἂν ἠβουλήθη Περσέα κρατῆσαι τῷ πολέμῳ καὶ γενέσθαι κύρι-
ον τῶν ὅλων, εὐχερὲς καταμαθεῖν· χωρὶς γὰρ τῆς πατρικῆς ἀλλο-
τριότητος καὶ δυσμενείας, ἣν εἶχον πρὸς ἀλλήλους, καὶ τὸ τῆς ἀρ-
χῆς ὁμογενὲς ἱκανὸν ἦν καὶ ἀπιστίαν καὶ ζηλοτυπίαν καὶ καθόλου
τὴν μεγίστην ἀλλοτριότητα παρασκευάζειν ἐν αὐτοῖς· λοιπὸν
ἦν ἐξαπατᾶν καὶ στρατηγεῖν ἀλλήλους δι' ἀπορρήτων· ὅπερ ἐποίουν
ἀμφότεροι. Θεωρῶν γὰρ Εὐμένης δυσπαθοῦντα καὶ συγκλειόμενον τὸν Περ-
σέα πανταχόθεν καὶ πᾶν τι ἐπιδεχόμενον χάριν τοῦ τὸν πόλεμον
ἀπολύσασθαι, καὶ διαπεμπόμενον ὑπὲρ τούτων πρὸς τοὺς στρατη-
γοὺς καθ' ἕκαστον ἔτος, τοὺς δὲ Ῥωμαίους ὅλως δυσχρηστουμένους

4. M. παρ' Εὐμένει 5. Χειμάρῳ. M. mutavit: χιλιάρχῳ 6. C. στρατευομένων..... καὶ πάλιν — M. συνεγγίσας 7. M. ἐκοινολόγει, τὸ τε μὲν — Id. ἀντὶ Τιμάρχῳ. Cod. confirmat corr. N. 9. C. Περσέως· καὶ διὰ τοῦτο ὅτι. N. Περσέως. Καὶ διότι τῶν Ῥ. 10. C. om οὐκ. Proposuit M. Id. om τοῦ ante βασ., taciteque corr. C. ἐκ τοῦ π. A. συμβάντων 13. M. προῃρεῖτο et φιλανθρώπως 14. C. πρότερον οὔτε κατὰ τὸν Π. π. Corr. N. 15. Velleius: Et rex Eumenes in eo bello medius fuit animo, neque fratris initiis neque suae respondit consuetudini 17. C. πόλεμον Corr. M. 23. M. ἐβουλ. 25. M. ἀλλήλους, τὸ τῆς 26. M. om ἦν 29. C. om γάρ Add. N. 30. C. καὶ πάλιν ὑπό. Corr. N 32. M. Ῥωμαίους οὕτως δυσχρ. N. αὐτοὺς

τοῖς ὅλοις διά τε τὸ μηδὲν προκόπτειν ἐν τῷ πολέμῳ μέχρι τῆς Παύ-
λου στρατηγίας καὶ διὰ τὸ τοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν μετεώρους ὑπάρχειν,
ὑπέλαβεν οὐκ ἀδύνατον εἶναι τὸ συγκαταβῆναι Ῥωμαίους εἰς ἐξαγω-
γὴν τοῦ πολέμου καὶ διάλυσιν· πρὸς δὲ τὸ μεσιτεῦσαι ταῦτα καὶ συναγα-
1.e. γεῖν ἐνόμισεν αὑτὸν ἐπιτηδειότατον εἶναι. Ταῦτα δὲ συλλογισάμενος
ἀφ' ἑαυτοῦ κατεπείρασε τοῦ Περσέως διὰ Κύδα τοῦ Κρητὸς τῷ πρό-
τερον ἔτει, πόσου βούλοιτο ὠνήσασθαι τὴν ἐλπίδα ταύτην. Ἡ μὲν οὖν
καταρχὴ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἐπιπλοκῆς δοκεῖ μοι διὰ ταῦτα γεγο-
νέναι. Δυεῖν δὲ συγκρινομένων, τοῦ μὲν πανουργοτάτου δοκοῦντος
εἶναι, τοῦ δὲ φιλαργυρωτάτου, γελοίαν συνέβαινε γίνεσθαι τὴν δια-
μάχην αὐτῶν. Ὁ μὲν γὰρ Εὐμένης πᾶσαν ἐλπίδα προὔτεινε καὶ πᾶν
γένος δελέατος ὑπερῆπτε, πεπεισμένος θηρεύσειν τὸν Περσέα ταῖς
ἐπαγγελίαις· ὁ δὲ Περσεὺς μακρόθεν ὥρμα πρὸς τὰ προτεινόμενα
καὶ συνετίθετο, καταπιεῖν δὲ τῶν λεγομένων οὐδὲν οἷος ἦν ἐπὶ τοσοῦ-
1.f. τον ὥστε καὶ προθέσθαι τι τῶν αὑτοῦ. Τὸ δὲ γένος τῶν παλαισμάτων
ἦν τοιοῦτον· ὁ μὲν γὰρ Εὐμένης ᾔτει τοῦ μὲν ἡσυχίαν ἔχειν κατὰ τὸ τέ-
ταρτον ἔτος καὶ μὴ συστρατεῦσαι Ῥωμαίοις μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ
θάλατταν πεντακόσια τάλαντα, τοῦ δὲ διαλῦσαι τὸν πόλεμον χι-
λία πεντακόσια, καὶ τούτων ὁμήρους δώσειν κατὰ ταὔθ' ὑπισχνεῖτο καὶ
πίστεις· ὁ δὲ Περσεὺς ἔλεγε τὸ (μὲν) περὶ τῶν ὁμήρων, καὶ πόσα καὶ πότε
πέμπεσθαι καὶ πῶς δεήσει ταῦτα τηρεῖσθαι παρὰ τοῖς Κνωσίοις· περὶ
δὲ τῶν χρημάτων ὑπὲρ μὲν τῶν πεντακοσίων ταλάντων αἰσχρὸν
ἔφησεν εἶναι καὶ τῷ διδόντι καὶ μᾶλλον ἔτι τῷ λαμβάνοντι τὸ δοκεῖν
μισθοῦ τὴν ἡσυχίαν ἔχειν, τὰ δὲ χιλία καὶ πεντακόσια πέμψειν φέ-
ροντας ἔφη τοὺς περὶ Πολεμοκράτην εἰς Σαμοθράκην κἀκεῖ μεσι-
τεύεσθαι. Τῆς δὲ Σαμοθράκης αὐτὸς ἦν κύριος. Ὁ δ' Εὐμένης σπου-
δάζων, καθάπερ οἱ μοχθηροὶ τῶν ἰατρῶν, περὶ τὸ πρόδομα μᾶλλον
ἢ περὶ τὸν μισθόν, τέλος ἀπέστη τῆς ἐπιβολῆς, ἀδυνατήσας καταγω-
νίσασθαι τῇ σφετέρᾳ πανουργίᾳ τὴν τοῦ Περσέως μικρολογίαν·
καὶ δὴ τῷ τοιούτῳ τρόπῳ ποιήσαντες ἱερὸν τὸν στέφανον τῆς φιλαρ-
γυρίας διελύθησαν ἐπ' ἴσης, καθάπερ ἀγαθοὶ παλαισταί. Τούτων
δ' ἔνια μὲν ἐρρύη παρ' αὐτὸν τὸν καιρόν, ἔνια δὲ μετ' ὀλίγον εἰς τοὺς

6. C. κατεπείρασε Corr. N. 8. M.]καταλλαγή 9. M. συγκρινόντων, τοῦ μὲν (N. συγκρινόντων) 10. M. τῇνδε] μάχην 12. M. ὑπερῆπτε πεπεισμένος θηρεύσειν (sic) 13. M. μακρὸς ὥρμα 16. M. ἦν τοιοῦτον· ὁ μὲν Εὐμ. — C. τὸ μὲν Corr. M. 20. M. ἔλεγετο περὶ τῶν ὁμήρων, πόσα N. ἔλεγε περὶ μὲν τῶν ὁμ. etc. 23. C. τῷ δοκεῖν] Corr. M. 24. M. μισθοῦ 25. M. om ἔφη 30. ποιήσαντες ἱερὸν An ἱεροποιήσαντες?

παρακειμένους τῷ Περσεῖ φίλους, παρ' ὧν ἡμῖν ἐξεποίησε πυθέσθαι, διότι πάσης κακίας ὡσανεὶ παττάλιόν ἐστιν ἡ φιλαργυρία. 1.g. Προστίθημι δ' ἔτι παρ' ἐμαυτοῦ τοιοῦτον, μὴ καὶ μωροποιεῖσθαι συμβαίνει τὴν φιλαργυρίαν. Τίς γὰρ οὐκ ἂν ἐπισημήναιτο τὴν ἄγνοιαν ἀμφοτέρων τῶν βασιλέων, Εὐμένους μὲν, κατὰ τίνα λόγον ἤλπισε, τηλικαύτης ἀλλοτριότητος ὑπαρχούσης, πιστευθήσεσθαι καὶ προσλήψεσθαι τοσοῦτο πλῆθος χρημάτων, μηδεμίαν δυνάμενος ἱκανὴν πίστιν παρασχέσθαι τῷ Περσεῖ τῆς [ἀνα]κομιδῆς τούτων, ἐὰν μὴ βεβαιοῖ τὰς ὑποσχέσεις; πῶς δὲ λαβὼν τοσοῦτο πλῆθος χρημάτων ὑπέλαβε λήσειν Ῥωμαίους; εἰ γὰρ καὶ κατὰ τὸ παρὸν, οὐκ ἂν ἔν γε τῷ μετὰ ταῦτα χρόνῳ διέλαθε· λοιπὸν ἔδει πάντως ἀντὶ τῶν διδομένων χρημάτων ἀλλάξασθαι τὴν πρὸς Ῥωμαίους διαφορὰν, δι' ἣν ἔμελλε καὶ τῶν ληφθέντων χρημάτων, ἅμα καὶ τῆς ἀρχῆς, σχεδὸν δὲ καὶ τοῦ βίου σφαλήσεσθαι, πολέμιος φανεὶς Ῥωμαίοις· εἰ γὰρ καὶ νῦν μηδὲν πράξας, ἐπινοήσας δὲ μόνον εἰς τοὺς μεγίστους ἦλθε κινδύνους, τί ποτε παθεῖν αὐτῷ προσῆκε, ἐπὶ τέλος ἀχθείσης τῆς προειρημένης πράξεως; 1.h. Τοῦ δὲ Περσέως πάλιν τίς οὐκ ἂν θαυμάσειε πῶς ἄλλο τι συμφερώτερον ἢ προυργιαίτερον ἐνόμισε τοῦ δοῦναι τὰ χρήματα καὶ καταπιεῖν ἐᾶσαι Εὐμένη τὸ δέλεαρ; Εἰ μὲν γὰρ συνήργησέ τι τῶν κατὰ τὰς ἐπαγγελίας καὶ διέλυσε τὸν πόλεμον, εἰς καλὸν ἡ δόσις· εἰ δὲ ταύτης διεψεύσθη τῆς ἐλπίδος, ἔς γε τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἔχθραν ὁμολογουμένως ἂν αὐτὸν ἐμβεβλήκει· τοῦ γὰρ εἰς τὸ μέσον ἐμεῖν ταῦτα κύριος ὑπῆρχεν αὐτός· πόσου δὲ τοῦτ' ἄξιον Περσεῖ καὶ κατορθοῦντι τῷ πολέμῳ καὶ πταίοντι, ῥᾴδιον συλλογίσασθαι· πάντων γὰρ τῶν συμβάντων κακῶν αἴτιον ἐνόμιζεν Εὐμένη γεγονέναι, ὃν οὐκ ἂν ἠδυνήθη κατ' οὐδένα τρόπον ἀμύνασθαι βέλτιον ἢ πολέμιον ποιησάμενος Ῥωμαίοις. Τίς οὖν αἰτία τῆς οὕτως ἐκφανοῦς ἀλογιστίας; Φιλαργυρία· τί γὰρ ἂν ἄλλο τις εἴποι; Ὁ μὲν γὰρ χάριν τοῦ λαβεῖν τὰ μὴ καθήκοντα πάντα παρεώρα τἄλλα καὶ πάντα ἐδέχετο ποιήσειν, ὁ δὲ τοῦ μὴ δοῦναι πάντα παθεῖν καὶ πᾶν ὑπεριδεῖν ὑπέμενεν· Ἀκολούθως δὲ τούτοις Περσεὺς καὶ τὰ πρὸς Γαλάτας καὶ τὰ πρὸς Γένθιον *

2. M. ἔτι — C. παττάλιον, quod legere non facilis labor fuit. M. suo arbitratu ἐγγαλεῖον. 3. M. om δ' 4. M. ἄγνοιαν 5. M. om τῶν — C. κατα τινα sine accentu. M. ἔτι κατά τινα Corr. N. 7. C. δυνάμενοι Corr. M. 8. C. τῆς κομιδῆς Corr. N. 14. C. σ . . . ήσεσθαι foramine interruptum. M. στερήσεσθαι N. σφαλήσεσθαι 18. M. err. typ. προυργιαίτερον 22. C. ἐλπίδος· ἔς γε Corr. M. — M. ὁμολογουμένως ἀπεφαίνετο ἐμβ. 23. M. ἔχειν (N. ἄγειν). Sperabam ἐνεγκεῖν vel ἐμφέρειν, repperi ἐμεῖν. Continuat metaphora τοῦ καταπιεῖν. 25. M. συμβαινόντων 26. M. ἐδύνατο 27. C. ποιήσασθαι] Corr. N. 29. M. om ἂν C. εἴποι; 31. M. [ὁ δὲ τοῦ μὴ δοῦναι πάντα παθεῖν καὶ πᾶν ὑπεριδεῖν οὐκ (sic) ὑπέμεινεν. 32. M. Γέντιον. Ego Maii nondum animadversa adnotatione, primum haud dubitanter a Codice descripseram Γένθιον. Postmodo idem nomen iterum atque tertium accuratius recognoscenti, nec mea penitus explorata, at nihilo certior Maii lectio visa est. Inspexi etiam P. 305 v. 27 et 32 in Excerptis Diodori. Sed ne ibi quidem alterutra littera in liquido est.

6.a. • πάλιν ἕτεροι περὶ τοῦ Συριακοῦ πολέμου· τούτου δ' αἴτιόν ἐστιν ὅπερ ἡμῖν εἴρηται διὰ πλειόνων. Ὅταν γὰρ ἁπλᾶς καὶ μονοειδεῖς λαβόντες ὑποθέσεις βούλωνται μὴ τοῖς πράγμασιν ἀλλὰ τῷ πλήθει τῶν βίβλων ἱστοριογράφοι νομίζεσθαι καὶ τὴν τοιαύτην ἐφέλκεσθαι φαντασίαν, ἀναγκαῖόν ἐστι τὰ μὲν μικρὰ μεγάλα ποιεῖν, τὰ δὲ βραχέως εἰρημένα διασκευάζειν καὶ λογοποιεῖν, ἔνια δὲ τῶν ἐν παρέργῳ πεπραγμένων ἔργα καὶ πράγματα κατασκευάζειν, ἀγῶνας διατιθεμένους καὶ παρατάξεις ἐξαγγέλλοντας, ἐν αἷς ἐνίοτε πεζοὶ μὲν ἔπεσον δέκα ποτὲ (καὶ) μικρῷ πλείους, ἱππεῖς δὲ τούτων ἐλάττους. Πολιορκίας μὲν γὰρ καὶ τοπογραφίας καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις οὐκ ἂν εἴποι τις ἀξίως ἐφ' ὅσον ἐξεργάζονται διὰ τὴν ἀπορίαν τῶν πραγμάτων. Πρὸς δὲ τοὺς τὰ καθολικὰ γράφοντας ἐναντίος ἐστὶν ὁ τρόπος· διόπερ οὐ χρὴ καταγινώσκειν ἡμῶν ὡς ἐπιτυρόντων τὰς πράξεις, ὅταν τὰ παρ' ἐνίοις πολλοῦ τετευχότα λόγου καὶ διασκευῆς ἡμεῖς ποτὲ μὲν παραλείπωμεν, ποτὲ δὲ βραχέως ἐξαγγέλλωμεν, ἀλλὰ πιστεύειν ὅτι τὸν καθήκοντα λόγον ἑκάστοις ἀποδίδομεν. Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ὅταν ἐν τῇ συμπάσῃ πραγματείᾳ λόγου χάριν Φανοτίας καὶ Κορωνίας καὶ Αλε...ου πολιορκίαν γράφωσιν, ἀναγκάζονται πάσας τὰς τῆς πολιορκίας ἐπινοίας καὶ τόλμας καὶ διαθέσεις ἐκτίθεσθαι, πρὸς δὲ τούτοις Τάραντος κατάληψιν, Κορίνθου πολιορκίαν, Σάρδεων, Γάζης, Βάκτρων, ἐπὶ πᾶσι Καρχηδόνος πολιορκίαν διακριβοῦν καὶ προστιθέναι παρ' αὐτῶν, ἀλλ' οὐ παντάπασιν εὐδοκεῖν, ἐὰν ψιλῶς περὶ τῶν τοιούτων αὐτὸν τὸν ἀληθῆ καὶ κύριον ἀποδιδῶμεν λόγον. Ἡ δ' αὐτὴ καὶ περὶ παρατάξεων ἡμῖν ἔστω καὶ δημηγοριῶν ἀπόφασις, παραπλησίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς ἱστορίας, ἐν οἷς ἅπασι πολλῆς ἂν δικαίως τυγχάνοιμεν συγγνώμης· ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν λέγεσθαι μελλόντων εἰ μὴ ἐπίπαν φανείημεν ἢ λήμμασι χρώμενοι τοῖς αὐτοῖς, ἢ χειρισμῷ πραγμάτων, ἢ τοῖς τῆς λέξεως σχήμασι· πρὸς δὲ τούτοις ἐάν που παραπίπτωμεν ὀνομασίαις ὀρῶν ἢ ποταμῶν ἢ τόπων ἰδιότησι· τὸ γὰρ μέγεθος τῆς πραγματείας ἱκανόν ἐστιν ἡμᾶς ἐν ἅπασι τούτοις παραιτεῖσθαι, πλὴν ἐάν που κατὰ πρόθεσιν (καὶ) τινὸς ἕνεκεν εὑρισκώμεθα ψευδογραφοῦντες· τοῦτο γὰρ οὐ παραιτούμεθα,

1. * Inter has paginas excidit unum folium. 2. M. ὅτ' ἂν φαύλας καὶ μονοειδεῖς 5. M. ἀναγκαῖον οὖν τὰ μὲν 6. M. ἔνια κατασκευάζειν 7. M. πεπραγμένων 9. C. et M. ποτὲ μικρῷ N. ποτὲ δὲ μικρῷ M. vit. πλείω 11. M. ἐφ' ὅσων ἐξεργ. (N. ἐφ' ὅσον) — An ἀπειρίαν? 12. Inextricabilis et desperata mihi lectio. Videbam πρ.....τους τα......κα γράφοντας, interdum πρ..κα..τους τα etc., sed haec ipsa sensim mutando varie fallebant. M. πρὸς δὲ τοὺς ταῦτα γράφοντας. Hanc non esse legitimam scripturam C., certo scio. Nec ταῦτα exhibetur, nec τὰ τοιαῦτα. Vero propius τὰ λογικά, aliquantulo longius τὰ λογοποιικά. At si quid huiuscemodi placeat, aut inserendum tibi postea τοῖς sive τοὐναντίον, aut in hunc modum refingenda omnia: διὰ τὴν ἀπορίαν τῶν πραγματικῶν, ὧν πρὸς αὐτοὺς τὰ λογοποιικὰ γράφοντας ἐναντίος ἐστὶν ὁ τρόπος. — Nugae. Contrariam viam ineamus. Habes P. 33. 14. (III. 32): διὰ τῶν γραφόντων καθόλου, — XVI. 15. 7) διὰ τῆς καθολικῆς ἀποφάσεως. Iam quid velim, sentis. Scripserit librarius: πρὸς δὲ τοὺς τὰ καθολικὰ γράφοντας l. i. ὁ τρ. Tu vero emenda: Πρὸς δὲ τούτους τοῦ τὰ καθολικὰ γράφοντος ἐναντίος ἐστὶν ὁ τρόπος. 13. C. ὡς ἡμῶν Recte invertunt N. 14. ἡμῶν. Nonnunquam videre mihi visus sum διασκευῆς μακρᾶς, ποτὲ] At tutius est Maio obtemperare. 17. C. κορωνίας Corr. M. 18. [αλε....ου. Litteram secundam atque tertiam exploratam habeo; de reliquis, praeter nominis exitum, nisi qui cernere potis sit, quae non sunt, nullus iudicium faciet. M. [...ου [ἄλλ]ου. — Fort. Ἀλεσίου, vel Ἀλαίρτου, depravatum scilicet a scriba: Ἀλησιρτοῦ. 21. M. πολιορκίας C. διακριβοῦσιν Corr. N. 24. M. καὶ τῶν δημηγοριῶν 26. M. τυγχάνομεν 27. C. μελλόντων .... φανείημεν M. μελλόντων καὶ τῶν ἐπίπαν φανερῶν μὲν. Dedi ἐπίπαν Maii ἐξευδερμοίῳ. Alioquin satis erat: εἴ που μὴ φανείημεν. 28. M. λέξεως ἤμασι 31. Corr. N. κατὰ πρόθεσιν [χάριτ]ος ἕνεκα. Non desero Codicem quem fideliter expressit M. — Cf. etiam XXVIII. 7. 7) πρόθεσις τινὸς ἕνεκεν.

καθάπερ ἤδη καὶ πλεονάκις ἐν τῇ πραγματείᾳ περὶ τούτου τοῦ
12. μέρους διεστάλμεθα. ʃ Ὅτι πολλὰ τῶν ἐπινοημάτων κατὰ μὲν τὸν λόγον φαίνεται πιθανὰ καὶ δυνατά, παραγενομένα δὲ εἰς τὴν χρείαν, καθάπερ τὰ κίβδηλα τῶν νομισμάτων εἰς τὸ πῦρ, οὐκέτι ποιεῖ
6.b. τὸ ἀκολουθοῦν ταῖς πρώταις ἐπινοίαις. ʃ Ὁ δὲ μεταλαβὼν τὴν Ῥωμαϊκὴν διάλεκτον παρεκάλει τοὺς ἐν τῷ συνεδρίῳ βλέποντας εἰς τὰ παρόντα, δεικνὺς ὑπὸ τὴν ὄψιν τὸν Περσέα, μήτε μεγαλαυχεῖν ἐπὶ τοῖς κατορθώμασι παρὰ τὸ δέον, μήτε βουλεύεσθαι μηδὲν ὑπερήφανον μηδ᾽ ἀνήκεστον περὶ μηδενός, μήτε καθόλου πιστεύειν μηδέποτε ταῖς παρούσαις τύχαις· ἀλλ᾽ ὅτε μάλιστά τις κατορθοίη κατά τὸν ἴδιον βίον καὶ κατὰ τὰς κοινὰς πράξεις, τότε μάλιστα παρεκάλει τῆς ἐναντίας τύχης ἔννοιαν λαμβάνειν· καὶ γὰρ οὕτω μόλις ἂν ἐν ταῖς εὐκαιρίαις ἄνθρωπον μέτριον ὄντα φανῆναι· τούτῳ γὰρ διαφέρειν ἔφη τοὺς ἀνοήτους τῶν νοῦν ἐχόντων, διότι συμβαίνει τοὺς μὲν ἐν ταῖς ἰδίαις ἀτυχίαις παιδεύεσθαι, τοὺς δὲ ἐν ταῖς τῶν πέλας. ʃ
6.c. Ὥστε πολλάκις καὶ λίαν μνημονεύειν τῆς Δημητρίου τοῦ Φαληρέως φωνῆς· ἐκεῖνος γὰρ ἐν τῷ περὶ τῆς τύχης ὑπομνήματι βουλόμενος ἐναργῶς ὑποδεικνύναι τοῖς ἀνθρώποις τὸ ταύτης εὐμετάβολον, ἐπιστὰς ἐπὶ τοὺς κατ᾽ Ἀλέξανδρον καιρούς, ὅτε κατέλυσε τὴν Περσῶν ἀρχήν, λέγει ταῦτα· Εἰ γὰρ λάβοιτε μὴ χρόνον ἄπειρον μηδὲ γενεὰς πολλάς, ἀλλὰ πεντήκοντα μόνον ἔτη ταυτὶ τὰ πρὸ ἡμῶν, γνοίητ᾽ ἂν ὡς τὸ τῆς τύχης χαλεπὸν ἐνταῦθα· πεντηκοστῷ γὰρ ἔτει οἴεσθ᾽ ἂν ἢ Πέρσας ἢ βασιλέας τῶν Περσῶν, ἢ Μακεδόνας ἢ βασιλέας τῶν Μακεδόνων, εἴ τις θεῶν αὐτοῖς προὔλεγε τὸ μέλλον, πιστεῦσαί ποτ᾽ ἂν ὡς εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν Περσῶν μὲν οὐδ᾽ ὄνομα λειφθήσεται τὸ παράπαν, οἳ πάσης τῆς οἰκουμένης ἐδέσποζον, Μακεδόνες δὲ πάσης κρατήσουσιν, ὧν οὐδ᾽ ὄνομα πρότερον ἦν; Ἀλλά πως ἡ πρὸς τὸν βίον ἡμῶν ἀσύνθετος τύχη, καὶ πάντα παρὰ τὸν λογισμὸν τὸν ἡμέτερον καινοποιοῦσα καὶ τὴν αὑτῆς δύναμιν ἐν τοῖς παραδόξοις ἐνδεικνυμένη, καὶ νῦν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, δείκνυσι πᾶσιν ἀνθρώποις, Μακεδόνας εἰς τὴν Περσῶν εὐδαιμονίαν εἰσοικίσασα, διότι καὶ τούτοις ταῦτα τἀγαθὰ κέχρηκεν, ἕως ἂν ἄλλο τι βουλεύσηται

4. εἰς τὸ πῦρ Subaudi παραγενόμενα. Cf. XXXIII. 9. 3) 11. C. παραβαλεῖ Corr. M. 13. C. ταῦτα γὰρ Corr. N. 15. „Feliciter sapit qui alieno periculo sapit." Plautus. 20. C. λάβοι τις N. λάβοις quod habet Diodorus. Probabilius λάβοιτε 21. C. ἔτη ταύτῃ πρὸ ἡμῶν Corr. N. ex Diodoro. 22. C. γνοίη τ᾽ ἂν N. γνοίης ἂν — C. πεντήκοντα γὰρ ἔτει] Corr. Diod. 25. ὡς additum ex Diod. 26. Diod. πάσης σχεδὸν τῆς 27. C. κρατοῦσιν Corr. M. ex Diod. 28. C. παρὰ λογισμὸν Corr. Diod. 32. ἂν add. ex Diod.

περὶ αὐτῶν. Ὃ νῦν γέγονε κατὰ Περσέα. Ταῦτα μὲν καὶ Δημήτριος ὡσανεὶ θείῳ τινὶ στόματι περὶ τοῦ μέλλοντος ὑποπεφοίβακεν· ἐγὼ δὲ κατὰ τὴν γραφὴν ἐπιστὰς τοῖς καιροῖς καθ' οὓς συνέβη καταλυθῆναι τὴν Μακεδόνων βασιλείαν, οὐκ ἔκρινον ἀνεπιστάτως παραδραμεῖν, ἅτε γεγονὼς αὐτόπτης τῆς πράξεως, ἀλλ' αὐτός τε τὸν πρέποντα λόγον ἐπιφθέγξασθαι καὶ Δημητρίου μνησθῆναι· δοκεῖ γάρ μοι θειοτέραν ἢ κατ' ἄνθρωπον τὴν ἀπόφασιν ποιήσασθαι· σχεδὸν γὰρ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα πρότερον ἔτεσι τἀληθὲς ἀπεφήνατο περὶ τῶν ἔπειτα συμβησομένων.∫

6. d. Ὅτι Εὐμένης ὁ βασιλεύς, τῆς Περσέως καὶ Ῥωμαίων μάχης συντετελεσμένης, εἰς παράλογον ἐνέπεσε διάθεσιν, ὡς οἱ πολλοί φασιν, ὡς δὲ τὰ ἀνθρώπεια πράγματα φύσιν ἔχει γενέσθαι κατὰ τὸ πλεῖστον, εἴς τι τῶν εἰωθότων συμβαίνειν· ἱκανὴ γὰρ ἡ τύχη τοῖς παρὰ λόγον τὰ κατὰ λόγον ἐπιτρέψαι, κἂν τινι συνεργήσῃ καὶ προσθῇ [τε] τὴν αὑτῆς ῥοπήν, αὖθις οἷον ἐκ μεταμελείας ἀντισηκοῦν καὶ λυμαίνεσθαι τὰ κατορθώματα παρὰ πόδας. Ὃ καὶ τότε περὶ τὸν Εὐμένη γενέσθαι συνέπεσε· δόξας γὰρ μάλιστα τότε τὴν ἰδίαν ἀρχὴν ἐν ἀσφαλεῖ βεβηκέναι καὶ πολλὴν ἐπιφέρειν ῥαστώνην τὸν ἑξῆς χρόνον, ἅτε τοῦ Περσέως καὶ καθόλου τῆς ἐν Μακεδονίᾳ βασιλείας ἄρδην ἀνῃρημένης, τότε μεγίστοις ἐνεκύρησε κινδύνοις, τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν Γαλατῶν ἀνυπονοήτως ἐπαναστάντων τοῖς καιροῖς.∫

7. a. Ἐπιλαθόμενος δὲ τῶν γεγραμμένων ὑπ' αὐτοῦ Ἀντίοχος καὶ τῶν εἰρημένων ἐξῆρτυε πόλεμον κατὰ Πτολεμαίου, ὥστε καὶ λίαν ἀληθὲς φαίνεσθαι τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Σιμωνίδου, „χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι" ἔχειν μὲν γὰρ ὁρμὰς ἐπὶ τὰ καλὰ καὶ μέχρι τινὸς ἀντιποιήσασθαι τούτων, εὐμαρές· ὁμαλίσαι δὲ καὶ κατὰ πᾶσαν περίστασιν ἐπίμονον γενέσθαι τῇ γνώμῃ, μηδὲν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ δικαίου προυργιαίτερον τιθέμενον, δυσχερές.∫

XXX. 4. 16) Ὅτι τῶν κοινοπραγησάντων περί τινων ἀποῤῥήτων οὐ τοὺς διὰ φόβον ἢ πόρον μηνυτὰς γενομένους τῶν συνειδότων ἐπαινοῦμεν, ἀλλὰ τοὺς πᾶσαν ἐπιδεξαμένους βάσανον καὶ τιμωρίαν καὶ μηδενὶ τῶν συνειδότων παραιτίους γενομένους τῆς αὐτῆς συμφορᾶς, τούτους ἀποδεχόμεθα καὶ τούτους ἄνδρας ἀγαθοὺς νομίζομεν. Ὁ δὲ διὰ τὸν ἄδηλον φόβον πολλὰ τὰ τῶν ἄλλων ἁμαρτήματα τιθεὶς ὑπὸ τὴν ὄψιν τοῖς κρα-

1. M. μὲν ὁ Δημ. 2. ὑποπεφοίβακεν novum vocabulum, nisi sit librarii error pro ἀποπεφοίβακεν, quod habet Diod. Exc. Vat. XXXI. 5 M. πεφοίβακεν. 8. M. ἐτῶν τάλ. 12. N. ἔν τι pro εἴς τι, sine necessitate. 13. N. corr. ἐπιτρέψαι, quod minus placet. Diodorus ἀνατρέψαι. M. καὶ τινὶ err. typ. 14. C. προσθῇ τε τὴν N. [τε] recte. Inducendum foret: προσθεῖναι, τὴν αὐτῆς ῥοπὴν αὖθις etc., neque commode iungeretur: τὴν ῥοπὴν ἀντισηκοῦν. M. οἷα ἐκ 17. C. τὸν ἐξαρχῆς Corr. M. 20. C. ἐπαναστάντων M. [ἐπελθόν]των. Fort. συνεπαναστάντων τοῖς καιροῖς Cf. III. 10. 7) XI. 9. 4) XVIII. 34. 6) 21. M. om δὲ 23. C. ἔχει μὲν γὰρ Corr. N. 24. M. ὁρμὰς δὲ τὰ καλὰ μέχρι 29. C. μηδὲν τῶν συνειδό[των ἀπο]δίνους γενομένους, quae diceres corrupta ex μηδενὶ τῶν συνειδότων ὑποδίκους γενομένους, ni omnia emendata adessent in Ed. (Ecl. 93. de Legat.). Verum tamen C. habet aliquid diversum et a παραιτίους et ab eo quod supplet M. [ὑπευθύνους]. 31. M. καὶ αὐτοὺς ἄνδρας 32. M. [δι' ὃν [τολμᾶν]τα τῶν Ed. φόβον πάντα τὰ τῶν. Posui quod legi in C., tametsi deterius esse sciam.

τοῦσιν, καὶ καινοποιήσας ὑπὲρ ὧν ὁ χρόνος εἰς λήθην ἀγηόχει τοὺς ὑπερέ-
χοντας, πῶς οὐκ ἔμελλε δυσαρεστήσειν τοῖς ἱστορήσασιν;ʃ
5. 3) Ὅτι ἀεὶ τὰ μείζω τῶν προσδοκωμένων κακῶν λήθην ποιεῖ τῶν ἐλατ-
15. τόνων συμπτωμάτων.ʃ Ἐξ ὧν μάλιστα κατίδοι τις ἂν ἅμα καὶ τὴν ὀξύτη-
τα καὶ τὴν ἀβεβαιότητα τῆς τύχης, ὅταν μάλιστ' ἄν τις αὐτοῦ χάριν
οἴηται διαπονεῖν, ταῦτα παρὰ πόδας εὑρίσκηται τοῖς ἐχθροῖς
κατασκευάζων· κίονας γὰρ κατεσκεύασε Περσεύς, καὶ ταύτας
καταλιπὼν ἀτελεῖς, Λεύκιος Αἰμίλιος ἐτελείωσε καὶ τὰς αὐτοῦ εἰκόνας
15. 4) a. ἐπέστησεν.ʃ Ὅτι τῆς αὐτῆς ψυχῆς ἐστιν ἀγῶνάς τε διατίθεσθαι κα-
λῶς καὶ παρασκευὴν καὶ πότον μεγαλομερῆ χειρίσαι δεόντως καὶ πα-
18. a. ρατάξασθαι τοῖς πολεμίοις στρατηγικῶς.ʃ Καὶ τὴν μὲν Λῆμνον
καὶ τὴν Δῆλον κατὰ τὴν παροιμίαν τὸν λύκον τῶν ὤτων ἔλαβον· πολλὰ
γὰρ ὑπέμειναν δυσχρηστήματα συμπλεκόμενοι τοῖς Δηλίοις· ἐκ
δὲ τῆς τῶν Ἁλιαρτίων χώρας ὄνειδος αὐτοῖς μᾶλλον ἢ καρπός τις
XXXI. 28. συνεξηκολούθησεν.ʃ Ὅμοιοι γάρ εἰσιν οἱ τὴν Περαίαν κατοικοῦντες
τοῖς οἰκέταις τοῖς ἐκ τῶν δεσμῶν ἀνελπίστως λελυμένοις, οἵτινες ἀ-
πιστοῦντες τοῖς παροῦσι μείζω μὲν λαμβάνουσι τῆς κατὰ φύσιν κί-
νησιν, οὐ δοκοῦσι δὲ γινώσκεσθαι παρὰ τοῖς ἀπαντῶσιν, οὔτε
συνορᾶσθαι διότι λέλυνται σαφῶς, ἐὰν μή τι παράλογον ποιῶσι καὶ
10. a. τῶν ἄλλων ἐξηλλαγμένον.ʃ Ὅτι καθόσον ἐδόκουν οἱ Ῥωμαῖοι βαρύ-
τερον τῷ Εὐμένει προσφέρεσθαι, κατὰ τοσοῦτο συνέβαινε τοὺς Ἕλλη-
νας προσοικειοῦσθαι, φύσει τῶν ἀνθρώπων ἀεὶ τῷ θλιβομένῳ τὴν εὔνοι-
15. a. αν προσνεμόντων.ʃ Ὅτι Ἀρταξίας ἐβούλετο ἐπανελεῖν Ἀρα . θ .,
παραινέσεσι δὲ Ἀριαράθου τοῦτ' οὐκ ἔπραξεν, ἀλλ' ἐντιμότερον εἶχεν
αὐτὸν ἢ πρότερον· οὕτως ἥ τε τοῦ δικαίου φύσις ἔχει μεγάλην δύνα-
μιν, αἵ τε τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν γνῶμαι καὶ παραινέσεις, ὥστε μὴ μόνον
τοὺς φίλους ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐχθροὺς πολλάκις σώζειν καὶ μετατιθέναι
28. 2) τὰς φύσεις αὐτῶν πρὸς τὸ βέλτιον.ʃ Ὅτι παντὸς ἐπιστολίου τὸ κάλλος
24. 3) ἐστὶ συστατικώτερον.ʃ Ὅτι τοσαύτη τις ἀκολασία καὶ τηλικαύτη
ἐνεπεπτώκει ἐκτοπωτάτων ἔργων τοῖς νέοις, ὥστε πολλοὺς
μὲν ἐρώμενον ἠγορακέναι ταλάντου, πολλοὺς δὲ ταρίχου Ποντικοῦ
κεράμιον τριακοσίων δραχμῶν· ἐφ' οἷς καὶ Μάρκος [ἀγανακτῶν] εἶπε

1. C. om εἰς 4. M. κατίδῃ — Add. καὶ N. 5. M. μάλιστά τις Corr. N. ὅταν δὲ μάλιστά τις d. χ. οἴεται, quod praestat. 7. C. κατεσκεύαζε Corr. N. 8. Nota καταλιπὼν neglecta constructione positum, quae postulat καταλελειμμένας — C. τὰς αὐτὰς εἰκόνας Corr. N. 10. C. χειρίσαι Corr. N. 13. δυσχρήματα Sic pro δυσχερήματα C. verbo vix probabili. M. δυσχερήματα Corr. N. δυσχρηστήματα, quod est frequens apud Polybium. 16. οἵτινες ἀ[πιστ]οῦντες (M. οἵτινες πιστοῦντες. Corr. N.) 18. C. κίνησιν. Corr. N. — παρὰ τοῖς ἀπαντῶσιν M. παρὰ τοῖς πανταπᾶσιν Veram lectionem invenerunt N. 19. M. διὰ τί — M. om καὶ 23. C. ἐπανελθεῖν Corr. M. ἐπανελεῖν N. ἐπανελέσθαι. — De nomine Maium sequor. Ego hoc tantulum vidi: ...ρα...] ultra lineam autem nihil. 24. εἶχεν M. postulabat, ego repperi. 31. M. om Ποντικοῦ, quod C. miro errore mutavit in ἀλοντικοῦ, vel, si Diis placet, ἀλοντικοῦ. At vide Pol. IV. 35. 4. XXXI. 24. (ex Athenaeo). Diodori Exc. Vat. P. 162. 26. Cratinum apud Athen. Deipn. III. 19. et ipsum adlegato Polybio Catonis dictum Athen. VI. 8. τριακοσίων δραχμῶν κεράμιον ταρίχου Ποντικῶν ὠνησάμενοι. 32. καὶ μαρκος ....] latuit ἀγανακτῶν.

ποτε πρὸς τὸν δῆμον, ὅτι μάλιστ' ἂν κατίδοιεν τὴν ἐπὶ χεῖρον προκοπὴν τῆς πολιτείας ἐκ τούτων ὅταν πωλούμενοι πλεῖον εὑρίσκωσιν οἱ μὲν εὐπρεπεῖς παῖδες τῶν ἀγρῶν, τὰ δὲ κεράμια τοῦ ταρίχου τῶν

17. a. ζευγηλατῶν. Ὅτι Ῥόδιοι τἆλλα συζῶντες τῇ τοῦ πολιτεύματος προστασίᾳ βραχὺ παρώλισθον ἐν τούτοις τοῖς καιροῖς, ὡς ἐμὴ δόξα· ἐπεδέξαντο γὰρ μυριάδας σίτου ὀκτὼ καὶ εἴκοσι παρ' Εὐμένους χάριν τοῦ τὸ λογισθὲν ἐκ τούτων δανείζεσθαι, τὸν δὲ τόκον εἰς τοὺς μισθοὺς ὑπάρχειν τοῖς παιδευταῖς καὶ διδασκάλοις τῶν υἱῶν. Τοῦτο δέ, στενοχωρίας ὑπαρχούσης, καθάπερ ἐπὶ τῶν κατ' ἰδίαν βίων, ἴσως ἂν ἐπιδέξαιτό τις παρὰ τῶν φίλων ἕνεκα τοῦ μὴ περιιδεῖν ἀπαίδευτα γινόμενα τὰ τέκνα διὰ τὴν ἀπορίαν· εὐκαιρῶν δὲ τῷ βίῳ πᾶν ἄν τις ὑπομείναι μᾶλλον ἢ τὸν διδόμενον τοῖς διδασκάλοις μισθὸν ἐρανίζεσθαι παρὰ τῶν φίλων· ὅσῳ δὲ μεῖζον δεῖ πολίτην ἰδιώτου φρονεῖν, τοσῷδε καὶ τὸ πρέπον ἐπὶ τῶν πολιτικῶν μᾶλλον ἢ τῶν ἰδίων τηρητέον, Ῥοδίοις δὲ καὶ τελέως διά τε τὴν εὐκαιρίαν τὴν ἐν τοῖς

XXXII. 7. 7) κοινοῖς καὶ τὴν ἐπίφασιν τῆς σεμνότητος.∫ Εἰς ὃν ἀποβλέψας ἄν τις ὁμολογήσειε, διότι καὶ κατὰ σῶμα καὶ κατὰ ψυχὴν οὐδέν ἐστιν ἀνθρώπου φοβερώτερον, ὅταν ἅπαξ ἀποθηριωθῇ. Ἥ τε γὰρ ὄψις ἐκτόπως ἦν αὐτοῦ φοβερὰ καὶ θηριώδης ὡς ἀνθρώπου πλεῖον ἐνιαυτοῦ μὴ τὸν ῥύπον, μὴ τοὺς ὄνυχας, μὴ τὰς τρίχας ἀφῃρημένου· τά τε κατὰ τὴν διάνοιαν ἐκ τῆς τῶν ὀμμάτων ἐμφάσεως καὶ κινήσεως τοιαύτην ἐποιεῖτο τὴν φαντασίαν, ὥστε τὸν θεασάμενον πρὸς πᾶν ζῷον ἑτοιμότερον

20. a. ἂν προσελθεῖν, ἢ πρὸς ἐκεῖνον.∫ Ὅτι Λυκίσκου τοῦ Αἰτωλοῦ ταραχώδους ὄντος καὶ θορυβώδους, ἀναιρεθέντος δὲ τούτου, τὸ ἑξῆς οἱ Αἰτωλοὶ ὡμοφρόνησαν καὶ ὡμονόησαν, ἑνὸς ἀνθρώπου παραχωρήσαντος. Τηλικαύτη τίς ἐστιν, ὡς ἔοικε, δύναμις ἐν ταῖς τῶν ἀνθρώπων φύσεσιν, ὥστε μὴ μόνον στρατόπεδα καὶ πόλεις, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐθνικὰς συστάσεις καὶ τὰς ὁλοσχερεῖς διαφορὰς τῆς οἰκουμένης δι' ἑνὸς ἀνδρὸς ἀρετὴν καὶ κακίαν ποτὲ μὲν τῶν μεγίστων κακῶν, ποτὲ δὲ τῶν μεγίστων ἀγαθῶν πεῖραν λαμβάνειν.∫ Ὅτι Λυκίσκος κάκιστος ὢν καλῶς κατέστρεψε τὸν βίον, ὥστε τοὺς πλείστους εἰκότως ὀνειδίζειν τῇ τύχῃ, διότι τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἆθλον, τὴν εὐθανασίαν,

3. M. hic ut ante: ταρίχου (err. typ.) 7. C. λογισθὲν (non λογισθὲν ut refert M.) Corr. M. λογισθὲν 8. M. om καὶ 11. C. γινόμενα Corr. N. 13. M. ἰδίᾳ σωφρονεῖν τοσῶδε — C. πολλῶν. Corr. N. πολιτικῶν 24. M. θορυβώδους N. θηριώδους 32. M. τὴν εὐθανασίαν]

XXXIII. 12.a. τοῖς χειρίστοις ἐνίοτε περιτίθησιν.∫ Ὅτι οὐκ ὀλίγοι τῶν ἀνθρώπων διὰ τὴν πρὸς τὸ πλεῖον ἐπιθυμίαν καὶ τὸ πνεῦμα προσαπέθηκαν τοῖς χρήμασιν, οἷς Ὀλοφέρνης ὁ τῆς Καππαδοκίας βασιλεὺς κατάληπτος γενόμενος ἀπώλετο καὶ τῆς βασιλείας ἐξέπεσεν. Ἡμεῖς δὲ συγκεφαλαιωσάμενοι τὴν τούτου κάθοδον ἐπανάξομεν τὴν διήγησιν ἐπὶ τὴν εἰθισμένην τάξιν, ᾗ χρώμεθα παρ' ὅλην τὴν πραγματείαν· καὶ γὰρ νῦν ὑπερβάντες τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα προελάβομεν τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν τὰ κατὰ τὴν Καππαδοκίαν διὰ τὸ μηδεμίαν εὔλογον ἔχειν διαίρεσιν τὸν ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀπόπλουν καὶ τὴν ἐπὶ τὰ πράγματα κάθοδον τοῦ Ἀριαράθου. Διόπερ ἐπάνειμι δηλώσων τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα γενόμενα περὶ τοὺς αὐτοὺς καιρούς· ἐν οἷς ἴδιον καὶ παράλογον πρᾶγμα συνέβη γενέσθαι περὶ τὴν τῶν Ὠρωπίων πόλιν· ὑπὲρ οὗ τὰ μὲν ἀναδραμόντες, τὰ δὲ προλαβόντες τοῖς χρόνοις συγκεφαλαιωσόμεθα τὴν ὅλην πρᾶξιν, ἵνα μή, κατὰ μέρος αὐτῆς οὔσης οὐχ ὅλως ἐπιφανοῦς, ἐν διῃρημένοις χρόνοις ἀπαγγέλλοντες εὐτελῆ καὶ ἀσαφῆ ποιῶμεν τὴν διήγησιν· ὅταν γὰρ μόλις τὸ ὅλον ἄξιον ἐπιστάσεως φαίνηται τοῖς ἀκούουσιν, ἦπου γε τοῖς κατὰ μέρος ἐκ διαστήματος λεγομένοις συμπράξει τις τῶν ἀφιλομαθούντων;∫

6) Ὅτι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν ταῖς ἐπιτυχίαις ὡς ἐπίπαν ἄνθρωποι συμφρονοῦσι, κατὰ δὲ τὰς ἀποτυχίας ἀσχάλλοντες τοῖς πράγμασιν ἑλκώδεις καὶ δύσκολοι γίνονται πρὸς τοὺς φίλους· ὃ καὶ περὶ τὸν Ὀλοφέρνην συνέβη γενέσθαι, τῶν πραγμάτων αὐτῷ ἀντιπιπτόντων καὶ τῷ Θεοτίμῳ, καὶ μεμφομένων ἀλλήλοις.∫

15.a. Ὅτι οἱ Ῥόδιοι δυσθετούμενοι τοῖς συμβαίνουσιν εἰς παραλόγους τινὰς ἐνέπεσαν ὁρμὰς καὶ παρασκευάς, καὶ εἰς παραπλησίαν διάθεσιν ἦλθον τοῖς ἐν ταῖς πολυχρονίοις ἀῤῥωστίαις δυσπετμοῦσι. Καὶ γὰρ ἐκεῖνοι πολλάκις, ἐπειδὰν πάντα ποιοῦντες κατὰ λόγον τῆς θεραπείας καὶ πειθαρχοῦντες τοῖς ἰατροῖς μὴ δύνωνται τῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον προκοπῆς ἅψασθαι, δυσθετούμενοι τοῖς συμβαίνουσιν ἀποδυσπετεῖν ἀναγκάζονται, καὶ τινὲς μὲν θύταις καὶ μάντεσι προσέχειν, ἔνιοι δὲ πάσης ἐπῳδῆς καὶ παντὸς περιάμματος πεῖραν λαμβάνειν. Ὃ καὶ περὶ τοὺς Ῥοδίους συνέβαινε· πάντων γὰρ αὐτοῖς παρὰ δόξαν ἀπαντωμένων,

2. C. προσετέθηκαν Corr. N. 3. C. ὡς Ὀλοφέρνης Corr. N. 8. C. ut videtur ἰδίαν ταῦτα κατὰ τὴν καππ. Corr. N. Fort. ταῦτα τὰ κατα 19. C. πλεῖστον ταῖς M. proposuit ἐν 24. M. ἐνέπεσον 27. C. τῇ θεραπείᾳ Corr. N. 31. M. περιάμματος. Suidas: ἐπῳδῆς καὶ γοητείας καὶ περιάμματος. (Cf. Diodor. Exc. Vat. XXXII. 4.)

ἠναγκάζοντο παντὶ τῷ λεγομένῳ προσέχειν καὶ πᾶσαν ἐλπίδα σωματοποιεῖν καὶ προσδέχεσθαι. Καὶ τοῦτ' ἐδόκουν πάσχειν εἰκότως· ὅταν γὰρ μηδὲν ἀνύηται κατὰ λόγον, δέῃ δὲ κατ' ἀνάγκην ἐνεργεῖσθαι τὸ συνεχές, ἀνάγκη πεῖραν λαμβάνειν καὶ τῶν παρὰ λόγον· διὸ καὶ Ῥόδιοι ἐμπεσόντες |εἰς τοιαύτην διάθεσιν ἐποίησάν τι τῶν γινομένων, καὶ ὃν ἀπεδοκίμασαν ἄρχοντα, τοῦτον πάλιν εἵλοντο ἄρχοντα, καὶ ἄλλα τινὰ

17. παράλογα. ∫ Ὅτι ὅταν ἅπαξ οἱ πολλοὶ σχῶσιν ὁρμὴν πρὸς τὸ φιλεῖν ἢ μισεῖν τινάς ὑπερβαλλόντως, πᾶσα πρόφασις ἱκανὴ γίνεται

2) πρὸς τὸ συντελεῖν τὰς αὐτῶν προθέσεις. ∫ Ἀλλὰ γὰρ ὀκνῶ μήποτε εἰς τὸ περιφερόμενον ἐμπεσὼν λάθω, πότερον ὁ τὸν τράγον ἀμέλγων ἀφρονέστερος ἢ ὁ τὸ κόσκινον ὑπέχων· δοκῶ γὰρ δὴ κἀγὼ πρὸς ὁμολογουμένην ψευδολογίαν ἀκριβολογούμενος καὶ τὸν ἐπιμετροῦντα λόγον εἰσφέρων παραπλήσιόν τι ποιεῖν, διὰ τὸ μάτην τελέως περὶ τούτων λέγειν, εἰ μή τις καὶ γράφειν ἐνύπνια βούλεται καὶ θεωρεῖν ἐγρηγορότως ἐνύπνια. ∫

XXXVI. 1.a. Ἴσως δέ τινες ἐπιζητοῦσι πῶς ἡμεῖς οὐκ ἐν ἀγωνίσματι κεχρήμεθα προφερόμενοι τοὺς κατὰ μέρος λόγους, τοιαύτης ὑποθέσεως ἐπειλημμένοι καὶ τηλικαύτης πράξεως, ὅπερ οἱ πλεῖστοι ποιοῦσι τῶν συγγραφέων, εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη διατιθέμενοι τοὺς ἐνόντας λόγους. Ἐγὼ δὲ διότι μὲν οὐκ ἀποδοκιμάζω τοῦτο τὸ μέρος, ἐν πλείοσι τόποις τῆς ἱστορίας δῆλον πεποίημαι, πολλάκις ἀπηγγελκὼς δημηγορίας καὶ συντάξεις ἀνδρῶν πολιτικῶν· ὅτι δ' οὐκ ἐκ παντὸς τρόπου τοῦτο προαιροῦμαι πράττειν, νῦν ἔσται συμφανές· οὔτε γὰρ ὑπόθεσιν ἐπιφανεστέραν ταύτης εὑρεῖν ῥᾴδιον, οὔτε ὕλην πλείω καὶ παράθεσιν· καὶ μὴν οὐδὲ προχειρότερον ἕτερον ἐμοὶ τῆς τοιαύτης παρασκευῆς· ἀλλ' οὔτε τοῖς πολιτικοῖς ἀνδράσιν οἶμαι πρέπειν πρὸς πᾶν τὸ προτεθὲν διαβούλιον εὑρεσιλογεῖν καὶ διεξοδικοῖς χρῆσθαι λόγοις, ἀλλ' ἀεὶ τοῖς ἁρμόζουσι πρὸς τὸν ὑποκείμενον καιρόν, οὔτε τοῖς| ἱστοριογράφοις ἐμμελετᾶν τοῖς ἀκούουσι, οὐδ' ἐναποδείκνυσθαι τὴν αὐτῶν δύναμιν, ἀλλὰ τὰ κατ' ἀλήθειαν ῥηθέντα ὅσον οἷόν τε πολυπραγμονήσαντας διασαφεῖν, καὶ τούτων τὰ καιριώτατα καὶ πραγμα-

1.b. τικώτατα. ∫ Πάλαι δὲ τούτου κεκυρωμένου βεβαίως ἐν ταῖς ἑκάστων

10. M. om τὸ — C. τὸν τράγον ἀμέλ] M. τὸν τράγωνα ἀμέλγων ἢ ὁ τὸν κόσκινον ὑπέχων· (dormitans, puta, et invitus. Nam ignorare tantus vir non poterat proverbium tironibus ex Virgilio notum) 11. C. δοκῶ γὰρ μὴ κἀγὼ Corr. N. 13. C. διὸ καὶ μάτην, quod correxi. 14. M. λόγων (N. λέγω) 16. N. ἐπιζητήσουσι Cf. P. 60, 13 — M. οὐκ ἐναγωνίσματι 25. C. ἐμοῦ Corr. N. 27. C. εὑρησιλογεῖν

γνώμαις, καιρὸν ἐζήτουν ἐπιτήδειον καὶ πρόφασιν εὐσχήμονα πρὸς τοὺς ἐκτός· πολὺ γὰρ δὴ τούτου τοῦ μέρους ἐφρόντιζον οἱ Ῥωμαῖοι, καλῶς φρονοῦντες· ἔνστασις γὰρ πολέμου κατὰ τὸν Δημήτριον δικαία μὲν δοκοῦσα εἶναι καὶ τὰ νικήματα ποιεῖ μείζω καὶ τὰς ἀποτεύξεις ἀσφαλεστέρας, ἀσχήμων δὲ καὶ φαύλη τἀναντία ἀπεργάζεται· διὸ καὶ τότε περὶ τῆς τῶν ἐκτὸς διαλήψεως πρὸς ἀλλήλους διαφερόμενοι παρ' ὀλίγον ἀπέστησαν τοῦ πολέμου. ʃ

XXXVII. 1.a. Ὅτι περὶ Καρχηδονίων, ὅτε κατεπολέμησαν αὐτοὺς οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ περὶ τῶν κατὰ τὸν Ψευδοφίλιππον κατὰ τὴν Ἑλλάδα πολλοὶ καὶ παντοῖοι διεφέροντο λόγοι, τὰς μὲν ἀρχὰς περὶ τῶν κατὰ Καρχηδονίους, μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ὑπὲρ τῶν κατὰ τὸν Ψευδοφίλιππον. Τὰ μὲν οὖν περὶ Καρχηδονίους ἀλλοδοξουμένας εἶχε τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰς διαλήψεις· ἔνιοι μὲν γὰρ συγκατῄνουν τοῖς Ῥωμαίοις φάσκοντες αὐτοὺς φρονίμως καὶ πραγματικῶς βουλεύσασθαι περὶ τὰς δυναστείας· τὸ γὰρ τὸν ἐπικρεμάμενον φόβον καὶ τὴν πολλάκις μὲν ἠμφισβητηκυῖαν πρὸς αὐτοὺς πόλιν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας, ἔτι δὲ καὶ νῦν δυναμένην ἀμφισβητῆσαι σὺν καιρῷ, ταύτην ἐπανελομένους βεβαιῶσαι τῇ σφετέρᾳ πατρίδι

1.b. τὴν ἀρχὴν νοῦν ἐχόντων εἶναι καὶ μακρὰν βλεπόντων ἀνθρώπων. Ἔνιοι δὲ τούτοις ἀντέλεγον φάσκοντες, ὅτι οὐ ταύτην ἔχοντες τὴν προαίρεσιν κατεκτήσαντο τὴν ἡγεμονίαν, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν εἰς τὴν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων ἐκτρέπεσθαι φιλαρχίαν, καὶ βραδύτερον μὲν ἐκείνων ὁρμᾶν, ἥξειν δ' ἐπὶ ταὐτὰ τέλος ἐκ τῶν προφαινομένων· πρότερον μὲν γὰρ πᾶσι πεπολεμηκέναι μέχρι τοῦ κρατῆσαι καὶ συγχωρῆσαι τοὺς ἀντιταξαμένους, ὅτι δεῖ πείθεσθαι σφίσι καὶ ποιεῖν τὸ παραγγελλόμενον· νῦν δὲ προοίμιον μὲν ἐκτεθεῖσθαι τῆς ἰδίας προαιρέσεως τὰ κατὰ Περσέα, βαστάσαντας ἐκ ῥιζῶν τὴν Μακεδόνων βασιλείαν, τετελειωκέναι δὲ κατὰ τὸ παρὸν διὰ τῆς περὶ Καρχηδονίων διαλήψεως· μηδενὸς γὰρ ἀνηκέστου γεγονότος ἐξ ἐκείνων, ἀνηκέστως καὶ βαρέως βεβουλεῦσθαι περὶ αὐτῶν, πᾶν ἀναδεχομένων καὶ πᾶν ὑπομενόντων ποιήσειν τὸ προσταττόμενον.

1.c. Ἕτεροι δὲ καθόλου τε πολιτικὸν εἶναι τὸ Ῥωμαϊκὸν ἔθνος ἔφασαν, καὶ τοῦτο ἴδιον εἶναι, καὶ ἐπὶ τούτῳ σεμνύνεσθαι τοὺς Ῥωμαίους, ἐπὶ τῷ

2. M. γὰρ δὲ N. γὰρ τε — Add. οἱ N. 5. M. ἀπεργάζεται 7. C. πολέμου (sic) An πολέμου? 14. M. βουλεῦσαι 15. C. καὶ μὲν πολλάκις Corr. M. 17. M. ἐβεβαίωσαν 18. M. μακρὰ 19. C. φάσκοντες οὐ ταῦ................ντες τὴν προ-| Lacunam ab ipso librario datam de coniectura explevit M. Malim: φάσκοντες οὐ ταύτῃ κεχρημένους Ῥωμαίους τῇ προαιρέσει κατεκτῆσθαι τὴν ἡγ. 20. C. καὶ κατὰ Corr. N. ἀλλὰ κατὰ 21. C. ἐκτρέπεσθαι Corr. N. 22. C. ἥξειν δ' ἐπὶ ταῦτα τέλος, quae phrasis defendi iure non potest. M. tacite corr. ἥξειν, sed om ταῦτα, quod mutavi in ταὐτά. Cf. X. 34. 8) πάντως ἐπὶ τὸ παραπλήσιον ἥξειν. At vero qui mecum sentit, aut adverbio τέλος alium locum (ἥξειν δὲ τέλος ἐπὶ ταὐτά), aut isto loco substantivum poscet: ἥξειν δ' ἐπὶ ταὐτὸ τέλος. 26. C. τοῦ Corr. N. τὰ — M. falso βαστάξαντας 27. M. [τῶν Μακ. 31. M. om τε

καὶ τοὺς πολεμίους ἁπλῶς καὶ γενναίως πολεμεῖν, μὴ νυκτεριναῖς ἐπιθέσεσι χρωμένους μήτ' ἐνέδραις, πᾶν δὲ τὸ δι' ἀπάτης καὶ δόλου γινόμενον ἀποδοκιμάζοντας, μόνους δὲ τοὺς ἐκ προδήλου καὶ κατὰ πρόσωπον κινδύνους ὑπολαμβάνοντας αὐτοῖς καθήκειν· νῦν δὲ πάντα περὶ τοὺς Καρχηδονίους δι' ἀπάτης καὶ δόλου κεχειρικέναι, κατὰ βραχὺ τὸ μὲν προτείνοντας, τὸ δ' ἐπικρυπτομένους, ἕως οὗ παρείλαντο πάσας τὰς ἐλπίδας τοῦ βοηθεῖν αὐτοῖς τοὺς συμμάχους· τοῦτο δὲ μοναρχικῆς πραγματοποιΐας οἰκεῖον εἶναι μᾶλλον ἢ πολιτικῆς καὶ Ῥωμαϊκῆς αἱρέσεως, καὶ προσεοικὸς ἀσεβήματι καὶ παρασπονδήματι κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον. Ἦσαν δέ τινες οἱ καὶ τούτοις ἀντιλέγοντες· εἰ μὲν γὰρ πρὶν ἢ δοῦναι τοὺς Καρχηδονίους τὴν ἐπιτροπὴν αὐτῶν οὕτως ἐχείριζον τὰ πράγματα, κατὰ βραχὺ τὰ μὲν προτείνοντες, τὰ δὲ παραγυμνοῦντες, εἰκότως ἂν αὐτοὺς ἐνόχους φαίνεσθαι τοῖς ἐγκαλουμένοις· εἰ δὲ δόντων αὐτῶν τῶν Καρχηδονίων τὴν ἐπιτροπὴν ὥστε βουλεύεσθαι Ῥωμαίους ὅ τι ποτὲ φαίνοιτο περὶ αὐτῶν, οὕτω κατὰ τὴν ἐξουσίαν, ὥς ποτε δοκεῖ σφίσι, τὸ κριθὲν ἐπέταττον καὶ παρήγγελλον, οὐκέτι τὸ γινόμενον ἀσεβήματι παραπλήσιον εἶναι καὶ μὴν οὐδὲ παρασπονδήματι μικροῦ δεῖν· ἔνιοι δ' ἔτι ἔφασαν, οὐκ ἀδικήματι τὸ παράπαν· τριῶν γὰρ οὐσῶν διαφορῶν, εἰς ἃς τὸ πᾶν ἔγκλημα φύσει καταβαίνει, εἰς οὐδεμίαν ἐμπίπτειν τούτων τὸ γινόμενον ὑπὸ Ῥωμαίων· ἀσέβημα μὲν γὰρ εἶναι τὸ εἰς τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς τεθνεῶτας ἁμαρτάνειν, παρασπόνδημα δὲ τὸ παρὰ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς ἐγγράπτους ὁμολογίας πραττόμενον, ἀδίκημα δὲ τὸ παρὰ τοὺς νόμους καὶ τοὺς ἐθισμοὺς ἐπιτελούμενον· ὧν οὐδενὶ εἰς τὸ παρὸν ἐνόχους εἶναι Ῥωμαίους· οὐ γὰρ εἰς τοὺς θεοὺς οὔτ' εἰς τοὺς γονεῖς, οὐδ' εἰς τοὺς τεθνεῶτας ἐξαμαρτάνειν, οὐδὲ μὴν ὅρκους οὐδὲ συνθήκας παραβαίνειν, τὸ δ' ἐναντίον αὐτοὺς ἐγκαλεῖν τοῖς Καρχηδονίοις ὅτι παραβεβήκασι· καὶ μὴν οὐδὲ νόμους οὐδὲ ἐθισμοὺς οὐδὲ τὴν κατ' ἰδίαν πίστιν ἀθετεῖν· λαβόντες γὰρ τὴν ἐπιτροπὴν παρ' ἑκόντων ὃ βούλοιντο πράττειν, οὐ πειθαρχούντων τοῖς παραγγελλομένοις,

1. N. πολέμους, certe aptius 3. C. .. ὅλου M. ἢ δόλου. Malui καὶ ut v. 5 et XXXVI. 4. 5). Diodor. Exc. Vat. XXVI etc. 18. μὴ πρέπειν Ῥωμαίοις μιμεῖσθαι Φοίνικας, ὥστε δι' ἀπάτης ἀλλ' οὐ δι' ἀρετῆς τῶν πολεμίων περιγίνεσθαι. „Non fraude neque occultis, sed palam et armatum populum Romanum hostes suos ulcisci." Tacitus. 5. M. [ὖν δὲ Restituerunt N. lectionem C. — C. κεχειρι[κέναι M. κεχειρηκέναι Corr. N. 10. C. ἀθετήματι. Recepi corr. N. — M. vitio typ. παρασπονδήματι 16. C. οὕτω .... τὴν ἐξουσί] M. respiciens, ut opinor, ad XXXII. 8. 7) interpolavit λαβόντες. 17. Lectione felici hunc locum integrum reddidi, qui lacer sic ferebatur: [αν ὡ ποτε δοκεῖ σφίσι τὸ κριθὲν ἐπιτάττειν ...] οὐκ ...γινόμενον ἀσεβήματι παραπλήσιον ...[... παρασπονδήματι μικροῦ δεῖ[...] κήματι τὸ παρα... τριων...] ἔγκλημα...[τὸ γινόμενον etc. 24. M. [μα δὲ παρὰ τοὺς ὅρκους (C. ἐνόχους, quod corrigendum duxi ὅρκους) καὶ τὰς ἐγγράπτους ὁμολογίας πρὸς] τὸν... τοὺς ἐθισμοὺς ἐ[πιτελοῦντα... ὧν οὐδὲν... το παρὸν ἐνόχους εἶναι Ῥωμαίους] 27. M. τεθνεῶτας 30. M. καὶ μὴν — τὴν κατ[ίδίαν πίστιν (N. τὴν ἀκεραίαν πίστιν)

οὕτως αὐτοῖς προστάγειν τὴν ἀνάγκην. Περὶ μὲν οὖν Ῥωμαίων καὶ
1.d. Καρχηδονίων ταῦτ' ἐλέγετο. Περὶ δὲ τοῦ Ψευδοφιλίππου τὸ μὲν πρῶτον οὐδ' ἀνεκτὸς ὁ λόγος ἐφαίνετο· πάρεστί τις ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν ἀεροπετὴς Φίλιππος, καταφρονήσας οὐ μόνον Μακεδόνων, ἀλλὰ καὶ Ῥωμαίων, οὐδεμίαν ἀφορμὴν εὔλογον ἔχων πρὸς τὴν ἐπιβολήν, ἅτε γινωσκομένου τοῦ κατ' ἀλήθειαν Φιλίππου, διότι σχεδὸν ὀκτωκαίδεκα γεγονὼς ἐτῶν μετήλλαξε τὸν βίον ἐν Ἄλβᾳ τῆς Ἰταλίας, δυσὶν ὕστερον ἔτεσιν αὐτοῦ τοῦ Περσέως. Μετὰ δὲ μῆνας τρεῖς ἢ δ' προσπεσούσης φήμης, διότι νενίκηκε μάχῃ τοὺς Μακεδόνας πέραν τοῦ Στρυμόνος κατὰ τὴν Ὀδομαντικήν, τινὲς μὲν ἀπεδέχοντο τὸν λόγον, οἱ δὲ πλείους ἀκμὴν ἠπίστουν· μετ' οὐ πολὺ δὲ πάλιν ἅμα τοῦ λόγου προσπίπτοντος, ὅτι νικᾷ μάχῃ τοὺς Μακεδόνας ἐπὶ τάδε τοῦ Στρυμόνος καὶ πάσης Μακεδονίας κρατεῖ, καὶ Θετταλῶν γράμματα καὶ πρεσβευτὰς πεμψάντων πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ παρακαλούντων βοηθεῖν εἰς τοὺς περὶ αὐτοὺς ὑπάρχοντας κινδύνους, θαυμαστὸν ἐφάνη καὶ παράδοξον τὸ γεγονός· οὐδεμία γὰρ οὔτε πιθανότης οὔτ' εὔλογον προὐφαίνετο περὶ τοῦ συμβεβηκότος. Τοιαῦται μὲν οὖν περὶ τούτων ἦσαν διαθέσεις.∫

1.e. Ὅτι προσπεσόντων εἰς τὴν Πελοπόννησον γραμμάτων τοῖς Ἀχαιοῖς παρὰ τοῦ Μανιλίου, διότι καλῶς ποιήσουσι Πολύβιον τὸν Μεγαλοπολίτην ἐκπέμψοντες μετὰ σπουδῆς εἰς Λιλύβαιον, ὡς χρείας οὔσης αὐτοῦ δημοσίας ἕνεκεν πραγμάτων, ἔδοξε τοῖς Ἀχαιοῖς ἐκπέμπειν ἀκολούθως τοῖς ὑπὸ τοῦ ὑπάτου γεγραμμένοις. Ἡμεῖς δὲ νομίζοντες ἑαυτοῖς καθήκειν κατὰ πολλοὺς τρόπους τὸ πειθαρχεῖν Ῥωμαίοις, πάντα τἆλλα πάρεργα [θέμενοι], θερείας ἀρχομένης ἐξεπλεύσαμεν· ἀφικόμενοι δ' εἰς Κέρκυραν καὶ καταλαβόντες αὖθις γράμματα παρὰ τῶν ὑπάτων προσπεπτωκότα τοῖς Κερκυραίοις, ἐν οἷς διεσάφουν, ὅτι τοὺς μὲν ὁμήρους ἤδη παραδεδώκασιν αὐτοῖς οἱ Καρχηδόνιοι, πάντες δ' ἕτοιμοί εἰσιν αὐτοῖς πειθαρχεῖν, νομίσαντες διαλελύσθαι τὸν πόλεμον καὶ μηκέτι χρείαν ἡμῶν εἶναι μηδεμίαν, αὖθις ἀπεπλεύσαμεν εἰς τὴν Πελοπόννησον.∫

1.f Οὐ χρὴ δὲ θαυμάζειν, ἐὰν ποτὲ μὲν τῷ κυρίῳ σημαίνωμεν αὐτοὺς ὀνόματι,

1. M. προάγειν 8. M. δυσὶν ἔτεσιν ὕστερον μετ' αὐτοῦ 10. C. om κατὰ (quod adiec. N.), at habet ὅδον, non ὅδου. 11. M. μὲν ἀπεδέχοντο 12. M. προπιπτόντος 15. M. παρακαλούντων Deinde C. βοηθεῖν· δὲ καὶ περὶ, quod correxi. Cf. etiam III. 55. 9) βοηθεῖν τοῖς καιροῖς. M. βοηθεῖν αὐτοῖς καὶ περὶ, unde N. βοηθεῖν σφίσι κατὰ τοὺς περὶ 16. M. om τὸ 19. M. πραγμάτων 24. M δημοσίαν 25. C. πάρεργα δὲ καὶ θερείας. Hae sunt vel his simillimae litterarum notae. M. πάρεργα [θέσθαι], τῆς θερείας. Substituerunt N. [θέμενοι]. Mihi gratius [θέντες]. Ceterum haud dubie ipse scriba aliquid peccavit. Lege apud Pol. πάρεργα ποιεῖσθαι I. 41. 6), et ἐν παρέργῳ τίθεσθαι XI. 4. 1), sicut πάντα ἐν ἐλάττονι θέμενος; at tamen etiam: σύμπαντα τἆλλα δεύτερα θέμενος. — Articulum autem ante θερείας ἀρχ. modo ponit, modo omittit. Cf. V. 109. 4) XXII. 25. 6) XXVIII. 14. 5) XXX. 5. 4) 26. M. αὖθις] C. forsitan αὐτοῦ] 28. M. διέταξαν et om μὲν 29. C. πάντες· ἕτοιμοι δ' Corr. N. πάντας δ' ἑτοίμους. Volebam πάντας· ἑτοίμους δ'. Nunc praeplacet πάντες δ' ἕτοιμοι Cf. XXXVI. 4. 3) 30. C. ἔτι δὲ λελῦσθαι, quod correxi.

ποτὲ δὲ ταῖς κοιναῖς ἐμφάσεσιν, οἷον οὕτως „ἐμοῦ δὲ ταῦτ᾽ εἰπόντος" καὶ πάλιν „ἡμῶν δὲ συγκατατεθεμένων" ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐμπεπλεγμένων ἡμῶν εἰς τὰς μετὰ ταῦτα μελλούσας ἱστορεῖσθαι πράξεις, ἀναγκαῖόν ἐστι μεταλαμβάνειν τὰς περὶ αὐτῶν σημασίας, ἵνα μήτε τοὔνομα συνεχῶς προφερόμενοι προσκόπτωμεν ταυτολογοῦντες, μήτε πάλιν ἐμοῦ καὶ δι᾽ ἐμὲ παρ᾽ ἕκαστον λέγοντες λάθωμεν εἰς φορτικὴν διάθεσιν ἐμπίπτοντες, ἀλλὰ συγχρώμενοι πᾶσι τούτοις καὶ μεταλαμβάνοντες ἀεὶ τὸ τῷ καιρῷ πρέπον ἐφ᾽ ὅσον οἷόν τε διαφεύγωμεν τὸ λίαν ἐπαχθὲς τῆς περὶ αὐτῶν λαλιᾶς, ἐπειδὴ φύσει μὲν ἀπρόσδεκτός ἐστιν ὁ τοιοῦτος λόγος, ἀναγκαῖος δ᾽ ὑπάρχει πολλάκις, ὅταν μὴ δυνατὸν ἄλλως ᾖ δηλῶσαι τὸ προκείμενον· γέγονε δέ τι πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ἡμῖν οἷα ἐκ ταὐτομάτου συνέργημα, τὸ μηδένα μέχρι γε τῶν καθ᾽ ἡμᾶς καιρῶν ταὐτὸν ἡμῖν ὄνομα κεκληρονομηκέναι κυρίως, ὅσον γε καὶ ἡμᾶς εἰδέναι.ʃ

1.g. Ὅτι κατά τι σύμπτωμα τῶν μὲν τοῦ Καλλικράτους εἰκόνων εἰσφερομένων κατὰ τὸ σκότος, τῶν δὲ τοῦ Λυκόρτα κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκφερομένων εἰς τὸ φῶς κατὰ τὴν ἐξαρχῆς διάθεσιν, πάντας ἠνάγκαζε τὸ γινόμενον ἐπιφθέγγεσθαι, διότι δεῖ μηδέποτε τοῖς καιροῖς ὑπερηφάνως χρῆσθαι κατὰ τῶν πέλας, εἰδότα διότι καὶ λίαν τοῦτ᾽ ἐστὶν ἴδιον ἐπιτήδευμα τῆς τύχης, τὸ τοῖς αὐτῶν ἐπινοήμασι καὶ νομοθετήμασιν ἐξ ὑποστροφῆς αὐτοὺς ὑποβάλλειν τοὺς νομοθετήσαντας.ʃ

2) Ὅτι αὐτὸ τὸ φύσει φιλόκαινον τῶν ἀνθρώπων ἱκανόν ἐστι πρὸς πᾶσαν μεταβολήν.ʃ

1.b. Ὅτι Ῥωμαῖοι ἔπεμψαν πρεσβευτὰς τοὺς ἐπιληψομένους τῆς ὁρμῆς τῆς τοῦ Νικομήδους καὶ κωλύσοντας τὸν Ἄτταλον πολεμεῖν τῷ Προυσίᾳ, καὶ κατεστάθησαν Μάρκος Λικίννιος, ἄνθρωπος ποδαγρικὸς καὶ τελέως ἀδύνατος τοῖς ποσί, καὶ μετὰ τούτου Αὖλος Μαγκῖνος, ὃς κεραμίδος εἰς τὴν κεφαλὴν ἐμπεσούσης αὐτῷ τηλικαύτας καὶ τοσαύτας οὐλὰς εἶχε διὰ τῆς κεφαλῆς, ὥστε θαυμαστὸν εἶναι πῶς ἐσώθη, καὶ Λεύκιος Μαλλιολέων, ὃς πάντων ἐδόκει Ῥωμαίων ἀναισθητότατος ὑπάρχειν. Τῆς δὲ πράξεως προσδεομένης τάχους καὶ τόλμης, ἐδόκουν ἀφυέστατοι πρὸς τὴν χρείαν εἶναι ταύτην οἱ καθεστάμενοι· διὸ καί φασι Μάρκον Πόρκιον τὸν Κάτωνα προσαγορευόμενον εἰπεῖν

2. M. ἐπὶ πολὺ μὲν ἐμπ. 5. M. προσπίπτομεν 7. M. συγχρώμενοι τοῖς τούτοις] 9. C. [γωμεν τὸ M. [γοντες τὸ Corr. N. 14. M. om καί, quod nec in C. deest nec fere solet in hac phrasi deesse. Cf. 4. 4. 3) 15. M. om τὸ 18. M. ὑπερηφάνως [χρῆσθαι] Excurrit versus ultra lineam: χρῆσθαι 19. M. ἐπιτήδευ] Est item versus ὑπέρμετρος, ita desinens: ἐπιτήδευ[μα. Cf. 4. 4. 4) τὸ καὶ λίαν τοῦτο ἴδιον καὶ ἀφελέστατον ἐπιτήδευμα τῆς τύχης. 24. Videbat M. Λυκομήδους, ego clare Νικομήδους. Quod omnium minime mirabitur ipse M. ut qui unus optime perspexerit fallacem indolem Palimpsestorum. 25. Epitomator Livii L. „Quum legatos ad pacem inter Nicomedem et Prusiam faciendam Romani misissent et unus ex iis multis cicatricibus sparsum caput haberet, alter pedibus aeger esset, tertius ingenio socors haberetur, dixit Cato, eam legationem nec caput nec pedes nec cor habere." Repetunt idem apophthegma Appianus, Diodorus, Plutarchus. 26. M. καὶ τελέως — C. μετὰ τούτου Corr. M. — C. Μαννῖνος Corr. N. 31. M. καθεστάμενοι C. καθεστα[μ]ενοι extra lineam.

ἐν τῇ συγκλήτῳ, διότι συμβήσεται οὐ μόνον ἀποκλειόμενον φθάσαι τὸν Προυσίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν Νικομήδην γηράσαντα ἐν τῇ βασιλείᾳ· πῶς γὰρ οἷόν τε καταταχῆσαι, πῶς δὲ καταταχήσαντας ἀνύσασθαί τι τὴν πρεσβείαν, μήτε πόδας μήτε κεφαλὴν μήτε καρδίαν ἔχοντας; ʃ

4. Ἐγὼ δέ, φησὶν ὁ Πολύβιος ἐπιτιμῶν τοῖς τὴν τύχην καὶ τὴν εἱμαρμένην ἐγγράφουσιν ἐπί τε τὰς κοινὰς πράξεις καὶ τὰς κατ' ἰδίαν περιπετείας, ((ἐπιδέχεται τρόπος)) νῦν βούλομαι περὶ τούτου τοῦ μέρους διαστείλασθαι, καθόσον ὁ τῆς πραγματικῆς ἱστορίας ἐπιδέχεται τρόπος. Ὧν μὲν γάρ, φημί, ἀδύνατον ἢ δυσχερὲς τὰς αἰτίας καταλαβεῖν ἄνθρωπον ὄντα, περὶ τούτων ἴσως ἄν τις ἀπορῶν ἐπὶ τὸν θεὸν τὴν ἀναφορὰν ποιοῖτο καὶ τὴν τύχην, οἷον ὄμβρων καὶ ὑετῶν καὶ χιόνων ἐπιφορὰ συνεχής, ἢ τἀναντία πάλιν αὐχμῶν καὶ πάγων καὶ διὰ ταῦτα φθορὰ καρπῶν, ὁμοίως λοιμικαὶ διαθέσεις συνεχεῖς, ἄλλα παραπλήσια τούτοις, ὧν οὐκ εὐμαρὲς τὴν αἰτίαν εὑρεῖν. Διόπερ εἰκότως περὶ τῶν τοιούτων ἀκολουθοῦντες ταῖς τῶν πολλῶν δόξαις, διὰ τὴν ἀπορίαν ἱκετεύοντες καὶ θύοντες ἐξιλασκόμενοι τὸ θεῖον, πέμπομεν ἐρησομένους τοὺς θεούς, τί ποτ' ἂν ἢ λέγουσιν ἢ πράττουσιν ἡμῖν ἄμεινον εἴη καὶ γένοιτο παῦλα τῶν ἐνεστώτων κακῶν· ὧν δὲ δυνατόν ἐστι τὴν αἰτίαν εὑρεῖν, ἐξ ἧς καὶ δι' ἣν ἐγένετο τὸ συμβαῖνον, οὔ μοι δοκεῖ τῶν τοιούτων δεῖν ἐπὶ τὸ θεῖον ποιεῖσθαι τὴν ἀναφοράν. Λέγω δὲ οἷον οὕτως ἐπέσχεν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς καιροῖς τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν ἀπαιδία καὶ συλλήβδην ὀλιγανθρωπία, δι' ἣν αἵ τε πόλεις ἐξηρημώθησαν καὶ ἀφορίαν εἶναι συνέβαινε, καίπερ οὔτε πολέμων συνεχῶν ἐσχηκότων ἡμᾶς, οὔτε λοιμικῶν περιστάσεων. Εἴ τις οὖν περὶ τούτου συνεβούλευσεν εἰς θεοὺς πέμπειν ἐρησομένους, τί ποτ' ἂν ἢ λέγοντες ἢ πράττοντες πλείονες γινοίμεθα καὶ κάλλιον οἰκοίημεν τὰς πόλεις, ἆρ' οὐ μάταιος ἂν ἐφαίνετο, τῆς αἰτίας προφανοῦς ὑπαρχούσης καὶ τῆς διορθώσεως ἐν ἡμῖν κειμένης; Τῶν γὰρ ἀνθρώπων εἰς ἀλαζονείαν καὶ φιλοχρημοσύνην, ἔτι δὲ ῥᾳθυμίαν ἐκτετραμμένων καὶ βουλομένων μήτε γαμεῖν μήτε, ἂν γήμωσι, τὰ γεινόμενα τέκνα τρέφειν, ἀλλὰ μόλις ἓν τῶν πλείστων ἢ δύο, χάριν τοῦ πλουσίους

1. Add. τῇ N. — C. οὐ μόνον M. μη μόνον C. ἀποκλειόμενον Corr. N. — M. vit. typ. φθάσαι 3. Malebam ἀνύσαι. Sed vidi transiri lineam ἀνύσασ|θαι. Sic item IX. 4. 7) 4. M. om τι 7. (ἐπιδέχεται τρόπος) librarii oculum in proximum versum aberrantis 9. C. ὧν μὲν ἡμῖν ἀδύνατον quod correxi 11. C. ὑετῶν δεξιῶν ἐπι-| absurde. Corr. N. ἐξαισίων, respicientes fort. ad XVIII. 3. 7). At facillimo errore fit δεξιῶν ex καὶ χιόνων. Vocabulorum censores praecipiunt: νιφετῶν. Verum Pol. id genus σχινδαλάμους non curat. Cf. III. 74. 11) IV. 72. 5) ἐπιγινομένης χιόνος. Pluraliter IX. 17. 10) 13. M. συνεχεῖς (καὶ) ἄλλα. Placebant autem talia ἀσυνδέτως, nec soli Polybio. 17. C. εἰρησομένους Corr. M. ἐρησομένους. Opus est quarto casu. Deinceps C. corrupte τοὺς θεοὺς· ὅτι ταῦτα λέγοντες et 19. κακῶν· τῶν δ' ἀδυνάτων ἐστί, porro 20. τὸ συμβαῖνον· ὅτι μοι. Quae scite omnia emendaverunt N. 25. M. [οὖν] [καθαρὸς] ὄν 29. C. ἀλαζονείαν M. ἀλαζονείαν καὶ φιλοχρημοσύνην 31. M. [καὶ] βουλομένων μήτε γαμεῖν μήτε ἀναγκάμενοι τα

τούτους καταλιπεῖν καὶ σπαταλῶντας θρέψαι, ταχέως ἔλαθε τὸ κακὸν αὐξηθέν· καὶ γὰρ ἑνὸς ὄντος ἢ δυεῖν, εἰ τούτων τὸν μὲν πόλεμος ἢ νόσος ἐνστᾶσα παρείλετο, δῆλον ὡς ἀνάγκη καταλείπεσθαι τὰς οἰκήσεις ἐρήμους, καὶ καθάπερ ἐπὶ τῶν μελιττῶν τὰ σμήνη, τὸν αὐτὸν τρόπον κατὰ βραχὺ καὶ τὰς πόλεις ἀπορουμένας ἀδυνατεῖν. Ὑπὲρ ὧν οὐδὲ χρεία παρὰ τῶν θεῶν πυνθάνεσθαι, πῶς ἂν ἀπολυθείημεν τῆς τοιαύτης βλάβης· ὁ γὰρ τυχὼν τῶν ἀνθρώπων ἐρεῖ, διότι μάλιστα μὲν αὐτοὶ δι' αὑτῶν μεταθέμενοι τὸν ζῆλον, εἰ δὲ μή, νόμους γράψαντες, ἵνα τρέφηται τὰ γεινόμενα. Περὶ τούτων οὖν οὔτε μάντεων οὔτε τερατειῶν χρεία. Ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν κατὰ μέρος· ἀλλ' ἐπ' ἐκείνων ἐφ' ὧν ἀλήπτους ἢ δυσλήπτους εἶναι τὰς αἰτίας συμβαίνει, ὑπερευνῶν· ὧν ἓν ἦν καὶ τὸ περὶ Μακεδόνας γεγενημένον. Μακεδόνες μὲν γὰρ ὑπὸ Ῥωμαίων πολλῶν καὶ μεγάλων ἐτετεύχεισαν φιλανθρωπιῶν,| κοινῇ μὲν πάντες ἀπολυθέντες τῶν ἀρχικῶν ἐπιταγμάτων καὶ φόρων καὶ μεταλαβόντες ἀπὸ δουλείας ὁμολογουμένως ἐλευθερίαν, ἰδίᾳ| δὲ πάλιν καὶ τὰ πλεῖστα ἐκλυθέντες ἐκ μεγάλων [στάσεων] καὶ φόνων ἐμ[φυλίων] διὰ τῆς Ῥωμαίων [περὶ νόμους φιλοτι]μίας· [ὥστε ἀπὸ] δυσμενείας μὲν ἢ βλάβης τῆς ἐν τοῖς πρότερον καιροῖς πρὸς Ῥωμ[αίους] ἔτι γεύ[σασθαι] φιλ[ίας τε καὶ εὐνοίας περὶ τὰ τῆς] πόλεως· ὑπὸ δὲ τῷ Ψευδοφιλίππῳ πρῶτον μὲν πρ[έσβεις καὶ ἐφ]έτ[αι] διήτ[ησαν, καὶ] πολλοὺς μὲν ἀν[έλαβον φρουρούς, ἀλλὰ τοὺς] πλείστους ἐπεῖδον αὐτῶν ἐν πάνυ [βραχεῖ χρόνῳ] φυγ[αδευθέ]ντας καὶ στρ[εβλωθ]έντας καὶ φονευθέντας ἢ τῶν ἐν τοῖς πρότερον καιροῖς ὑπὸ τῶν κατ' ἀλήθειαν βασι[λέων καθεσταμένων· ὥστε] ἤδη τοῦτο γέ[λωτί π]ως ἀπαντ[ῆσαι] ἐπὶ το- . . . . εἴ [τις μνήμην ποιεῖτ]αι τῶν ἐξ ἀρχῆς βασιλέων, ὡς . . . . ὑβρίζ[εσθαι] καὶ . . . . πλείστοις εμος τῶν βρ . . . . καὶ . . . . Ῥωμαίων στρατοπεδεύματος ἐξαυτῆς μεταμελοῖ· ἐν ἀδικ . . . . τῶν πρὸ τοῦ Ψευδοφιλίππου μὲν εἰς αὐτοὺς παρανομημάτων· οἱ δὲ τὸ . . . . πολλῶν τε μετὰ

2. C. δυεῖν· τοῦτων τὸν Corr. M. αὐτῶν αὐτ N. αὐτῶν δὲ τόν, non apte. Ego inserui εἰ. 3. M. vit. typ. καταλείπεσθαι 5. M. om καί 7. M. τοιαύτης et διὰ τί αὑτ-| 9. M. mend. typ. τρέφεται — Adiec. οὖν N. 10. C. τερατιῶν 12. M. ὑπερ[βαί]νειν N. ὑπερ[θεῖναι ἐξαγγέλλ]ειν, praeter rem mentemque scriptoris. C. ὑπερμένειν, quod emendavi. 13. M. φιλανθρωπιῶν 14. M. |κοινῇ . . ἀπολυθέντες τῶν ἀρχικῶν ἐπιταγμάτων, φόρων| Philippo iam olim tributa remiserat Senatus XX. 13. 3) 16. Oblitterata inferior pars paginae. M. haec tantum eruit: |δὲ . . δυσμενείας| μὲν ἢ βλάβης . . ὑπὸ δὲ τοῦ Ψευδοφ[ιλίππου] . . . τοι παρὰ τοῦ Ψευδοφιλίππου τῶν εἰς αὐτοὺς παρανομημάτων| οἱ δὲ τὸ . . πολλῶν τε μετὰ||. Ego vero si quidpiam ultra tentavi, vere tamen vereor ne mihi nimia existimer arrogavisse. Nam fuit propemodum audacia, revocare velle auctoris sensum, ubi de vocabulis praeter rara hic illic et indiscreta nescio quae spectra litterarum nihil superest. At quoniam quidem ingenii humani ea ratio naturaque est, ut limites quoscunque non sane soleat impatienter ferre, si minus approbationem eventus, at veniam, spero, experimentum habebit. — 17. [ὥστε ἀπὸ vel ἀντὶ] C. fortasse . . ὥστε 18. [μὲν Num δεῖν? — Malim πρὸς Ῥωμαίων ἐπιγνῶ-| 19. Exit versus Ψευδοφ ultra lineam. Ceterum C. τοῦ Ψευδοφιλίππου, quod correxi. 20. Occurrebant hi litterarum apices ρ̣ε̣σ̣τ̣ε̣ι̣, unde de ephetis cogitavi. 21. Vidi φρ quod ducebat ad φρουροὺς vel φρουράρχους 22. Vidi [. . . . . . χρ . . . — Nescio an C. velit στρ[ατευθ]έντας 24. De his valde mihi diffido. Quodsi quodquid oculi corripuerint, quale id cunque sit, mordicus tenere debeo, haec accipe signa: ἤδη τοῦτο γε γχ . . ων απαντεσι. In fine autem pro ἐπὶ το[ύτου], si modo ad Codicem reverti concederetur, haud scio an lecturus essem ἐπιτετου| Fortasse enim haec spectant ad XVII. 3. 4) sqq. 32. Ultimum versum nunc prorsus discissum dedi ex lectione M.

μὲν τοῦ Δημητρίου καὶ πάλιν μετὰ Περσέως μαχόμενοι πρὸς Ῥωμαίους ἡττήθησαν, ἀνδρὶ δὲ στυγνῷ συναγωνιζόμενοι καὶ περὶ τῆς τούτου βασιλείας ἀνδραγαθήσαντες ἐνίκησαν Ῥωμαίους. Ἐξ ὧν τίς οὐκ ἂν ἐπαπορήσειεν ἐπὶ τῷ συμβάντι; τὴν γὰρ αἰτίαν εὑρεῖν τούτων δυσχερές. Διόπερ ἄν τις ἐπὶ τῶν τοιούτων διαθέσεων δαιμονοβλάβειαν εἴποι τὸ γεγονός, καὶ μῆνιν ἐκ θεῶν ἅπασι Μακεδόσιν ἀπηντῆσθαι· δῆλον δ' ἔσται ἐκ τῶν λέγεσθαι μελλόντων. ∫ Ζήτει ἐν τῷ περὶ ἥττης.|

XXXVIII. 1.a. "Οτι ἡ λη' βίβλος περιέχει τὴν συντέλειαν τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀτυχίας.| Καίπερ γὰρ τῆς Ἑλλάδος καὶ καθόλου καὶ κατὰ μέρος πλεονάκις| ἐπταικυίας, ὅμως οὐδ' ὁποίοις ἄν τις τῶν προτέρων ἐλαττωμάτων οἰκειότερον ἐφαρμόσοι τὸ τῆς ἀτυχίας ὄνομα καὶ τὴν ἔννοιαν ταύτην ὡς τοῖς καθ' ἡμᾶς γεγονόσιν. Οὐ γὰρ μόνον ἀφ' ὧν ἔπαθον ἐλεήσαι τις ἂν τοὺς Ἕλληνας, ἔτι δὲ μᾶλλον ἐφ' οἷς ἔπραξαν ἠτυχηκέναι νομίσειε, πυθόμενος περὶ ἑκάστων τὰς ἀληθείας. Δοκοῦντος γοῦν μεγίστου πάθους γεγονέναι τοῦ περὶ τοὺς Καρχηδονίους, οὐκ ἔλαττον ἄν τις θήσαιτο, κατὰ δέ τι μεῖζον, τὸ περὶ τὴν Ἑλλάδα τότε συμβάν· οἱ μὲν γὰρ τόπον ἔσχατον ἀπολογίας πρὸς τοὺς ἐπιγινομένους περὶ σφῶν ἀπέλιπον, οὗτοι δ' οὐδ' ἀφορμὴν εὔλογον ἔδοσαν τοῖς βουλομένοις σφίσι βοηθεῖν ὑπὲρ τῶν ἡμαρτημένων· καὶ Καρχηδόνιοι μὲν ἅμα ταῖς περιπετείαις ἄρδην ἀφανισθέντες ἀνεπαίσθητοι τῶν σφετέρων εἰς τὸ μέλλον ἐγένοντο συμπτωμάτων, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐφορῶντες τὰς αὑτῶν ἀτυχίας παισὶ παίδων παραδόσιμον ἐποίησαν τὴν ἀκληρίαν· καὶ καθόσον τοὺς ζῶντας μετὰ τιμωρίας ἐλεεινοτέρους νομίζομεν τῶν ἐν αὐτοῖς τοῖς δεινοῖς ἐκλειπόντων τὸν βίον, κατὰ τοσοῦτο καὶ τὰς τότε περιπετείας τῶν Ἑλλήνων ἐλεεινοτέρας νομιστέον τῶν συμβάντων Καρχηδονίοις, ἐὰν μή τις ἀφρόντιστος τοῦ καθήκοντος καὶ τοῦ καλοῦ, πρὸς αὐτὸ δὲ τὸ συμφέρον ἀποβλέπων ποιῆται τὴν ἀπόφασιν. Ὅτι δέ ἐστι τὸ νῦν εἰρημένον ὑφ' ἡμῶν ἀληθές, εἴποι τις ἂν ὑπομνησθεὶς καὶ παραθεὶς τὰς δοκούσας μεγίστας συμφορὰς γεγονέναι κατὰ τὴν Ἑλλάδα πρὸς τὰ νῦν ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα.

1.b. Μέγιστον ἡ τύχη δοκεῖ φόβον ἐπιστῆσαι τοῖς Ἕλλησι κατὰ

2. Adiec. δὲ N. — M. om καὶ 4. M. ἐπαπορήσειεν 6. δαιμονοβλάβειαν. Cf. XXVIII 9. 4) — C. εἴποι τὸ 7. M. δῆλον δὲ καὶ ἐκ Om M. notam Epitomatoris, quae novum offert titulum syllogae Constantinianae. 9. M. [Καὶ περὶ γὰρ 10. M. οὐδ' ποῖον ἂν 11. M. ἐφάρμοστον Corr. N. ἐφαρμόξει 12. M. τοῖς καθ...γεγονόσιν· οὐ μὲν ἀλλὰ... ἔπαθον] 13. M. [ἐλεήσαι τις ἂν τοὺς Ἕλληνας· εἰ δὲ μᾶλλον...ἠτυχη] 14. M. πυθόμενος περὶ ἑκάστης 15. M. γοῦν μέχρι τοῦ πάθους γεγονέναι τὸ etc. Quae tantum non omnia ante me correxerunt N. 17. C. τὸ πᾶν ἔσχατον ἀπολογίαν τε πρὸς Fort. τῷ παθεῖν τὸν ἔσχατον ἀπολογίαν τινὰ πρὸς Sed praetuli corr. N. 18. C. ἀπέλειπον, οὗ το δ' οὐδ' ἀφορμὴν οὐ] δὲ λόγον (sic) (M. οὗτοι οὐδὲ) Corr. N. 20. M. οἱ pro καὶ 22. M. om τὰς 23. M. ἀκληρίαν] ὡς καθόσον (Corr. N. ὥστε) 25. M. ἐν τούτοις δεινοῖς — τοσοῦτον] 27. M. ἀφροντίστως 28. M. πρὸς τόδε τὸ συμφ. — C. ποιεῖται τὴν (M. ποιεῖ την) 30. C. καὶ παρὰ τὰς Corr. N.

τὴν Ξέρξου διάβασιν εἰς τὴν Εὐρώπην· τότε γὰρ ἐκινδύνευσαν μὲν πάντες, ἔπταισαν δὲ τελέως ὀλίγιστοι, μάλιστα δὲ τούτων Ἀθηναῖοι· προειδόμενοι γὰρ ἐμφρόνως τὸ μέλλον ἐξέλιπον τὴν πατρίδα μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν· βλάβην μὲν οὖν ὁ καιρὸς αὐτοῖς ἐπήνεγκε· κύριοι γὰρ γενηθέντες οἱ βάρβαροι πικρῶς διέφθειραν τὰς Ἀθήνας· οὐ μὴν ὄνειδος οὐδ' αἰσχύνην, τὸ δ' ἐναντίον εὔκλειαν παρὰ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις τὴν μεγίστην ἀπήνεγκαν, ὅτι πάντα ἐν ἐλάττονι θέμενοι τῆς αὐτῆς τύχης εἵλαντο κοινωνεῖν τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι. Τοιγαροῦν καλῇ χρησάμενοι προαιρέσει παρὰ πόδας οὐ μόνον ἀνεκτήσαντο τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἑαυτῶν χώραν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἡγεμονίας μετ' ὀλίγον ἠμφισβήτουν πρὸς Λακεδαιμονίους. Μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ὑπὸ Σπαρτιατῶν καταπολεμηθέντες εἰς τοῦτ' ἀνάγκης ἦλθον, ὥστε καθελεῖν τὰ τείχη τῆς αὑτῶν πατρίδος· ἀλλὰ καὶ τοῦτο Λακεδαιμονίων, οὐκ Ἀθηναίων ἄν τις εἶναι φήσειε τοὔγκλημα, διότι βαρύτερον ἐχρήσαντο τῇ δοθείσῃ σφίσι παρὰ τῆς τύχης ἐξουσίᾳ. Σπαρτιαταὶ ἡττηθέντες ὑπὸ [τῶν Θηβαίων] πάλιν ἀπέβαλον τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν, καὶ μετὰ ταῦτα τῆς τῶν ἐκτὸς ἀρχῆς ἀποστάντες συνεκλείσθησαν εἰς τοὺς [τῆς Λακωνι]κῆς ὅρους· ὅ,τι δῆτα οὐκ αἰσχρὸν, εἰ περὶ τῶν καὶ ἐκτὸς ἀμφισβητοῦντες ἐπὶ τοσοῦτον ἔπταισαν, ὥστε πάλιν ἐπὶ τὴν πάτριον ἀναχωρῆσαι δυναστείαν· διὸ τὰ γεγονότα ταῦτα συμπτώματα μὲν εἶναι φατέον, ἀτυχήματα δ' οὐδαμῶς ῥητέον. Μαντινεῖς ἠναγκάσθησαν ἐκλιπεῖν τὴν πατρίδα, διοικισθέντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων, καὶ διασπασθέντες οἰκῆσαι κατὰ κώμας· ἀλλὰ πάντες ἐπὶ τούτοις οὐ τὴν τῶν Μαντινέων ἀβουλίαν, ἀλλὰ τὴν Λακεδαιμονίων ὠνείδιζον. Θηβαῖοι μὲν τὰ ἔσχατα ἄρδην ἐπεῖδον τὴν αὑτῶν πατρίδα γενομένην ἀνάστατον, ὅτε προθέμενος Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Ἀσίαν διαβαίνειν ὑπέλαβε διὰ τῆς εἰς Θηβαίους τιμωρίας τῷ φόβῳ φρουρήσειν τοὺς Ἕλληνας κατὰ τοὺς ἰδίους περισπασμούς· ἀλλὰ τότε πάντες ἠλέουν μὲν τοὺς Θηβαίους ὡς ἄδικα καὶ δεινὰ πεπονθότας, διεδικαίου δὲ τὴν πρᾶξιν

1. C. ἐκινδύνευσα] μεν M. ἐκινδυνεύσαμεν. Corr. N. 3. C. ἐξέλειπον Corr. N. 10. C. interpungit post παρὰ πόδας· 15. M. [αυτῶν οὐκ... ἄν τις etc. C. φήσει 16. M. [τερον ἐχρήσαντο τῇ ... τῆς ἐξουσίας] 17 ad 32. In his decem et sex versibus explendis industriam ita adiuvit prospera fortuna, ut paullatim enascente oculorum testimonio certam ubique lectionem obtinuerim. M. sic: [Σπαρτιαταὶ..] τῶν Ἑλλήνων..] ἀποστάντες ..] ὅτι δὴ τοῦτ' αἰσχρὸν εἰπεῖν..] ἀτυχήματα δ' οὐδαμῶς [η..Μαντινεῖς..] σαν ἐκλιπεῖν τὴν πατρίδα..] καὶ διασπασθέντες οἰκῆσαι κατὰ κώμας· ἀλλὰ πάντες..] οὐ τὴν τῶν Μαντινέων ἀβουλίαν..] νείδιζον...] ὡς ἄδικα καὶ δεινὰ πεπονθότας..]] 20. C. ὅτι δὴ τοῦτ' αἰσχρὸν, quod correxi. An mavis δῆτα? Habes enim quo id commendes, errorem similem et in simili oppositum P. 57. 30: οὐ γὰρ δήπου τοιάς pro: οὐ γὰρ δὴ τοῦτ' εἶναι 24. Cf. IV. 27. 6) Cod. nisi fallor διοικισθέντες ὑπὸ 27. C. τὰ ἔσχατα

Ad Paginam 72.

Per hanc paginam non item secundo flatu ferebar: fuit remis luctandum. Nam oculorum intentioni saepe improbae vix sese dabant et ne vix quidem singulae litterulae. — 1. 2. 3. M. [ταύτην οὐδεὶς. — Ἀλεξάνδρου [illegible] ἐπικουρίας τινὸς.. μετ' [illegible]] γὰρ παρὰ τὸν ἑκτὸς οὐ [illegible].. ἔστη τοῖς ἀδίκως ἀ-] Latitabat δῶρον ἔστι sub dissimili obtentu ἄπιον ἔστι, quod primitus ibam correctum ἐφόδιον ἔστι (cf. IX. 19. 4), vel ἐπικουρεῖ (cf. P. 110. 17, ubi C. aperte ἐπιών pro ἐπικουρῶν). 4. C. εἰ καί. Substitui εἴ γε. — M. [ἰδεῖν] quod vidi. 6. M. διεφθονημένους (διὰ) τὰς. Interest unius litterae spatium, quod reciperet περὶ (π) vel πας (π̄) vel ad summum τε. Sed malo nihil. Διεφθονῆσθαι sensu activo P. 54. 30. P. 30. 6. X. 44. 1) XVI. 32. 5) 11. M. ἐκ ... πολεμίους. Deprehendi etiam καὶ 12. M. κεῖσθαι δὲ ... τάλαντα καὶ κατά. Praetuli δέ. Perspicue autem scripta sunt κατὰ πόλεις ἔκτεινον, quibus fidem cave ne imminuat gemini loci (XL. 3. 8) diversitas, specie et litteris proximi: καὶ τοὺς ἄλλους ἔκτεινον. Verba πταίειν et σφάλλεσθαι et ibidem iunguntur et V. 93. 2) 14. M. ὑπὲρ πατρίδος. — A v. 15 ad 32 Maii haec fuit le-

1. c. ταύτην οὐδεὶς Ἀλεξάνδρου. Τοιγαροῦν βραχεῖ χρόνῳ τυχόντες ἐπικουρίας τινὸς αὖθις ᾤκουν τὴν πατρίδα μετ' ἀσφαλείας. Ὁ γὰρ παρὰ τῶν ἐκτὸς ἔλεος οὐ μικρὸν δῶρόν ἐστι τοῖς ἀδίκως ἀκληροῦσιν, εἴ γε πολλάκις ἰδεῖν ἔστιν ἅμα ταῖς τῶν πολλῶν ὁρμαῖς καὶ τὴν τύχην μεταβαλλομένην καὶ τοὺς κρατοῦντας αὐτοὺς μεταμελομένους καὶ διορθουμένους τὰς τῶν παραλόγως ἠτυχηκότων περιπετείας. Πάλιν ἐπέθεντο κατά τινας καιροὺς Χαλκιδεῖς καὶ Κορίνθιοι καί τινες ἕτεραι πόλεις διὰ τὴν τῶν τόπων εὐφυΐαν τοῖς ἐν Μακεδονίᾳ βασιλεῦσι καὶ φρουρὰς εἶχον· ἀλλὰ τοὺς μὲν δουλεύοντας πάντας ἐσπούδαζον κατὰ δύναμιν ἐλευθεροῦν, τοὺς δὲ καταδουλωσαμένους ἐμ[ίσουν] καὶ πολεμίους ἡγοῦντο διὰ τέλους. Καθόλου δὴ κατὰ πόλεις ἔπταιον καὶ κατὰ πόλιν ἐσφάλλοντο τὸν πρὸ τοῦ χρόνον ὡς ἐπίπαν οἱ μὲν ὑπὲρ ἡγεμονίας καὶ πραγμάτων ἀμφισβητοῦντες, οἱ δὲ ὑπὸ μονάρχων καὶ βασιλέων παρασπονδούμενοι· διὸ καὶ σπάνιοι ἦσαν, οἷς ὄνειδος ἠκολούθει τῶν ἀκληρούντων ἢ καὶ τὸ τῆς τύχης ὄνομα δ[υσώνυμ]ον· ἀκληρεῖν μὲν γὰρ ἅπαντας ἡγητέον καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν τοὺς παραλόγοις συμφοραῖς περιπίπτοντας, ἀτυχεῖν δὲ μόνους τούτους, οἷς διὰ τὴν ἰδίαν ἀβουλίαν ὄνειδος αἱ πράξεις ἐπιφέρουσι. Κατὰ (δὲ) τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς ἠτύχησαν ἅμα Πελοποννήσιοι, Βοιωτοί, Φωκεῖς, [Δωρι]εῖς, [Λοκροί], τινὲς τῶν τὸν Ἰόνιον κατοικούντων κόλπον, μετὰ δὲ τούτους ἔτι Μακεδόνες· οἵ γε μὴ μόνον κατὰ τὸ πλῆθος ὑπερεχρημάτησαν μεγαλείως ἔν τισι τῶν πρότερον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ἕνα ἀκληρίαν ἐπίπαν οὐκ ἠκλήρησαν, ἀλλ' ἠτύχησαν ἀτυχίαν αἰσχρὰν ὡς ὀνομαστὸν καὶ ἐπονείδιστον· ἅμα μὲν γὰρ ἀπιστίαν, ἅμα δ' ἀνανδρίαν ἔδειξαν, καὶ (αἱ) πράξεις αὐτοῖς ἐπήνεγκαν διὰ τὴν ἀτ[οπίαν αἰσχύνην] ἅμα. Τοιγαροῦν στερηθέντες πάντων τῶν καλῶν, οἱ μὲν ὑπὸ στέ[νους,] ἔνιοι δὲ καὶ δ[ειλίᾳ περιστά]ντες, εἰς τὰς πόλεις τότε παρεδέξαντο ῥάβδους καὶ πελέκεις ἐθελοντηδόν· ἐν μεγάλῃ γὰρ ἴσῳ διὰ τὴν [ὑπερ]βολ[ὴν] τῶν ἰδίων ἁμ[αρτιῶν ἦσαν, εἰ χρ]ὴ [λέγειν] ἰδίων· ἐγὼ γὰρ ἠγνοηκέναι [μὲν φαίην ἂν τοὺς] πολ[λοὺς] καὶ παραπ[επαικέναι, τοὺς δὲ προεστῶτας] ἡμαρτ[ηκέναι, τοὺς αἰτίους]

etio: παρασπονδούμενοι· διὸ καὶ... οἷς ὄνειδος ἠκολούθει τῶν| ἀκληρούντων ἢ καὶ.. γάρ.. ἰδίαν τοὺς παραλόγοις| συμφοραῖς περιπίπτοντας· ἀτυχεῖν δὲ μόνους τούτους..|διὰ τὴν ἰδίαν ἀβουλίαν.. πράξεις ἐπιφέρουσι κατὰ τοὺς| ὑποκειμένους καιροὺς ἠτύχησαν ἅμα Πελοποννήσιοι, Βοιωτοί,| Φωκεῖς.. τινὲς.. μὴ μόνον κατοικούντων κόλ|πον.. μὴ μόνον κατὰ τὸ πλῆθος.. πρότερον, ἀλλὰ καὶ κα|τὰ τοῦ ἑνός.. ἀλλ' ἠτύχησαν ἀτυ|χίαν αἰσχρὰν ..|τιας..|διὰ τὴν..|ων ἐγὼ γάρ..|παρα..|| 15. C. σπάνιον ἦν οἷς et 16. ὄνομα διέφυγον (?) Quae si probas, revocare vel aliter corrigere liberum tibi est. De mira autem definitione τοῦ ἀτυχεῖν neque tu mecum pugnabis, nec ego sanus cum Polybio. In contrarium Diodorus lib. XXXIII. 1: Οὐχ ἧττον ἀτύχημα, μᾶλλον δέ, εἰ χρὴ τἀληθὲς εἰπεῖν, ἀκλήρημα συνέβαινε τοῖς Ἕλλησιν· ἀφροντίστατα γὰρ εἰς τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον ἐμπεσόντες, τῶν μεγίστων ἀκληρημάτων ἐπειράθησαν. 19. Intuli δέ. In C. adeo colon deest ante κατά 21. [Δωρι]εῖς verius quam [Εὐβο]εῖς. Paene vidi Λοκροί. C. Ἰωνικόν. Elige inter Ἰωνικὸν et Ἰόνιον. 22. C. dubie οἵγε vel ὥστε, non οἵγε 23. Aegerrime, hercules, reperta lectio, at nihilo minus certa ὑπερεχρημάτησαν, quam Lexica adnotabunt. Antea quidem quid non tentavi? Conabar: ὑπερέβαλον τὴν λείαν μεγάλης πάντων τῶν πρότερον, — ὑπερῆραν ἔτη ϛ' (sic) τὰς μεγάλας ἀρχὰς τῶν πρότερον, — ὑπερφέρειν κατατεθειμένοι (sic) ἁπάντων τῶν πρότερον — irrita omnia, quae tamen et animi causa iuvat referre, et ut uno saltem exemplo cognoscatur, quanto suspicionum errore verum fuerit venandum. — μεγαλείως ἔν τισι assimilatius quam μεγάλαις κτήσεσι, quod aucturus eram ἐγκτήσεσι. 24. C. κατὰ τοῦ ἑνὸς ἀκληρίαν· Aut κατὰ (τὸν) τοῦ ἑνὸς κλῆρον? Ad τὸν ἕνα, singulos, cf. XVIII. 13. 10) 26. C. ut opinor vitiose ἀνδρίαν (sicut P. 110. 2 et 5), et om αἱ. Coniectabam primum: ἅμα μὲν γὰρ ἀπρεπεστάτην ἀνανδρίαν ἐνεδείξαν. Sed abnuit C. — Certissimum δ' ἅμα, ne velis ἰδίαν. 27. ἅμα iniucundius, fateor, sententiam claudit. At multo minus hanc constructionem concoquebam: καὶ πράξεις αὐτοῖς ἐπήνεγκαν (quasi foret πράγματα παρέσχον) διὰ τὴν ἀτοπίαν αὐτῶν· ἅμα τοιγαροῦν Vide supra v. 19 et P. 71. 4. — πάντων τῶν καλῶν, omissis omnibus ornamentis (Cicero) — Cf. XIV. 12. 3) 28. Aliter: οἱ μὲν ὑποστε[λόμενοι], οἱ δὲ καὶ δ[υσω-

1.d. γεγονότας τῆς ἐπὶ τοσοῦτον ἀγνοίας. Ὑπὲρ ὧν οὐ δεήσει θαυμάζειν, ἐὰν παρεκβαίνοντες τὸ τῆς ἱστορικῆς διηγήσεως ἦθος ἀποδεικτικωτέραν καὶ φιλοτιμοτέραν φαινώμεθα ποιούμενοι περὶ αὐτῶν τὴν ἀπαγγελίαν· καίτοι τινὲς ἴσως ἐπιτιμήσουσιν ἡμῖν ὡς φιλαπεχθῶς ποιουμένοις τὴν γραφήν, οἷς καθῆκον ἦν μάλιστα πάντων περιστέλλειν τὰς τῶν Ἑλλήνων ἁμαρτίας. Ἐγὼ δ᾽ οὔτε φίλον οὐδέποτ᾽ ἂν ὑπολαμβάνω γνήσιον νομισθῆναι παρὰ τοῖς ὀρθῶς φρονοῦσι τὸν δεδιότα καὶ φοβούμενον τοὺς μετὰ παρρησίας λόγους, καὶ μὴν οὐδὲ πολίτην ἀγαθὸν τὸν ἐγκαταλείποντα τὴν ἀλήθειαν διὰ τὴν ἐσομένην ὑπ᾽ ἐνίων προσκοπὴν παρ᾽ αὐτὸν τὸν καιρόν· συγγραφέα δὴ κοινῶν πράξεων οὐδ᾽ ὅλως ἀποδεκτέον τὸν ἄλλο τι περὶ πλείονος ποιούμενον τῆς ἀληθείας. Ὅσῳ γὰρ εἰς πλείους διατείνει καὶ πλείω χρόνον ἡ τῶν ὑπομνημάτων παράδοσις τῶν πρὸς καιρὸν λεγομένων, τοσούτῳ χρὴ μᾶλλον καὶ τὸν γράφοντα περὶ πλείονος ποιεῖσθαι τὴν ἀλήθειαν καὶ τοὺς ἀκούοντας ἀποδέχεσθαι τὴν τοιαύτην αἵρεσιν. Κατὰ μὲν γὰρ τοὺς τῶν περιστάσεων καιροὺς καθήκει βοηθεῖν τοὺς Ἕλληνας ὄντας τοῖς Ἕλλησι κατὰ πάντα τρόπον, τὰ μὲν ἀμύνοντας, τὰ δὲ περιστέλλοντας, τὰ δὲ παραιτουμένους τὴν τῶν κρατούντων ὀργήν· ὅπερ ἡμεῖς ἐπ᾽ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἐποιήσαμεν ἀληθινῶς· τὴν δ᾽ ὑπὲρ τῶν γεγονότων τοῖς ἐπιγενομένοις διὰ τῶν ὑπομνημάτων παράδοσιν ἀμιγῆ παντὸς [πάθους] ἀπολείπεσθαι χάριν τοῦ μὴ ταῖς ἀκοαῖς τέρπεσθαι κατὰ τὸ παρὸν τοὺς ἀναγινώσκοντας, ἀλλὰ ταῖς ψυχαῖς διορθοῦσθαι πρὸς τὸ μὴ πλεονάκις ἐν τοῖς αὐτοῖς διασφάλλεσθαι. Καὶ περὶ τούτων ἐπὶ τοσοῦτον ἡμῖν εἰρήσθω. ∫

XXXIX. 1.a. Οὐ γὰρ ἀγνοῶ, διότι τινὲς ἐπιλήψονται τῆς πραγματείας, φάσκοντες ἀτελῆ καὶ διεφθαρμένην ἡμᾶς πεποιῆσθαι τὴν ἐξήγησιν τῶν πραγμάτων· ἐπιβαλλόμενοι λόγου χάριν διεξιέναι τὴν Καρχηδόνος πολιορκίαν, κἄπειτα μεταξὺ ταύτην ἀπολείποντες καὶ μεσολαβήσαντες σφᾶς αὐτοὺς μεταβαίνομεν ἐπὶ τὰς Ἑλληνικὰς κἀντεῦθεν ἐπὶ τὰς Μακεδονικὰς ἢ Συριακὰς ἤ τινας ἑτέρας πράξεις· ζητεῖν δὲ τοὺς φιλομαθοῦντας τὸ συνεχές, καὶ τὸ τέλος ἱμείρειν ἀκοῦσαι τῆς προθέσεως· καὶ γὰρ τὴν ψυχαγωγίαν

γεγηθό]τες, melius ὁ[ιασωσθέ]ντες. At prope contuito excepi περιστάντες. 29. ἐθελοντηδὸν ἐν μεγ. Tot litteras computabam; immo hanc speciem scripturae nactus sum: ἐθελοκακοῦντες μεγάλ.ρ] Saepius occurrit apud Polybium ἐθελοντής, in prioribus autem libris ἐθελοντί et adiect. ἐθελοντής. 30. ἴσως, quod impensissima cura perdiu frustra quaesitum, repente me emicuit, ut videretur ἴπετε. — Ultimos versus ex coniectura restitui, cuius hunc tamquam cardinem fixeram, quod iteratum inveneram ἰδίων. Etenim hunc conieci et tantum non iam vidi: εἰ χρὴ λέγειν. Supra legebam quantum satis esset ne vellem: ἀπειθεῖν τ.'α πρωτεῖον vel προτερημάτων. Infra e duobus verbis ἠγνοημ. et ἡμαρτ., utpote sibi oppositis, totam sententiam elicere non fuit difficile. „Quidquid delirant reges, plectuntur Achivi." Id non semel educet Polybius. Cf. IX. 23. 5). 32. Noli παραπεπτωκότας vel παραπεπτωκότων. Habuisti XII. 8. XXI. 12. 6. συγγνώμην καὶ παραιτεῖσθαι.

1. M. ἐπὶ τούτων ἀγν. 4. φιλαπεχ]... recte suppl. M. 9. C. ἐγκαταλιπόντα Corr. N. 11. δὴ N. δὲ 13. Fort. καὶ πλείω χρόνον διαμένει ἢ τῶν etc. C. τῶν πρὸς καιρὸν παρα[δόσεις λεγομένων Corr. N. 16. M. καθῆκε N. καθῆκει C. exitu incerto 20. C. τὴν ὑπὲρ τῶν Add. M. δ' tacite 21. M. παντὸς μέρους] In C. post παντὸς nunc quidem nihil discernitur. Licebit ζήλου, θυμοῦ, alia. 22. C. ni visum decipiebat: ἀπολειπέσθαι M. ἀπολείπουσι N. ἀπολείπομεν 26. C. διεφθαρμένην probabiliter. (διεζευγμένην sine culpa foret Polybio. cf. P. 112. 9) M. διεζευγμένην 30. M. om Ἑλληνικὰς κἀντεῦθεν ἐπὶ τὰς 31. M. φιλομαθεῖς 32. M. προθέσεως· τὴν ψυχαγωγίαν] Add. N. γάρ. Ex C. parum decidit. Vidi προθέσεως........ ψυχαγωγ...]

καὶ τὴν ὠφέλειαν οὕτω μᾶλλον συνεκτρέχειν τοῖς προσέχουσιν. Ἐμοὶ δ' οὐχ οὕτω δοκεῖ, τὸ δ' ἐναντίον· μάρτυρα δὲ τούτων ἐπικαλεσαίμην ἂν αὐτὴν τὴν φύσιν, ἥτις κατ' οὐδ' ὁποίαν τῶν αἰσθήσεων εὐδοκεῖ τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένειν κατὰ τὸ συνεχές, ἀλλ' ἀεὶ μεταβολῆς ἐστιν οἰκεία, τοῖς δ' αὐτοῖς ἐγκυρεῖν ἐκ διαστήματος βούλεται καὶ διαφορᾶς. Εἴη δ' ἂν τὸ λεγόμενον ἐναργὲς πρῶτον μὲν ἐκ τῆς ἀκοῆς, ἥτις οὔτε κατὰ τὰς μελῳδίας οὔτε κατὰ τὰς λεκτικὰς ὑποκρίσεις εὐδοκεῖ συνεχῶς ταῖς αὐταῖς ἐπιμένειν στάσεσιν· ὁ δὲ μεταβολικὸς τρόπος καὶ καθόλου πᾶν τὸ διερριμμένον καὶ μεγίστας ἔχον ἀλλαγὰς καὶ πυκνότητας αὐτὴν κινεῖ. Παραπλησίως καὶ τὴν γεῦσιν εὕροι τις ἂν οὐδὲ τοῖς πολυτελεστάτοις βρώμασιν ἐπιμένειν δυναμένην, ἀλλὰ σικχαίνουσαν καὶ χαίρουσαν ταῖς μεταβολαῖς, καὶ προσηνεστέρως ἀποδεχομένην πολλάκις καὶ τὰ λιτὰ τῶν ἐδεσμάτων ἢ τὰ πολυτελῆ διὰ τὸν ξενισμόν. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ περὶ τὴν ὅρασιν ἴδοι τις ἂν γινόμενον· ἥκιστα γὰρ δύναται πρὸς ἓν μένειν ἀτενίζουσα, κινεῖ δ' αὐτὴν ἡ ποικιλία καὶ μεταβολὴ τῶν ὁρωμένων. Μάλιστα καὶ περὶ τὴν ψυχὴν τοῦτό τις ἂν ἴδοι συμβαῖνον· αἱ γὰρ μεταλήψεις τῶν ἀτενισμῶν καὶ τῶν ἐπιστάσεων οἷον ἀναπαύσεις εἰσὶ τοῖς φιλοπό-
1.b. νεις τῶν ἀνδρῶν. Διὸ καὶ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων οἱ λογιώτατοι δοκοῦσί μοι προσαναπεπαῦσθαι τῷ τρόπῳ τούτῳ, τινὲς μὲν οὖν μυθικαῖς καὶ διηγηματικαῖς κεχρημένοι παρεκβάσεσι, τινὲς δὲ καὶ πραγματικαῖς, ὥστε μὴ μόνον ἐν αὐτοῖς τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις ποιεῖσθαι τὰς μεταβάσεις, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκτὸς περιλαμβάνειν. Λέγω δὲ οἷον· ἐπειδὰν τὰ κατὰ τὴν Θετταλίαν ἐξηγούμενοι καὶ τὰς Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραίου πράξεις μεταξὺ τὰς κατὰ Πελοπόννησον Λακεδαιμονίων ἐπιβολὰς διηγῶνται καὶ πάλιν τὰς ἀπ' Ἀθηναίων, ἔτι δὲ τὰς κατὰ Μακεδονίαν ἢ τὴν Ἰλλυρίδα, κἄπειτα διατρίψαντες λέγωσι τὴν Ἰφικράτους εἰς Αἴγυπτον στρατείαν καὶ τὰ Κλεάρχῳ πραχθέντα παρανομήματα κατὰ τὸν Πόντον. Ἐξ ὧν κεχρημένους μὲν ἅπαντας εὕροι τις ἂν τῷ τοιούτῳ χειρισμῷ, κεχρημένους γε μὴν ἀτάκτως,

3. M. εὐδοποίαν τῶν αἰσθητῶν 5. C. τοῖς δ' αὐτοῖς μὲν κυρεῖν Corr. N. 6. C. διαφθορᾶς Corr. N. — C. μὲν γὰρ | Del. γὰρ N. 7. C. εἴ τις M. tacite corr. ἥτις 9. M. err. typ. διερριμμένον 10. C. [illegible] | M. [illegible] 13. M. προσηνεστέρως 14. C. τὰ λιτὰ Corr. N. 17. Malim Μάλιστα δὲ καὶ 21. M. προσαναπεπαῦσθαι 26. M. Ἀλεξάνδρου Φεραίου 27. C. διηγοῦνται M. διηγεῖσθαι

ἡμᾶς δὲ τεταγμένως. Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ μνησθέντες πῶς Βράδυλλις ὁ τῶν Ἰλλυριῶν βασιλεὺς καὶ Κερσοβλέπτης ὁ τῶν Θρακῶν κατεκτήσαντο τὰς δυναστείας, οὐκέτι προστιθέασι τὸ συνεχές, οὐδ' ἀνατρέχουσιν ἐπὶ τἀκόλουθον ἐκ διαστήματος, ἀλλὰ καθάπερ ἐν ποιήματι χρησάμενοι πάλιν ἐπανάγουσιν ἐπὶ τὰς ἐξ ἀρχῆς ὑποθέσεις· ἡμεῖς δὲ πάντας διῃρημένοι τοὺς ἐπιφανεστάτους τόπους τῆς οἰκουμένης καὶ τὰς ἐν τούτοις πράξεις, καὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἔφοδον ἀεὶ ποιούμενοι κατὰ τὴν πρᾶξιν τῆς διαλήψεως, ἔτι δὲ καθ' ἕκαστον ἔτος ὡρισμένως ἐξηγούμενοι τὰς καταλλήλους πράξεις ἐνεστηκυίας, ἀπολείπομεν πρόδηλον τοῖς φιλομαθοῦσι τὴν ἐπαγωγὴν ἐπὶ τὸν συνεχῆ λόγον καὶ τὰς μεσολαβηθείσας ἀεὶ τῶν πράξεων, ὥστε μηδὲν ἐλλειπὲς γίνεσθαι τοῖς φιληκόοις τῶν προειρημένων. Καὶ περὶ μὲν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον.

3. a. Ὅτι τοῦ Ἀσδρούβου τοῦ τῶν Καρχηδονίων στρατηγοῦ ἱκέτου παραγενομένου τοῖς τοῦ Σκιπίωνος γόνασιν, ὁ στρατηγὸς ἐμβλέψας εἰς τοὺς συνόντας Ὁρᾶτ', ἔφη, τὴν τύχην, ὦ ἄνδρες, ὡς ἀγαθὴ παραδειγματίζειν ἐστὶ τοὺς ἀλογίστους τῶν ἀνθρώπων. Οὗτός ἐστιν Ἀσδρούβας ὁ νεωστὶ πολλῶν αὐτῷ φιλανθρώπων προτεινομένων ὑφ' ἡμῶν ἀπαξιῶν, φάσκων δὲ κάλλιστον ἐντάφιον εἶναι τὴν πατρίδα καὶ τὸ ταύτης πῦρ· νῦν πάρεστι μετὰ στεμμάτων δεόμενος ἡμῶν τυχεῖν τῆς ζωῆς καὶ πάσας τὰς ἐλπίδας ἔχων ἐν ἡμῖν· ἃ τίς οὐκ ἂν ὑπὸ τὴν ὄψιν θεασάμενος ἐν νῷ λάβοι, διότι δεῖ μηδέποτε λέγειν μηδὲ πράττειν μηδὲν ὑπερήφανον ἄνθρωπον ὄντα; Καὶ προελθόντες τινὲς τῶν αὐτομόλων ἐπὶ τὸ πέρας τοῦ τέγους παρῃτοῦντο τοὺς προμαχομένους ἀνασχεῖν μικρόν· τοῦ δὲ στρατηγοῦ κελεύσαντος ἐπισχεῖν, ἤρξαντο τὸν Ἀσδρούβαν λοιδορεῖν οἱ μὲν εἰς ἐπιορκίαν, φάσκοντες αὐτὸν πολλάκις ἐπὶ τῶν ἱερῶν ὀμωμοκέναι μὴ προλείψειν αὐτούς, οἱ δὲ εἰς ἀνανδρίαν καὶ καθόλου τὴν τῆς ψυχῆς ἀγεννίαν· καὶ ταῦτ' ἐποίουν μετὰ χλευασμοῦ καὶ λοιδορίας ἀσυροῦς καὶ δυσμενικῆς. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ἡ γυνὴ θεωροῦσα τὸν Ἀσδρούβαν προκαθήμενον μετὰ τοῦ στρατηγοῦ προῆλθεν ἐκ τῶν αὐτομόλων, αὐτὴ μὲν ἐλευθερίως καὶ σεμνῶς

1. M. ἐκεῖνα 4. M. ἐπὶ ἀκόλουθον 8. M. πρᾶξιν τῆς διηγήσεως] N. πρᾶξιν τῆς διηγήσεως 9. M. ὁρισθέντας 10. M. φιλομαθέσι 11. M. ἐπὶ τὸν ἐν ἀρχῇ λόγον 12. C. καὶ ἐλλειπὲς Corr. N. 14. M. ἱκέτου 20. C. ὑμῶν, quod esset trahendum ad πάρεστι. Recepi corr. M. ἡμῶν 23. M. προσελθόντες 24. M. om τὸ πέρας 30. M. vit. typ. δυσμενικῆς

ἠμφιεσμένη, τοὺς δὲ παῖδας ἐν χιτωνίσκοις ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους προσειληφυῖα ταῖς χερσὶ μετὰ τῶν ἰδίων ἐνδυμάτων· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὀνομαστὶ προσεφώνει τὸν Ἀσδρούβαν· τοῦ δ' ἀποσιωπῶντος καὶ νεύοντος εἰς τὴν γῆν, τὰς μὲν ἀρχὰς τοὺς θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ τῷ στρατηγῷ μεγάλας ἐπενήνει τὰς χάριτας, διότι τὸ μὲν ἐκείνου μέρος οὐκ αὐτὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ τέκνα σώζεται· βραχὺ δ' ἐπισχοῦσα τὸν Ἀσδρούβαν ἤρετο, πῶς αὐτὸς μὲν [θαῤῥούντως] κατ' ἰδίαν παρὰ συστρατηγῷ παρίζοιτο τὴν δωρεὰν αὔ[τοπτον ποιῶν ἀναιδῶς], ἀλλ' ὅλον αἴσχιστως καταλείπων τὰ πράγ[ματα καὶ] τοὺς ἀστοὺς αὐτῷ πιστεύοντας ὑπέλθοι πρὸς τοὺς πολεμίους, πῶς δὲ πρὸς τούτοις τολμᾷ καθῆσθαι νῦν θαλλοὺς ἔχων, πρὸς οὓς [ὤμνυ] πολλάκις οὐδέποτε ταύτην ἔσεσθαι τὴν ἡμέραν, ἐν ᾗ συμβήσεται τὸν ἥλιον ἅμα καθορᾶν Ἀσδρούβαν [ζῶντα] καὶ τὴν πατρίδα πυρπολουμένην· οὐ μὴν ἀλλ' οὐ ἦν [ἐξ]ελέ[γχειν τὴν τύχην] εἰς φυλ[ακὴν] . . . . . οὖσαν σὺ πεποίηκας . . . .

. . . .

. . . ἐπὶ ταῦτα πάλιν . . . .

ἑκὼν . . . .

θασο . . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . . [ἔσσεται ἦμαρ ὅταν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρὴ]

. . . .

. . . .

τούτου κάλλιον ἔ[πος ἐπι]μετ[ροῦν], καθαπερεὶ τοῦτ' εἴρηται τὸ παρ' [Ὁμήρῳ, ὁ Πόπλιος] ἐπιστρέψας ἐξαυτῆς καὶ λαβόμενός μου τῆς δεξιᾶς, ὦ Πολύβιε, ἔφη, καλὸν μέν, ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἐγὼ δέδια καὶ πρ[οφοβοῦ]μαι, μήποτέ τις ἄλλος τοῦτο τὸ παράγγελμα δώσει περὶ τῆς ἡμετέρας πατρίδος. [Ἧς μὲν ἀποφάσεως ἄλλην καὶ] πραγματικωτέραν

5. M. ἐπα . . τὰς χάριτας. Vidi ἐπαίνει, quod correxi. Longius recederent: εἰς μεγάλας ἐπαινεῖ τὰς χάριτας, vel τὸν στρατηγὸν μεγάλαις ἐπῄνει ταῖς χάρισι. (Joannes meus Chrysostomus diceret ἐπῄνει sive ὡμολόγει τὰς χάριτας.) 6. M. τὸ μὲν . . μέρος οὐκ αὐτ . . ἀλλὰ καὶ τῷ Σωτῆρι — hactenus. Ego proximos adquisivi novem versus. 7. C. εἴρετο 8. Primae tres litterae speciem variabant: ψαρ—, θαρ—, θαλ—, hinc quinque tantum litteris distat ααt,' ut non sit cogitandum de θαλλοφορῶν. Puto compendio scriptum θαῤῥοῦντ — C. παρὰ συστρατηγοῦ 9. Apparebant talia: [τον . . . ποιων· ἀναιδῶς vel ἀπλαβῶς vel ἀπεβῶς. Quae simul arripui, dimisi liberiores coniecturas αὐ[θάδως ἀπα]λαβῶν, αὐ[τομολίας ἀντι]λαβών. 11. C. τούτοις — Ad θαλλοὺς ἔχων cf. III. 52. 3) 12. C. forsitan ἐλεῖσθαι. Referuntur autem eadem dicta Asdrubalis in huius libri Exc. Ed. c. 2. 9): οὐδέποτε ταύτην ἔσεσθαι τὴν ἡμέραν ἔφασκεν, ἐν ᾗ συμβήσεται τὸν ἥλιον Ἀσδρούβαν βλέπειν ἅμα καὶ τὴν πατρίδα πυρπολουμένην. Diodor. Exc. Vat. XXXII 7: μηδέποτε ἐπόψεσθαι τὸν ἥλιον πυρπολουμένης τῆς πατρίδος ἑαυτὸν διασωζόμενον. 15. aut [εἰς φλογμ . . 17 sqq. Appianus de reb. Pun. c. 131: Τοσαῦτ' ἐπειποῦσα κατέσφαξε τοὺς παῖδας καὶ ἐς τὸ πῦρ αὐτούς τε καὶ ἑαυτὴν ἐπέῤῥιψεν. — Florus II. 15: Comprehensis duobus liberis a culmine se domus in medium misit incendium, imitata reginam, quae Carthaginem condidit. — Adde Valer. Max. III. 2. 8 extern. 25. Hunc circiter locum necesse erat occupare Homeri versum, cuius tamen nullum apicem offendi. (Cf. Diodor. l. c. Appianus c. 132: Ὁ δὲ Σκιπίων, πόλιν ὁρῶν ἑπτακοσίοις ἔτεσιν ἀνθήσασαν — — τότε ἄρδην τελευτῶσαν ἐς πανωλεθρίαν ἐσχάτην, λέγεται μὲν δακρῦσαι καὶ φανερὸς γενέσθαι κλαίων ὑπὲρ πολεμίων. Ἐπὶ πολὺ δ' ἔννους ἐφ' ἑαυτοῦ γενόμενος — — εἴτε ἑκών, εἴτε προφυγόντος αὐτὸν τοῦδε τοῦ ἔπους· Ἔσσεται ἦμαρ κ. τ. λ.) 28. Ultima apud M. haec sunt: [τούτου κάλλιον . . [. . μήποτέ τις ἄλλος τοῦτο τὸ παράγγελμα δώσει περὶ τῆ .] . . πραγματικωτέραν [] Nunc pertinaci nostro non unius diei studio integra debes P. Scipionis verba, quae posthac nulla aetas oblitterabit. Quae quidem conari restituere etsi primo adspectu videbatur plane idem esse atque ex ipso excidio Carthaginis Carthaginem imaginando velle suscitare, tamen vero μελέτη τῶν ἔργων ἐφάλ-

καὶ νουνεχεστέραν οὐ ῥᾴδιον εἰπεῖν· τὸ γὰρ ἐν τοῖς μεγίστοις κατορθώμασι καὶ ταῖς τῶν ἐχθρῶν συμφοραῖς ἔννοιαν λαμβάνειν τῶν οἰκείων πραγμάτων καὶ τῆς ἐναντίας περιστάσεως καὶ καθόλου πρόχειρον ἔχειν ἐν ταῖς ἐπιτυχίαις τὴν τῆς τύχης ἐπισφάλειαν ἀνδρός ἐστι
XL. 3.a. μεγάλου καὶ τελείου καὶ συλλήβδην ἀξίου μνήμης.∫ Παράδοξος αὐτῷ ἐφάνη ἡ ἀπάντησις τῶν πολεμίων. Ἀλλά μοι δοκεῖ, κατὰ τὴν παροιμίαν „κενὰ κενοὶ λογίζονται," λοιπὸν εἰκότως τοῖς τοιούτοις
4. 11) τὰ πρόδηλα παράδοξα φαίνονται.∫ Καὶ ἐβουλεύετο περὶ τῆς εἰς οἶκον ἀνακομιδῆς, ὅμοιον ποιῶν ὡς εἴ τις ἄπειρος ὑπάρχων τοῦ νεῖν καὶ μέλλων αὑτὸν ῥίπτειν εἰς τὸ πέλαγος περὶ μὲν τοῦ ῥίψαι μὴ βουλεύοιτο, ῥίψας δὲ διανοοῖτο περὶ τοῦ πῶς ἂν ἐκνήξαιτο πρὸς
5. 5) τὴν γῆν. Οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τοῦ σκάμματος ὤν, τὸ δὴ λεγόμενον, ἐδύνατο λῆξαι τῆς περὶ τοῦτο τὸ μέρος ἀναισχυντίας καὶ παρανομίας
5. 12) ὁ Δίαιος ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀχαιῶν.∫ Ὅτι τῶν Ἀχαιῶν ἀπολομένων ὑπὸ Διαίου, παροιμία τις ἐξηνέχθη, ὡς εἰ μὴ ταχέως ἀπωλόμεθα, οὐκ ἂν ἐσώθημεν, ὡσανεὶ, εἰ μὴ οἱ κακοὶ ἀπώλοντο, οὐκ ἂν ἡ Ἑλλὰς
7.a. διεσέσωστο.∫ Ὅτι διὰ τὴν προϋπάρχουσαν τοῦ πλήθους πρὸς Φιλοποίμενα εὔνοιαν οὐ καθεῖλον τὰς εἰκόνας αὐτοῦ ἐν πόλεσί τισιν οὔσας· οὕτως μοι δοκεῖ πᾶν τὸ γινόμενον ἀληθινῶς ἐνεργάζεσθαί τινα δυσεξάλειπτον εὔνοιαν τοῖς εὖ παθοῦσι.∫ Διὸ καὶ δικαίως ἂν εἴποι τις τὸ περιφερόμενον, οὐ θύρα, τὸ δὴ λεγόμενον, ἀλλ' ἀμ-
13. φόδῳ διέψευσται.∫ Ὅτι ὁ Πολύβιός φησι κατὰ τὸ τέλος τῆς συγγραφῆς· | Ταῦτα μὲν οὖν ἡμεῖς καταπράξαντες ἐκ τῆς Ῥώμης ἐπανήλθομεν, ὡσανεὶ κεφάλαιά τινα τῶν προπεπολιτευμένων κατειργασμένοι, χάριν ἀξίαν τῆς πρὸς Ῥωμαίους εὐνοίας· διὸ καὶ πᾶσι τοῖς θεοῖς εὐχὰς ποιούμεθα, τὸ λοιπὸν μέρος τῆς ζωῆς ἐν τούτοις καὶ ἐπὶ τούτων διαμεῖναι, θεωροῦντες τὴν τύχην ὡς ἔστιν ἀγαθὴ φθονῆσαι τοῖς ἀνθρώποις, καὶ μάλιστα κατὰ τοῦτο τὸ μέρος ἰσχύειν, καθ' ὅ τις ἂν δοκῇ μάλιστα μακαρίζεσθαι καὶ κατορθοῦν ἐν τῷ [βίῳ].
14. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω γενέσθαι συνέπεσεν. Ἡμεῖς δὲ παραγεγονότες ἐπὶ τὸ τέρμα τῆς ὅλης πραγματείας βουλόμεθα, προαναμνήσαντες τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς προεκθέσεως ἧς ἐποιησάμεθα καταβαλό-

λει. 28. Comprendi -μεν. Hinc Polybii mentem et quodammodo personam induens, non inepte, ut puto, incidi εἰς τὸν ἐπιμετροῦντα λόγον. C. καθαπερεὶ, liquido. Fort. καθάπερ καὶ

1. C. om ἐν Add. N. 4. C. τῆς ψυχῆς, quod tacite corr. M. 5. M. Παρὰ γὰρ] αὐτῷ ἐφάνη et ταῦτα pro κατὰ 7. Idem proverb. XXXIII. 3. 3) 10. C. ῥιπτεῖν Corr. N. 15. παροιμία. „Huius dicti auctor fuit Themistocles. Vide Plutarchum in eius vita." Valesius. C. ἀπολώμεθα M. ἀπωλόμεθα 16. C. ὡς ἂν εἰ μὴ Corr. N. M. om εἰ 22. M. διαψεῦσθαι. — M. om ὁ 24. M. προπεπολιτευμένων 29. M. om ἐν τῷ . . . . | 32. M. ἐποιήσαμεν καταβαλλόμενοι

μενοι τὴν ἱστορίαν, συγκεφαλαιώσασθαι τὴν ὅλην ὑπόθεσιν, οἰκειώσαντες τὴν ἀρχὴν τῷ τέλει καὶ καθόλου καὶ κατὰ μέρος. Ἐξεθέμεθα τοιγαροῦν ἐν ἀρχαῖς, ὅτι τῆς μὲν προκατασκευῆς ποιησόμεθα τὴν ἀρχὴν ἀφ᾽ ὧν Τίμαιος ἀπέλιπεν, ἐπιδραμόντες δὲ κεφαλαιωδῶς τὰς κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν καὶ Λιβύην πράξεις, ἐπειδὴ περὶ μόνων τῶν τόπων τούτων κἀκεῖνος πεποίηται τὴν ἱστορίαν, ὅτ᾽ ἀνήλθομεν ἐπὶ τοὺς χρόνους, ἐν οἷς Ἀννίβας μὲν παρέλαβε τὰς Καρχηδόνος δυνάμεις, ὁ δὲ Δημητρίου Φίλιππος τὴν ἐν Μακεδονίᾳ βασιλείαν, Κλεομένης δ᾽ ὁ Σπαρτιάτης ἔφυγεν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἅμα δὲ τούτοις Ἀντίοχος μὲν τὴν ἐν τῇ Συρίᾳ βασιλείαν διεδέδεκτο, Πτολεμαῖος δὲ τὴν κατ᾽ Αἴγυπτον ὁ κληθεὶς Φιλοπάτωρ, ἐπηγγειλάμεθα, διότι πάλιν ἀπὸ τούτων τῶν καιρῶν ἀρξάμενοι, καθ᾽ οὓς ἦν ὀλυμπιὰς θ΄ καὶ λ΄ πρὸς ταῖς ρ΄, διέξιμεν τὰς κοινὰς τῆς οἰκουμένης πράξεις, περιγράφοντες κατ᾽ ὀλυμπιάδας καὶ διαιροῦντες κατὰ ἔτος καὶ συγκρίνοντες ἐκ παραβολῆς τὰς καταλλήλους, ἕως τῆς Καρχηδόνος ἁλώσεως καὶ τῆς Ἀχαιῶν καὶ τῆς Ῥωμαίων περὶ τὸν Ἰσθμὸν μάχης, ἔτι δὲ τῆς ἐπιγενομένης ἐκ τούτων ἀποκαταστάσεως περὶ τοὺς Ἕλληνας. Ἐξ ὧν τὸ κάλλιστον ἔφαμεν ἅμα δ᾽ ὠφελιμώτατόν τι περιγενέσθαι τοῖς φιλομαθοῦσι· τοῦτο δ᾽ ἦν τὸ γνῶναι, πῶς καὶ τίνι γένει πολιτείας ἐπικρατηθέντα σχεδὸν ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην ὑπὸ μίαν ἀρχὴν ἔπεσε τὴν Ῥωμαίων, ὃ πρότερον οὐχ εὑρίσκεται γεγονός. Τούτων δὴ πάντων ἡμῖν ἐπιτετελεσμένων, λείπεται διασαφῆσαι τοὺς χρόνους τοὺς περιειλημμένους ὑπὸ τῆς ἱστορίας καὶ τὸ πλῆθος τῶν βίβλων καὶ ἀριθμὸν τῆς ὅλης πραγματείας. [Ζήτει] τὸν μ΄ λόγον | ἐν τῷ περὶ τοῦ τίς τι ἐξεῦρε.

Τέλος τῆς Πολυβίου ἱστορίας λόγου λθ΄.
περὶ γνωμικῶν ἀποστομισμάτων.

2. C. interpungit κατὰ μέρος ἐξεθέμεθα. Corr. M. 4. C. ἀπέλειπεν. C. M. ἐνδραμόντες, quod correxi. Minus opportune N. ἀναδραμόντες δὲ κ τὰς τὰς 7. C. M. ὅταν ἔλθωμεν. N. ὅτε ἤλθομεν. Sed in promptu erat ἀνήλθομεν, aptissimum verbum. 16. C. κα]ταλλήλους· ὡς τῆς Corr. tacite M. 18. M. om τὸ 19. C. ὠφελιμώτατόν τε Corr. τι N. 23. M. δὲ 25. Huc revocavi Epitomatoris notam, quam descriptor deorsum traxit ad v. 27.

ERRATA ET OMISSA.

Typographi errores pluribus quam speraveram locis damno fuere. Quorum aliquot insigniores enotare ac velut postico libri adfigere officii mei duxi, in levioribus connivere humanitatis legentium erit.

Corrige: Ed. pag. 1. 26. τῆς 3. 30. Ῥωμαίοις 5. 25. τοῦ 6. 29. interpunge δυνατόν· ἐκ 7. 26. Ὅτι 13. 10. interpunge post Ῥωμαίους, 26. lege τοιούτων 14. 1. et 2. εἶτε (pro εἴ τε) 17. ἀναγινώσκουσι 29. τοῦ 16. 10. τ' (pro δ') 12. ἑξῆς 17. 10. γνοίη 18. not. 14. διὰ τὴν πρὸς τὰ τ. ἀ. ὁ. κ. τὴν 21. 32. οἵ γε 23. 14. Τοσοῦτον 24. 28. γνοίη 27. 12. ἅπαντες 29. in nott. lin. penult: διότι —, καί ἐστιν 33. 29. interpunge post ψύχους, 34. 27. lege Τιμαίου 35. 11. interpunge post Ἰταλίαν, 37. in nott. muta num. 21 in 20. 40. in nott. lin. 6. τούτῳ 46. 1. παρακάλει 12. καθεστήκασι 47. 29. Τίμαιος 49. 7. Versus exeat τοιαύ| 8. tolle lineam in πιθανότητας 56. 7. ὑπάρχειν 58. 7. μανικόν; ∫ cum signo capituli 62. 4. τῆς 6. δια[τετραμμέν]ει 63. in nott. lin. 8. τοσοῦτον 64. 29. υἱούς; 71. 1. ποιοῦσιν 76. 1. παραγενόμενα 79. 4. ζευγηλατῶν. ∫ cum signo capituli 80. 17. ἧπου 81. 6. dele lineam post ἐμπεσόντες 28. pone lin. post χρῆσθαι| 84. 10. διαλελῦσθαι 86. 21. interpunge post οὕτως· 87. 1. δῆλον 89. in nott. lin. penult: proxima (pro: proximo).

His denique pauca quaedam video esse addenda, quae vel casu vel nescio qua festinatione in schedis neglexeram. Omnino autem hoc velim memineris, hoc teneas, aeque lector, nos e re nata tibi *αὐτοσχεδίασμα* qualecunque potius obtulisse, quam aliquod *σύγγραμμα τελεσφόρον* et numeris suis absolutum, neque id sane arroganter, sed invitos magis et necessario coactos. Nam ad hunc usque diem, quod prope pudet fateri, longoque post anno quam e manibus meis libellus noster exiit, ne Bekkerianam quidem editionem Romae vidi. Sed quid facerem? „Ut quimus, aiunt, quia non ut volumus licet."

Ed. pag. 21. Cod. P. 55. 10. Dele verba τὸν πλείω χρόνον, quae sunt in Editis, non sunt in Codice.
— 22. — 56. In notis adde: 66. 27. Versus in C. oblitterati.
— 23. — 23. Adde notis: 18. 19. Duo versus legi nequeunt.
— 29. — 51. 21. Pro ἑκάστοις lege ἑκατέροις cum Cod.
— 30. — 52. 4. et 6. Pro ἅτε| δὴ pone τό| δὲ quod sinit Codex, et postulat structurae ratio.
— 38. — 26. 16. Fac asteriscum post διήγημα.*∫ et adnota: Oportebat epitomatorem ulterius progredi.
— 41. — 67. Notae 20. post „cumulant." adde: Cf. P. 99. 28.
— 44. — 2. 19. τέτραφε. Emenda: τέτροφε. Idem scribae soloecismus P. 9. 8.
— 46. — 100. 12. Lectio C. τοὺς corrigenda τοῦ vel τοῦ τοὺς. Idem error P. 38. 16 et 20, contrarius P. 110. 1. — Ad v. 21: Nunc magis arridet ὀλίγου ἐλλείπειν. Cf. P. 23. 23 μικροῦ ἐλλείπειν. Et est familiaris Polybio hic prolixior scribendi modus, ut binis similibusque verbis (ἀπολείπεσθαι — ἐλλείπειν) dilatare malit periodum, quam ad unum et idem verbum plura obiecta referre.
— 47. — 109. 26. Subterpunge ἀκριβὰς καὶ τῶν ὑπομνημάτων πολυπραγμοσύνας καὶ| Subdubito de huius lectionis veritate. Mihi nihil certum in Codice nisi ἐκ τῶν ὑπομνημάτων.
— 49. — 11. 2. Codicis error ὡς corrigendus ὧν.
— 50. — 12. 20. Lege Δυιῶν
— 56. — 38. 20. Dele articulum τούς, quem ante Ῥωμαίους raro habet Polybius.
— 57. — 3. Haec infer notis: 18. M. οὐ|κ οἶσθα πῶς ἐμπίπτουσι πάντες ἄνθρωποι. Mihi C. ita: οὐ|κ οἶδ' ὅπως ἐμπ..... παντιᾶνοι: ς' οὐ δύνανται λῆξαι τῆς ἐννοίας| — Hiatus quinque tantum litterarum excludit verbum ἐμπίπτουσι, cuius nullum poterat compendium esse; πάντες autem nec ad sensum sententiae satis convenit, et defectu ultimae litterae ς fit dubium. Propono: ἅπαντες εἰσίπτανται ἄνθρωποι. — Pro ἐννοίας recte N. ἀνοίας. V. 19. videram |ἀλλ' οὐδὲ βρ... διαπιστῆσαι ῥᾴδιον. Quae non fecerunt ut Maio fidem derogarem. At Codici nego. Hic enim nihil fere non turbatum et perversum. Constructio salebrosa; vox ῥᾴδιον sic abrupte adiecta et quasi ἀπροσπετής, barbari magis est quam Polybii. In verbis βραχὺ διαπιστῆσαι stolidissimum ὀξύμωρον, cui equidem prorsus totus διαπιστῶ. Nam quam minuit verbi vim adverbium βραχύ, eam auget e contrario et intendit praefixum διά. Quod etsi nemo nescit, uno tamen exemplo iuvat illustrare, quod valde est luculentum et praesto est: lege P. 9. 29, ubi τὸ διευτυχῆσαι directe et significanter opponitur τῷ εὐτυχῆσαι. Ne multa. Aperta sunt vulnera.

Iam adhibe medicinam. Primum plene interpunge post ἀνοίας. Tum duorum alterum. Aut scribendum: Ἀλλ' οὐδὲ βραχύ τι ἀποστῆσαι δυσχερὲς, aut, quod verum puto: Ἀλλ' οὖν (καὶ) βραχύ τι γ' ἀποστῆσαι ῥᾴδιον. Verbum ἐστὶ in hoc genere sententiarum sprevit Polybius, maxime cum adiectivis δυσχερὲς et ῥᾴδιον. Cf. C. P. 2. 24. P. 18. 28. P. 113. 24. et 26. P. 31. 24. P. 45. 1. — Post ζώων librarii forsitan errore exciderit ποιοῦσι, quod durum est cogitatione supplere.

26. Corrige προσίασι.

Ed. pag. 59. Cod. P. 49. 16. Lege τροχόπηλον. Sic insigniter vulgatam emendat Codex, novam vocem ut aiunt technicam lexicis adferens.

— 62. — 14. 12. Repone |ους ἔστιν εὑρεῖν τούς... ησαμένους.... εαν τῶν φ............|

— 67. — 39. Notis, si libeat, adde: Simillima apud Schillerum nostrum vox est Philippi Hispanici: „Wenn ich einmal zu fürchten angefangen, Hab' ich zu fürchten aufgehört."

— 70. — 106. Notae 19 ante verba „Similis sententia" insere: Similis error P. 70. 30., ubi C. παρὰ τὰς pro παραθεὶς τὰς

Notae 21 adde: Fort. τὰ δέοντα.

— 76. — 28. Notae 15 adde: Cf. P. 6. 9.

— 78. — 114. Adde notis: 29. τηλικαύτη| Desideratur ἐπιθυμία.

— 79. — 103. 7. Pro λεγισθὲν lege λοχευθὲν. Huc enim cum Codicis mendo ducit ipse tropus τῶν τόκων.

32. Lege διότι (τὸ) τῶν

— 81. — 31. Adde notis: 30. Cod. om. τὰ.

— 86. — 98. In notis lin. 6. lege: „Opus est quarto casu. Neque vero necesse esse putabam ad exemplum v. 26. mutare τοὺς in εἰς. C. corrupte" etc.

— 89. — In notis ad P. 72. adde: 10. πάντας. An sit substituendum πάντες, videant historici.

— 94. — 42. 18. Pro |ἑκὼν pone |μένων τ....

20. Infer |...περιπετείας......

Scripsi Romae d. V. Kal. Novembr. MDCCCXLVI.